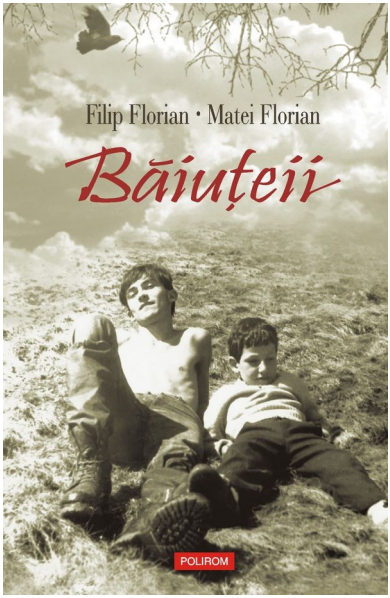
Filip Florian • Matei Florian
Băiuțeii
POLIROM

Filip Florian - Matei Florian

Băiuţeii

Roman

Ediţia a III-a

Cuvânt înainte de Radu Cosaşu
Prefaţă la ediţia a doua de Simona Sora
Editura Polirom
2010

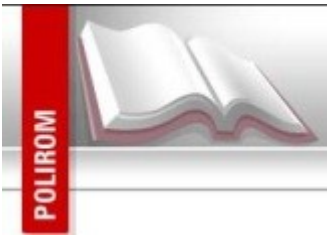

Colecţia „Ego. Proză” este coordonată de Lucian Dan Teodorovici.

© 2006, 2007, 2010 by Editura Polirom

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1-728, 030174

ISBN: 978-973-46-2034-0

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepseşte penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare

Lectura digitală protejează mediul
Versiune electronică realizată de Elefant.ro

Filip Florian s-a născut la 16 mai 1968, în Bucureşti. Între 1990 şi 1999 a fost redactor la *Cuvântul*, apoi corespondent al posturilor de radio Europa Liberă şi Deutsche Welle. Primul său roman, *Degete mici* (Polirom, 2005, 2007), a fost recompensat cu Premiul pentru debut al *României literare*, Premiul de excelenţă pentru debut în literatură al UNPR şi Premiul Uniunii Scriitorilor pentru cel mai bun debut în proză. *Degete mici* a fost tradus şi publicat la editurile Magvető (Ungaria), Czarne (Polonia), Suhrkamp (Germania), Harcourt (SUA), Didakta (Slovenia) şi Kalligram (Slovacia) şi urmează să apară în Italia (Fazi) şi Spania (Acantilado). La Editura Polirom, Filip Florian a mai publicat *Zilele regelui* (2008), care va apărea în SUA (Harcourt) şi Ungaria (Magvető).

Matei Florian s-a născut la 8 ianuarie 1979, în Bucureşti. A debutat cu poezie în revista *Cuvântul*, în 1997. Începând cu 1998, este reporter şi, ulterior, titular de rubrică la *Dilema* (*Dilema Veche*). A colaborat cu reportaje, cronică literară şi teatru scurt la diferite publicaţii culturale şi la radio. În 2008 i s-a decernat premiul la categoria „Critică muzicală” în cadrul Galei

Jurnalismului Cultural. La Editura Polirom a mai publicat *Şi Hams Şi Regretel* (2009).

Băiuţeii a fost tradus în Polonia (Czarne), urmând să fie publicat şi în Spania (Acantilado) şi Bulgaria (Panorama +).

Ei au făcut totul!

Ca tânăr dinozaur aflat în 2006 între cele două glaciaţiuni de dreapta şi de stânga,
ţin să salut şi la fel de voios să denunţ (căci aici am ajuns în teroarea semantică şi panica morală) sfidătoarea incorectitudine politică făptuită de fraţii Florian, aşa-numiţii băiuţei din localitatea bucureşteană Drumul Taberei.
Deşi, la noi, scriitori de vârsta lor, la fel de talentaţi, şi-au descris pe larg, minuţios şi sagace, copilăria, pubertatea şi adolescenţa sub Ăla şi sub Aia, parcă niciunul nu a ajuns la inconştienţa lor, dacă mă pot exprima astfel, şi nu văd de ce nu.
Băiuţeii nu mai demască trecutul, sistemul, structurile şi conceptele celei mai recente, crude şi nedrepte orânduiri. Ignorând teze şi antiteze de la Paris şi Bucureşti, ei scriu de la bun început şi fără teamă: „ideea cu trecutul priveşte alte lucruri, cele care s-au dus, s-au consumat, au expirat, s-a ales praful de ele, li s-a pus cruce, gata... Ele nu trebuie desconsiderate, prea uităm lucrurile mişto, lucrurile importante”.
Ca tânăr dinozaur, aflat şi într-o avarie care îmi blochează chiar acum apa caldă din calorifere, mă simt alt om – cu sânge cald şi cord inteligent – în faţa dezinvolturii cu care cei doi numesc *lucruri importante* obiectele şi fiinţele laolaltă, tot ce mişcă şi nu mişcă,

mamele, taţii, bunicii, frăţiorii, bicicletele, funigeii, profesoarele şi fotbalul minut cu minut, duminică de duminică, vedeniile, fandacsiile şi miracolele până la acel strigăt magic de pe stradă: „tiche goae, ooooo!”.

Ei fac din fleacuri – precum săpunul Fa sau tenişii Drăgăşani – idei decisive.

Ei fac din nimicuri, din bomboanele cubaneze, din şosetele flauşate, din chipiul unui maior, dintr-un chiştoc de ţigară, o politică a sentimentelor şi o imagine a Patriei.

Ei fac din „praful care s-a ales...” o cometă care le luminează „pătuţul cât un Titanic” şi „bucătăriile cu care Dumnezeu a început lumea”.

Ei fac cultul unor personalităţi numite Gioe Limonadă, Giani Morandi, Rome Ochelaru, Rahan, Brusli, Oneaţă, prinse cu toatele, ca în finalurile dansante ale lui Fellini, în filmele văzute cu tata pe Bulevardul Filmului.

Nonconformişti de mici, în timpul ritualurilor pionereşti întrebările fundamentale sunt de ce nu a jucat Dobrin în Mexic, cum se intră la „Favorit” fără bilet, de ce e fonfăit Dan Spătaru.

Ei numerotează miracolele A, B, C, D, E, F fiind noaptea aceea în care, aşteptând să înceapă semifinala Dinamo-Liverpool, băiuţelul butonează pe programul 2 şi dă peste *Zboară cocorii*, montând vrăjit meciul cu filmul.

Ei nu-s idilici – toate cruzimile şi căcănăriile le stau deja în fire –, ei sunt feerici, conform cântecului la zi: „teleferic, ce feeric!”.

Ei nu-s inocenţi din p.d.v. politic, ei se joacă „de-a Nicolae şi Elena”, adorm cu Neculai C. Munteanu în gând, ştiu că fata „cu muci” de la etajul 2 e fiica securistului şi nu ezită să denunţe drept „o mârşăvie”, singura mârşăvie a cărţii!, zilele când Filip, dinamovist

inflexibil, s-a dus să se antreneze cu Steaua, pe Ghencea.

Ei – dacă mi se permite această ipoteză de tânăr dinozaur – sunt cei mai perfizi scriitori anticeauşişti. Farmecul, hazul lor nebun, grav şi tandru provin din inconştienţa, da, inconştienţa cu care au realizat terorizanta chemare a odiosului. Ei chiar au făcut din aleea Băiuţ totul!

...Dar nu e gata. Mai rămâne – o ştiu din proprie experienţă – ca, după lectură, prea corecţii de dreapta şi de stânga – vietăţi şi mai eterne... – să se scandalizeze şi să le strige că recuperând „lucrurile mişto” şi dându-le maximă importanţă ei bagatelizează comunismul! Nu e caz de panică. Va fi suficient să li se citească fraza aceea despre dimineţile duminicale „în care coboram din patul meu, lipăiam pe culoar, mă băgam sub pătură lângă tata, mă lipeam de el şi ascultam împreună teatru radiofonic pentru copii. Voi aţi ascultat *Emil şi detectivii*? Sau *Aventurile lui Tom Sawyer*? Sau *Comoara din insulă*? Dacă nu, vai de capul vostru!”.

Cu un asemenea scâncet de milă puerilă faţă de speţă, nimeni dintre noi – după ştiinţa mea – nu a ieşit la lumină din acea dură orânduire.

Radu Cosaşu

Băieţeii din aleea Băiuţ

Mai degrabă decât cărţile cu mai mulţi autori, unde accentul cade pe subiectul comun, pe generaţii apropiate, pe „afinităţi efective”, cărţile scrise în doi sunt obligatoriu dialogice. Dubla comunicare – o dată cu celălalt autor, apoi cu cititorul – este pariul lor prim. Tipologic, genul acesta de cărţi-limită, ce repun de fiecare dată în discuţie tot ce ştim sau ne imaginăm despre „travaliul creator”, sunt scrieri ale dublului limbaj

şi ale lumilor duale, fie că vorbim despre clasici ai genului cu miza pe perspectiva unitară şi povestirea la persoana a treia (Borges şi Bioy Casares, Arkadi şi Boris Strugaţki, Ilf şi Petrov), fie, cu voia dumneavoastră, de ultimii intraţi în scenă: fraţii Filip şi Matei Florian.

Filip Florian nu mai are nevoie de prezentări. Romanul său, *Degete mici*, a reuşit performanţa de a reuni, ca prin farmec, tabere literare antagonice, tradiţionalişti şi postmodernişti, *freelanceri* şi instituţii gomoase. De unde se vede treaba că, totuşi, ceva ne uneşte. Matei Florian, vechi reporter realist-magic la vechea *Dilema* şi titularul rubricii de muzică în *Dilema Veche*, debutează acum. Un debut pe cât de curajos, pe atât de norocos. Căci cine s-ar hazarda să intre în dialog prozastic cu propriul frate, hiperpremiat, mult elogiat şi tocmai propus pentru traducere în străinătate pe o listă cu doar 20 de scriitori români din toate timpurile? Ei bine, Matei Florian o face în stilul său fantastic-farmaceutic, ironic şi tăios din reportaje. Căci *Băiuţeii* nu e doar un dialog programatic despre copilăria (parţial) comună a doi tineri prozatori, nu e doar reconstituirea semnificativă a (pre)istoriei lor de familie şi implicit a formării lor, a eliberării din cocon. Cartea e, înainte de toate, o înfruntare de stiluri, de mize prozastice şi de raportări diferite la cititor.

În acest roman „la două capete”, Filip Florian este edificatul, memoria, comunicatorul, iar Matei Florian este martorul creditabil, nuanţatorul, scepticul. Fratele mai mare este *raisonneur*-ul prim cu ochiul la cititor. Fratele cel mic este, la o distanţă de 11 ani, *raisonneur*-ul secund, cu grijă pentru învăluirea ironică a cititorului şi pentru punerea lui pe piste încrucişate. Ei pot scrie împreună un roman-dialog în ciuda diferenţelor de recuzită imaginară (spiriduşi, obiecte magice, miracole) şi a raportului de forţe. Bref 1: „• fraţii mici sunt

invidioşi pe cei mari; • fraţii mici şi cei mari nu pot fi niciodată egali; • toate acestea au legătură cu Ştim şi Ştam” (Matei Florian). Bref 2: „• fraţii pot scrie împreună o carte, dar nu pot întâlni deodată aceiaşi îngeri şi spiriduşi; • chiar şi când devin mari, fraţii mici rămân mai mici decât fraţii mari; • fraţii mici nu uită şuturile în fund încasate de la fraţii mari” (Filip Florian).

Tehnic, amintirile fraţilor Florian întind trei cercuri ale povestirii. Cei doi sunt atât fii risipitori ai primului cerc restrâns (familial), cât şi fraţii acestora, preocupaţi (în spaţiul cărţii) de conservarea simbolică a familiei, a spaţiului prim care se va schimba odată cu mutarea în alt loc şi cu mutaţia în altă vârstă. Deşi comun şi el, cel de-al doilea cerc nu mai uneşte cele două personaje ale romanului: pentru fratele cel mare acest spaţiu e dominat de figura paternă a unui bunic fabulos, pentru fratele cel mic de o mătuşă, Uca, care „fără Matei ar fi murit şi n-ar fi ştiut ce e iubirea”, cum rezumă una dintre frazele-refren care ritmează nu atât reconstituirea trecutului, cât liniile lui de forţă afectivă. Cel de-al treilea cerc – pur, dur şi războinic, al băieţilor din „localitatea Drumul Taberei” – este zona perfect etanşă a fiecăruia (de un umor demenţial), de intrare în coliziune cu gaşca, cu şcoala, cu autoritatea unei lumi de-a gata, cu ierarhii şi compartimente stricte, cu convingeri barbare şi bovarisme inconştiente.

Trebuie spus, chiar dacă sună patetic, că despre iubire e vorba în această carte băieţească, blindată, îmbinând fronda cu edificarea. Nu timpul pierdut e căutat şi nici comunismul pierdut, căci, o spune Filip Florian, „ideea cu trecutul priveşte alte lucruri, cele care s-au dus, s-au consumat, au expirat, s-a ales praful din ele, li s-a pus cruce, gata”. Copilăria – perioadă între două mutări/mutaţii – merită să fie povestită doar dacă în

spaţiul ei real a existat un motor suficient de puternic încât să te scoată din ea. Poţi să povesteşti bine despre copilărie atunci când nu mai eşti blocat în ritualurile ei liniştitor-fantasmatice. Când iubirea care te-a împins afară, maturizându-te, te face să te întorci liniştit înăuntru, uneori amuzat, alteori sfâşiat, luându-ţi, în fine, „la scor” revanşa.

Despre genul acesta de iubire necondiţionată e vorba în *Băiuţeii* şi la ea se raportează toate povestirile spuse cu vocea copilului, cu tonul nostalgic al scriitorului, cu autoironia personajelor care le combină pe primele două. Cartea îi este dedicată unei mame iubite „care n-a copt în viaţa ei o plăcintă, dar care ne-a făcut fericiţi”, însă şi unui tată mai mult absent, dar nu mai puţin iubit, evocat indirect prin obiecte-fetiş (şosete portocalii şi ciocate negre) sau întâmplări irepetabile. Cei doi părinţi sunt – în fond – jaloanele tuturor celorlalte iubiri sau uri împăcate. Iată o frază cât un roman de dragoste – raportată indirect la figura tatălui –, despre moartea bunicului, alpinist şi scriitor, cel care avea să netezească prin „harul omonimiei” intrarea în familie a mezinului, fiul unui alt tată: „Mama a plecat pe la trei să-l alăpteze pe noul Mircea, unchiul meu Ionică, doctorul, a spus că lipseşte cam un ceas jumate, poate două, ca să se odihnească şi să aducă altă sondă urinară, bunica mea Veronica se închisese în camera ei ca un altar şi se ruga neîntrerupt, unchiul meu Didi, al cărui nume e încrustat pe cantul unei mese de la cabana Omu (alături de-al fratelui lui şi de un an, 1935), plângea stins în bucătărie lângă o sticlă cu palincă, Matei era mic şi era la Uca, iar eu, abia apărut de la liceu, de data asta nu ca un fulger globular învelit în uniformă, ci ca un câine bătut, l-am tot mângâiat pe frunte pe vechiul şi pe iubitul meu Mircea, i-am sărutat mâinile şi i-am promis că o să urcăm în

curând la Cruce, pe Caraiman, mă poticneam în lacrimi şi-n nodurile din gât, iar el, Mircea Chiril, despre care toţi ziceau că e într-o comă profundă, a ridicat un deget şi mi-a făcut semn că nu, apoi a respirat rar, tot mai rar, până n-a mai respirat deloc”.

Ascunsul, războinicul, ironicul frate mai mic, topit după Rahan şi profesând pentru o scurtă perioadă „meseria de legendă vie”, află printr-o revoluţie personală „ce este patria” – un borş cu ştir, tovarăşa Stănescu, stema de pe chipiul unui nene care devine printr-un miracol nedorit tatăl prin alianţă, o autoritate afectivă derizorie, eliminată prin obnubilare lingvistică şi refuz clar al substituirii figurii paterne: „Fratele meu Mircea, chiar aşa bebeluş cum era, l-a justificat de-a binelea pe nenea ăla. Dacă până atunci nu se învrednicise deloc să-mi demonstreze că are vreun rost în apartamentul nostru patruzeci cu patru camere de la etajul patru, dintr-odată a devenit un personaj cu puteri depline. Era Tatăl fratelui meu (...). De suferit însă cel mai mult a suferit Patria. Patria, care a încetat să mai fie patrie în sine şi, printr-un miracol al dedublării, al suprapunerii sau mai ştiu eu prin ce proces ştiinţific, a devenit un fel de extensie a lui nenea ăla. Prelungirea lui până în cuier”.

Băiuţeii este extraordinara poveste – pe două voci extrem de diferite, dar care comunică perfect, cu largi fandări şi minuţioase contraziceri, cu refrene cât o succesiune de istorii paralele şi cu multă dragoste – a unei familii fabuloase dintr-un loc în care nimic nu e întâmplător. Chiar dacă Drumul Taberei nu e (şi nici n-a fost) Macondo, chiar dacă lui Cristi-Cristos nu i-au crescut aripi atât de lungi ca domnului bătrân din Márquez şi chiar dacă Sârmoasa n-a levitat vreodată pe deasupra bălţilor unde şi-au întins cândva corturile pandurii lui Tudor Vladimirescu.

Simona Sora

Pentru mama, care n-a copt în viaţa ei o plăcintă, dar ne-a făcut fericiţi

1 Câte ceva despre Cristos

Coşuţă mi-a spus întotdeauna să nu-l pocnesc pe Cristos.

Stăteam în troleibuz agăţat de bară (într-unul din momentele alea tembele în care nu poţi să spui altceva despre tine decât că stai în troleibuz agăţat de bară), când, dintr-odată, zbang, l-am văzut pe Coşuţă. L-am văzut oprit în mijlocul străzii, târşâindu-şi piciorul drept prin praf, până când praful s-a dat la o parte şi n-a mai rămas decât asfaltul, cu privirea aia puţin şaşie a lui fixată pe vârful adidasului, încremenit parcă în acea lungă zi în care împlinisem cinci ani şi jumătate. L-am auzit apoi – ca şi cum troleul în care mă aflam acum n-ar fi fost decât un colţ din aleea Parva, iar lui i-ar fi fost perfect egal dacă îşi târşâia piciorul prin praf sau mergea cu troleul nouăşpe ani mai târziu – cum, fără să-şi ridice privirea de pe vârful adidasului drept, îmi repetă profeţia aia înfricoşătoare: „Eu ţi-am zis, ţi-am zis mereu, şi tu nimic. Acuma o să vezi, lasă”.

Am rămas agăţaţi de bară, eu şi Coşuţă, şi a fost de ajuns să mă uit la privirile celorlalţi oameni ca să-mi dau seama că niciunul din ei nu bănuieşte nimic, că habar n-au de ce mi-a spus Coşuţă vorbele alea şi că – să fim serioşi, până la Universitate nu mai era mult – nici n-aveau cum să le audă. Apoi am coborât şi, evident, am uitat.

Acum încerc să-mi amintesc tot, să-l iau pe Coşuţă cu binişorul, numai că el, ca un făcut, a început să zboare dintr-un colţ într-altul, să-mi scoată limba, să ţipe şi să

scuipe. Iar asta, la drept vorbind, nu-i face cinste, cum, la fel de bine, în anii în care l-am cunoscut, nu-i stătea în obicei. Nu ştiu cine e prieten astăzi cu Coşuţă, însă nu pot să-mi închipui că între timp băiatul ăla timid şi mai degrabă tăcut s-a schimbat într-atât, încât să facă figurile astea. Astâmpără-te odată!

Ştia foarte bine de ce îmi zice asta. Ştia pentru că, într-o înserare din aceea cu felinare pâlpâind, l-a văzut pe Cristos urcat pe bloc, gata să-şi ia zborul. Coşuţă jură că aşa a fost. N-avea aripi şi nici paraşută, era doar el, împreună cu gaşca lui fioroasă. În blocurile din faţă se aprinseseră luminile şi la fiecare geam şi balcon apăruse câte un tată, câte o mamă sau un bunic, care zbierau laolaltă către Cristos şi ăia să nu facă vreo prostie şi să sară, că ei nu cred în miracole, că nimeni n-are aripi şi aşa şi pe dincolo, aiureli, zicea Coşuţă. Şi Cristos i-a ascultat şi nu a sărit în seara aceea, numai că lui Coşuţă i-a spus verişorul lui, iar verişorul lui nu minte, că, dacă Cristos şi gaşca n-au sărit de pe bloc atunci, e doar pentru că ei o făcuseră altă dată şi că deja erau prea plictisiţi ca să mai enerveze proştii. Se aruncau toţi deodată, cădeau liber vreo două etaje, după care, aşa, pur şi simplu, în loc de mâini le apăreau aripi, din care începeau să fâlfâie încet, apoi mai tare, şi toţi ăia începeau să răcnească şi să chiuie, mişcau din aripile lor, cică, până când o luau uşurel mai sus şi mai sus şi nu-i mai vedea nimeni, nici măcar verişorul lui Coşuţă, şi numai de pe undeva de prin cer le mai auzeai strigătele şi cum îi înjurau pe dinamovişti. Că îi înjurau pe toţi dinamoviştii, n-aveam nicio îndoială. Era un lucru la mintea cocoşului că cine stă pe Băiuţ, adică în Drumul Taberei, ţine cu Steaua. În afară de Filip şi de mine, n-am mai auzit de nimeni – şi mai erau şi boşorogii, şi mai era şi Şchiopu Bărbosu – care să nu aibă ceva de împărţit cu

Dinamo. Aşa că, în afară de partea cu zborul, povestea lui Coşuţă cu îngerii ăia sau ce naiba erau, care ridicau psalmi pentru moartea lui Dinamo, nu putea decât să mă înverşuneze şi mai tare, să mă facă să-mi doresc nimicirea lui Cristos cu palme, pumni şi picioare la prima ocazie pe care aş fi avut-o. Nu-i spuneam însă nimic din toate astea lui Coşuţă, iar el continua, uitând definitiv de verişorul lui, să-mi povestească cum l-a văzut pe Cristos la telejurnal prin R.F.G. zburând şi omorând nazişti, cum a aterizat pe urmă pe cel mai înalt vârf din lume, unul de 12.826 de metri, cum s-a întâlnit cu Lăcătuş şi i-a cerut un autograf, cum l-a rugat Ceauşescu să-l ia şi pe el sus, acolo, şi Cristos n-a vrut şi atunci Elena a chemat toată armata care a tras cu agheele şi bazucile, cu tunul şi cu tancul şi nu s-a întâmplat nimic, pentru că pe ăsta nu-l putea omorî decât cuţitul lui Rahan, care a stat două zile şi două nopţi într-un pahar cu sânge de antilopă amestecat cu venin de viperă. Asta îmi spunea Coşuţă şi, sincer, din toată povestea lui nu mă interesa decât partea cu gaşca.

Nu, nu mă întrebaţi de serile când îmi luam inima-n dinţi, îmi înghiţeam uimirea şi spaima şi deznădejdea că totul s-a terminat şi mama nu va mai veni niciodată să se aşeze pe o băncuţă de unde să-mi urmărească jocul stingher de copil care nu a împlinit trei ani, de copil care nu ştie că strada e un loc plin de fiinţe ciudate care se aleargă, se împuşcă şi joacă fotbal, fiinţe ca şi tine şi tocmai de-asta atât de vrăjitoreşti şi de misterioase (ca şi cum ai crede despre ceilalţi că sunt un fel de oglindă a ta şi dintr-odată descoperi că nu e câtuşi de puţin aşa, pentru că unul e Migu şi altul e Pipiţă, mai e şi Doru, şi mai ales Cristos, iar toţi ăştia sunt ei şi nimic mai mult, fiecare cu o altă mamă şi cu o altă casă, fiecare gata să

sară la bătaie din nimic, doar pentru a-şi demonstra existenţa lor unică pe acea stradă şi pe acest pământ).

Şi nimic nu-mi va scoate din minte ziua când timpul a rămas definitiv suspendat odată cu închiderea unei uşi – apartament 40, fam. Florian – şi soarele s-a furişat în scară printre ghivecele de flori atârnate-n geamuri şi a rămas aşa, luminând o balustradă verde, o balustradă verde ca o şopârlă verde, singura fiinţă care mi se părea că ar mai fi avut viaţă în toată încremenirea lucie care mă aştepta să fac vreo mişcare şi apoi să mă înghită cu totul, o dată şi pentru totdeauna.

Ei bine, atunci am înţeles ce înseamnă Bau-Bau şi că Bau-Bau nu-ţi apare în viaţă decât în momentele alea puţine şi hotărâtoare şi că doar atunci trebuie să fii cu adevărat puternic şi că doar atunci lumea se urneşte din datul ei într-atât, încât să o vezi altfel şi, pentru o clipă, atât cât îi trebuie unei şopârle să redevină balustradă, să ai străluminarea că nu mai eşti cel de dinainte, ci că ai devenit mai mare. (Se pare că, în afara momentelor ăstora, ne însoţeşte o inerţie uriaşă, iar dacă ea dispare vreodată, atunci apare şi Bau-Bau. Şi aş putea să bag mâna în foc că el locuieşte bine mersi în inerţia asta şi doar când îi zgândăre cineva culcuşul catadicseşte să-şi arate chipul.) Mama a rămas în spatele uşii, mă aşteptau nişte scări, iar dincolo de ele, strada. Am ieşit.

Mi-a luat multă frică şi mult timp ca să învăţ regulile jocului. Primul lucru cu care a trebuit să mă obişnuiesc a fost Cristos. El şi sora lui mai mare au fost cei cărora le-a fost lăsat să-mi strunească frica, s-o mutileze şi s-o facă să crească până când ea, pur şi simplu, s-a stins de la sine. M-au simţit şi au râs.

Fără doar şi poate, Cristos a fost răzbunarea lui Bau-Bau pentru că l-am înfrânt în după-amiaza aceea. N-am cum să-mi explic altfel apariţiile lui de nebun spre

înserare, îmbrăcat într-un veşnic tricou albastru, cu un taur fioros desenat pe piept. (Ştiu că există nişte cuvinte care, folosite brambura, au rostul să îndepărteze orice om de fraza pe care-o citeşte. Spre exemplu: „a fi menit”. N-am încotro şi-mi cer iertare.) Cristos mi-era menit mie, nu pentru că doar eu eram ţinta atacurilor lui fără motiv, ci pentru că niciunul din ceilalţi copii de pe stradă nu părea să-şi dea seama ce se întâmplă cu adevărat. Era de parcă fuga lui spre mine cu taurul pe piept, răcnetele, urletele, spaima şi plânsul meu se desprindeau de strada cu oameni, de înserare şi de astelalte, ca să ajungă într-un loc special construit înainte, ferit de privirile muritorilor, în care Cristos şi cu mine ne împărţeam pumni. Mint cu neruşinare. În vremurile alea, poate pentru că, după cum v-am spus, Cristos era locul de unde urla Bau-Bau, sufeream de aceeaşi încremenire neputincioasă care-mi paraliza până şi respiraţia (este deci o dovadă de impostură să pretind că şi eu puteam să lovesc cu pumnul). Singura persoană care-mi dădea de ştire rânjind că ştie ce se întâmplă între mine şi Cristos era sora lui îmbrăcată-n roşu, Luminiţa. Ea avea rolul de martor, pentru că în chestiile astea trebuie să existe şi un martor, altfel rişti să devii nebun. În plus, Luminiţa se posta pe gardul de la scara ei şi urmărea jocul celorlalţi copii până când se lăsa seara. Atunci dispărea pentru o clipă şi se întorcea cu Cristos.
Arăta cu ochii spre mine şi
strada se pierdea uşurel într-o hărmălaie din ce în ce mai îndepărtată
se mai auzeau nişte câini lătrând
luminile felinarelor începeau să pâlpâie şi să se rotească cu Cristos cu tot
vedeam geamul nostru de la patru luminat
strigam ma şi Fi simţeam o primă buşitură

fugeam cu pumni în cap sunetele îmi dispăreau mă trezeam în patul meu transpirat şi cu lumina stinsă tovarăşa de la grădiniţă mă punea să spun prima poveste.

Vă văd pe toţi aşa: aşezaţi pe scăunele într-un semicerc (cum o să ştiu să-i spun mai târziu). Doar eu în faţa voastră mai aud vrăbiile din curte, pentru că voi aşteptaţi să vă spun povestea. Sunteţi aşa de tâmpiţi când aşteptaţi: cu mâinile la spate, cum v-a spus tovarăşa, tăcuţi, mă priviţi pe mine, care nu ştiu să spun poveşti. Care n-am spus o poveste în viaţa mea. Sunt prea mic, trebuie să înţelegeţi, şi chiar dacă aş fi mare, tot n-aş reuşi să scot vreun cuvânt din cauză că aţi tăcut şi mă priviţi. Uite: tu, Paule, despre care am scris în liceu o poezie cu liţă („hă, hă, liţa e o râmă", spunea Paul şi moaca i se lungea până la pământ), ţie ţi-a rămas gura întredeschisă, iar pe la colţul buzelor ţi-au apărut mici bule de scuipat, care se sparg ca să apară altele, tu, Ana-Maria, ai închis ochii, vrei să dormi sau poate aşa te-a obişnuit mama ta să-ţi spună poveşti, doar când închizi ochii, Mariane, îţi jur că nu ştiam atunci când am spus povestea asta prima oară că vei muri alergând după o minge, pentru că, dacă aş fi ştiut, crede-mă că am fi vorbit numai noi, ţi-aş fi înşirat toate poveştile din lume şi, mai ales, ţi-aş fi dat, naibii, porcăria aia de maşinuţă de fier neagră şi din Germania pe care mi-ai cerut-o doar un pic, mai ţii minte?, şi eu n-am vrut să ţi-o împrumut fiindcă se strică şi tu m-ai făcut calic şi-ai murit mai târziu, iar eu pe atunci habar n-aveam ce înseamnă „calic", darămite c-o să mori şi, vezi, ăsta e ultimul lucru pe care ţi l-aş mai fi zis: ai grijă să nu fugi după nicio minge, pentru că pentru tine o băltoacă va fi un nenorocit de canal deschis şi plin de apă şi degeaba mai spun toate astea o dată, tu râzi acum şi crezi că-i o

poveste din alea ca ale lui Coşuţă, fără început şi fără sfârşit, în care lumea se plictiseşte şi face gălăgie, iar tovarăşa îl trimite marş la loc Coşuţă!, şi Coşuţă se duce cu capul plecat – ca la începutul romanului – până la scăunel (te rog, Coşuţă, rămâi aşa până am să mă întorc la tine), şi e prea de tot, sunteţi chiar toţi aici, Angelica mucioasa, da, te văd mozolind acelaşi colţ de pâine şi-ţi văd şi scârboşeniile alea verzi care picură veşnic ca un robinet stricat, Cornel şi Diana, cum vă ţineţi de mânuţe şi d-aia nu mai pot eu, Rox... – băieţică, povestea! – asta a fost o tovarăşă care nu mă cunoaşte (de parcă poţi să cunoşti un pişpirică de trei ani) şi da, ăăă, a fost odată un fel de întuneric mare ca o pădure şi în el erau un băieţel un vânător un taur şi o vulpeee. Aşa. Şi o vulpeee. Şi vulpea mergea pe-acolo şi era ca un căţel pentru că îl iubea pe băieţelu ăla şi dădea din coadă şi mânca numai flori şi când a venit noaptea tauru s-a ascuns într-o scorbură şi l-a aşteptat pe vânător şi vânătoru s-a apropiat de scorbură şi nu ştia de niciun taur că el credea că e singur în toată pădurea unde stătea aşa şi pâş-pâş tauru a ieşit şi până să vadă vânătoru şi să scoată puşca tauru ăla l-a luat pe vânător cu coarnele şi l-a băgat la scorbură şi a pus acolo un bolovan ca să nu mai iasă niciodată şi să rămână singur în pădure ca să facă gunoi şi să dea foc la tot da tauru l-a pus pe vânător şi nu mai ştia că acolo mai e şi vulpea şi un băieţel şi a început să facă numai rele şi i-a zis la vânător c-o să moară că în pădurea lui nu vine făt-frumos şi el era un fel de zmeu singur şi puternic. Şi când s-a lăsat noaptea tauru a făcut numai gunoi şi s-a culcat cu sora lui mai mare Luminiţa că credea c-au rămas ei singuri da băieţelu l-a auzit pe vânător şi cu vulpea a împins bolovanu de la scorbură şi l-a scos când s-a făcut de dimineaţă pe vânător d-acolo care era

obosit şi-l ciupiseră furnicile şi vulpea i-a dat apă de la robinet până când s-a făcut bine şi s-a dus la taur. Tauru a crezut că doar visează ştiţi de ce? A crezut că doar visează că el credea că e doar cu Luminiţa şi aşa în faţa lui i-a apărut şi vânătoru din scorbura de unde-l pusese tot mereu şi o vulpe care era cu flori şi un băieţel. El a încercat să fugă şi să facă gunoi da nu a reuşit. Totu era de-adevăratelea. Atunci a fugit cu Luminiţa până la o stradă şi s-a pitit. Vânătoru s-a îmbolnăvit de la furnici şi-a murit dup-aia. Şi băieţelu cu vulpea l-a îngropat da pe urmă pe mormântu lui s-a făcut numai gunoi. Aşa. Cine ştie cine a pus gunoiu?

Vulpea, mi-au spus cu toţii. De ce, pentru că e hoaţă, ea a pus gunoiul, pentru că aşa s-au obişnuit, ca ea să rupă coada ursului, să-şi bată joc de berze sau să facă pe moarta. Pentru că în orice povestire cu animale, ştie oricine, există o vulpe care e veşnic vinovată. Pentru că nici măcar n-au ascultat povestea, pentru că nici măcar nu l-au băgat în seamă pe taur şi pentru că un taur se întâlneşte foarte rar în poveşti, iar atunci când totuşi asta se întâmplă, el nu e vinovat cu absolut nimic.

Pentru toate astea, taurul trebuia să dispară.

Trebuie să închizi ochii. Aşa. Să laşi vântul să înceapă. Să-l auzi cum învie şi dă roată străzii şi scărilor de bloc şi doar aşa, cu ochii strânşi, să simţi bucuria lui şuierată de-a ieşi la plimbare prin pungi şi de a trânti geamuri şi de a înnegri cerul. Numai în felul ăsta poţi face nişte lucruri să dispară sau îl poţi trimite pe Cristos la ţară pentru o primăvară întreagă.

Într-un fel sau altul, trebuie să rămâi mult timp aşa (să ştergi cu răbdare până şi amintirea blocului din faţă, a caietului şi a pixului cu care se vor scrie toate astea acum), ca să-ţi apară din nou Coşuţă. Doar cu ochii închişi îl poţi vedea pe el din nou, nu pe scăunelul unde

l-a trimis tovarăşa, ci cocoţat pe ceea ce noi numeam atunci cazemată (un garaj de beton, lăsat de izbelişte), bălăngănindu-şi picioarele în gol şi privindu-mă mustrător pentru prima oară.

Nu, nu ai dreptul să dai în Cristos.

El nu ştia nimic pe-atunci de zborurile lui din înserare, nu ştia nici măcar de Bau-Bau sau de Luminiţa şi, mai ales, nu avea nicio idee cum că un taur care stă la ţară prea mult se poate întoarce pe aleea Băiuţ un băiat ca oricare altul. Ceea ce simţea Coşuţă era, cred, un fel de gelozie surdă că eu învăţasem să fluier şi el nu, iar lucrul ăsta e unul din puţinele cărora nu mai ai ce le face. Era clar şi, cu cât îi era mai clar, cu atât trebuia să-l doară mai tare, că în clipa aceea lui nu-i mai rămânea nimic de făcut decât să mă asculte şi să mă respecte. Ştia că era de-ajuns un singur brânci de-al meu ca el să se rostogolească la pământ de pe cazemata noastră şi ca, odată cu bufnetul şi plânsul lui, totul să se schimbe între noi pentru totdeauna.

Abia când a căzut de pe cazemată, Coşuţă mi-a răcnit printre sughiţuri că o să văd eu ce-o să mi se întâmple, că vărul lui, că ştie el, că eu mă cac în pantaloni de frică; dacă îl ating pe Cristos ăla, o să văd eu pe dracu.

Ceva îmi spunea că uşurinţa cu care Coşuţă cade la pământ trebuie să fie cumva egală cu cea a lui Cristos făcând acelaşi lucru. Închideam ochii atunci şi vedeam asta mai bine ca niciodată: Cristos era totuna cu Coşuţă, iar Coşuţă era un prost. Ceva trebuie să fi simţit şi Coşuţă. Ştia că pe undeva ultima lui salvare, dacă tot nu ştia să fluiere, era ca necunoscutul de pe aleea Băiuţ – Cristos Salvatorul – să nu ia bătaie.

O să-l bat, îi spuneam eu. Nu, n-ai voie, îmi spunea el. Şi a trebuit să merg cu troleibuzul până spre Universitate

ca să-mi aduc aminte de ziua în care împlinisem cinci ani şi jumătate.

Cristos se întorsese de la ţară Cristi. Era un ţăran prost care nu-şi mai amintea nimic (ca şi cum înserările acelea erau doar nişte vise de-ale mele, o poezie halucinantă de copil fricos, încremenit cu ochii închişi, refuzând strada). A încercat să mă dribleze, să-mi strecoare mingea printre picioare. Era o fentă previzibilă, mingea a sărit din piciorul meu, aut. Pui la cap, la cap, striga Cristos, se agita, mişca braţele. A fost apoi henţ, Migu a aruncat prea sus, Cristos şi-a întins mâinile. Am bătut repede, a tras Pipiţă, 2-0. Se repetă. Nu se repetă nimic. Migu şi Pipiţă au început să se îmbrâncească, se vedea oftica. Portarul a aruncat mingea greşit, până la mine, eram singur, la pomană, 3-0. Portarul şi-a pus mâinile-n cap, mingea se pitise sub Wartburg-ul lui Florea de la parter. Acum du-te după ea, a urlat Migu, se vedea oftica. Cristos a încercat din nou să-mi treacă mingea printre picioare, de data asta n-a mai fost aut, pasă la Bebe, 4-0, mingea sub Wartburg. Migu îi trage un şut în fund, portarul plânge şi nu mai vrea să apere. Pauză. Intră din nou în poartă, cu mănuşi. Cristos mă driblează, trece de mine, apoi cade grămadă. Rămâne la pământ. Cartonaş roşu, urlă Migu, dar eu n-am nimic cu el. Cristos se ridică, vine spre mine, cade din nou. Se ridică, se prăbuşeşte, îl lovesc cu picioarele-n faţă, îi sparg nasul. S-au oprit toţi şi mă privesc. Cristos icneşte, sângerează, nu se mai poate ridica. Aşa păţesc toţi ăştia care se cred Lăcătuş, îi spun. Mă întorc cu spatele. E încă o dată în picioare. 6, are o cărămidă, zice Pipiţă. Nu mă nimereşte, iar acum m-a supărat rău. Fuge spre casă, urlă mama şi Luminiţa. Îl ajung, îl lovesc, intră în scară şi închide uşa. Se dădea prea şmecher, le spun, să jucăm pac-pac, v-am bătut cu 4-0. Au apărut Luminiţa şi mă-sa,

mă caută. Le scot limba şi dispar după bloc. N-au cum să mă mai găsească, am cinci ani jumătate.

Pe Parva stă Coşuţă. Singur, în mijlocul străzii, târşâindu-şi piciorul drept prin praf până ce praful se dă la o parte şi rămâne doar asfaltul, cu privirea aia puţin şaşie a lui fixată pe vârful adidasului, de parcă n-ar mai avea nimic de făcut în viaţă decât să stea acolo şi să mă aştepte ca să stăm de vorbă. L-am caftit, i-am dat borşu'. Coşuţă stă cu ochii în pământ, îşi priveşte vârful adidasului drept. „Eu ţi-am zis, ţi-am zis mereu, şi tu nimic. Acuma o să vezi, lasă." N-ai o bâtă? O laie, bâtă, n-am. Coşuţă n-avea bâtă şi începea să mi se facă frică. Nu de Cristos, lui îi curge sânge şi nu poate să mă bată nici cu cărămida, ci de mă-sa şi de Luminiţa. Poate mă aşteaptă până noaptea în faţa scării, ce dracu mă fac. Poate s-au ascuns chiar acum prin tufele astea din spatele lui Coşuţă şi-o să mă înhaţe. Unde naiba să mai fug? Uite-l p-ăsta cum rânjeşte. Ce zici să fac? Să te duci dracu, asta.

M-am furişat pe după maşini până spre Băiuţ. Am luat-o prin spatele blocului, prin grădina întunecoasă de acolo. Ceva îmi bubuia înăuntru şi făcea ca trenul. Dacă ar fi Migu sau Pipiţă să-i întreb unde-s alea două. Nu era nimeni. Eu doar – şi mă târam pe burtă peste pământ şi frunze de la un copac la altul. Ca un indian. (Oricine m-ar fi văzut s-ar fi crucit: un copil singur, târându-se pe burtă de la un copac la altul.) Am găsit râme şi furnici. Am găsit o bomboană cubaneză roşie. Încă una. Un fraier le pierduse. Înaintam târâş cu două bomboane cubaneze roşii în gură. Uite-i. Mă aşteaptă. Nici pomeneală de Luminiţa şi de mama ei grasă. Renunţaseră de mult, n-aveau răbdare. În schimb, cu o bâtă, patrula Cristos. Era fioros, cu un leucoplast pe nas, înjura şi dădea directive. Se vede că nu s-ar fi mişcat de la colţul străzii nici 1.000

de ani. Mai erau Cosmin din D 14, Nicu din C 38, unul pe care nu-l ştiam şi Stafie dintr-a treia pe care-l vedeam doar în curtea şcolii jucând bambilici. Toţi aveau bâte şi toţi mă aşteptau pe mine. Simţeam clar că erau ultimele bomboane cubaneze pe care le mâncam în viaţă. Am rămas lipit de pământ şi priveam. Nu vroiau să se mişte şi în felul ăsta se însera. M-am răsucit pe spate şi vedeam foarte bine lucrul ăsta. Cerul părea că se împuţinează, arăta ca o apă cu valuri uşoare, rămânea suspendat acolo, îşi schimba culoarea, apoi un avion îi lăsa o dâră lungă şi albă, iar dâra se înroşea de la soare şi se decolora încet, aproape că dispăruse, iar avionul încă se mai auzea sau mi se părea mie şi erau autobuzele de la Valea Argeşului, se întuneca şi vedeam peşti când s-au prins că sunt acolo. Am lăsat cerul baltă şi am început să fug. Ei scoteau nişte chiote groaznice şi-şi roteau bâtele-n aer, Cristos era în fruntea lor, îi simţeam răsuflarea în spate, aerul pe care-l tăia cu bâta. Am făcut un tur de bloc, nu obosisem şi nici ei. Am mai făcut unul. Pe la începutul celui de-al treilea, l-am văzut pe Filip cu geanta pe umăr. Totul se terminase. Stafie a fost primul care şi-a aruncat bâta şi a dispărut. Felinarele se aprindeau unul câte unul. Era pe la ora când, după cum zicea Coşuţă, Cristos începea să zboare. În loc de asta, în faţa mea stătea Cristi şi-şi cerea iertare. Dâra aia de la avion dispăruse şi ea de mult. Nici umbră de peşti pe cer.

2 Pantofi ciocaţi şi şosete flauşate

Acum, ce să zic, mare lucru nu-mi amintesc. De fapt, nu-mi amintesc o iotă. La urma urmei, de câte ori nu m-am întors eu de la şcoală tocmai când se însera şi de câte ori n-or fi trecut avioane cu reacţie pe cer şi nu s-or fi auzit autobuzele de la cap de linie uruind, bufnind ca

tusea măgărească, claxonând sau ambalând motoarele înainte de-a pleca în cursă. Ce-ar fi fost să le ţin minte pe toate? Şahist nu sunt, nici elefant, nici vreo arătare cu memorie hipertrofiată. Dacă el spune că-n ziua aia l-am salvat de cinci puşti care vroiau să-l snopească, că am fost scăparea lui, atunci aşa trebuie să fie. Credeţi-l! După cum sună toată tărăşenia, e clar că a avut motive să n-o uite. E o treabă, nu?, să-i simţi pe unii cum îţi răsuflă în ceafă, agită bâte prin aer şi jură c-o să te facă bucăţi. Aşa ceva nu se uită în veci. Deşi, mă rog... Am şi reţineri când vă îndemn să luaţi de bună povestea lui. Nu de alta, dar sunt unele lucruri pe care le-a înflorit cam tare, chiar tare de tot. De exemplu, chestia cu meciul, când a câştigat cu 6 la 0 sau aşa ceva şi l-a bătut măr pe figurantul ăla, Cristos (ăla care se întorsese din vacanţă un ţăran prost, Cristi), când i-a tras un şut în bot de i-a provocat ditamai epistaxisul (adică i-a dat borşu'). E adevărat, juca bine fotbal de mic, cam pomanagiu, nu prea punea pase (nici din alea scurte, simple, darmite pase luminoase, cum văd comentatorii prin derbiuri sau prin partidele de importanţă capitală), dar juca bine, ce mai, de-aia şi cred că echipa lui a dat şase goluri sau aşa ceva, dintre care el vreo patru. Mi se pare însă trasă de păr partea cu pedepsirea gândacului ăluia zburător, care se-arunca de pe blocuri după asfinţit împreună cu gaşca lui. Nu contest că băieţilor le creşteau aripi şi zburau în voie, tot ce se poate, în Drumul Taberei s-au văzut multe (aţi auzit cred de Oltcitul roşu abandonat ani întregi prin faţă pe la Materna, din volanul căruia s-a născut o minune de fetiţă, Mara parcă, după ce volanul a purtat o sarcină în toată regula, crescând şi crescând vreme de nouă luni, nu dintr-odată, ca airbagurile de astăzi, umflîndu-se ca un pântece de femeie, doar că-n loc de buric avea la mijloc claxonul; cunoaşteţi precis şi istoria

cu apartamentul acela de la etajul patru, s-a petrecut într-unul din D-uri, în care întreaga sufragerie, pereţi, pardoseală şi tavan, s-a umplut de ciuperci din cauza caloriferelor reci şi a aburilor de la aragaz, până când proprietăreasa, o literată am impresia, culmea!, după ce a tot gătit ciulama, tocăniţă, şniţele, drob, plăcinte, doar dulceaţă de ciuperci n-a făcut, a înţeles ce noroc a picat pe capul ei, a demisionat dintr-un teatru, unde era secretar literar, şi s-a îmbogăţit în Piaţa Moghioroş, vânzând la tarabă până să intervină miliţia). Revenind la discuţia dinaintea parantezei, am să mărturisesc că versiunea mea e alta: de caftit, frati-miu a caftit insecta aia cu faţă de copil, Cristos, Cristi, cum vreţi să-i spuneţi, numai că eu ştiu că-n altă împrejurare, nu ca un indian apaş pe şeful de trib, în prerie, ca să-i ia locul, ci în scara blocului, odată când eu eram cam nervos şi-l ţineam cu mâinile la spate pe puşti, unul gras şi blonzişor, ca să-i tragă el una. S-ar putea totuşi să confund, nu zic nu, şi una să fi fost şutul de pe stradă, pe Băiuţ, normal, şi alta pumnul din scara blocului, când s-a lăsat tot cu hemoragie nazală şi cu smiorcăieli. Oricum, băieţelul din scară, asta reţin, nu s-a şters, n-o striga când plângea nici pe maică-sa, nici pe vreo soră Luminiţa, mârţâia întruna: Mamaieee! Mamaieee! Ah, şi ar mai fi ceva care-mi trezeşte suspiciuni... Dac-ar fi găsit o singură bomboană cubaneză când se târa de la un pom la altul, roşie, galbenă, culoarea nu contează, aş crede totul cu ochii închişi, dar aşa, când a găsit două bomboane, de ce nu mi-a păstrat şi mie una? Nu e ciudat?

Ca să fie limpede cum stau lucrurile, eu sunt Filip, adică tipul cu geanta pe umăr, despre care frati-miu susţine c-aş fi fost singurul din cartier, în afara lui, auzi!, care ţinea cu Dinamo (de ce l-o fi amestecat şi pe Şchiopu Bărbosu în treaba asta, habar n-am, mai ales că omul era

sensibil, îl văzusem cu ochii mei la Muzeul Naţional de Artă când ne duseseră cu clasa, printr-a cincea, privea nemişcat un peisaj cu căpiţe, parcă-l ameţise mirosul fânului şi adormise în picioare ca un cal). Vorbesc (scriu) la timpul trecut nu pentru că înainte ţineam cu Dinamo şi acum n-aş mai ţine, ei bine, ţin!, ar fi şi culmea să nu mai ţin cu căţeii lu' tata, să nu-i mai iubesc, când li se întâmplă atâtea pocinoage şi-i muşcă atâţia de fund; ideea cu trecutul priveşte alte lucruri, cele care s-au dus, s-au consumat, au expirat, s-a ales praful de ele, li s-a pus cruce, gata. Bunăoară, unul din lucrurile care intră în categoria asta ar fi părul meu, pe el chiar că l-a mâncat gaia, din bretonul care-mi atingea sprâncenele prin clasele primare (aşa cum era el, lins şi stupid, moale şi bleg), din chica strânsă la spate în coadă de rândunică, răsfrântă peste gulerul cămăşii, din perciunii lungi care-mi mai mascau urechile clăpăuge, dar îmi ascuţeau şi mai rău bărbia, în fine, din toate podoabele astea capilare care în fond nu erau cine ştie ce, dar erau, a răsărit o chelie pe cinste, nu genul O. Paler, dar nici departe. O să vă întrebaţi cum naiba de-aveam aşa plete când toţi elevii erau tunşi chilug, cel puţin între Valea Ialomiţei şi Râul Doamnei, poate şi prin alte locuri, nu ştiu, asta ştiţi unii dintre voi, eu nu mă bag unde nu mă pricep. Ei bine, scăpam de frizer datorită tovarăşei Câsu, învăţătoarea care-o înlocuise pe prima învăţătoare, tovarăşa Ulărescu (trebuie să aflaţi că tovarăşa Câsu, alături de care am şi poze 9/12 pe treptele şcolii, ce e drept, poze de grup, cu încă treizeci şi unu de pionieri minusculi cu tricolor, alb-negru, era o zână, un pic zaharisită, fără baghetă, cu ochelari, înaltă, uscăţivă, ar fi făcut sigur carieră în baschet dacă nu s-ar fi dedicat celor mici, în timp ce tovarăşa Ulărescu, cu care n-am nicio fotografie, slavă Domnului!, fusese o

harpie, bănuiesc neagră în cerul gurii, dar nu pot să certific câtă vreme mi-a lipsit ocazia s-o pun să scoată limba, să zică aaaaaaa şi să-i cercetez gâtul îndeaproape). Tovarăşa Câsu nu îngăduia oricui părul mare, era un privilegiu de care-am început să mă bucur în clasa a III-a, parcă în trimestrul II, după ce pălăvrăgise cu o colegă care-l cunoştea pe unchiul meu, pe Didi (cineast, pot să înşirui la orice oră din zi şi din noapte titlurile peliculelor la care a semnat scenariul, sunt dispus să le-arăt scepticilor legitimaţia lui de membru ACIN), şi-i intrase ei în cap, ca un şurub pe care nu-l mai scoţi cu una, cu două, că urmează să joc şi eu într-un film. Şurubul acela cred că i-a stârnit imaginaţia pentru o perioadă îndelungată, în care a tot aşteptat să se vadă în întunericul unei săli de cinema (nu la „Favorit”), frumos îmbrăcată şi aranjată (aşa cum se cuvine la o ieşire din Drumul Taberei în centru), cu razele aparatului de proiecţie mângâindu-i cocul, încât spectatorii de pe rândurile din spate să admire sticlirile buclelor date cu fixativ, rezemată de umărul soţului, cu ochii umeziţi de apariţiile pe ecran ale micuţului ochelarist, căutând şi descoperind în gesturile lui ceva din străduinţa ei de dascăl, şoptindu-i lui Câsu, nu de la bun început, abia către final, uite, dragă, copilaşu’ ăsta e elevul meu. În închipuirea ei se adăugau probabil şi trăiri din cancelarie, unde câteva vezici biliare ale cadrelor didactice ar fi suferit amarnic după premieră, chiar dacă limbile aceloraşi persoane ar fi găsit resurse s-o felicite. Oricum, visul nu i s-a împlinit, unchiul meu (mare iubitor de cockeri) negândindu-se nici măcar o clipă să mă lanseze în cariera cinematografică. Pe la sfârşitul clasei a IV-a, într-un moment de oboseală, de proastă dispoziţie sau mai ştiu eu de care, în fond menopauza creează atâtea probleme, m-a scos la tablă să rezolv un exerciţiu, m-a

lăsat să scriu o mulţime de cifre şi de semne aritmetice şi aşa, deodată, când eu manevram creta şi aveam mintea plină de înmulţiri şi împărţiri, mi-a zis auzi, Florian, ce-i cu laţele astea? ia să mi te tunzi frumuşel! scurt, scurt de tot, da?! şi până mâine c-o-ncurci! Printre buzele ei cu ruj carmin s-a strecurat apoi un sunet asemănător cu un behăit, din care lipsea însă consoana B, iar încărcătura emoţională nu inspira nimic ovin, ci o sfântă indignare. Mă rog, ce-a fost a fost, sper din toată inima că tovarăşa învăţătoare Câsu a biruit menopauza şi a redevenit o zână, cât priveşte lucrurile care s-au dus, s-au consumat, au expirat, s-a ales praful de ele, li s-a pus cruce ş.a.m.d., căci despre ele e vorba în fond, sunt de părere că nu merită desconsiderate. Ciocaţii negri, care erau altceva decât ciocatele (întrucât erau pantofi, şi nu cizme, pentru că au fost ai mei, şi nu ai altuia, fiindcă mi-e tare dor de ei, şi nu-mi sunt indiferenţi), putrezesc cine ştie pe unde, în straturile adânci ale unei gropi de gunoi, pe vreun maidan desfundat, pe fundul unui lac (de-ar fi Cişmigiul!), la rădăcinile unui tei plantat de liceeni, în podul sau prin şopronul uneia din fostele femei de servici(u) ale blocului. Nu vă e milă? Mie îmi e. Mi-i cumpărase tata de pe Lipscani într-o duminică dimineaţa, atunci când magazinele păreau a fi deschise anume pentru şantierişti, ca să poată şi ei să fie folositori familiilor, măcar arătându-se drăguţi şi cu bani dacă tot lipseau întreaga săptămână de-acasă. Au costat 330 de lei, vă spun precis, iar tata n-a avut reţineri din cauza preţului, ci din pricina liniei lor impetuoase, de şalupă aflată în marş, mi-a pus palma pe frunte să verifice dacă nu cumva am febră, m-a întrebat de patru ori, ca şi cum nu-mi auzea răspunsul şi rugăminţile, dacă sunt sigur că nu-mi place alt model, era mirat în orice caz, foarte mirat, încerca să-mi explice că sunt încălţări de papiţoi,

înţelegea încet, încet cum e cu trecerea din copilărie în adolescenţă, dar nu bănuia nimic despre succesul la gagici al lui Dan Anghel de la scara C care purta exact pantofi ca ăia şi nici nu-şi imagina ce însemnau ciocaţii pentru Nicoleta. Erau impecabili, cu vârful ascuţit, cu toc gros şi foarte înalt, cu o baretă transversală prelingându-se dintr-o parte în alta. Ce e drept, nu s-au dovedit prea comozi, parcă umblam pe picioroange, bocăneau cam tare şi alunecau la multe din driblinguri sau din cursele pe extremă, la şuturile cu şpiţul n-aveau însă egal, mingea pornea cu precizie şi lua o viteză aiuritoare, ca şi buzele Nicoletei când o conduceai acasă după ore şi, fără să aprinzi lumina la subsolul scării, intrai cu ea de mână pe culoarul boxelor, unde mirosea a gogonele şi a cartofi umezi. Ciocaţii mei negri o făceau să râdă strepezit pe Alexandra Ştefănescu, o fiinţă cu ochi puţin strabici, care-a izbutit să nu fie poreclită Sârmoasa, deşi dinţii ei, ca să nu crească strâmbi, au fost protejaţi lung timp de-o întăritură metalică, tipa cu care cot la cot îmi spărgeam ochelarii izbindu-i de tablă de la mare distanţă, în ovaţiile colegilor cu vederea bună şi spre supărarea maică-mii, care nu mai înceta să mă plimbe pe la oculişti şi să-mi monteze lentile noi. Se chema gelozie, zic eu cu mintea de acum, dar atunci glumele ei acre purtau alt nume şi aveau altă greutate, fiindcă, trebuie să vă mărturisesc, eu pe ea o iubeam, şi nu pe Nicoleta Neagoe, care săruta focos în aroma murăturilor şi a celorlalte rezerve pentru iarnă. De altfel, Nicoleta s-a ridicat odată la ora de română, nu în epoca de strălucire a pantofilor ciocaţi, mai târziu, şi a rugat-o pe Marineasca, profesoară în pragul pensiei, îndrumătoarea cenaclului literar, să-i explice cuvântul labagiu, pe care băieţii îl pronunţau mereu când se certau sau când se încăierau şi pe care bunica ei nu fusese în stare să i-l

descifreze. În clasă au răsunat chicoteli, şi ce chicoteli!, privirile noastre (inclusiv ochii puţin strabici) au învelit-o ca firele de mătase pe bietul cocon, iar Marineasca i-a răspuns sever stai jos, dragă, io nu ofer definiţii pentru măscări. Nicoleta se înroşise ca un gogoşar, ochii puţin strabici licăreau triumfător şi căutau ochii mei prezbiţi, comparaţia cu gogoşarul ducea vrând-nevrând cu gândul la murături, murăturile inspirau un subsol de bloc, întunericul de-acolo avea gustul unui sărut, iar sărutul acela, oricât de dulce fusese la vremea lui, căpătase un gust amar din pricina insistenţei ochilor strabici. Dar înainte ca gloria ciocaţilor să fi apus, se petrecuseră fapte mai importante. EPISODUL 1: cu toate că nu ne mai spărseserăm ochelarii împreună de vreo lună jumate, Alexandra Ştefănescu m-a invitat pe la începutul lui decembrie la ziua ei şi, aşa, ca un hatâr, mi-a zis că pot să-l iau cu mine şi pe Cezărică, noul meu prieten, un tip venit la noi în şcoală din Galaţi, pe care nu-l înghiţea şi-l trata de tolomac; la petrecere, unde mai erau câteva colege şi o verişoară nesuferită care vorbea fonfăit şi ne bătea la cap cu bicicleta ei cehoslovacă, am mâncat fursecuri şi bezele, am băut cico şi-am jucat faţea (în traducere, *de-a v-aţi ascunselea*) până ne-a ieşit pe nas sau cel puţin până mi-a ieşit mie pe nas în clipa-n care am deschis uşa şifonierului din dormitorul soţilor Ştefănescu şi i-am găsit înăuntru, îmbrăţişaţi, pe ea şi pe Cezărică; m-am comportat rezonabil, nu vă îngrijoraţi, am alergat şi i-am scuipat pe peretele din stânga bucătăriei, pti-un-doi-trei Alexandra, pti-un-doi-trei Cezărică, doar nu era să fi rămas stană de piatră şi să-i las să iasă dintre rochiile, fustele şi pardesiele alea şi să mă scuipe ei pe mine; pe Cezărică l-am scuipat ultimul, ca să se pună, iar eu să-ncerc s-o conving să intre şi cu mine-n şifonier şi să mă ţină strâns, strâns, până să-mi

stea respiraţia; mi-a arătat cotul, era micuţ, ascuţit şi roz, mi-a scos limba; tortul o fi fost de fructe? de ciocolată? asta nu-mi aduc aminte. EPISODUL 2: ne aflăm în plină pauză mare, afară e frig, pe coridoare e frig, suntem în sala noastră de clasă de la etajul unu, cu becurile aprinse pentru că afară nu e doar frig, ci şi înnorat, facem şi noi ce putem fiecare pe limba lui, încât toţi să producem larma recreaţiilor, Alexandra Ştefănescu stă în banca ei la propriu, nu la figurat, fiindcă la figurat nu stă deloc, gura nu-i mai tace, deşi bag mâna în foc că nu e bolnăvioară, tot trăncăne ceva cu nasul în vânt, în ciuda faptului că, mă repet, e frig, dar vântul chiar că nu bate, observă deodată şosetele mele flauşate portocalii (noi-nouţe, trăsnet, în dimineaţa aia le furasem din dulapul lui tata şi, ştiţi, şosetele flauşate nu sunt pe numere, urma călcâiului se formează abia după purtare), începe să arate cu degetul către vestimentaţia mea rupătoare, ciocaţi negri daţi cu cremă şi lustruiţi, ciorapi portocalii, în sus uniforma de elev, mă rog, banală, râde prefăcut, hi-hi-hi, cu capul într-o parte, strigă-ntruna ce ţăran! ce ţăran! eu văd roşu în faţa ochilor, asta e, sunt născut în zodia taurului, mă reped spre ea s-o potolesc, s-o oblig să tacă, ţin între degete un creion chinezesc a-ntâia tocmai scos din ascuţitoare, ea se zbate fiindcă nu-i o făptură supusă (v-am spus, a reuşit să nu fie poreclită Sârmoasa, deşi dinţii ei sunt prinşi în sârme), vârful creionului se înfige din greşeală în dosul palmei mici şi roz, apare o pată de sânge cât un bănuţ, bombată ca un clăbuc de săpun, ea ţipă scurt, sar destui să mă prindă şi să se-arate cocoşi, umflatul de Andi se umflă şi mai tare în pene, el e sanitarul clasei şi are pretenţia ca victima să fie proprietatea lui, cercetează rana cu aere de chirurg, nu pierde ocazia s-o prindă de talie şi să-i maseze spatele, fuge la cutia albă

cu cruce roşie pe capac, vine înapoi cu o sticluţă nedestupată de rivanol şi c-o pungă cu vată, toarnă lichid până când mânuţa roz şi manşeta albastră a cămăşii devin galbene, apasă cu un tampon uriaş şi bandajează, în tot timpul ăsta o atinge, o mângâie, îi şopteşte la ureche nişte chestii pe care nimeni nu le-aude, o ajută să se scoale, o sprijină, aproape c-o duce el pe sus către cabinetul medical, din uşă ne dă verdictul nouă tuturor, dar mai ales mie, tetanos, ce groaznic, nu!?, sună mai rău ca holera, îmi tremură genunchii şi aştept să fiu pus în lanţuri din clipă-n clipă. EPISODUL 3: e strâns legat de episodul precedent; diagnosticul lui Andi nu
s-a confirmat; pe drumul către cabinetul medical, Alexandra i-a ars o palmă de-a văzut stele verzi; la-ntoarcerea în clasă, le-a poruncit tuturor să mă lase-n pace şi mi-a propus să ne buşim ochelarii de tablă; i-am scos limba; nu i-am arătat cotul, fiindcă ar fi fost prea complicat să-mi suflec una dintre mâneci. EPISODUL 4: culmea, tocul ciocatului stâng n-a cedat nici la fotbal, nici la vreo alergare, atunci probabil doar a obosit, iar de rupt s-a rupt la o simplă coborâre de pe trotuar, la traversarea aleii Parva într-o după-amiază de mai cu pufi de plop, când tocmai ieşisem de la şcoală şi mă îndreptam domol spre casă; în asemenea situaţii nu eşti niciodată singur, ba chiar eşti însoţit sau înconjurat de-o mulţime de indivizi antipatici, nu se-ntâmplă nicidecum nenorocirea într-un loc retras, ci fix în mijlocul străzii, una peste alta te simţi brusc în fundul gol în faţa unor tembeli; intuiţi, nu-i aşa?, că orele de curs nu se încheiaseră doar pentru mine şi că pe poarta şcolii, ca şi cum s-ar fi ridicat un zăgaz, începuse să curgă un pârâu tumultuos de elevi, un pârâu care după aceea îşi mai pierdea din puteri şi se rupea în pârâiaşe funcţie de

geografia cartierului şi de locurile de vărsare ale fiecărei particule, prin urmare, căderea tocului s-a bucurat de-o asistenţă numeroasă, pestriţă şi gălăgioasă, iar eu n-am avut inspiraţia să mă descalţ şi să umblu-n ciorapi (unii gri, renunţasem definitiv la şosetele flauşate portocalii), am cercetat talpa pantofului stâng din care ieşeau patru cuie zdravene (piroane, ce mai) şi am mers şontâcăind mai departe, cu tocul în mână, la vedere, cu o senzaţie ciudată că nu ating pământul cu piciorul stâng şi că păşesc în gol, cuiele rămase-n pingea scârţâiau când loveau asfaltul, se îndoiseră care-ncotro, am avut parte până peste cap de hohote, strâmbături, fluierături şi poante fâsâite, din fericire n-am zărit ochii strabici prin jur, mulţumesc lui Dumnezeu, fiindcă, vă zic eu sigur, mare lucru n-aş fi făcut, dar tot aş fi strigat ce vrei, bă Sârmoaso?! SFÂRŞIT(ul serialului)

N-ar strica acum puţină istorie şi contabilitate. Când presupusul meu debut cinematografic îi părea iminent tovarăşei învăţătoare Câsu, deci cât timp (şi ce de timp!) n-am călcat pe la frizer, Matei (frati-miu, coautorul, v-aţi dat seama, nu?) nici nu se născuse. Ce trist! Să mă fi văzut şi el măcar o dată-n viaţă cu părul mare... Pe urmă, după ce se consumase crepusculul şcolii primare şi bântuiam prin zorii gimnaziului (orbit de strălucirea ciocaţilor negri), frati-miu exista, sugea la sân şi din biberon, morfolea suzetele între gingii până le făcea bucăţele, scâncea, plângea de-a binelea, făcea caca şi pipi pe el, adică-n scutece, nu în pempărşi, trecuse deja de operaţia de stenoză de pilor (dacă v-ar arăta burta lui, deşi mă îndoiesc c-o să fie de acord, i-aţi zări cicatricea datând de la vârsta de trei săptămâni), gângurea baritonal şi molcom, încât bunicul nostru o consola pe mama lasă, tu, p-ăsta-l facem popă, râdea cu incuri şi fără dinţi, plescăia-n somn, îşi lărgea încet, încet

alimentaţia, mai o brânză dulce făcută-n casă, mai o supă pasată de morcovi şi pui, mere rase cu biscuiţi, înţelegeţi, câte-un ou fiert pe săptămână, uşor, câte puţin din toate, ca să-i rămână obrăjorii bucălaţi, să fie zdrumpeş când îl hâţânam seara şi să vă scrie vouă acum poveşti frumoase, care să vă placă. S-a născut în aceeaşi zi cu Adi Mutu (detaliu pe care atunci noi, familia, n-aveam cum să-l fi cunoscut), iar acele cântarului de la maternitate, când s-a pus problema primelor referinţe despre el, au indicat 4,300 kg, ceea ce nu-i de colea. Astăzi, când datorită minuţiozităţii *Gazetei Sporturilor* deţin o informaţie-cheie referitoare la fratele meu, pot să vă destăinui, să vă jur că măcar în perioada prenatală, ca făt, Matei a fost un fotbalist net superior Briliantului (trebuie să acceptaţi gradul de comparaţie, fiind vorba de un comentariu sportiv). Nu sunt în măsură să mă pronunţ asupra felului în care trata dl Mutu, profesor de matematică (cel care, mai târziu, trebuie să-i fi insuflat băiatului patima pentru poezie şi filosofie), mişcările copilului din burta dnei Mutu (cea care-a uluit Londra cu preparatele ei culinare, apoi cenuşiul oraş Torino), dar ştiu precis cum tratam eu mişcările copilului din burta maică-mii, fiindcă, cu ruşine vă spun, dormeam cu ea încă, profitând de faptul că tata tot lucra pe şantiere şi dădea din an în paşte pe-acasă. Ei bine, nu chiar la fiecare izbitură, dar la cele mai multe dintre ele, ziceam e Dudu, e Dudu Georgescu, pentru că eram convins că loveşte cu capul. După aceea, mai exact după ce el a ieşit din burta uriaşă în care se foise atâta vreme şi a sosit pe aleea Băiuţ, mititel, înfăşeţel, în scutec de bumbăcel şi învelit într-o plapumă groasă de lână, doar eram în ianuarie, eu am încetat să dorm cu mama şi am trecut în patul meu, acolo unde mai ajunsesem şi până atunci, rar, când eram pedepsit sau când tata era reţinut

de serviciu în Bucureşti. De fapt, a fost o perioadă plină de noutăţi: am gustat din laptele pe care mama îl strângea uneori într-o sticluţă care avea la gură o pară ţuguiată de cauciuc cu o găurică în vârf şi am rămas cu impresia că bebeluşii au nişte gusturi dubioase de vreme ce se dau în vânt după un lichid aşa amar; am descoperit ceva mai spurcat decât un baubau, care te făcea să plângi de-o mulţime de ori pe zi şi pe noapte (nu pe mine, ci pe el) şi care avea un nume asemănător cu rasa căţeluşei Lassie, nu collie, ci colici; a trebuit să mă ocup mai abitir ca înainte de cumpărături şi treburi casnice, chestie cam nasoală; era grozav să-mi plimb frăţiorul cu căruciorul şi toate fetele să se topească, să-i facă ghidi-ghidi-ghidi ăluia mic şi să mă roage să le las şi pe ele să vină cu noi. Din punct de vedere lingvistic, când a rostit primele cuvinte şi apoi când le-a legat între ele şi a format propoziţii, frati-miu a avut două fixaţii, ambele sub forma unor chestionări: întrebarea *unde ?* (se ţinea după tine prin casă, c-o figură hâtră şi te-nnebunea cu problema asta a lui, unde? unde?, unde ce sau unde cine era neclar, atât, unde? unde?) şi întrebarea *apa asta te ia ?* (pusă oricui şi oriunde de câte ori vedea apă, fie că era jetul de la robinet, un pahar plin, cada de baie umplută, o bălţoacă pe stradă, clipocitul unei ţevi sparte, stropi pe linoleum, un izvor, un râu, un iaz ori ploaia lovind în geamuri). Din punct de vedere motric, a fost ceva mai leneş, ca toţi băieţii, iar prima lui incursiune pe propriile picioare, nu sprijinindu-se de obiecte, ci mergând liber, s-a produs exact în ziua în care-a împlinit un an, înainte să sosească musafirii. Eram de faţă cu toţii, eu, mama şi tata, în camera lui taică-miu, când şi-a luat mâinile de pe-un raft al bibliotecii şi a pornit temerar în traversarea încăperii cu palmele întinse în faţă, s-a descurcat binişor la-nceput, noi eram muţi de emoţie şi

de încântare (şi de iubire, să fie limpede!), pe urmă s-a precipitat să ajungă mai iute la destinaţie şi a nimerit cu fruntea în alt raft al bibliotecii, o scândură cu muchii tăioase vopsită-n galben, care i-a spart capul, încât la tăierea moţului şi la alegerea celor trei lucruri de pe tăviţă a purtat deasupra unui ochi o uriaşă gâlmă sângerie (această cicatrice, vrea, nu vrea, n-are cum s-o ascundă dacă doriţi s-o priviţi). Cât priveşte premoniţiile mele, când îl alintam Dudu, Dudu Georgescu, îşi probaseră clarviziunea. Lovea tare cu capul.

Până să se apropie clipa „când timpul a rămas definitiv suspendat odată cu închiderea unei uşi – apartament 40, fam. Florian – şi soarele s-a furişat în scară printre ghivecele de flori atârnate în geamuri şi a rămas aşa, luminând o balustradă verde, o balustradă verde ca o şopârlă verde”, adică până să fie lăsat afară de unul singur, luând contact cu strada, cu aleea Băiuţ, normal, şi cu copiii de-acolo, Migu, Pipiţă, Doru şi mai ales Cristos (cum îi înşiruie el), s-au mai înregistrat destule poveşti care, cu el în prim-plan, s-au strecurat în fondul de aur al familiei (iar familia noastră deţine un asemenea fond, aşa cum Radiodifuziunea se făleşte cu fonoteca ei de aur). Înainte de-a vă divulga câteva dintre ele, sunt însă nevoit să fac o corecţie, o rectificare, altminteri ar însemna că v-am minţit când am promis că mă voi ocupa de puţină istorie. Pe uşa apartamentului nostru n-au fost trecute nici numărul şi nici numele şi vă garantez că mama n-ar accepta niciodată împopoţonarea cu aşa înscrisuri a unui obiect menit să te ferească mai mult de curent şi de vecini decât de hoţi. Altfel, Matei s-a căptuşit la un moment dat cu o infecţie urinară, care, din pricina laturii ei olfactive, i-a atras vremelnic porecla Sconcsul Puturel şi i-a transformat popoul într-un ciur ca urmare a injecţiilor. Apoi, fapt neegalat de vreun

predecesor ori de un membru mai tânăr al familiei, a spart trei oglinzi, toate veneţiene, în decurs de nici jumătate de an. A nimerit cu o bilă mică, neagră şi grea de la un joc de popice oglinda unui dulap care aparţinuse cândva străbunicii mamei, pe urmă a ţintit cu un biet hopa-Mitică oglinda unei mese de toaletă cu blat de marmură, în final i-au căzut pradă (lui sau soldăţelului de plumb cu care-a aruncat) geamul protector şi oglinda unei vitrine din lemn de trandafir. Este interesant că bine cunoscuta oglindă de baie a blocurilor din Drumul Taberei, care costa 11 lei la orice geamgerie, nu l-a atras. Cât despre personajele fictive care-i însoţeau jocurile solitare, ele se chemau setiţa (a se citi, cu ochi de adult, fetiţa) Kindo, precum şi cuplul Tim şi Ştam.

3 Incredibilele aventuri ale lui Ştim şi Ştam

Ştim şi Ştam au apărut într-un borcan de muştar, în prima dimineaţă după ce am visat serpentine şi draci. Dacă trebuia inventat un tărâm din care ei să se arate – nişte mogâldeţe serioase, străvezii, fără chip şi fără vârstă, fără altă însuşire deosebită decât aceea că existau –, atunci borcanul acela pe care mama îl spăla bine odată ce muştarul se termina ca să-l transforme apoi într-un pahar gros, urât şi rezistent, borcanul de care îmi agăţasem privirea buimacă de la somn şi vis era, de departe, cel mai potrivit.

Am învăţat însă (fără să fie nevoie de vreo carte, ci doar de puţină atenţie) că atunci când au loc miracolele, fie şi unul mic ca acesta, nu e de ajuns să iei în considerare doar o singură chestie. Ca să vedeţi că nu fac pe nebunul sau, mai ştiu eu, că vă duc de nas sau vă torn gogoşi numai pentru plăcerea pe care o are aproape

orice nene în momentul în care scrie, ţin să vă precizez că îmi dau foarte bine seama cât de neverosimilă poate să arate apariţia asta – hocus-pocus – a unor personaje dintr-un borcan de muştar. E drept, ar fi mult mai simplu să se întâmple aşa, dar m-aş simţi cumva stânjenit 1. pentru că aş arunca cu adevărul pe geam şi 2. pentru că nu v-aş mai putea privi în ochi niciodată (ce să mai spun despre Filip care, sigur, nici n-ar mai vrea să audă de mine?). Aşa că, măcar pentru el, dacă nu pentru voi şi, în cele din urmă, pentru mine, am să încerc să clarific, cu toată delicateţea pe care o cer miracolele povestite, zămislirea aceea, într-o dimineaţă posomorâtă, probabil de octombrie, la ora 8, duminică, a lui Ştim şi Ştam într-un borcan de muştar.

Aşadar, Ştim şi Ştam s-au ivit pe lume într-o dimineaţă posomorâtă, a doua zi după noaptea în care am avut visul cu serpentine şi draci ce m-a urmărit (aproape vrăjitoreşte) până acum. Visul ăsta, pe care l-am scris într-o poezie mai demult, arăta cam aşa:

sau atunci ca printr-un tobogan de lemn
o alunecare încetinită visată ca printr-o
cochilie căptuşită de întuneric luminată de
neoane coboram serpentinele spre
înserarea întoarsă
(nu ştiu de ce mi se părea ca o) membrană (în fine)
prin care pulsa respiraţia unei fiinţe
uriaşe şi ascunse de dincolo de marginile
prăpastiei de unde mai fumega încă
cenuşa unui foc Ioan (Ioan era un fel de sfânt căruia îi
scriam eu poeziile) de unde
limbile dracilor încolăciţi continuau să lumineze.

Aveţi tot dreptul să nu vă placă, în definitiv nici mie nu prea îmi mai place, dar eram mult mai mic când am scris-o (asta ar fi o scuză), iar poezia era, în capul meu

atunci, ceva mai pretenţioasă decât proza (acum îmi pare doar mincinoasă: de exemplu, de ce naiba n-am adăugat că neoanele alea pâlpâiau stins, ca în baie, în aşa fel încât simţeam cum se naşte spaima ca o ameninţare difuză şi greoaie? Şi de ce am spus „dincolo de marginile prăpastiei” când în vis era vorba clar de o poieniţă cu iarbă sfrijită la marginea prăpastiei?). Oricum, nu cred că mai are sens să mă învârt prea mult în jurul acelui vis. Ştiu doar că m-am trezit buimac (asta v-am spus), cu pâlpâirile alea de neoane şi draci încolăciţi în minte, am luat o carte cu poze şi text puţin, *Albă-ca-Zăpada*, şi am intrat în bucătărie. Mama prăjea pâine pe plită, iar mirosul acela şi becul aprins (era tare mohorât afară) făceau, nu ştiu cum să zic, ca bucătăria să pară primul şi ultimul loc de pe pământ, singurul de a cărui existenţă nu te puteai îndoi, ca şi cum Dumnezeu crease, mai întâi de toate, nu lumina, apele sau uscatul, ci bucătăria asta a noastră din Drumul Taberei şi pe mama înăuntru prăjind pâine, ca apoi să mă cheme şi pe mine din somn cu o carte de poveşti în mână. Nu ştiu ce rost avea cartea acolo, nu i-am aruncat nicio privire, o ştiam pe dinafară, dar, mă simt nevoit să repet, când ai de-a face cu un miracol, chiar şi amănuntele lipsite de importanţă îşi au sensul lor. Filip nu era, poate nu era nici duminică, dar în privinţa borcanului de muştar (în care privirea mea a intrat fără ca eu să percep nici cea mai mică nelinişte), a dimineţii şi a mirosului de pâine prăjită nu trebuie să aveţi vreun dubiu. Aş mai putea să mă prefac că auzeam, subţiat de geam, tropăitul cailor pe asfalt de la o căruţă de ţigani şi pe ţigani strigând „tiche goae, ooo!”, dar ceva îmi spune că suprapun imaginile şi lucrul ăsta, imaginile suprapuse, e ultimul de care am nevoie acum.

Nu aşteptam nimic, visul îşi încetinise pulsaţiile – aici poezia nu minte deloc (exista o fiinţă uriaşă căreia îi mai simţeam încă respiraţia pulsând) –, stăteam pe scaun, la masă, cu privirea în gol, până ce golul ăsta m-a absorbit cu totul, cât să realizez că ceea ce priveam era muştarul dintr-un borcan. Nu ştiu dacă aţi avut vreodată curiozitatea să observaţi ce se petrece într-un borcan de felul ăsta, dar vă spun că, pentru început, nu veţi da cu ochii decât de ceva ce s-ar putea numi galben. Dacă muştarul e început, e mult mai bine: linguriţa sapă în el galerii, poteci, drumuri. De aici înainte e foarte uşor să te pierzi în ele, chiar aşa, îngălbenite şi umede, cum îţi apar. Şi cum un miracol (din păcate sau din fericire) se poate explica mai întotdeauna şi logic, nu cred să-i fie prea greu cuiva să-şi pună întrebarea „la ce bun atâtea tunele şi răspântii şi cărări dacă nu e nimeni să locuiască înăuntru?”. Cred că asta m-am întrebat şi eu. Şi aşa, ca o împletire firească între un răspuns la o întrebare logică şi un miracol cu miros de pâine prăjită, fără ca mama, întoarsă cu spatele, să bănuiască măcar ce se întâmplă în bucătăria apartamentului 40, au apărut pe lume cei doi prieteni nedespărţiţi, tovarăşii de nădejde ai copilăriei mele, Ştim şi Ştam. Nu am chiuit de bucurie şi nu am chiuit nici de groază, becul nu a pâlpâit ca neonul din baie, fereastra nu s-a dat în lături deschisă de vreo rafală de vânt, iar câinii de pe stradă nu au scos nici măcar un scâncet când, de acolo, dinăuntrul borcanului de muştar a răsunat pentru prima oară în cartierul Drumul Taberei şi poate şi în tot universul (n-am de unde să ştiu) această discuţie:

— Ce faci Ştime?

— Bine Ştame.

— Da’ Ştima ce face?

— Bine. Da’ Ştama?

— Bine. Pa Ştime.
— Pa Ştame.
Vă rog să mă credeţi că nici măcar nu am clipit când i-am auzit vorbind. Era o chestie pe care o învăţasem nu cu mult timp în urmă: te obişnuieşti repede cu miracolele. Mai ales la vârsta aia.
Problema este întotdeauna cu fraţii mai mari. Nu că ei ar avea ceva cu minunile noastre, le-ar privi câş sau mai ştiu eu ce, ci, pur şi simplu, le vine mai greu să înţeleagă. Iar dacă au cu 11 ani mai mult, atunci chiar că trebuie să te opreşti, să le explici totul frumos şi clar, astfel încât, pe viitor, să eviţi orice surpriză. Aşadar, fie ce-o fi, trebuie să fac o pauză. Un ocol. O digresiune, o divagaţie, o deviere de la subiect. Chestia aia pe care ne-am obişnuit s-o numim paranteză. În fine, iată nişte puncte (7):
— fraţii mici au realitatea lor distinctă şi inviolabilă;
— dincolo de meritul indiscutabil de a fi privit burta mamei crescând (cu tine înăuntru), de a te fi plimbat cu căruciorul, de a te fi ascultat gângurind ca un popă ş.a.m.d. (înşiruirea poate să continue pe mai multe pagini), fraţii mari nu au dreptul să insinueze că amintirile tale (puţine, vagi, cum or fi) sunt, de fapt, false;
— atunci când se petrece totuşi acest lucru, el trebuie asumat cu toată convingerea pentru a se înlătura orice urmă de suspiciune. Drept urmare, o ambiguitate de tipul: „mare lucru nu-mi amintesc” (vezi capitolul 2, „Pantofi ciocaţi şi şosete flauşate”, rândul 1) nu-şi va mai avea locul pe pagină cu o certitudine evidentă (rândurile 18-19): „le-a înflorit cam tare, chiar tare de tot”;
— obiecţiile, rezervele şi reţinerile ar fi mult mai uşor de acceptat dacă, doar şi pentru o clipă, ni s-ar oferi şi nouă, ăstora mici, dreptul de a decide ce e adevărat sau

fals în privinţa unor întâmplări din viaţa de copii a ălora mari (exemplu: Filip + Alexandra Ştefănescu; Filip + tovarăşa Ulărescu).

În concluzie:

— fraţii mici sunt invidioşi pe cei mari;

— fraţii mici şi cei mari nu pot fi niciodată egali;

— toate astea au legătură cu Ştim şi Ştam.

Şi cum naiba să nu aibă? Ce garanţie am eu, ca frate mai mic, că Filip n-o să amestece iarăşi lucrurile cum, de altfel, a şi făcut-o (un 4-0 clar ca lumina zilei cu un 6-0 îndoielnic, sper că vă aduceţi aminte) când, chiar înainte de acest capitol 3, el uită cu totul de *ş* mare şi-l transformă pe dragul meu Ştim într-un englez sau american sau australian banal, născut dintr-o mamă şi dintr-un tată şi botezat Tim, ca alte milioane de Tim, într-o biserică cu naşi şi tot dichisul. Cum am să mă apăr când el va spune (şi, la o adică, o va chema pe mama drept martor) că nu ei, Ştim şi Ştam, erau cei care se auzeau vorbind, ci mai degrabă eu? Ce-o să mă fac atunci când *mai degrabă* o să devină *cu siguranţă*? Am să repet: cu miracolele te obişnuieşti repede. Şi, ca să vedeţi că nu zic asta de chichi-de michi-de trei lei ridichi, am să vă povestesc cum s-a născut convingerea asta: a fost de-ajuns să se lase noaptea, acolo, printre blocuri, printre copacii desfrunziţi şi câini ca toţi câinii, câţiva, rătăciţi de pe câmpul unde erau odată case, poate încă mai sunt – lucrurile astea contează prea puţin aici şi acum – rătăciţi pe una dintre aleile Băiuţ şi lătrând la un fum înecăcios cum numai un cauciuc de tractor stropit cu benzină putea să împrăştie, lătrând la noi, Migu, Pipiţă, eu şi Doru, adunaţi în faţa focului, transpiraţi de bucurie, la flăcările enorme care ne luminau feţele, la câte chestii nu latră câinii când vine noaptea?, bunăoară luna, în fine: a fost de-ajuns să se

lase noaptea şi să apară luna ca să ni se facă, în sfârşit, frică. Focul arată altfel în întuneric, capătă viaţă şi-şi bate joc de tine, dacă ar fi fost şi Radu cu noi, ar fi spus „drace, vâlvătaia asta va cuprinde întreaga prerie”, dar nu era, eram doar noi şi un foc care ameninţa să îmbrăţişeze nişte copaci desfrunziţi, apoi, vedea el mai încolo – preria, blocurile, strada –, un foc pe care nu-l mai puteai stinge nici cu patru puţe căznindu-se să facă pipi, darămite cu scuipat sau cu pietre, un foc despre care am aflat atunci că-i place de minune să i se facă vânt cu cartoanele, că nici prin cap nu-i trece să moară, ci că, ba din contră, se umflă şi mai tare, ca un Bau-Bau grăsun, şi îi scoate pe toţi taţii din jur, din case, din papuci, din pepeni. Cam atunci e timpul s-o întinzi unde vezi cu ochii: numai un prost şi un sisi poate să creadă că ăştia care ies noaptea din apartamente, mânaţi de neveste spre
un cauciuc de tractor, au gânduri paşnice sau gospodăreşti. Toţi copiii din lume care au strigat măcar o dată „nu mă doare c-am mâncat fasole tare” ştiu că ei sunt cei căutaţi, de parcă în minţile bărbaţilor ar exista o legătură magică între cauză şi efect sau, mai bine zis, un gest ritualic care permite anihilarea efectului (stingerea focului fără apă) prin maltratarea cauzei (şuturile-n fund, palmele peste faţă, trasul de păr, de ureche, de nas, castanele şi pumnii). Or fi având şi ei minunile lor, dar, sincer să fiu, pe asta n-am văzut-o să se împlinească vreodată. Alergam de două ori mai tare, eu şi Pipiţă, aşa ne nimeriserăm, spre câmp: dacă nu ne omorau oamenii, aşa cum promiteau, amestecând crima cu Dumnezeii, iar Dumnezeii cu mamele noastre, ne-ar fi sfâşiat câinii; poate asta a fost scăparea noastră, în afara scării de bloc unde ne-am ascuns.

Lăsaţi-ne un pic ascunşi acolo, ne e bine, suntem în siguranţă, pentru că am ceva să vă spun cu vocea mea de om mare: minunile se lasă descoperite din cochilia lor aparentă (pe lângă care ai trecut şi peste care ai călcat de mii de ori) doar în momentele ciudate, atunci când cerul se înnegurează a ploaie şi reverberează în tine cu praf, vânt şi caiete dictando plutind, când îţi bate inima (cu Pipiţă) într-o scară de bloc de zece etaje, după ce ai visat serpentine şi draci şi ţi-ai uitat privirea într-un borcan de muştar. Se prea poate ca în acele clipe să se rupă ceva din normalitatea cu care te-ai deprins să priveşti, să se nască o breşă, o fisură prin care poţi vedea (simţi, înţelege) şi alte chestii. Sau aceleaşi chestii devin dintr-odată altele. D-asta e mult mai simplu când eşti copil: obişnuinţa de a percepe lucrurile într-un singur fel e mai mică, despre inerţie n-ai ajuns să înveţi ceva, aşa că nu e nimic mai firesc decât să ieşi afară dintr-o scară de bloc (m-am întors, să ştiţi) în care ai stat ascuns o veşnicie de câteva minute cu inima bubuind până şi în degetele de la picioare şi să-i zici lui Pipiţă „băi, luna s-a ţinut după noi ca un câine, ce ne facem, o să ne dea de gol”. Nu, nu intrase cu noi în scara aia, nici nu ar fi încăput de altfel, am căzut noi de acord, dar ne aştepta cuminte afară, deşi eram la vreo trei sute de metri depărtare de locul unde apăruse prima oară ca să vadă focul. Existau două explicaţii pentru asta: 1. ştia că Pipiţă adusese benzina şi că eu am aprins chibritul, iar acum ţinea musai să fim pedepsiţi, 2. se plictisea de moarte acolo în cer, iar noi i-am fost simpatici cu cauciucul nostru şi vrea doar să ne împrietenim. E o căcată, a spus Pipiţă, el era convins, mai curând, de prima variantă. E un câine rotund, am spus şi eu, de unde se poate vedea că înclinam mai mult spre cea de-a doua. Aşa că am supus-o la nişte teste ca să ne dăm seama, atunci ori

niciodată, cine are dreptate: am fugit în zigzag, apoi invers, ne-am târât pe burtă, am mers în patru labe, ne-am pitit şi i-am zis uş: nimic, orice am fi făcut, ne urma peste tot. Avea şi viteză. Era un câine rotund. Pipiţă însă avea şi el dreptate: era totuşi o lună, mai întâi că ştia el şi ştiam şi eu, ştiam amândoi, că nu e tot timpul aşa, ca o minge cu pete, că se ciunteşte, dispare, se face covrig şi toate astea, după asta, mai spunea el, un câine ar fi intrat în scară dacă-l chemai, nu?, şi, mai ales, ultima: nu dădea din coadă. Era sigur o lună. O lună prietenoasă care fuge după tine orice ai face. Era, deşi habar n-aveam ce-i aia, un miracol. Primul.

Vă spun vouă (profetică urmare) că lumea e plină de Ştimi şi Ştami gata să fie descoperiţi. De căcate, de câini rotunzi, de luni care să se ţină după voi. De Cristoşi care zboară. De Setiţe Kindo care se desprind de pe tricoul pe care au fost imprimate. De etaje patru pline de fantome, care te urmăresc pe stradă, ziua în amiaza mare, pe tine şi pe Bebe, care te lovesc peste faţă şi te proiectează pe asfalt spre uimirea tuturor acelor gură-cască ce nu stau la patru şi, prin urmare, nu au cum să vadă ceva şi, cu atât mai puţin, să priceapă că doar o mână pusă pe fier te ajută să scapi în situaţiile astea. De cruci săpate în lemn în grădinile din spatele blocurilor care se înroşesc pe scoarţa copacului ori de câte ori se iveşte un pericol cum ar fi Şchiopu Bărbosu gata să te prigonească cu găleţi cu apă rece pentru îndrăzneala de a căuta melci sub fereastra balconului lui. De astfel de miracole care te anunţă ceva ce nu poţi să eviţi. De vise în care o vezi pe mama alunecând cu capul în jos de-a lungul culoarului, pe lângă dulăpioare şi uşi, venind, şi de tovarăşe de grădiniţă care spun „doarme ca un înger, să nu-l trezim”, iar mamele pleacă, noi ne trezim, iar visul se confundă cu realitatea dacă cineva nu ar spune că aşa ceva e

imposibil atât timp cât tovarăşele au zis ce-au zis, mamele au plecat, iar oamenii nu pot merge răsturnaţi. De scorburi pe care furnicile le caută toată viaţa pentru ca, ajunse acolo, să capete aripi şi să zboare. De măşti africane sub care găseşti dulciuri, fotografii, maşinuţe. De copii care se fac mari şi uită tot. De copii care se fac mari şi nu uită chiar tot, dar nu vor să mai ştie de nimic, găsesc explicaţii, luna e un satelit, fantome nu există, spiriduşii nici atâta, era doar o mână de om, a mamei, a lui Filip, care punea surprizele acolo, ce, parcă nu ştim noi cum stă treaba.

Părerea mea sinceră e să nu-i bagi pe ăştia de la urmă în seamă (sunt nişte clevetitori, nişte fricoşi). Cel mai bine e să te opreşti puţin, să tragi aer în piept, puţină apă rece pe faţă poate să facă minuni, iar în felul ăsta, dacă ţi-a dispărut bâzdâcul, s-ar putea ca unele lucruri să se milostivească de tine şi să se întoarcă aşa cum le-ai lăsat altădată. Şi s-ar mai putea să te obişnuieşti atât de bine cu ele, încât nici să nu le mai numeşti miracole sau minuni. Luna se ţine după tine. Punct. Dacă nu sunteţi convinşi, asta e, îmi pare rău.

Sau: Ştim şi Ştam vorbesc. Oriunde, oricât, oricum. Oricum, nu. Spuneţi-le proşti, tăntălăi, duşi, dar mai mult decât ce faci Ştime, bine Ştame şi restul de veşti, mereu aceleaşi, despre familia fiecăruia, ei n-au îndrăznit (sau li s-a părut inutil) să mai rostească. La ce vă aşteptaţi de la nişte fiinţe fără chip apărute aşa, pe nepusă masă, dintr-un borcan de muştar? Pentru mine era plăcut doar să-i simt acolo. Şi cred că şi ei încercau pe pielea lor imaterială aceleaşi sentimente. Gândiţi-vă cum e să stai atât timp conservat într-un borcan de muştar, ca un gin într-o lampă să zicem, şi într-o bună zi să vină un puşti din Drumul Taberei care să te cheme lângă el. Ce să-i spui? Că lumea lui e extraordinară şi că-ţi place şi ţie la

grădiniţă? Hai, scoate-ne şi pe noi la fotbal? Aiurea. Ce vă face să credeţi că nişte duhuri d-astea au venit la noi ca să descopere fotbalul sau cât de uluitor e gustul unei bomboane cubaneze? Dacă aş fi avut, măcar o singură dată, pretenţia ca ei să mă însoţească peste tot unde m-aş fi dus, ca nişte vasali sau posesii sigure, probabil că şi-ar fi văzut de treabă şi n-ar mai fi catadicsit să se desprindă de lumea lor, din când în când, pentru o vizită. Dacă au venit de acolo, nu ţin să mă dau mare, dar aşa e, era doar pentru că le-am fost simpatic. Nu eram dumnezeul, inventatorul sau stăpânul lor. Eram, cel mult, descoperitorul (dar şi asta e greşit, pentru că, de fapt, ei s-au lăsat descoperiţi), eram, ce să mai, pur şi simplu prietenul lor om. Vi se pare puţin? Să fim serioşi; nu vă cer invidia sau acceptarea, dar n-am auzit pe mulţi să se laude cu o prietenie de felul ăsta. Şi trebuie să vă mai spun că erau flegmatici şi bonomi, familişti într-un anume sens, plicticoşi cu bun-gust, pentru că, între noi fie vorba, când te-ai născut într-o lume a certitudinilor, nici n-ai cum să fii altcumva. Apăreau când îi chemam, rareori s-a întâmplat să fie reţinuţi cu vreo treabă dincolo, îşi cereau întotdeauna scuze dacă întârziau, erau bine crescuţi, politicoşi, de mirare pentru cineva care are o părere proastă despre muştar, nu-şi luau nevestele cu ei, dar vorbeau despre ele, ele făceau bine, aţi aflat, şi ei făceau bine, cel mai mult le plăcea să vină când făceam baie, vorbeau la telefon, îl confundau tot timpul cu duşul, nu i-am întrebat niciodată, dar se pare că telefonul era atracţia lor principală aici, pe pământ, de unde se poate trage concluzia că în anumite lumi aşa ceva nu există, nici la desenele animate nu spuneau nu, o iubeau pe Viorica Bucur, stăteau lângă mine când făceam curat în cameră, îmi ţineau de urât, şi ce poate fi mai urât decât să faci curat în cameră, în fine, aveau o

relaţie cordială şi cu mama, şi cu Filip, fără „săru’ mâna tanti” şi „cum a fost la şcoală”, dar se simţeau bine în preajma lor, nu i-am auzit vreodată plângându-se. Cât despre chestia cu vorbitul, nimic nu e mai simplu: da, eu vorbeam pentru ei, dar cum naiba să nu fac asta când erau atât de căpoşi sau discreţi, cum vreţi să le ziceţi, şi nu doreau să işte vreo debandadă cu lingvişti care apar la uşă ca să cerceteze fenomenul, glasuri fără chip, piţigăiate sau grave, care se plimbă dintr-o cameră în alta fără să poţi atinge locul din care se aud. Aveau fobie la miracole, nu puteau pricepe cum un lucru atât de normal ca prezenţa lor aici, printre noi, trebuie privit cu atâta curiozitate, frică sau neîncredere. Cred că ăsta a fost şi motivul pentru care i-au plăcut atât de mult pe Filip şi pe mama, ei nu puneau nicio întrebare, acceptau sau se prefăceau că acceptă existenţa lor ca pe ceva firesc, de la sine înţeles. Nici eu nu ţineam prea tare să-i provoc să vorbească. Nu intra în codul relaţiei noastre, plus că nu mi-a luat mai mult de două secunde până să înţeleg ce vrea să însemne telepatia (aşa comunicau ei). Ca să fiu mai clar, eu eram un fel de unealtă care capta întrebarea unuia, un fel de gând, să-i spunem, iar apoi, asta ne era înţelegerea, o rosteam împreună cu răspunsul celuilalt (ce faci Ştime bine Ştame). Când te afli într-un loc, pe pământ în cazul acesta, eşti nevoit să respecţi nişte reguli. Dacă regulile astea spun că pentru a vorbi trebuie să foloseşti cuvinte şi dacă te numeşti Ştim şi Ştam şi n-ai chef, dispoziţie şi timp să înveţi aşa ceva, cel mai bine e să ai un Matei care să-ţi înlesnească trecerea de bariere, să-ţi uşureze drumul, să traducă, să facă legătura, contactul, să fie călăuza ta între nişte graniţe ale unor lumi aflate, pare-se, în război. Nu-mi era deloc greu şi o făceam cu plăcere, n-aveam sentimentul de pionierat, de explorator, de mă-sa pe gheaţă, vă

repet: nu-mi puneam nicio întrebare, totul era perfect. Abia mai târziu, cred că ne mutaserăm deja în Dristor, ori pentru că nu le plăcea cartierul – prăfos, murdar, nou –, ori pentru că mi-a trecut prin cap o teorie bălmăjită care se sfârşea cu de ce?, n-au mai trecut să mă vadă şi s-au pitit probabil prin borcanele de muştar ale altor ţări, continente sau lumi. Aşa trebuia să fie, n-am ce să explic mai mult. Oriunde s-ar afla acum, sunt convins că şi ei, şi nevestele lor fac bine. Şi nu ştiu voi ce ziceţi, dar gândul ăsta mie îmi e de-ajuns. Pa Ştime. Pa Ştame.

4 Câteva miracole din biografia fraţilor mari

Aşa, chiar la sfârşitul capitolului 2, înainte de punct, am scris Tim în loc de Ştim. Şi mărturisesc că n-a fost o greşeală de dactilografiere. Pur şi simplu, litera aia nesuferită, un *ş*, un *ş* mare, trebuie să fi dat din codiţă atât de iute, încât a sărit din memoria mea cum sare un peştişor din apă, să zicem un oblete. Ea a făcut bâldâbâc, ţuşt sau pleoşc, iar eu am stâlcit numele unui spiriduş cumsecade şi l-am întristat pe Matei. Îmi pare nespus de rău, mai ales că frati-miu, cu zulufii lui, cu obrăjorii preşcolari rotunjori, cu semnul de pe frunte din ziua în care a împlinit un an şi cu vocea care-i inspira bunicului un viitor seminarist, îi tot plimba pe prietenii lui cu bărcuţa prin cada de baie, arbitra partidele lor de polo jucate cu mingile mele de ping-pong, se scufunda cu nasul strâns între degete pentru a-i înveseli şi a le da prilejul să cronometreze cât îşi va ţine respiraţia, le înlesnea prin intermediul duşului orice legătură telefonică, îi implica în lupte deloc sângeroase între soldăţei de plastic, se folosea de aptitudinile lor de mecanici auto la demontarea maşinuţelor de fier, îi lăsa

să asculte discurile cu poveşti puse la pick-up-ul lui tata (cred că se înnebuneau după *Făt-Frumos, fiul iepei*, prea chirăiau toţi trei când zmeul hohotea şi striga V-aam priiins, frumoaaaseloor!). Partea proastă este că eu nu i-am văzut niciodată pe Ştim şi Ştam, poate fiindcă sunt ochelarist, poate din alte motive. Îl auzeam pe Matei vorbind prin casă şi, de ce să vă păcălesc, credeam că vorbeşte singur. Când se întâmplau atâtea pe aleea Băiuţ, în subsolurile şi în scările blocurilor, pe Parva, în curtea, în clasele şi pe coridoarele şcolii, n-am avut inspiraţia să spionez în apartamentul nostru (nr. 40) şi să descopăr două fiinţe pitice, cu voci identice cu a lui. Ca să fiu sincer până la capăt, miracolul prezenţei lui Ştim şi Ştam a trecut pentru mine neobservat, cum intră şi iese pe fereastră câte-o muscă în timp ce dormi. E ruşinos să se petreacă un miracol chiar sub nasul tău şi tu să nu bagi de seamă, e jalnic, ce mai, dar asta s-a întâmplat. Spiriduşii ne-au fentat pe mine şi pe mama, deşi frati-miu susţine că se simţeau bine în preajma noastră, l-au fentat şi pe tata în scurtele, rarele şi somnoroasele lui apariţii de pe şantiere
şi, ce e mai curios, l-au păcălit pe Stoicescu, administratorul blocului (o faţă de şopârlă, securist, căpitan), care nu i-a trecut la plata întreţinerii. Iar dacă tot am pocit numele bonomului Ştim, dincolo de remuşcări şi de ciudă, sper ca măcar voi să fiţi cu ochii-n patru, să nu vă încredeţi în *ş* şi *ţ*, fiindcă cu codiţele lor vă pot băga în bucluc. Cât despre teoria enunţată de Matei în capitolul precedent („Problema este întotdeauna cu fraţii mai mari”), părerea mea e exact pe dos. Şi, ca să arăt că problema este întotdeauna cu fraţii mai mici, înşirui şi eu nişte puncte (tot 7):

- o vreme, fraţii mici sunt convinşi că realitatea e una singură, doar fraţii fiind de două feluri, mici şi mari;

- fraţii mici nu bănuiesc că fraţii mari au făcut în trecut tot felul de lucruri cot la cot cu îngerii şi spiriduşii lor;
- ceasornicele ticăie independent de voinţa fraţilor;
- fiecare vârstă are miracolele ei, fiecare miracol are martorul lui, fiecare martor are un frate (sau a fost pe cale de-a avea).

Prin urmare:

- fraţii pot scrie împreună o carte, dar nu pot întâlni deodată aceiaşi îngeri şi spiriduşi;
- chiar şi când devin mari, fraţii mici rămân mai mici decât fraţii mari;
- fraţii mici nu uită şuturile în fund încasate de la fraţii mari.

Pe urmă, există acea parte din biografia fraţilor mari la care fraţii mici au acces doar prin intermediul poveştilor. E o felie de copilărie, dar pare o felie de tort şi fraţii mici şi-o închipuie însiropată, cu glazură de ciocolată, plină de nuci şi stafide. Sunt fraţii mari privilegiaţi? Hm! Ei ştiu ce ştiu despre partea neştiută a biografiei lor şi mai ştiu ce ştiu despre toate părţile ştiute ale biografiei fraţilor mici. Pentru că au asistat la întreaga copilărie a fraţilor mici, bucăţică cu bucăţică, fraţii mari nu-şi pot imagina niciuna dintre bucăţele măcar ca pe-o brioşă sau ca pe-o merdenea. Iar dacă se încumetă să aibă amintiri, fie ele imprecise (confundând un 4-0 cu un 6-0, fără a pune însă în discuţie numele câştigătorilor ori superioritatea lor de pe teren, adică de pe Băiuţ), aţi văzut cum pătimesc. Sunt trataţi ca nişte moşuleţi toropiţi, plecaţi cu sorcova. În cap. 3, „Incredibilele aventuri ale lui Ştim şi Ştam”, stă scris negru pe alb că lor, fraţilor mai mari, „le vine greu să înţeleagă”, „iar dacă au cu 11 ani mai mult, atunci chiar că trebuie să te opreşti, să le explici totul frumos şi clar, astfel încât, pe viitor, să eviţi orice surpriză”. Ce mi-ar mai rămâne de făcut, mie, Filip,

ascuns până acum sub masca *fraţii mari*? Să mă gândesc cu nostalgie cum le trăgeam şuturi în fund *fraţilor mici*, să mă scufund printre miracolele mele şi să înot pe-acolo liniştit, printre peştişori cu codiţe mai puţin viclene decât litera *ş*.

Miracolul A. a: în adâncuri nu sunt răcuşori cu cleşti şi mustăţi sau caracude în toate culorile curcubeului, nu sunt alge unduitoare, nici sirene, nici comori risipite pe nisip, fundul e mâlos şi vrea să-mi înghită picioarele, apa e ca noroiul sau ca pământul galben şi e peste tot, în stânga, în dreapta, deasupra, o apă care mă strânge, mă ţine, îmi apasă obrajii umflaţi, îmi înmoaie braţele, îmi împinge în jos capul care se zbate să ajungă sus. Şi mă sufoc şi cred că ţip, dar nu ţip, pentru că am gura închisă sau am avut-o închisă mai demult, când încă dădeam din mâini şi din picioare şi când nu era atât de multă apă şi parcă nici nu era aşa de neagră, ca smoala, era pare-mi-se ca noroiul sau ca pământul galben, dacă nu cumva era roşie. Apoi am drept în faţă un nor mic, pufos, ca un măgăruş de pluş (şi tusea mea seamănă cu tusea măgărească), sunt întins pe iarbă, tata stă în genunchi lângă mine, e alb ca norişorul, ce ciudat!, are hainele uscate şi ochii uzi, are buzele verzi-albastre şi între buze o ţigară stinsă, un chiştoc. Lângă tata e Nicu, băiatul care ne vinde râme şi mai pescuieşte câteodată cu noi, are hainele ude fleaşcă şi ochii uscaţi, el m-a scos la suprafaţă, nu dintre miracolele mele (unde mi-am propus acum, scriind capitolul acesta, să înot liniştit), ci dintr-o groapă a Dunării în care am căzut la patru ani, când mă bălăceam pe lângă mal şi m-au păcălit valurile unui vapor.

Miracolul A. b: eu ştiu precis, am ieşit din casa în care m-am născut (şi care, fiind casă, nu e în Drumul Taberei), plecam pe întuneric dintr-o vizită la vărul meu

Struţi, trebuie să fi fost foarte târziu fiindcă mama mă ţinea în braţe (şi mama mă ţinea în braţe doar când picam de somn, iar eu picam de somn doar când era foarte târziu), eram singuri în curte, chiar la poartă, am văzut deodată luna peste faţade, calcane şi felinare, peste copaci şi acoperişuri, o lună uriaşă, plină, în mijlocul căreia o altă mamă ţinea în braţe un alt copil, de fapt, îl ţinea în poală şi-l legăna încet, un bebeluş adormit. Erau Maica Domnului şi Pruncul, înţelegeţi!? Ne priveau de pe cer cu aşa prietenie, iar eu şi mama i-am privit şi noi, mult, mult, mult, până când am adormit şi eu. Mama a zis mereu că am visat şi zice şi acum, când am chelie şi nu mai am cinci ani, iar ea priveşte orice lună plină cu bucuria orbului care vede lumina. Se poate să fi visat, dar eu ştiu precis ce-am văzut.

Miracolul A. c (compus din submiracolele a', b', c', d', e', f', g' şi h', toate din Turnu-Severin, unde a fost repartizat după facultate tata, unde şi-a găsit post şi mama, unde ne-am antrenat 29 de luni în cartierul Crihala pentru viaţa din Drumul Taberei):

a'. împreună cu spiriduşul meu (al cărui nume nu-l divulg, nu fiindcă a fost unul şi n-au fost doi, ca Ştim şi Ştam, ci pentru că prea seamănă cu marca unui suc din zilele noastre) şi urmărit din umbră de îngerul meu păzitor (al cărui nume nu vi-l spun pentru că eu însumi nu l-am aflat niciodată), am încins un foc în camera mare, pe-un preş de iută, la care am folosit un teanc de ziare, două cărţi cu poveşti urâte şi un sul de hârtie igienică. Din fericire, n-am intenţionat nicio clipă să fie un foc de tabără, cu vâlvătăi, scăpărător, ci, tocmai, unul mititel, ca-n prerie, să nu mă încolţească feţele palide ori triburile duşmane după dâra de fum. Resturile covoraşului le-am înghesuit la sfârşit în coşul cu rufe murdare, iar cenuşa şi scrumul le-am împins cu mătura

sub patul meu din camera mică. Mama n-a vorbit cu mine cinci zile, niciun cuvinţel, cinci zile!

b’. în duminica aia am descoperit ce greşeală uriaşă este ca, locuind în H 3, să te plimbi pe Valea Cernei când bâzâie bondarii, când razele soarelui se strecoară prin frunzişul arinilor şi umplu cu punctuleţe lucitoare râul, când treci printr-o herghelie şi inima îţi bate fericit-speriată de parcă fiecare cal ar fi şi prinţ, şi balaur, când mama şi tata se pupă, când zgândări cu un băţ muşuroaiele de furnici, când clefăi gumă de mestecat sârbească, roz, care imită ţigaretele cu filtru, când intri desculţ în apa rece ca gheaţa şi ieşi cât ai clipi, uimit şi îngrozit, auzind râsul părinţilor. Ei bine, după toate astea, când ajungi acasă (aici se vede greşeala), găseşti o mare de caca şi pipi în întregul apartament, până puţin mai jos de genunchi, o inundaţie ca la carte datorată înfundării coloanei de scurgere la etajul unu (cum explică oamenii mari), o situaţie pe care tu o numeşti infundaţie şi, datorită bucuriei lingvistice a mamei, o transformi iarăşi în râs.

c’. când grădiniţa era închisă şi când Ramona era şi ea în vacanţă, cu alte cuvinte atunci când nu ne ţineam de mână şi nu coboram pe grămada de cărbuni din curte aplaudaţi şi ovaţionaţi de toţi ceilalţi, jucându-ne şi noi, sub zâmbetele educatoarelor, de-a Nicolae şi Elena Ceauşescu coborând din avionul prezidenţial, mă încuiau (după cum v-am mai spus) în casă. Într-o zi, să zicem joi, atunci când nu sunt trei ceasuri rele şi nici nu se posteşte, tata s-a întors de la fabrică să ia un dosar uitat şi m-a găsit în faţa blocului. Nu spărsesem yala, nici n-o descuiasem cu un şperaclu. Pur şi simplu ieşisem pe fereastra de la bucătărie, bucătăria noastră mică, cu butelie, de la etajul doi. N-a fost ideea mea, recunosc, mă învăţase Cerasela să leg două cearceafuri şi mă

aşteptase pe copertina de la intrarea în bloc (a fost, în fond, primul rapel din viaţa mea, unul premonitoriu, fiindcă aveam să fac armata la vânători de munte). Trecusem după aceea de pe copertină în casa scării, tot pe-o fereastră, şi ajunsesem afară, de unde, ce-i drept, nu mă mai puteam întoarce sus. Noroc cu tata, care, în afară de faptul că mi-a tras nişte palme cât opt injecţii cu moldamin, avea cheile de la uşă în buzunar.

d'. vara e aşa o căldură în Severin, o cloceală, că încerci să te ascunzi la umbră pe unde nimereşti. Noi ne-am ascuns între nişte tufe din cimitir, ne-am întins păturica pe-o piatră mare de tot (pe care cineva cioplise nişte litere şi nişte numere), ne-am aranjat lucrurile prin casă şi ne-am apucat să gătim într-o cutie de conserve ruginită (în care cineva aprinsese nişte lumânări), eu am adus patru râme, le-am rupt bucăţele şi le-am lăsat să fiarbă în tocăniţă, fetele au mărunţit petale de trandafiri, boboci de crăiţe, frunze de stânjenei, au presărat pietriş şi praf, au amestecat bine în oală, să nu se prindă de fund, şi, când a fost gata, au pus mâncarea în farfurii (nişte bucăţi de ziar rupte cât mai rotund). Dup-aia, dacă tot ne jucam de-a mama şi de-a tata, a trebuit să ne dezbrăcăm în pielea goală şi să stăm şi noi prin casă, să ne uităm la televizor, ne-am agăţat hainele în cuier, o cruce de lemn (pe care cineva cioplise nişte litere şi nişte numere), dar tot nu era bine, fiindcă mama şi copilul n-aveau puţe, aşa că am căutat două beţe mici şi le-am potrivit cum trebuie, ca să aibă şi Cerasela şi Lori câte-o puţă, ca toţi oamenii.

e'. ne-am mutat din H 3 în H 4 seara, ca să nu se uite la catrafusele noastre toţi vecinii, căram boccele şi pachete mai puţin de-o sută de metri (doar nu era să fi luat un camion), pe urmă iară şi iară, coboram de la doi, mergeam pe pământul ca o bătătură, urcam la trei, într-

un apartament identic (dar cu ferestrele spre sud şi-n care nu se petreceau infundaţii), blocurile fuseseră lăsate la cărămidă şi balcoanele fără balustradă, o femeie scutura nişte trenţe la etajul patru şi râdea la glumele unor bărbaţi de jos, parc-ar fi gâdilat-o (asta s-a întâmplat la al şaptelea nostru drum ori poate la al nouălea), a alunecat apoi la drumul opt sau poate la zece, prea se hăhăia cu ăia şi nu era atentă, a ţipat groaznic, nici n-a încercat să dea din braţe, cine ştie, poate ar fi reuşit să zboare, a aterizat foarte aproape de mine şi de tata, direct în şpagat, cu un urlet care sigur nu era al victoriei. Fac această comparaţie pentru că mai târziu, în Drumul Taberei, de câte ori o vedeam pe Nadia aterizând, iar Ţopescu urla ca scos din minţi, mă gândeam la femeia aia, la şpagatul ei şi la urlet.

f'. fondul însorit din H 4 nu mi-a priit, nu-mi făceau bine nici altitudinea (era totuşi un etaj în plus) şi nici noul peisaj din faţa geamurilor (care conţinea o Pobeda bej, parcată de-a latul). Chiar dacă noua cameră mare era la fel ca vechea cameră mare, nu mi-a mai ars de jocuri de-a indienii, de rapeluri sau de altceva. Când mă încuiau în casă (după cum v-am mai spus), mă lipeam pur şi simplu de un scaun şi nu mă clinteam. Mi-era atât de frică de duhurile rele, cu ochii lor bulbucaţi, cu ghearele, cu schimonoselile şi cu boturile lor rânjite, încât aşteptam ore în şir să vină hoţii. Fiindcă hoţii te scapă de duhuri. Hoţii n-au venit niciodată, iar eu, care nu mă mişcam din loc, care priveam uşa de la baie ca pe cel mai îndepărtat şi mai înspăimântător loc din lume, am făcut de câteva ori pipi pe perete, doar nu era să fac pe mine.

g'. Pobeda bej pleca pe pământul ca o bătătură şi ridica nori de praf, pleca prin bălţoace şi arunca stropi ca o şalupă, pleca prin zăpadă şi lăsa în urma ei şanţuri, dar se întorcea uruind în acelaşi loc, ca s-o văd eu pe

fereastră parcată de-a latul. Mai era şi treaba cu Fane din a şasea, care de obicei îmi trăgea palme peste ceafă şi zicea că am capul ca o lubeniţă, care după fiecare etapă ori meci din cupă mă alerga, mă prindea, îmi sucea mâinile la spate şi-mi dădea bobârnace în urechi (şi ce urechi clăpăuge!) până când mă ustura aşa de tare, că începeam să plâng şi, când plângeam, lui i se părea că accept şi recunosc că Nelu Oblemenco e mai bun ca Lucescu, Lucescu care în vremea aia nu era nea Mircea, era şi el o extremă dreapta cu centrări covrig, un tătic grijuliu care precis îi aducea lui Răzvănel munţi întregi de gumă sârbească, roz, ca ţigaretele cu filtru. Şi într-o miercuri, când campionatul era întrerupt, iar în Severin nu-şi mai amintea nimeni de cupă, fiindcă Rapidu bătuse Ştiinţa în finală şi patruzeci de zile nu e bine să-i tulburi pe morţi, Fane mi-a împrumutat praştia lui. Şi a zis că nu pot să nimeresc Pobeda. Şi Pobeda nu mai stătea de-a latul, pentru că eu nu eram sus, în camera mare sau în camera mică, ci eram jos, pe pământul ca o bătătură, într-un loc din care Pobeda se vedea parcată de-a lungul. Şi normal c-am nimerit, am nimerit din prima, i-am făcut parbrizul pulbere, am umplut capota de cioburi mici şi albăstrii (ca solzii de plătică), iar Fane m-a alergat, m-a prins şi mi-a sucit mâinile la spate până au venit plutonierul şi nevastă-sa (asistenta care îmi făcuse odată moldamin, când eram răcit), ţipau roşii ca racii fierţi, el în pijama, ea în capot, au venit pe urmă toţi şi Fane le-a zis că ţin cu Dinamo. Mai târziu a venit şi tata (care ţinea cu Steagu), pe urmă a plecat, nu chiar imediat, peste vreo două zile, a plecat la Bucureşti să cumpere un parbriz de Pobeda cu banii lui de concediu pregătiţi să mergem la Sarmizegetusa.

h’. H 3 şi H 4.

Pauză de miracole (piua): ca să am răgazul să repet că miracolul A, cu stufoasele lui puncte şi subpuncte, s-a petrecut înainte de viaţa în Drumul Taberei, a fost practic un miracol pregătitor.

Miracolul B: Harun Al Raşid era de ceva timp la război, îşi iubea ţara şi vroia s-o apere. Dar îşi iubea şi soţia, aşa că, după ce c-o păzeau eunucii de oamenii răi, Harun Al Raşid, fără ştirea ei, mai aranjase s-o păzească şi djinii lui credincioşi, ca să nu se întâmple cine ştie ce. Şi ştiţi ce s-a întâmplat? Eunucii ăia nu erau eunuci, se prefăceau că sunt eunuci, dar de fapt puteau să facă tot felul de lucruri şi, cum şi femeii îi era dor de ce-i făcea Harun Al Raşid când era pace, ea s-a înţeles cu eunucii să-i facă ei lucrurile alea sau, în fine, să le facă împreună. Noroc cu djinii. S-au înfuriat groaznic de ce-au văzut prin iatacuri şi s-au băgat sub palat (pe la fundaţii, cred) şi-au început să-l zgâlţâie cu toată forţa lor, tare, tare de tot, ca s-o pedepsească pe soţia lui Harun Al Raşid şi pe eunucii care minţiseră că sunt eunuci. Şi atunci, când citeam în *O mie şi una de nopţi* cum se zgâlţâia palatul şi ce supăraţi erau djinii, chiar a început să se zgâlţâie tot, deşi blocul din aleea Băiuţ nu era un palat. Pereţii şi mobilele trosneau, lampa se balansa de parcă m-aş fi suit pe-un scaun şi i-aş fi dat vânt cu mâna, jucăriile, caietele, cărţile, creioanele tropăiau pe rafturi, pe policioare şi pe masă, veioza sălta pe noptieră, chiar şi eu, oricât m-aş fi străduit să stau locului, alunecam către marginea patului, dar cel mai cumplit era zgomotul, clănţănitul geamurilor în cercevele, bâţâitul uşilor, nişte bufnituri, apoi o bufnitură mare, un vacarm care răzbătea din altă parte, obiectele care se săturaseră să tropăie şi cădeau pe podea, djinii ăia erau apucaţi de streche, oricât de credincioşi i-ar fi fost lui Harun Al Raşid prea semănau cu duhurile rele din Crihala

şi năvăliseră în Drumul Taberei, nu pricepeam cu ce-am greşit eu, un copil de nouă ani (mai inofensiv ca eunucii), şi am aruncat pătura şi am sărit în picioare şi pe culoar m-am întâlnit cu tata, care venea pe trei cărări, sculat din somn, în chiloţi, fără ochelari pe nas, şi a apărut şi mama, a ieşit din baie, udă, doar cu un prosop în jurul corpului. Eu încercam să le spun despre djini (ca să înţeleagă), bolboroseam, tremuram şi mă încurcam în cuvinte, ne clătinam toţi trei ca pe-o corabie în furtună, mama mă strângea la piept, mă mângâia pe păr, a înţeles deodată ce era cu djinii şi mi-a zis că e cutremur. Era cutremur, ştiţi, un mare cutremur şi, când am aflat asta, m-am liniştit. Tata se trezise de-a binelea, ne-a tras sub tocul unei uşi (tata se pricepea foarte bine la ce trebuie făcut când e câte-un cutremur), ne sprijinea cu braţele şi am stat acolo lipiţi unul de altul, mult, mult de tot, până când obiectele s-au potolit, trosniturile, tropăiala, clănţănitul, bâţâitul şi bufniturile au încetat, lumina electrică s-a oprit, a rămas doar lumina lunii (o lună mare şi roşiatică) şi au început să tropăie oamenii, să iasă din blocuri ca furnicile din muşuroaie, să ţipe şi să fugă, cred că lor nu le spusese nimeni că a fost cutremur şi n-a fost furia djinilor abătută peste Drumul Taberei. Pe urmă am dibuit cu lumânări ce fusese bufnitura mare dintre bufniturile mici, fusese televizorul, căruia îi plesnise ecranul ca un parbriz de Pobeda ţintit cu praştia. Înainte de-a adormi, mama mi-a povestit cum dintr-o ciupercă cu picăţele albe ieşeau o groază de pitici, care fugeau printre floricele şi printre firele de iarbă din poieniţă şi ţipau fericiţi, la fel ca oamenii de afară.

Miracolul C: mă aşezam pe sanie, ţineam bine de lesă şi doar şopteam hai, Kita, hai! şi se opintea din trupuşorul ei lunguieţ, puţin mai închis la culoare ca mierea, până

urnea sania din loc, asta era mai greu, după aia alerga ca o nebună, cu gura deschisă şi cu limba atârnând într-o parte, în vânt, auzeam cum ne bat inimile, cum ticăie ca două ceasuri de bucătărie, cum îşi potrivesc încet, încet cadenţele până se aude un singur ticăit, cine mai avea de la Valea Ialomiţei până la Valea Argeşului aşa un câine?, nimeni, vă zic precis, nimeni.

Miracolul D: D 13, cu patru scări, cu patru etaje, cu patruzeci de apartamente şi noi la ultima scară, la ultimul etaj, ultimul apartament, la nord.

Miracolul E: profesoara de spaniolă stătea picior peste picior, fusta profesoarei de spaniolă stătea răsfrântă într-o parte şi-n alta, eu stăteam în picioare lângă catedră şi urmăream cum profesoara de spaniolă îmi corecta cu cerneală roşie o compunere, pulpa stângă a profesoarei de spaniolă era dezgolită, ziua era însorită, pantoful cu toc al profesoarei de spaniolă se bâţâia uşor, pe compunerea mea cu cerneală albastră pulsau tot felul de semne roşii, pulpa stângă a profesoarei de spaniolă se colora în cafeniu când vreun norişor aducea un pic de umbră, aş fi vrut să fi scris o compunere lungă, lungă, cu destule greşeli, fiindcă pulpa stângă a profesoarei de spaniolă aţipise, sigur aţipise, se vedea după cum respiră şi nu merita trezită pentru nimic în lume.

Pauză de miracole (iară piua): ca să-mi trag şi eu sufletul şi să precizez că toate miracolele astea şi-au găsit loc în calendare înainte de ziua, ora, minutul şi clipa naşterii lui Matei; ca să mă gândesc dacă e bine să continui.

Miracolul F: băieţii pe Anfield Road, Dumnezeule, şi inima mea ţâţâind încă de dimineaţă, mai întâi o inimă cât un triunghi de brânză topită, cât o prună după orele de chimie şi geografie, cât o ridiche după toate orele, la prânz ca o cireaşă, după-amiaza cât un căţel de usturoi,

seara, lângă un dinamovist (Matei) prea mic ca să tremure în aşteptarea unui meci aşa de mare, o inimă ca o boabă de piper. Pe urmă seara s-a făcut noapte, mama şi Matei s-au culcat, în apartamentul 40 s-a întins liniştea ţiuitoare dinaintea bătăliei şi inima mea s-a făcut cât un purice fiindcă trupele (ambele sub steaguri alb-roşii) nu aveau să se înfrunte în zori, cum se obişnuise secole de-a rândul, ci peste o jumătate de ceas, la fluierul unui tip în şort şi tricou negru, nu la semnalul trompeţilor şi gorniştilor. Şi cum să nu fi ţiuit liniştea în momentele alea, cum să nu fi bâzâit ca un transformator electric când mustaţa lui Ian Rush tocmai se zburlea într-un vestiar, când pupilele lui Kenny Dalglish prindeau să sfârâie şi să scapere ca jarul, când Whelan fornăia uşor, iar palmele lui Ţeţe Moraru, în celălalt vestiar, creşteau văzând cu ochii, împreună cu chica Ţânţarului şi cu pofta de samba a lui Gigi Mulţescu. Secundele se leneviseră, treceau şontâc, şontâc, rămâneau întruna mai mult de o mie, am renunţat să le mai ţin socoteala şi am dat pe programul doi. Acolo, o fată cu părul negru legat în coadă şi un tânăr blonziu se iubeau grozav şi s-au logodit şi a început războiul şi cele două echipe trebuie să fi ieşit la încălzire şi el a trebuit să plece pe front pentru măicuţa Rusie şi ea era aşa de frumoasă şi de tulburată şi el i-a dăruit un coşuleţ cu alune pentru că ea era veveriţuşca lui şi la fundul coşuleţului, sub alune, era ascunsă o scrisoare de dragoste, dar ea n-a ştiut şi a alergat după camionul cu care el, în uniformă, pierdut într-un şuvoi de uniforme, pleca pe front şi imnul „You'll Never Walk Alone", intonat de zeci de mii de glasuri, trebuie să fi vuit dincolo de danele portului, până deasupra mării, şi el avea un frate pianist care o curta la rândul lui pe fata cu părul negru legat în coadă, un frate care nu fusese chemat sub arme pentru că armata roşie

avea şi ea nevoie de puţină muzică (nu numai cormoranii) şi nişte conţopişti vlăguiţi de atâtea retrageri din faţa nemţilor şi de atâtea pierderi de vieţi omeneşti le-au trimis o misivă oficială, ei şi fratelui pianist, anunţându-i că el a murit şi ea a plâns, a plâns, a plâns până s-a măritat cu pianistul şi cine ştie cum ataca F.C. Liverpool şi ea a rămas însărcinată şi pianistul a început să bea şi s-o lovească şi, într-o bună zi, fata a găsit scrisoarea de dragoste ascunsă în coşuleţul cu alune, a citit-o şi a plâns, a plâns, a plâns, mai ales că a mai primit o scrisoare, tot de la el, care de fapt nu murise şi lupta cu bravură şi cine ştie cum rezista apărarea lui Dinamo şi pianistul se purta ca o cizmă şi ea a născut un băieţel şi el, aflînd pe front ce s-a întâmplat acasă, s-a aruncat în calea gloanţelor inamice într-o misiune nobilă, şi-a salvat camarazii şi s-a stins şi cine ştie cum s-ar fi clădit istoria dacă smocul acela de iarbă (blestemat) n-ar fi schimbat traiectoria şutului când Oneaţă Augustin a pornit singur de la mijlocul terenului, a trecut ca un bolid pe lângă fundaşii insulari, l-a păcălit pe Grobbelaar şi mingea a muşcat bara şi el, înainte de a-şi da duhul, a văzut o lumină blajină risipindu-se prin frunzişul mestecenilor, o lumină din ce în ce mai intensă, reveria propriei lui nunţi cu fata cu părul negru legat în coadă, aşa de frumoşi unul lângă altul, el în frac, ea într-o rochie ca spuma laptelui, radiind amândoi sub cântări pravoslavnice şi cine ştie cum ar fi fost dacă n-ar fi fost golul insipid al lui Souness şi pianistul băutor, brutal, curvar şi cartofor a primit din partea sorţii ce merita şi, când s-a proclamat pacea, deodată cu încheierea meciului, fata a plecat să-şi aştepte iubitul într-o revărsare de soldaţi fericiţi, într-o gară, neştiind că el ajunsese în armata îngerilor (conţopiştii n-o mai înştiinţaseră a doua oară asupra decesului sau pianistul

tăinuise vestea, nu-mi mai amintesc) şi un vlăjgan de la infanterie i-a smuls copilul din braţe, l-a ridicat către cer şi a rostit nişte vorbe memorabile despre viitor şi după aceea a scris pe ecran koneţ filma, în alfabetul slav, şi eu, ca dinamovist aprig, cu lacrimi în ochi, am aflat că văzusem *Zboară cocorii*, şi nu semifinala Cupei Campionilor Europeni. Ratarea lui Oneaţă Augustin şi golul nesărat al lui Souness mă urmăresc datorită reluărilor televiziunii, iar scâncetul pe care mi s-a părut că-l aud în noaptea aia, spre sfârşitul filmului, se explică abia acum. Erau Ştim şi Ştam, care probabil plângeau împreună cu mine.

5 Fraţii pot scrie împreună un roman

Destinatar: Matei Florian, aleea Băiuţ, numărul 1, bloc D 13, scara D, etaj 4, apartament 40, sector 6, Bucureşti.
Expeditor: Matei Florian, etaj 1, sector 5.

Iubitul meu Matei,
câteva lucruri trebuie lăsate deoparte – eu care devin
tu atunci când scriu, tu
care o să devii eu peste 20 de ani, timpul
ăsta stupid: atunci sau cândva, cel mai bine
e acum: dormi, Matei, mama
a lăsat veioza cu lumina verde aprinsă, Bau-
Bau te-a pândit ce te-a pândit de acolo, după
colţul umbros al camerei lui tata (veşnic aşa,
întunecos, de acum până pururea şi-n vecii vecilor
amin) n-are
nimic a face dacă tata va
mai veni vreodată va aprinde lumina va cere senvişuri
va citi va pleca
iarăşi, pentru totdeauna altundeva, ce
contează e aici şi acum cum

el aşteaptă să-ţi ţiuie urechile de atâta întuneric şi
mai ales tăcere ca
să se desprindă de unde e ascuns, un
om cu ochi fosforescenţi care pluteşte într-un sac
negru, invizibil, o
bucată de întuneric mişcătoare, cel
mai bine e să-i ardem una peste bot, Bau-
Bau tâmpit, marş din scrisoarea asta
în care Matei doarme
în care cocorii încă mai zboară prin sufragerie
în care Oneaţă Augustin nimereşte bara fără să-l
observe cineva
în care Anglia e atât de departe printre ceţuri şi lumini
de reflectoare, nu
se poate altfel, nu putem începe altcumva, e
clar că
numai de moaca lui rânjită n-avem noi chef acum, să
intre să ne deranjeze să ne încremenească, uşcheala
jigodie, e
destul c-am apărut eu pe aici nebărbierit
cu pixul în mână în capitolul cinci, gata
să te trezesc, Matei, sau mai rău, să te sperii, tu, Bau-
Baule,
unde crezi că mai încapi, fă paşi, lasă-ne singuri, e
musai să fac asta, să iau pacostea de
pe capul nostru, să rămânem singuri
unul cu altul, eu
aici şi tu acolo, împreună
de parcă aşa ar fi de când lumea,
de parcă ăsta ar fi cel mai normal lucru cu putinţă
(un Matei mic şi un Matei mare
sporovăind fără vorbe
într-o carte în care e târziu, e noapte)
aşa, pur şi simplu, fără ca eu să

fiu vrăjitor şi nici măcar altă bazaconie clarvăzătoare,
fără să
fie nevoie de altcineva decât
de Filip şi de „scâncetul pe care mi s-a părut că-l aud în
noaptea aia,
spre sfârşitul filmului“, de scâncetul ăsta care mi se
pare mie că are nevoie de explicaţii, de Ştim
şi Ştam care poate că plângeau (deşi eu
nu mi-i amintesc să fi plâns vreodată) şi de nevoia asta,
poate
ridicolă,
de a da naibii timpul trecut,
de a abandona pentru câteva pagini povestea,
de a intra în timpul prezent ca într-o piua unde
totul se linişteşte unde
îmi pot aminti că cea mai frumoasă căsuţă din lume e
sub plapumă unde
mai pot asculta cu mâinile la urechi cum trece trenul pe
dinăuntru ca pe un pod care zăngăne uşor
spre coşul pieptului şi chestia aia pe care mama o
numeşte stomac unde
în sfârşit îţi pot scrie îl
pot afurisi pe Bau-Bau îţi pot explica unele chestii
despre
literele astea şmechere,
singurele care ne
pot apropia unul de altul mai
mult decât orice fotografie şi orice amintire, e
de ajuns să crezi, să
nu le batjocoreşti să nu le preacurveşti să nu le iei
cuvintele
în deşert, literele astea care
trebuie să sufere un
ocol cumplit, să bântuie coclauri să

se furişeze până la tine, pe
care nu le poţi citi decât
aşa,
în vis, de
care trebuie să
mă împiedic şi să dau socoteală, în
care trebuie să
mă regăsesc pe mine în tine, afurisită treabă să
apari tiptil ca un
hoţoman cumsecade ca un
tâlhar drăgăstos care
face plecăciuni care
spune bună seara care
se goleşte pe sine ca să se umple de tine care
dă iama peste tine se cuibăreşte în tine care
te fură cu totul care
are nemaipomenitul tupeu, nemaiauzita îngâmfare să
se pretindă tu, auzi tu, ca să
se îndepărteze apoi, cu
nesfârşită dragoste, cu cea mai parşivă umilinţă,
aici într-o carte capitolul cinci, unde
eu redevine *tu*, iar eu nu mă mai bag unde nu-mi fierbe
oala şi
toate astea
ca să te pipăi şi să urlu: ai fost!, moaşă-sa
pe gheaţă, cumva trebuie să mă ierţi, să
mă strângi în braţe şi să-mi zici noi, măcar pentru ca
lumea să
ofteze să aplaude şi să strige
bis mai vrem, vai ce frumos, măcar pentru
fratele nostru mai mare,
Filip, pentru
tristeţea care trebuie să-l fi cuprins la
moartea lui Kita, câinele

ăla pe care noi n-am apucat să-l mângâiem
niciodată, care nu
înseamnă pentru noi nimic altceva decât
o fotografie alb-negru, atât, şi poate
literele alea mari, de cariocă verde pe
care mama ni le-a citit demult
„astăzi a murit Kita”, apoi
ziua şi luna şi anul cu altele ceva mai mici, la
fel de verzi, sau poate pentru
vrăjitoriile lui,
vrute: el care le transforma pe fete în băieţi cu un
simplu băţ care nici măcar nu era magic,
şi nevrute: el care a adus pe lume un cutremur grozav
doar pentru că l-a citit într-o carte,
ca şi cum
Uca ţi-ar spune o poveste despre păsări şi ele ar
începe,
dintr-odată să
zboare ca nebunele prin tot apartamentul 40 să
se izbească de geamuri şi pereţi să
găsească într-un târziu fereastra şi să
se ascundă, poate
în plopii din curtea şcolii, printre
vrăbiile şi guguştiucii ăştia din Drumul Taberei,
ca şi cum
ar fi noapte într-o carte şi noi
chiar am sta de vorbă într-un vis de-al tău
un vis de-al tău cu un Matei mare care
boscorodeşte ceva despre
o scrisoare, un roman, despre iertare şi alte
bazaconii, lucruri d-astea pe
care trebuie să fii nebun să le visezi atâta
timp cât o ai pe Setiţa Kindo şi mai ştiu eu ce
alte labirinturi cu peşti prin

care, mă rog, voi ăştia
mici găsiţi întotdeauna ceva de făcut, o
scoateţi la capăt într-un fel sau altul, iar
dimineaţa mergeţi la grădiniţă şi aşa
şi pe dincolo, chestii importante nu
baliverne mizilicuri mustrări de conştiinţă mai
mult sau mai puţin improbabile care
n-au ce
căuta în visele unui om întreg la cap, şi cu
atât mai puţin
în cele ale unui copil, vezi, pentru
toate astea trebuie să mă ierţi, sunt
mincinosul care roade osul sunt
Ioan nebunul care trage cu tunul sunt
un nene care latră şi muşcă sunt
gata să fiu băgat în cuşcă,
îţi inventez vise pe
care nu le-ai visat niciodată, te
iau de unde eşti şi te
aduc altundeva, aici, îmi
zic că atât
timp cât poveştile tale mai mişună prin mine în-
seamnă că
nu sunt un bulangiu aşa de mare, că
mai am şanse de scăpare mai pot fi salvat te
mai pot afla pitulat prin mine mai putem sta de vorbă,
fără
să-mi dau seama că
nu am niciun merit că
nu ţi-am cerut voie că
doar tu îmi îngădui să
te găsesc să te îngrădesc în poveşti sau scrisori, ce să
zic: mersi
nenicule că m-am trezit şi eu acuma să

fac pe politicosul – domnule Matei Mic...,
îi daţi voie lu' Matei Mare să se joace un pic cu
dumneavoastră?,
ieşiţi niţel afară?,
vă mai uitaţi la returul Dinamo-Liverpool cum
alunecă bou' de Al. Nicolae şi
mustăciosu' de Rush îi
dă gol lu' Moraru, pe urmă râde şi aleargă, iar
ecranul se împarte în
patru la reluare, atât cât
să simţiţi că-i prea mult,
că nu se mai poate, că
asta trebuie să însemne tristeţea deznădejdea
nefericirea trădarea, atât cât
să vă închideţi în baie şi să
vă buşească plânsul, ca să
scriu şi eu, dacă nu vă supăraţi prea tare, toate
astea şi să
duc povestea mai departe?,
îmi mai împrumutaţi nişte simţiri
speciale ca să par şi eu mai şmecher?,
îmi spuneţi ce veţi face mâine, ce-aţi
făcut ieri şi aşa
mai departe ca să
nu mă mai contrazică fratele meu
care e şi al dumneavoastră?,
vă mai lăsaţi folosit un pic, doar atât cât
să nu m-apuce durerea de cap că
v-am spus *eu* dumneavoastră?,
asta e, Matei, pe bune, dacă
ar fi după mine, mi-ar
fi de ajuns să te ştiu acolo,
bine, sănătos şi înconjurat de soldăţei cu
care porţi bătălii nemaivăzute, te-aş

lăsa să mă cotropeşti fără nicio remuşcare, m-ar
durea în cot de
toţi şi de toate, numai că e
bine să ştii că
oamenii mari au un Bau-Bau invizibil care
îi ţine în lesă, pe
unii mai mult pe alţii mai puţin, o
dihanie d-asta parşivă care nici măcar n-are
curaj să ţi se arate, barem să ştii cu cine lupţi,
da, cre'
că tre' să fie neapărat un schepsis şi
în treaba asta, prea uităm mulţi lucrurile
mişto, lucrurile importante, prea ne
dăm de ceasul morţii când
nu vă mai găsim, prea ne
buşeşte starea asta că trebuie
să vă cerem iertare, prea vrem
ca soldăţeii noştri
să cucerească alte lumi în
care să
ne simţim mai bine, să
fim singuri, fără
Bau-Bau prin preajmă sau alte sperietori de oameni
mari (noi şi cu
toţi Mateii noştri
mici şi mari
de la început până la sfârşit,
bine mersi şi fără nicio treabă
într-o poveste care nici nu mai trebuie scrisă,
tihnită şi atât), mă înţelegi, până una
alta, dacă jigodia nu dispare, ar
putea să meargă şi aşa cu
poveşti şi cu scrisori care
să ne aducă mai aproape, eu şi tu şi

Filip şi toată lumea, dormi Matei, cred că
fratele nostru tocmai o
să stingă televizorul, cred că
e sfârşitul filmului ăluia şi s-a
făcut târziu.
Şi chiar nu are niciun rost să scânceşti acum, Matei.

6 Mărunţişuri, vechituri, oameni şi omuleţi

Tare trebuie să se mai bucure Mateiul mic! Cred că muşcă dintr-o plăcintă cu mere, bea sirop, citeşte şi reciteşte scrisoarea primită de la Mateiul mare, mănâncă pufarin cu pumnul, ronţăie o pastilă de mentosan, suge un drops şi se gândeşte la lucrurile înşirate aşa curios pe hârtie, cum n-a mai pomenit prin cărticelele lui. Nu mă îndoiesc că destinatarul cu zulufi se află în posesia textului pe care tocmai l-am parcurs împreună (eu în calitate de frate al Mateilor, voi în calitate de cititori), doar într-o chestiune atât de personală, de intimă, erorile funcţionăreşti nu s-ar fi putut strecura, fiindcă epistola n-a urmat traseul obişnuit, n-a avut nevoie de plic, de timbru, de ştampile. Precis nu un poştaş, ci un altfel de mesager a dus-o acolo unde era hărăzit să ajungă, printre soldăţei şi maşinuţe ori deasupra revistelor cu Rahan. Şi ce grozav ar fi ca Mateiul mic, după ce se va lămuri cum arată viaţa şi lumea douăzeci de ani mai târziu, să-i răspundă Mateiului mare! Adică să sosească deodată nişte foi (dictando, veline ori în pătrăţele), cu litere mari şi stângace, cu desene pastelate (căsuţe, brazi sau omuleţi), care să probeze că *unul* şi *altul* sunt (şi nu sunt) acelaşi, că *atunci* comunică (şi uneori chiar se contopeşte) cu *acum*, că timpul e ca apa unui râu, curge

într-un singur sens, dar poate fi străbătut înainte şi înapoi. Poate nu degeaba Mateiul mic a spart oglinzile familiei cu o bilă mică şi neagră de popice. Cu obrajii lui rontunjori, a intuit probabil că sticlele argintate, în ciuda semeţiei şi licăririlor veneţiene, ignoră trecutul şi nu descifrează viitorul. E de bănuit că s-a întristat. S-a temut că oglinzile îl vor lega de prezent, de prezentul cel mai acut, de fiecare oră, minut şi secundă şi-l vor împiedica să comunice cu Mateiul altor vârste. Şi le-a făcut ţăndări. Adormit înaintea meciului acela care a înfierbântat blocurile (gata să le pună în pericol structura de rezistenţă) şi a filmului care a mângâiat cartierul ca un vânticel blajin (răcorindu-l), s-a foit în aşternuturi, a fornăit şi a respirat mai mult pe gură (din cauza polipilor), a visat, ce-o fi visat?, eu presupun că îngeri alb-roşii, fiindcă Dinamo juca semifinala Cupei Campionilor Europeni chiar în bârlogul lui F.C. Liverpool, iar zborul cocorilor, invocat de titlul peliculei, s-a dovedit a fi doar o metaforă, un truc menit să înşele cenzura moscovită, fiind vorba în realitate de un fâlfâit de aripi mai fragil, mai tandru şi mai stins decât al păsărilor călătoare, ivit mai întâi în camera mare a apartamentului 40 (din D 13), revărsat apoi prin fereastra deschisă peste Drumul Taberei. Dacă ar fi să vină scrisoarea de la Mateiul mic, dacă o să apară într-o bună zi pe masa, sub perna sau printre tricourile Mateiului mare, sper să cuprindă şi povestea mică, foarte mică, a acelui vis. Mi-e aşa de dor de băieţelul care se dezvelea în somn! Ştiţi, era frăţiorul meu...

* * *

În ceea ce mă priveşte, eu nu mă încumet să-i trimit o epistolă Filipului mic. Mi-e frică să nu-l dezamăgesc, să

nu-l tulbur. Puştiul care-mi purta numele, cu bărbia lui nemaipomenit de ascuţită, cu părul lins şi bleg, dar cu păr, înţelegeţi?, va fi nedumerit să se vadă azi cu barbă şi chelie. Oricât ar încerca să se liniştească şi să se împace cu gândul că două decenii şi jumătate (socotite de când Matei a ieşit de patru kilograme trei sute din burta mamei) provoacă o mulţime de schimbări, tot nu-şi va reprima uluirea şi nu se va mulţumi să recunoască în noua fizionomie (a mea, dar într-un fel şi a lui) doar urechile clăpăuge şi ochelarii de pe nas. Pe urmă, în seara în care mama prăjea cartofi şi nu bănuia că o barză îşi va face cuib în burta ei şi-l va cloci pe Matei, Filipul mic a scris pe-un şerveţel, în bucătărie, că vrea să ajungă argitect şi gebul. Or, ce s-a ales? Argitect în niciun caz, asta e clar, în familia noastră doar o mătuşă s-a aplecat deasupra planşetei, cu pasiune, după ce toată copilăria, ca elevă într-o şcoală de muzică, stătuse aplecată deasupra harpei. Ar fi uşor, în schimb, să vă duc de nas şi să vă spun că eu, Filipul mare, am îndeplinit cealaltă jumătate de dorinţă. Nimeni nu va ghici ce-i aia *gebul*, aşa că m-aş putea lăuda în linişte cu o asemenea ocupaţie. Citind biletul sub sfârâitul cartofilor din tigaie, bilet care e posibil să fi supravieţuit într-unul din sertarele ei pline de hârtii şi hârtiuţe, nici mama n-a înţeles despre ce îndeletnicire era vorba. Şi m-a rugat să traduc. De fapt, l-a rugat pe Filipul mic, aflat pe atunci în plin proces de îmblânzire a literelor (sau de alfabetizare). Vedeţi însă cum se întâmplă, cam nedrept, amintirile lui sunt întotdeauna şi ale mele, nu şi invers, idealurile lui sunt de obicei eşecurile mele, iar gândurile mele lui nici prin cap nu i-au dat. Înzestraţi cu un certificat de naştere comun, cu acelaşi ADN şi cu un singur înger păzitor, numai noi cunoaştem semnificaţia unui cuvânt necuprins în dicţionare ori în nomenclatorul

meseriilor. N-o să mă joc, n-o să vă mint şi o să vă destăinui şi vouă, aşa cum el a mărturisit în bucătărie pentru mama, că *gebul* vroia să însemne *handbalist*. La capătul micului puseu de schizofrenie (convins că dedublarea seamănă cu o maşină de spălat – curăţă omul, dar îl stoarce ca pe-o cârpă, până la ultima picătură), recunosc că eu, Filipul unic, n-am avut şi nici nu am de-a face cu ocupaţia asta.

Eu am fost portar de fotbal. La Steaua. La pitici. O treabă încurcată, fiindcă într-a cincea, când galeriile nu se înnebuneau după sex oral şi nici după amorul cu mame (de arbitri, de jucători, de antrenori, de impresari, de funcţionari federali etc. etc.), când se răguşea (şi răguşeam) cântând „Trăiască România/ Trăiască tricolorul/ Trăiască şi steliştii/ La fel ca Aldo Moro” şi „Vine, vine primăvara/ Se dărâmă clubul Steaua/ Iordănescu prin copaci/ Joacă fotbal cu gândaci”, m-am găsit să mă duc în oborul din Ghencea, printre dobitoacele care păşteau pe-acolo şi dădeau cu copita în minge. Deşi în sângele meu colcăiau microbi alb-roşii (bine asortaţi cu leucocitele şi hematiile), am intrat de bunăvoie şi nesilit de nimeni în mediul puturos de la capătul tramvaiului 41, un loc învecinat cu atâtea cimitire, năpădit de terenuri de antrenament cu iarbă şi zgură, infestat cu viruşi, bacili şi streptococi gheboşi, toţi roş-albaştri. Adevărul gol-goluţ e următorul: mi-am pus plonjoanele, reflexele, degajările, plasamentul, detenta, genunchii juliţi şi coatele vinete în slujba duşmanului. A fost groaznic. Sufletul meu se perpelea ca pe jar şi, vă jur, la culcare parcă mirosea în cameră a inimă de câine roşu arsă. Mă apăsa ceva pe piept, nu era pătura, nu era nici Fifi, pisica, dar atârna greu, cam oprea respiraţia, trebuie să fi fost privirile mustrătoare ale băieţilor aţintite asupra mea prin întuneric, de pe perete, din

afişul în care stăteau aliniaţi frumos pe trei rânduri, pe gazonul proaspăt tuns din Groapă, într-o zi însorită, cu nea Angelo Niculescu în mijloc, cu Lucescu pe vine, sprijinit cu palma dreaptă de pământ ca să fie limpede cine poartă pe braţ banderola de căpitan, cu Dinu privind în zare, către Spitalul de urgenţă sau către războaiele marcomanice, cu Dudu Georgescu undeva în margine, înalt, blond, cu plete ca o perucă. Am tot felul de scuze, de justificări, pot să explic cum s-a petrecut totul, cum un dinamovist convins a putut păcătui aşa cumplit:

A. Problema prieteniei şi a singurătăţii

a) într-a cincea, fiecare zi măsura 24 de ore; *b)* din 24 de ore, cam un sfert se topeau cu miuţe, pereţelu, la mălai, tenis cu piciorul, băruţa, măgăruşu, douăşuna, obligata, respinsa, centrata, cubaneza ş.a.m.d.; *c)* miuţele, pereţelu, băruţa ş.a.m.d. ş.a.m.d se jucau în faţa blocului şi-n curtea şcolii; *d)* în faţa blocului şi-n curtea şcolii roia de prieteni şi amici; *e)* prietenii şi amicii, în Drumul Taberei, erau în majoritatea lor zdrobitoare stelişti; *f)* steliştii, cum îi ţineau picioarele să meargă un sfert de oră pe jos, se duceau la Steaua; *g)* ca dinamovist topit după fotbal şi prieteni, ca să nu fiu singur, m-am dus şi eu la Steaua.

B. Problema transportului în comun, a banilor şi a timpului

a) de pe aleea Băiuţ până pe Ştefan cel Mare era cale lungă, se schimbau două autobuze şi-un tramvai; *b)* în autobuze şi-n tramvai mirosea a transpiraţie şi a pârţuri; *c)* mirosul de transpiraţie şi de pârţuri dura o oră la dus şi o oră la întors; *d)* o oră la dus + o oră la întors = două ore; *e)* două ore + ora din staţiile I.T.B. (unde ţi se lungeau urechile aşteptând patru autobuze şi două tramvaie) = trei ore; *f)* trei ore de drum pentru un singur antrenament la piticii lui Dinamo era timp, nu glumă; *g)*

timpul era puţin într-a cincea, fiindcă intram la şcoală la prânz, iar dimineaţa era scurtă; *h)* dimineaţa, nu ştiu de ce, urechelile controlorilor I.T.B. usturau cel mai tare; *i)* ca să nu fiu urecheat, trebuia să iau bilet; *j)* un bilet I.T.B. era ieftin, şase erau scumpe; *k)* ce era scump însemna bani; *l)* n-aveam bani; *m)* n-aveam nici voie, ca băieţel într-a cincea, să merg zilnic în oraş; *n)* zilnic se făceau antrenamente şi la piticii de la Steaua, în cartier; *o)* ca puşti topit după Dinamo, ca să joc fotbal, m-am dus la Steaua.

C. Problema fratelui mai mic

a) într-a cincea, în vacanţa de iarnă, s-a născut Matei; *b)* Matei era un bebeluş; *c)* când într-un apartament din Drumul Taberei apărea un bebeluş, apăreau şi sute de treburi; *d)* cu treburile se ocupau, de obicei, mamele, taţii şi bunicile; *e)* tata era plecat pe şantiere, pe-o bunică nici n-o cunoşteam, cealaltă ne vizita o dată pe an, când aducea cremşnituri de la „Leonida” şi cruciuliţe de alamă; *f)* cremşniturile erau gustoase, cruciuliţele simpatice, iar treburile îmi reveneau mie, singur cu mama pe-acasă; *g)* dacă ieşeam la miuţe, pereţelu, băruţa ş.a.m.d. ş.a.m.d., se chema că mă jucam; *h)* nu puteam să mă tot joc când mama era frântă de oboseală şi erau atâtea de făcut; *i)* dacă mergeam la antrenamente, se chema că am o ocupaţie serioasă, iar treburile puteau să aştepte; *j)* ca puşti topit după mama şi Matei, ca să mai scap de treburi şi să-mi mai văd de copilărie, m-am dus la Steaua.

Astea ar fi împrejurările în care s-a comis mârşăvia. Dispreţuiţi-mă, huliţi-mă, luaţi-mă în tărbacă, în derâdere sau în balon, batjocoriţi-mă, uitaţi-vă chiorâş, în fine, simţiţi-vă bine. Tot ce vă rog e să priviţi faptele cu detaşare, doar a trecut atâta vreme. De trădat, am trădat, dar la urma urmei eram un puşti, m-am dus şi eu

la Steaua, nu m-am înscris în P.S.D. De altfel, cariera mea în Ghencea a fost scurtă şi anostă. Antrenorul mă alerga de-mi săreau fulgii, câte zece tururi de stadion, nici măcar în jurul terenului de joc, ci prin afara tribunelor, ca să fie mai lung. Dacă pentru atacanţi, mijlocaşi sau fundaşi lucrurile aveau o brumă de logică, pentru un portar mi se părea o tâmpenie. Nu venisem acolo ca maratonist, dar tipul, cu ochi de şpriţar şi creier micuţ, nu stătea la discuţii cu mine. Îi plăcea să mă vadă stacojiu la faţă, leoarcă de transpiraţie, sufocat ca-n pragul crizelor de astm, cu picioarele împleticite şi cu sufletul pilaf. Parc-ar fi ghicit că ţin cu Dinamo. Pe urmă, după ce ne încălzea bine, ne împărţea în două, în trei sau în patru echipe, ne arunca nişte mingi tocite, cu şiret, şi ne lăsa să jucăm. Era ca la ping-pong, învingătorii rămâneau la masă, învinşii treceau în spatele unei porţi şi-şi aşteptau iarăşi rândul. El stătea pe margine şi mânca seminţe, uneori, rar, îl mai înjura pe câte unul sau îi trăgea o palmă după ceafă. Nu ştiai dacă-i convine ce faci şi, oricât m-am tăvălit între bare, oricâte şuturi şi centrări am respins, oricâte ghionturi, pumni şi bocanci am încasat, nu m-a băgat niciodată în meciuri din campionat. Dacă tata l-ar fi vizitat ca alţi taţi, cu damigene şi sacoşe, cu plicuri, cu canistre de benzină, cu sticle şi lădiţe, poate aş fi apărat şi eu în partidele oficiale. Dar tata n-o lăsa deloc mai moale cu şantierele lui, mai ales că se născuse Matei şi Matei era bebeluş şi, odată cu bebeluşii, apăreau în casă o mulţime de treburi. După vreo trei luni, nu l-am mai vizitat nici eu pe antrenorul ăla, deşi visam să-i scriu pe capota maşinii, cu o şurubelniţă, „Huo Steaua”.

* * *

E nevoie acum de clarificări, de precizări, altminteri povestirea devine înşelătoare. Există în textul acesta lucruri mici, spuse sau subînţelese, par mărunţişuri, dar nu sunt aşa, fără lămurirea lor întregul n-o să fie întreg. Bunăoară, plăcinta cu mere din care muşca Mateiul mic nu era doar o plăcintă pătrată, acoperită cu zahăr pudră. Era un simbol. Mai întâi, pentru că mama n-a făcut în viaţa ei plăcinte, iar de câte ori am rugat-o să facă, ne-a dat bani să mergem la cofetărie. Pe urmă, fiindcă plăcinta cu mere despre care e vorba, una grozavă, era specialitatea lui tanti Lucica. Or, tanti Lucica, sora unei mătuşi prin alianţă, e una şi aceeaşi persoană cu Uca. Iar Uca a fost pentru Matei mai mult decât două bunici, mai mult decât şapte, a fost un înger păzitor pământean. Boieroaică, frumoasă (semăna într-o poză din tinereţe cu Liz Taylor, iar când i-am spus asta în garsoniera ei de la Frigocom, s-a îmbujorat şi m-a pupat), a avut o căsătorie beteagă după ce soţul ei, avocat, a suferit la câţiva ani după nuntă un accident de călărie. Lui i-au decupat o bucată din calota craniană şi i-au pus în loc o placă de platină, ea l-a îngrijit ca o infirmieră şi a suportat o lungă văduvie. Comuniştii i-au luat tot, au redus-o la rolul de arhivar într-un subsol de minister, umed, neîncălzit, unde, printre pânze de păianjen, căcăreze de şoarece, gândaci şi limacşi, apăreau sub dosare şi şobolani striviţi. Îşi ajuta şi-şi împrumuta surorile chiar dacă avea o pensie mică şi nu căpăta nimic înapoi, îi plăcea să meargă la cinematograf, la teatru, să călătorească cu autocarul. Când mama a trebuit să se întoarcă la serviciu după concediul postnatal, s-a înduplecat să-l îngrijească vremelnic pe Matei, mai mult din compasiune şi ca să-şi umple timpul decât pentru banii pe care-i primea. Apoi, înainte ca mama să găsească o bonă adevărată, aşa cum fusese înţelegerea, s-a produs un scurtcircuit. Inima

ei a înflorit (ca liliacul toamna, cum ar zice un gazetar mustăcios de la *România liberă*, altfel ziarul ei favorit, în special pentru rubrica de decese). N-a mai vrut să plece, cu vremea n-a mai acceptat nici să fie plătită, o certa pe mama că nu-i găteşte cum trebuie copilului, că nu-i calcă şi nu-i coase, s-a ofuscat când un băieţel mai mare, în parc, nu i-a dat lui Puşiţa o sabie, iar mai târziu s-a făcut foc şi pară când un băieţel mai mic, tot în parc, i-a cerut lui Puşiţa un camionaş. Puşiţa era Matei, aţi înţeles, iar băieţeii din parc erau răi şi prost crescuţi. Uca a cerut o pungă cu *bisicuţi* în alimentara de la Valea Ialomiţei, croşeta veste, căciuliţe şi botoşei (mie mi-a croşetat un fular alb-roşu, lung, îl înfăşuram de două ori în jurul gâtului şi tot îmi ajungea până la brâu), se trezea cu noaptea-n cap, stătea la coadă în piaţă şi ne aducea primele căpşuni din fiecare an, după zacusca ei te lingeai pe degete, a plâns când am pus la pick-up un disc cu Jean Moscopol, după mine nu se topea, dar îi eram drag. Într-o zi, vorbind cu mama (era precis o zi fără ploaie sau ceaţă), tanti Lucica a spus că, fără Matei, ar fi murit şi n-ar fi ştiut ce e iubirea. Şi i-a mulţumit. Şi avea şaptezeci de ani. Pe la optzeci, când nu mai locuiam în Drumul Taberei şi Puşiţa era la liceu, am văzut-o pe Uca aplecându-se şi legându-i şireturile. Dumnezeu s-o ierte! Stă scris apoi, tot pe la începutul capitolului, că epistola Mateiului mare către Mateiul mic trebuie să fi ajuns printre soldăţei şi maşinuţe ori deasupra revistelor cu Rahan. Nu e o informaţie de duzină, întrucât fratele meu, pe atunci preşcolar, mucos, pici, ţâcă, pruncotean, codânel, cum vreţi să-i ziceţi, se refugia ore întregi în camera lui şi desfăşura ample mişcări de trupe, conducea războaie imaginare vorbind de unul singur, te privea mirat când deschideai uşa şi te ruga fâstâcit s-o închizi la loc. Maşinuţele erau piese auxiliare, nu prea

contau în atacurile de pe şesurile covorului, în retragerile precipitate sub pătură (unde cutele şi pliurile formau peşteri şi tuneluri) ori în regrupările din înălţimile bibliotecii. Rolul principal îl jucau soldăţeii. Şi nu pentru că aşa e-n bătălii, ci pentru că Matei le împărţea suflete mititele, câte unul pentru fiecare, iar apoi îi trata ca pe camarazii lui, omuleţi cu firi, cu reacţii, cu sentimente diferite. În privinţa revistelor cu Rahan, cum n-avea habar de orientarea socialistă a editorului, frati-miu era căzut în cap după ele. Îl adula pe sălbaticul blond, care nu prididea să fie curajos, justiţiar, viteaz, proaspăt bărbierit, agil, iscusit în mânuirea armelor şi curtenitor cu femeile de grotă. A suferit nespus când acel homo sapiens exemplar, revoltat de apucăturile exploatatorilor rupeştri, a fost atins de-o săgeată otrăvită şi s-a prăbuşit fără suflare la marginea unei mlaştini. Atunci am văzut cu ochii mei că o săptămână poate fi plumburie chiar şi pentru un puşti de grădiniţă. Noroc că-n epoca de piatră ploua câteodată torenţial, stropii erau atât de deşi, de mari şi de pătrunzători, încât au fost în stare să spele veninul din rană şi să alunge bacteriile care plănuiau o infecţie. Rahan s-a făcut bine, îngrijit de-o brunetă ameţitoare care nu se sinchisea că umbrela şi pelerina nu fuseseră inventate; fata, în costumul ei de baie din blăniţă de leopard, a aprins şi a întreţinut un foc, a pregătit leacuri şi fierturi din plante, s-a mişcat unduios şi tămăduitor printre stalactite şi stalagmite; Matei s-a înveselit; viaţa a mers înainte.

Un alt pasaj incomplet este cel care-o priveşte pe mătuşa arhitect. În ciuda episoadelor cu harpa şi planşeta, ea n-a avut şi n-a dobândit vocaţia de-a sta aplecată în faţa oamenilor; au împiedicat-o caracterul, principiile şi durerile de spate. Ca fetiţă, arunca câte-o păpuşă pe podea, ţipa dăăă-mi-o! şi zgâlţâia patul până-i

era dată, zădăra cu beţe câinii de prin curţi, nu linguşea pe nimeni, îşi reclama drepturile în faţa adulţilor de câte ori se simţea păcălită sau ignorată. A emigrat în Germania în 1978, iar când a venit în prima vizită (împreună cu fostul soţ şi cu iubita lui nemţoaică), a produs o mică furtună. Pe aleea Băiuţ, printre Dacii 1100 şi 1300, Skodiţe, Trabanturi, Fiaturi 650 şi 800, Moskviciuri, Wartburguri şi Pobede, a parcat un BMW uriaş, cărămiziu, cu număr de Frankfurt. Timp de câteva zile am fost celebru, doar exista o legătură directă între mine şi limuzina aia care avea ceva din sfintele moaşte, prea se perindau toţi s-o vadă şi s-o pipăie. Şi am mestecat gumă Doublemint până am obosit.

După aceea se pune o problemă antropologică, într-un fel şi etică: cum să fi trăit steliştii la fel ca Aldo Moro? Tipul, născut la 23 septembrie 1916 în Maglie, în sud-estul regiunii Puglia, jurist, membru în ’46 al comisiei care elabora prima constituţie postbelică a Italiei, ministru al Afacerilor Externe şi al Instrucţiei Publice în ’55, uns secretar al creştin-democraţilor patru ani mai târziu şi preşedinte al partidului ceva mai încolo, de cinci ori prim-ministru, om cu familie şi responsabilităţi, adept al colaborării cu porcii de socialişti în cabinetele pe care le-a condus, răpit de Brigăzile Roşii la începutul lui ’78 şi, după eşecul tuturor negocierilor, asasinat la 9 mai acelaşi an, în fine, el, strălucit legist şi om de stat, ucis ca un cocoşel care urmează să devină supă, ce legătură ar fi putut să aibă cu năpârliţii din Ghencea? Zău, ca dinamovist, sunt de părere că-i mai bine „muie, Steaua” decât „trăiască şi steliştii la fel ca Aldo Moro”.

Descriind perpelelile mele nocturne (când în cameră parcă mirosea a inimă de câine roşu arsă), apare în treacăt şi un nume: Fifi. E urmat de-o precizare: pisica.

Or, nu-i posibil ca lucrurile să rămână aşa. Despre Fifi, draga de Fifi, sunt atâtea de spus! Era maidaneză, n-ar fi avut cum să se cuibărească pe pieptul meu într-a cincea, pentru că se adâncise printr-a treia în viaţa monahală, era cam schiloadă oricât ar fi mâncat, n-a prins timpurile cu Whiskas, Kitekat şi nisip absorbant, dormea pe unde apuca (mai ales pe pernele noastre), făcea pipi şi caca la baie, la sifonul din pardoseală, alerga ca o zăludă, n-a ţinut nasul pe sus (ca domnişorică de apartament) şi s-a aruncat în vâlvătaia amorului împreună cu motanul ăla de tomberon (care, pentru ea, a umplut de sânge alţi motani de tomberon), după zile şi nopţi petrecute prin boxe şi-n tufe s-a întors la etajul patru flămândă, rebegită, jumulită, smotocită şi cu burta gata să se umfle. Vara am plecat la munte, eu, ea şi mama, în maşina unui unchi cu suflet de contabil, era cald, foarte cald, mie ca de obicei mi-era greaţă, ne-am oprit la mânăstirea Ţigăneşti să întrerupem un pic transa mistică a străbunicii, unchiul şi-a amintit din senin că fusese ofiţer de intendenţă, că ţinuse socoteala gamelelor, bocancilor, bonetelor, petliţelor şi lopeţilor Linemann, a avut revelaţia că în stufosul inventar cazon nu figura nicio pisică şi a luat hotărârea s-o lăsăm acolo cu străbunica, s-o călugărim. Am protestat, am bocit, am zis tot ce mi-a venit la gură, n-am vrut să mă urc înapoi în maşină, m-au luat pe sus, în gât îmi apăruse un guguloi acru, care creştea, creştea, fiindcă mama n-a smuls valiza din portbagaj şi nu le-a zis pa, nu i-a ocărât şi nu i-a zgâriat cu unghiile pe faţă. Fifi a rămas în iarbă tărcată şi speriată, eu mi-am turtit nasul de geamul portierei, l-am mânjit cu lacrimi şi muci, pe urmă, tot ce-am mai putut să fac, am vărsat pe ceafa şi pe haina unchiului o vomă plină de jale şi ură. Mama tăcea.

Ar fi cazul, pe urmă, ca prietenii şi amicii din Drumul Taberei, amintiţi în treacăt la punctul *A* (*Problema prieteniei şi a singurătăţii*), subpunctele *d* şi *e*, să se transforme şi ei din noţiuni în personaje, să prindă chip. Măcar unii. Cum s-a întâmplat deja cu Luigi, mai întâi în ’90, într-o proză scurtă a unui Filip foarte, foarte tânăr, cu destul păr, tipărită într-o gazetă literară. Cine ştie de ce, Filip scria pe-atunci la persoana a III-a, iar însuşiri şi fapte de-ale lui erau împrumutate unui personaj imprecis conturat, Andrei M. O să vă las să citiţi, ca să aflaţi câte ceva despre Luigi:

Rahatul

Sau atunci când plecase cu un prieten din blocul de alături, într-o după-amiază, n-avea nici zece ani, se plictisea, strada era pustie, se duseseră la grădiniţă, unde fratele ăluia onora grupa mare. Mâncau biscuiţi ca să-şi găsească o ocupaţie, asta până au traversat curtea şcolii, când s-au săturat de gustul ăla făinos şi fără niciun Dumnezeu şi s-au gândit să-i arunce. Erau pe maidanul plin de buruieni de sub ferestrele laboratorului de biologie, ocoleau bălţile fără să le prea ia în seamă, discutau despre un film de război care rulase la cinematograful din piaţă. În rahatul de câine călcase amicul lui, Luigi îl chema, nu era ţigan, mai curând mă-sa fusese amorezată de vreun cântăreţ italian în timpul sarcinii sau când îl botezase. Îl fleoşcăise zdravăn, se murdărise şi pe tenişi, avea cultul tenişilor altminteri băiatul ăla, bă, zicea, ca să simţi mingea ca lumea pe picior, trebe neapărat să joci în tenişi, în fine, înjura şi el cum se pricepea mai bine dihania cât viţelul care abandonase pleaşca pe lume. Pe atunci erau prea puştani ca să se suporte râzând unul de altul, aşa că au aruncat cu pietre în ochiurile de apă, s-au stropit de sus

până jos, arătau ca porcii. Ideea i-a venit lui, personajului principal, Andrei M., care, aşa cum am mai spus, era copil în vremurile acelea. Adică ce-ar fi, mă nene, să mânjim noi biscuiţii cu porcăria asta, să facem un fel de senvişuri. În curtea şcolii ieşiseră copiii de la semiinternat, băieţii alergau după o minge spartă, fetele jucau „ţară-ţară, vrem ostaşi”, profesoarele nu se zăreau, dar era imposibil să nu fie şi ele pe undeva, într-un loc mai însorit, croşetând şi trecând în revistă meniurile casnice ale săptămânii. Ştia foarte bine toate astea, avea semiinternatul în sânge, nici nu era nevoie să se uite în spate, înspre şcoală, după strigăte şi chirăituri putea să descrie tot ce se întâmpla. Era ora la care începeau să apară părinţii, şi el aştepta mai mereu până la cinci-şase, ziua aia fusese o excepţie, scăpase maică-sa mai devreme de la serviciu şi-l luase acasă. Îi cunoştea pe toţi, erau camarazii lui, oameni serioşi cu care catapulta bucăţi de pâine la masa de prânz şi cu care slăbea şuruburile de la paturile pliante ale fetelor atunci când pedagogul ieşea pe culoar să fumeze. Ungea biscuiţii tacticos, fără grabă, parcă-l gâdila ceva pe dinăuntru, lua cu un băţ din resturile digestiei câinelui şi întindea cu grijă, puţin câte puţin, până arăta totul aidoma cremei de la eugenii. Ţipase o femeie care trecea pe poteca dintre bălţi, ce-i tâmpenia aia pe care-o fac?, se dăduse la ei chiar, o gospodină pursânge, mare, grasă, cu sacoşe în mâini. Nu izbutise să-i prindă, îşi obosise degeaba varicele, o auzeau drăcuind undeva în urmă, la mai bine de o sută de metri. Erau pe terenul de fotbal deja, ronţăiau biscuiţii păstraţi curaţi, pe ceilalţi îi ofereau cu largheţe în stânga şi-n dreapta, ca pe cea mai firească faptă din lume, mai trăncăneau cu unul şi cu altul, aiureli. Doar doi băieţi au poftit, oricum gustarea se împărţise cu un sfert de oră înainte, foamea nu era prea

mare, totuşi ce însemna şi gustarea când era vorba de stomacuri sănătoase? Unul mai durduliu a hăpăit şi a tulit-o după mingea care tocmai trecea prin dreptul lor, n-a comentat, nici n-avea timp s-o facă, mişca din fund ca o văduvă şi tot încerca să tragă la poartă. Celălalt, un tip oarecare, cu cele mai mari strădanii şi nu-şi putea aminti decât o figură turtită, nu juca fotbal, comenta, dădea sfaturi, aşa că şi-a îngăduit să se aşeze lângă ei şi să înghită trei biscuiţi cu cremă. Le-a şi lăudat gustul, dar asta scurt, până s-au auzit iarăşi zbieretele femeii, ce faci nenorocitule? aruncă-i imediat! Doamne, ce se întâmplă şi pe lumea asta, grasa care-i fugărise în timpul preparativelor era chiar mă-sa, iar ei au sărit ca iepurii peste gardul care împrejmuia terenurile. Adevărul e că omul împrumută diverse trăsături de la animalele din fauna patriei, fie ele sălbatice, fie domestice, băiatul cu figură turtită, spre exemplu, fusese hărăzit cu însuşiri de catâr. A venit la gard, le-a cerşit alţi biscuiţi, ei i-au dat, ce puteau să facă?, să-l refuze?, îi înghiţea aproape pe nemestecate în timp ce maică-sa căuta disperată să pună mâna pe el, urla aruncă-i, boule, că au căcat pe ei!, aruncă-i când îţi zic, dobitocule, idiotule, ’tu-ţi crucea mă-tii de copil!, aruncă-i că te omor!, el clefăia de zor, le zâmbea complice, ei stăteau cu degetele agăţate de plasa gardului, priveau, meciul de fotbal se oprise, femeia gâfâia, era mai roşie decât un gogoşar, off, uuu... ’tu-ţi copilu’ mă-tii, pun eu mâna pe tine, scuipă, mă boule, nu-nghiţi! Pedagogul apăruse şi el, venea agale, se scărpina după ureche şi pufăia ţigara din colţul buzelor, una dintre profesoare lăsase croşetatul, se înţepenise în picioare, cu mâinile în şolduri, privea de la depărtare, ce pricepea şi ce nu era treaba ei, celelalte lucrau în continuare, două ochiuri pe faţă, două pe dos, două pe faţă, două pe dos.

Luigi a dispărut apoi din povestiri, s-a odihnit cam un deceniu şi jumătate între copertele unui dosar şi în memoria mea, a ieşit de-acolo acum vreo doi ani, când a redevenit personaj principal într-un alt textuleţ, semnat de-un Filip chel, pe care au început să-l roadă reumatismele, tusea tabagică, gastrita şi nostalgiile. E nostim şi plăcut să te autocitezi, e ca şi cum ai îmbrăca o cămaşă pe care ai spălat-o şi ai apretat-o singur, căreia i-ai cusut câţiva nasturi cu mâna ta. Iată textuleţul:

Eu şi Pătraşcu Luigi, pionieri

Aş putea să vă spun că razele soarelui, subţiri ca nişte tăieţei, se strecurau prin frunzişul plopilor din curte, se prelingeau pe zidurile şcolii, pe tencuiala gri, zgrunţuroasă (despre care Pătraşcu Luigi ştia bine că nu e calcio-vecchio, ci un strop dat cu măturica), pe urmă intrau în clasă pe ferestrele deschise şi, fiindcă tot semănau cu tăieţeii, iar din tăieţei picură supă călduţă, împrăştiau bobiţe de transpiraţie pe frunţile elevilor, la subraţele tovarăşei învăţătoare Ulărescu şi poate pe spatele ei, jos, unde bluza făcea pliuri şi se petrecea cu fusta. În legătură cu muştele, cu zumzetul şi cu acrobaţiile lor aeriene pe deasupra catedrei şi a pupitrelor, mi-ar fi iarăşi la îndemână să vă zic câteva lucruri. Faptul că bâzâiau şi se izbeau de geamuri nu era ieşit din comun, dar întreceau măsura, o făceau într-un chip necuviincios şi în momente nepotrivite, bunăoară când una dintre vocile acelea de clopoţel, în rochiţă albastră şi cu funde albe, recita ceva din manualul de citire, aducând laolaltă trandafirii, hărnicia, gărgăriţele (cu accent pe *i*), lanurile de grâu, partidul şi cununile de pini de pe creste. S-a întâmplat apoi ca un muscoi negru-albăstrui să pice ameţit în decolteul tovarăşei

învăţătoare şi să zboare pe-acolo, pe dedesubt, ameţind, cred eu, şi mai tare, pentru că razele soarelui, vă amintesc, păreau să fie tăieţei, iar ceea ce se scurgea din ele părea să fie supă. Ce m-am mai bucurat! Ulăreasca n-a ţipat, dar buzele ei (cu rujul ca tomata) scoteau un şuierat greu de imitat şi, vă daţi seama, cu atât mai greu de reprodus în scris, un şuierat recunoscut oricând în gramatică drept interjecţie. Şi tot ea, Ulăreasca, sărise de pe scaun în faţa tablei, unde scutura din tot trupul pe fundalul unor adunări şi scăderi rânduite cu creta, până şi-a tras bluza din betelia fustei şi a vânturat-o de câteva ori, încât să iasă bărzăunele la aer şi să mă conving şi eu, văzând culoarea, că Pătraşcu Luigi ştia el ce ştia când vorbea de sutienul mov al tovarăşei.

Mai târziu, ca şi cum razele soarelui, muştele şi sutienul n-ar fi fost de-ajuns într-o singură dimineaţă, peste noi toţi, a II-a D, s-a abătut o emoţie mare, mare de tot, un fel de vânticel nesuferit care, în loc să răcorească, dădea fierbinţeli. Tovarăşa învăţătoare Ulărescu se reaşezase la catedră, liniştită, trăsăturile ei se legau din nou în alcătuirea de cucuvea sau de bufniţă împăiată, ne striga unul câte unul şi ne asculta făcând propuneri pentru cele zece locuri din prima serie de pionieri. Când mi-a venit rândul, pe la sfârşit (doar stăteam în banca a patra, pe rândul de la perete), am rostit numele lui Pătraşcu Luigi, fiindcă, după părerea mea, deşi silabisea împiedicat, mânca litere şi încă socotea pe degete, lui i se cuvenea înaintea tuturor să-i cânte trompetele şi să-i fluture drapelul alături. Tovarăşa mi-a cerut să enumăr o parte dintre calităţile şi meritele colegului meu de bancă, să-i descriu însuşirile şi, ce e drept, am tăcut un timp, m-am mişcat de pe-un picior pe altul (mamă, ce tenişi Drăgăşani aveam!), ea s-a răstit „ce te bâţâi atâta?!”, iar

eu am izbutit să bolborosesc „e un elev silitor”. Doar nu era să-i explic câte ştia Pătraşcu Luigi! A consimţit, „mda, mda, poate fi un imbold...”, însă puţin după aceea, când s-a ridicat şi el, şi-a tras nasul şi m-a recomandat pe mine, ochii învăţătoarei n-au licărit cu blândeţea căprioarei, cum aşternuse pe hârtie un poet, ci s-au bulbucat, v-am mai spus, ca la cucuvea sau la bufniţă. Palma ei a căzut pe catalog cu un plescăit, mustrătoare, convinsă că ne înţeleseserăm între noi (palma, da, nu tovarăşa învăţătoare Ulărescu), cât să ajungem amândoi pe lista ei. Şi m-a respins.

La Academia Militară a fost o festivitate a-ntâia. Ce de cămăşi albe pe esplanada din faţa statuii! Ce de cravate purpurii cu tivul tricolor! Câte centuri cu cataramă de-aia mare, cu stema republicii! Noi, mulţi, foarte mulţi, cei care nu aveam privilegiul să fim făcuţi pionieri în prima serie, veniţi nu dintr-o singură clasă ori dintr-o singură şcoală, ci din zeci de clase din vreo şase şcoli, priveam la ei, la fruntaşi, ne uitam cu ochii căscaţi şi la eroii din piatră şi la veteranii de război, nu prea ziceai că au dat aceleaşi lupte, noi, cei aflaţi mai jos la învăţătură, dar şi acolo, pe platoul terasat din faţa Academiei Militare, cântam din tot sufletul „Ta-ra-ta-ta, goarneleee au sunaaat”, iar ei ne răspundeau de sus „Fluturăăă în gâââând/ Zălooog de legământ/ Întâiul meu cuvânt/ De piiiooonier”. Pătraşcu Luigi era pierdut printre ei, nu-l recunoşteam dintre atâţia, ştiam că ştie cum e lenjeria intimă a corpului didactic, de ce n-a jucat Dobrin în Mexic, cum se intră la filmele de la „Favorit” fără bilet, când sare Dudu la cap şi când scoate Manix revolverul, de ce e fonfăit Dan Spătaru.

În ceea ce mă priveşte, am devenit pionier în seria a doua, la noi în clasă, când muştele bâzâiau ca de obicei şi se izbeau de geamuri. A fost frumos. Cred c-ar fi fost şi

mai frumos dacă tovarăşa învăţătoare Ulărescu ar fi dat şi ea puţin, pe steag, cu fierul de călcat.

După ce-am scuturat de praf două texte vechi şi le-am reprodus aici, constat cu uimire, recitind, că portretul lui Luigi e neterminat. Lipsesc câteva treburi – era crăcănat, fura mere de la aprozar şi de pe tarabele din piaţă cu îndemânare de şuţ, cocea seminţe şi împărţea la toată strada, încerca să imite driblingurile lui Gigi Mulţescu (fără sclipirile jupânului), nu-l ura pe antrenorul cu ochi de şpriţar şi creier micuţ, murea după filmele cu nemţi şi după Roşu Daniela, avea o casă fără tablouri, unde mirosea uşor a usturoi şi a murături.
Ca să apară Cubanezu, a fost nevoie să se construiască C 37, un bloc cât un sat, cu 10 etaje, 6 scări şi 264 de apartamente. În timpul şantierului, s-au dat lupte grele între armatele din D-uri, pentru cucerirea fundaţiilor. Ne făceam redute din bolovani şi bulgări de pământ, ne înarmam cu bâte, praştii, ţevi cu cornete, buzdugane, suliţe, scuturi şi scări de asalt. Ne băteam ca chiorii. Seara, când părăseam groapa plină de cofraje şi mustăţi de fier-beton, echipe de cercetaşi se strecurau în spatele liniilor inamice şi distrugeau cazematele la adăpostul întunericului. Dimineţile, la şcoală, funcţiona un fel de armistiţiu, după aia redeveneam duşmani şi-o luam de la capăt. Într-un asediu prelungit, căruia i-am rezistat cu chiu, cu vai, capul lui Guţă Bogdan s-a spart, adică i-a apărut o găurică în frunte, din care sângele ţâşnea ca un izvor mititel. Guţă, cu supranumele Puţă, a căzut în genunchi, a căscat ochii mari şi a leşinat. Găurica din frunte s-a făcut imediat cât o prună, cineva (nu eu) şi-a sfâşiat tricoul şi l-a bandajat, altcineva (nu eu) a arborat steagul alb. Propriu-zis n-a fost o capitulare, ci mai degrabă o încetare forţată a ostilităţilor, de-a lungul

căreia agresorii s-au albit la faţă şi-au tremurat ca frunzele. Când a sosit, în pijama şi pantofi, dl Guţă i-a ars o scatoalcă fiului, de încălzire, pe urmă a pus mâna pe doi băieţi, primii pe care i-a prins (culmea e că unul era din trupele noastre) şi i-a snopit în bătaie. Mai târziu, a avut loc şi-un proces. Iar dl Guţă a plătit două mii de lei pentru dintele pe care i-l scosese lui Gigi Maimuţă. În fine, Gigi Maimuţă şi-a cumpărat din banii ăia nişte blugi Lee, o minge de piele „Flacăra Roşie" şi-un radio, încât ne-am dorit cu toţii, o vreme, să luăm un pumn în gură de la dl Guţă. C 37 n-a fost însă un bloc obişnuit. De la bun început. Macaralele, buldozerele, betonierele şi muncitorii au uruit, au boncăluit şi au înjurat la înălţarea lui mai tare ca-n alte părţi. Sângele care i-a picurat la temelie, din rănile şi juliturile noastre (căpătate în luptele fratricide dintre D-uri), n-a fost un sacrificiu mulţumitor pentru trăinicia zidurilor. A fost nevoie de mai mult. Într-o zi, când mama întindea rufe pe balcon, a trecut hurducăindu-se un camion, camionul era plin cu panouri, panourile au început să alunece şi să zboare, unul a lovit în zbor o femeie, a strivit-o de trotuar şi i-a retezat carotida, era tânără, ţipa cumplit, a murit înainte să vină Salvarea. De fapt, C 37 nu e un bloc obişnuit nici astăzi. Există, se pare, o legătură între blocul ăsta şi Al-Qaeda, iar firul pleacă de pe aleea Parva, chiar din dreptul Şcolii generale nr. 57, traversează ţara şi continentul, trece Atlanticul, se întinde, atinge ţărmul nord-american, ocoleşte Long Islands şi Statuia Libertăţii, coteşte pe străzi şi bulevarde, se strecoară prin obositorul trafic newyorkez şi ajunge la Turnurile Gemene. A scris în ziare, s-a dat şi la televizor. L-am văzut cu ochii mei pe tatăl lui Troc, la ştiri, pe mai multe posturi, explicând tot felul de chestii despre un arab care a închiriat un apartament la prima scară, s-a prefăcut că-

i plac fetele tinere, mercedesurile în vârstă şi micile afaceri, dar a şters-o când Sereiul a prins de veste că se ocupă cu mari mârşăvii şi că e omul lui Bin Laden. Prezentat la televizor ca administrator de bloc şi cu numele întreg, Agop Chircorian, tatăl lui Troc arăta bătrân, cumsecade, emoţionat şi puţin culpabil. Nici n-ai fi zis că fusese un ofiţer băţos, cu ochelari, care-i interzicea fiului să se ţină de fotbal (deşi juca fantastic şi-l cucerise pe antrenorul cu ochi de şpriţar şi creier micuţ) şi care-l obliga să stea cu burta pe carte (unde, mă rog, nu dribla şi nu trăgea prea grozav). Într-a cincea, când el era maior şi sever, noi îi ziceam Agop, iar lui Troc, pe care-l chema Silviu, îi mai spuneam Oagăru. Troc locuia la scara A, la etajul unu, şi învăţa la I. Tot în C 37, tot pe scara A, dar la trei, locuia Cubanezu. Băiatul ăsta (şi el tot la I, tot cu tată ofiţer, dar comandant de unitate, locotenent-colonel) umbla în trening de opzeşpatru şi-n cizme de cauciuc de douăşunu, se ştergea la nas cu mâneca sau cu dosul palmei, dădea craci cui vroia dacă avea o minge, se ocupa cu capra, leapşa, lapte-gros, frunza, capace, bambilici, cartonaşe şi multe, multe altele, nu se prea lipea de fete şi se scula cu noaptea-n cap ca să ajungă la antrenamentele piticilor de la Steaua. Când suna la uşa noastră, dacă eu lipseam, mama avea grijă să i-l dea la plimbare pe Matei, cu căruţul. Cubanezu era convins că frati-miu e foarte deştept, fiindcă îşi arăta fruntea cu degetul şi ştia cum face vaca. [În acest punct al naraţiunii, Matei, în calitate de coautor, m-a rugat să consemnez următoarele: „Mă întreb cum ar putea ele, amintirile, să lumineze aşa, tam-nesam, vreun colţişor din tine încât să te vezi dintr-odată bebeluş în căruciorul tău zâmbind blocurilor, autobuzelor şi mai ales unei scăfârlii blonde care îngână la nesfârşit deasupra ta vorbele (cel puţin ciudate, dacă

nu magice) a basa basa basa, a riki tiki tiki tomba, a la-lue ba-lue ba-lue? tare aş vrea să ştiu pentru că, vedeţi, mă roade al naibii ideea că n-am fost un bebeluş ca toţi bebeluşii şi totuşi, oricât m-aş chinui, aşa cum îmi apar lucrurile, n-am nici cea mai măruntă dovadă că tot ce mi s-a povestit a fost şi adevărat”.]

Ping-pong-ul era trăsnet pe masa din sufrageria Cubanezului, mai ales când afară ploua şi alegeam cărţi din B.P.T. pentru fileu; într-o după-amiază, mi-a pierit cheful după vreo zece seturi (cred că pierdeam) şi am vrut să plec acasă, mi-a ascuns ghetele când eram gata să ies pe uşă, a râs cât le-am căutat, abia când am găsit încălţările în cămară, în spatele unui săculeţ cu morcovi, s-a potolit şi m-a rugat să mai stau; a scos dintr-un sertar nişte reviste mototolite, nu cu poze, ci cu desene cu gagici goale în tot felul de poziţii, am rămas să mă uit, cum să pierd aşa ceva, mă îngrozea ideea că din lada recamierului, de pe balcon sau dintr-un dulap ar putea să apară maică-sa (şefă de tură la Nufărul), frati-su (student politehnist, fost jocheu, stăpânul revistelor) ori taică-su (burtosul locotenent-colonel).

Deodată e iarnă şi sunt aprinse câteva felinare, curtea şcolii e albă şi pustie, adie un vânticel îngheţat, fulguie, fotbalul se poate juca şi în doi din moment ce Cubanezu trage de oriunde, cu latul, cu şiretul, cu şpiţul, cu exteriorul, şi eu apăr tot, mă tăvălesc prin zăpadă, sar la rădăcina barelor, plutesc sub transversală, boxez, scot de la păianjen, urlu, ţip, îmi frec colţurile gurii cu mănuşile fleaşcă, îmi tot ridic pantalonii care sunt grei de apă şi m-au lăsat cu burta goală, resping orice minge şi el plesneşte, urlă, ţipă (nu ca mine, de fericire, ci de neputinţă), şutează tot mai furios, până la urmă mă păcăleşte şi-mi dă gol, urlăm, ţipăm (acum el de bucurie, eu de deznădejde), ar fi frumos să spun că unul dintre

noi scoate din buzunar o napolitană şi-o împărţim, aş minţi, am plecat din curtea şcolii ţinându-ne de gât, vorbind despre o tipă de la J care umbla cu un negru. Apoi, tabăra de la Breaza a avut cam tot ce-ar fi putut avea o tabără din vacanţa de primăvară: ciripit de păsărele, fustiţele fetelor, macaroane, marmeladă şi mâncărică de cartofi, colţul crud al ierbii, meditaţii la matematică cu Stăneasca, diriga mea (la D) şi profa lui (la I), pasta de dinţi de pe clanţe, o excursie la crucea de pe deal în care ne tot îmbrânceam cât să nimerim cu palmele în ţâţicile fetelor, o baie în Prahova care-a lipit tricourile ude de ţâţici, balegi de vacă, câini pribegi, meri înfloriţi, bătăi cu perne în dormitoare, discotecă de la şapte la nouă, jocuri, ţară, ţară, vrem ostaşi! (pe cineeee? pe Nicoleetaaa!), uliul şi porumbeii, baba-oarba şi mai ştiu eu câte şi, în plus, poate bijuteria acelei tabere, o terasă lungă la parter unde săream seara pe fereastră (fără să miroasă nimic Stăneasca), o terasă pe care-am aranjat primul sărut din viaţa Cubanezului, convingând-o pe Nicoleta să pună puţin suflet sau măcar să-i arate ce ştie.

P.S. 1: am uitat o scandare dintr-a cincea, „Steaua, sunteţi buni/ La lopată şi cărbuni”.

P.S. 2: nici eu nu ştiam că revistele cu Rahan erau tipărite de socialişti.

P.S. 3: mai târziu, Cubanezu a fost poreclit Bursucu.

P.S. 4: Bursucu e acum antrenor de fotbal; când era jucător, la Mondialele din ’94, la penaltiul din meciul cu Suedia, m-am închis în baie; am auzit c-a ratat.

7 Un întuneric beznă cu miros de brânză

Cred că se petrece ceva nasol cu scăfârlia mea. Altfel nu-mi explic de ce a început să mă mănânce (şi nu pe dinafară, ci pe dinăuntru, ceea ce e cu atât mai nasol pentru că, în cazul în care ar fi fost pe dinafară, aş fi pus totul pe seama mătreţii sau, mai ştiu eu, a păduchilor, numai că treaba asta cu mătreaţa e prea simplă ca să ţină loc de-o explicaţie, plus că, acum pe bune, n-ar fi mare brânză să cobor cu liftul şi să-i cer lui nenea de la buticul din spate un şampon bengos cu care să mătrăşesc făina asta din păr măcar pentru o săptămână. Cât despre chestia cu păduchii, slavă Domnului, de când nu m-am mai întâlnit cu Paul, care-mi dona periodic dintr-ai lui – avea o crescătorie sau ceva pe-acolo –, să tot fie vreo douăzeci de ani, n-am mai reuşit să mă pricopsesc nici măcar c-o lindină. Se pare că m-a păzit Dumnezeu sau o fi zis şi El c-am pătimit destul sub instrumentul ăla de tortură cu dinţi deşi şi ascuţiţi care duhnea insuportabil a oţet şi care se numea, aiurea!, pieptene, sau când zulufii care nu se lăsau descâlciţi se prăbuşeau apoi fără milă sub foarfecă pentru a-mi dezveli capul ţuguiat, ori când gazul ăla puturos binevoia să-mi ardă pielea în căutarea duşmanilor şi când o întreagă grupă mică, mijlocie, mare, başca aleea Băiuţ, înţelegea foarte bine de ce sufăr şi mă ocolea fără milă, ca pe ultimul ciumat de pe pământ. Nădăjduiesc din tot sufletul ca El să nu se burzuluiască pentru că-L invoc atât de des la acest început de capitol şi mai sper să nu-I fi greşit prea tare încât să mă blagoslovească cu vreo serie nou-nouţă, ultimul răcnet în materie de gângănii parazite, tocmai la o vârstă ce tinde să devină

respectabilă. Nu de alta, dar chiar n-aş vrea să-mi alung viitoarea soţie pentru un motiv aşa nevolnic).

Cert este că mâncărimea asta (parcă cineva ar râcâi cu unghia bobiţele de calcio-vecchio de pe-un perete care-şi face veacul în mintea mea) aduce îngrijorător de mult cu acel sentiment pe care oamenii se grăbesc să-l identifice ca fiind „mustrare de conştiinţă”. Indiscutabil, fiecare individ a fost înzestrat cu dreptul inalienabil de a-şi numi mâncărimile pe dinăuntru după cum îl taie capul, aşa că să nu care cumva să v-aşteptaţi de la mine să fac pe nebunul dacă vreunuia(uneia) dintre voi îi vine cheful să mă arate cu degetul pe stradă „ah, uite-l şi p-ăla care are mustrări de conştiinţă şi nu vrea să recunoască”. Poate că o să mă supăr puţin, dar, pe cuvânt de onoare, n-o să las să mi se vadă oftica. Partea proastă cu mâncărimile de felul ăsta e că niciodată nu se mulţumesc să rămână într-un singur loc. De exemplu, de câteva rânduri încoace, am din ce în ce mai acut sentimentul că drăcia aia (acum e ca un fel de bâzâit) a început să alunece zbârnâind pe gât (s-a oprit puţin şi s-a făcut nod), pentru ca, exact în momentul în care scriu, să se fi proţăpit din nou zdravăn şi ca lumea (de data asta fumegând) fix în coşul pieptului. Trebuie să mă înţelegeţi că, oricât aş vrea ca unele lucruri să stea pitite măcar până la Judecata de Apoi dacă nu pentru totdeauna, oricât mi-aş dori (şi mi-am dorit ca un bezmetic) ca ele să rămână departe de ochii culpabilizatori ai mamei şi ai lui Filip, oricât aş încerca să mă fofilez şi să mă mint că poate trece, mâncărimea asta devine insuportabilă şi am nevoie mai mult decât oricând (bănuiesc, ca orice om normal) să mă scarpin voluptuos şi pe îndelete. Nu ştiu dacă e o soluţie bună, fiindcă în unele cazuri, după cum bine ştiţi, se întâmplă ca tocmai scărpinatul să te procopsească cu o eczemă

sau cu ceva mai grav, dar, până una-alta (cum n-am încredere în doctori), nu întrevăd altă cale. Şi pentru că nu e vorba nici de mătreaţă şi nici de păduchi, chestii de care aş reuşi până la urmă să scap prin metode ştiute, nu-mi vine altceva în minte decât să încep să cotrobăi cu scrisul, să bâjbâi nişte poveşti, să iau la scărmănat secrete, în speranţa că, odată şi odată, mâncărimea asta nesuferită se va lăsa dibuită şi, după o demascare publică, va binevoi să dispară. E de datoria mea (habar n-am de ce e de datoria mea, dar n-am ce-i face; se pare că posed şi eu o chestie gen cod al onoarei sau bun-simţ sau altă aiurealã d-asta) să vă previn că scărpinatul pe dinăuntru se lasă mai întotdeauna cu mărturisiri şi că, în fine, cu mărturisirile ar mai fi cum ar mai fi dacă n-ar atrage după ele tot soiul de epitete dubioase, de genul „tulburător”, „şocant”, „vicios”, „violent” şi câte şi mai câte, care, după ce că se acordă cu substantivul „mărturisire” în gen, număr şi caz, îţi mai oferă şi o cantitate nemăsurată de fiori reci pe spinare de-ţi vine să-ţi iei câmpii, să laşi totul baltă cât ai zice peşte şi să fugi definitiv din cartea asta. Nu vreau însă nici în ruptul capului ca, după ce v-am devenit suspect de mustrări de conştiinţă, să fiu terfelit ziua în amiaza mare ca un infractor de drept comun care nu ştie şi nu vrea să-şi trateze cu respect cititorii. Cât despre mama şi Filip, oricât aş căuta vreo soluţie salvatoare, nu întrezăresc nici cea mai mică portiţă de scăpare pe care s-o zbughesc înainte de-a le frânge inimile. Numai când mă gândesc cum crede Filip despre Mateiul mic, la începutul capitolului 6, că „muşcă dintr-o plăcintă cu mere, bea sirop, citeşte şi reciteşte scrisoarea primită de la Mateiul mare, mănâncă pufarin cu pumnul, ronţăie o pastilă de mentosan, suge un drops şi se gândeşte la lucrurile înşirate aşa curios pe hârtie, cum n-a mai pomenit prin

cărticelele lui”, şi mă ruşinez ca un ţânc care-l descoperă pe Moş Crăciun în hornul casei. Nu ştiu ce-aţi face voi să fiţi cocoloşiţi într-o carte cu o stare atât de hieratică cum e bucuria, başca lâncezeala asta aproape paradiziacă în regatul atâtor minunăţii (care, doar prin simpla lor enumerare, oferă papilelor gustative un răsfăţ luxuriant), nu ştiu dacă v-aţi îmbufna răutăcios pentru lipsa cutiuţei cu Cip sau doar dacă aţi privi această omisiune (ca şi mine) ca pe o grijă părintească şi plină de tandreţe pentru fragilitatea dinţilor de lapte, nu ştiu dacă v-aţi ascunde lacrimile ca orişice om mare care se respectă şi, mai ales, nu am de unde să ştiu dacă pe undeva pe dinăuntrul vostru nu veţi simţi cum se strecoară ceva ce aduce cu o furnicătură sau, mai bine spus, cu un fel de mâncărime. Însă chiar nu pot să-mi imaginez ce suflet gângav trebuie să zacă în mine ca să-i pot explica lui Filip de ce îl priveam mirat când deschidea uşa şi de ce îl rugam fâstâcit s-o închidă la loc atunci când mă refugiam cu orele în camera mea, când desfăşuram „ample mişcări de trupe” şi conduceam „războaie imaginare vorbind de unul singur”. Cum aş putea să-i spun că doar blestemata asta de mâncărime este singura care mă obligă să-i dezvălui tot acel carnagiu dichisit cu teroare şi sânge, cu spaimă şi agonie, pe care aş fi vrut să-l pot păstra ferecat în cel mai întunecos colţ al amintirilor mele? Ce va crede el – să lăsăm acum pentru prima oară uşa larg deschisă – despre noaptea aceasta care se furişează duminica la ora două după- -amiaza după perdele ca o pisică (ireală, străvezie, ameninţătoare), ca un linx ce-i învăluie tiptil pe ei, pedestraşii verzi, încă inerţi, încă ridicol de mici, ce par să scruteze întinderile nesfârşite ale tundrei, fără vreun reper real, fără să poată spune dacă sunt vii sau dacă sunt morţi, atât timp cât însuşi Dumnezeul lor nu a

hotărât vreun gest, nu a poruncit nimic decât nopţii să se apropie, iar ea s-a apropiat (ca o pisică poate, sau ca un linx), s-ar putea să se coboare şi ceaţa la fel de bine cum s-ar putea să nu apară nicicând, un fel de plapumă nevăzută îi acoperă ca bolta unei peşteri, apoi se retrage ca şi când nu ar fi fost scornită vreodată, totul redevine tundră şi nemişcat ca la facerea lumii, numai că acum nu mai e nevoie de niciun cuvânt, e de ajuns să existe o mână, un braţ, să se desfacă o palmă, iar degetul mare şi cel arătător să-l înşface pe general, să-l rotească de jur-împrejur, să-l obişnuiască cu lumina difuză, cu împrejurimile, cu el însuşi, să-l facă să înţeleagă rostul lui în acel loc straniu, să-l înveţe să privească, va fi menirea lui, singurul scop pentru care i-a fost îngăduit să se afle acolo, iată binoclul, iată-l pe general, băieţi, am dat de dracu', vine noaptea, iar noi ne aflăm în câmp deschis, dacă ticăloşii ăia de indieni se hotărăsc să ne atace, suntem pierduţi, vă ordon să vă încolonaţi în linişte, ne îndreptăm spre marginea prăpastiei, cunosc cărarea ca nimeni altul, am învins în mii de bătălii, păzea, băieţi, trebuie să fim cu ochii în patru, cu toţii ştim ce-i poate pielea puiului ăsta de căţea, Gioe Limonadă, trădătoru' ăsta alb care s-a înhăitat cu căcaţii de indieni ca să ne halească de vii, Gec, puşca-n sus, ciuruieşti orice mişcă – înţeles şefu'! –, Bile, nu te mai smiorcăi, că te râd şi curcile, vreau disciplină, vreau să-i nimicim până la unu, după o stâncă uriaşă care seamănă ca două picături de apă cu o carte s-au iţit cele două pene roşii ale unui indian cu arc, o mână sigură îi ţine calul, o alta îl ajută să descalece, indianul se furişează (ca o pisică poate, sau ca un linx) pe după stânci, ocheşte, ţinteşte, vâjj!, o săgeată imaginară a pornit spre Bil, cealaltă, reală, a rămas înţepenită în coarda nefiresc de întinsă a arcului, un răcnet, aaa, inuman

aproape, şi Bil se prăbuşeşte secerat, l-a împins se pare aceeaşi mână, agonizează, cere: apă, Frenc, apă, m-a nimerit o săgeată, Frenc îi dă apă, deşi este îngenuncheat cu puşca la umăr, generalul priveşte ca un nebun prin binoclu, degeaba, un cuţit a străfulgerat în bezna nopţii şi s-a înfipt între omoplaţii plăpânzi ai unui alt soldat fără nume, fără istorie, cu o ultimă sforţare se îndârjeşte să arunce o grenadă, buuuuv!, tundra se zguduie, stâncile propagă ecoul, buuuv!, un indian bine camuflat după un deal ca o cută de pernă este aruncat în aer, aproape fără scăpare, după cuţitul pe care încă îl mai ţine în mână îţi poţi da seama că el a fost ucigaşul grenadierului, îşi merită soarta, nu, suflul exploziei l-a adus chiar lângă Frenc, Frenc se dovedeşte a fi un laş, fuge, dezertează, nu mai are muniţie, cic, cic, cu care să găurească trupul şi aşa plin de schije al indianului cu cuţit, pentru cei laşi nu se scriu poveşti frumoase, picioarele indianului încalecă grumazul lui Frenc, iar cuţitul îi sfârtecă pieptul cu sălbăticie, sângele curge şiroaie, Frenc pleacă într-o lume mai bună, e azvârlit în prăpastie, torenţii râului îi spală rănile, arată ca nou, se întoarce rapid, o mână îl ridică în zbor, pe câmpul de bătaie, la fel de fioros, dar cu un alt nume, până şi generalul pare să ştie asta, hei, soldate Bob, unde te-ai ascuns până acuma?, nu mai e timp pentru introduceri, soldatul Bob îşi descarcă încărcătorul, tâf!, tâf!, tâf!, în ţeasta indianului cu cuţit, pentru fratele meu Frenc, cretinule!, indianul în sfârşit moare, rămâne nemişcat în mijlocul tundrei, va fi răzbunat, apare marele Gioe Limonadă, pe cal, cu un lasou pe care tot pare să-l învârtă, de fapt, o bizarerie optică ţi-ar putea spune că Gioe se mişcă cu tot cu calul, n-are a face, Gioe îl caută pe general, generale, te voi prinde cu lasoul meu, te voi face prizonier şi am să te arunc la coioţi, nimeni nu trece

prin defileul lui Gioe Limonadă fără să plătească cu viaţa, oamenii tăi l-au ucis pe Inciuciuna, e rândul lor să fie ucişi, Gioe se ţine de cuvânt, degetul arătător şi cel mare al unei mâini îl ajută să facă un adevărat prăpăd, după o stâncă, de la mari înălţimi, un indian pe cal aruncă săgeată după săgeată, telefonistul generalului nu va mai apuca să cheme întăriri, o baltă de sânge anunţă răsăritul, care nu întârzie să apară odată cu o perdea trasă, tundra este înecată de sângele unor cadavre minuscule de plastic din care se înfruptă o haită de coioţi invizibili. „Maţele soldaţilor nu au niciun gust”, mai apucă să spună o voce, de undeva din înaltul universului, şi, după toată chestia asta, nimic.

Dacă n-ar exista blestemăţia asta de certitudine care să-mi şoptească perfid la ureche că nimic, chiar şi urmat de punct, nu poate însemna altceva decât nimic atât timp cât mai ai o groază de chestii de zgândărit, de povestit, de dat în vileag, totul ar fi în regulă, aş trage un somn bun, fără vise, fără uşi deschise, fără mâncărimi, iar în nesimţirea mea – credeţi-mă pe cuvânt, sunt în stare – aş putea să sforăi ore în şir. Partea proastă e că nu s-a inventat încă o metodă infailibilă prin care să poţi alunga cu un şut în fund certitudinile, după care să te duci liniştit la culcare. Numai când mă gândesc de câte ori dispărea pila de unghii a mamei, fără ca ea, în inocenţa ei de mamă, să presimtă paşii hoţeşti, rânjetul diabolic, mâna tremurătoare şi vicioasă care înşfăca pila ca pe un obiect sacru de pe policioara ei din baie (aceeaşi mână care osândea la moarte, fără milă, hoarde întregi de omuleţi de plastic), mă ia cu ameţeală şi mi se înmoaie genunchii. Numai când îmi închipui cum se pot întuneca ochii albaştri ai lui Filip aflînd că Rahan avea ciudatul obicei de a ieşi, când ţi-e lumea mai dragă, din paginile revistei lui franţuzeşti, de a se asigura că nimeni

nu-i dă vreo atenţie, apoi, tiptil, mai curând ca un bandit de cea mai joasă speţă decât ca un sălbatic blond „...curajos, viteaz, proaspăt bărbierit, agil, iscusit în mânuirea armelor şi curtenitor cu femeile de grotă”, de a se strecura (ca o pisică poate, sau ca un linx) până în baia apartamentului 40 din aleea Băiuţ, de unde mâna lui expertă în furtişaguri dibuia întotdeauna o pilă de unghii aflată pe policioară, ca apoi, îmbibat de o ferocitate vecină cu senilitatea, să se întoarcă în camera de unde s-a întrupat, singur, ameninţător, trufaş, să dea glas strigătului acela care anunţă mereu o mare confruntare (Rahaaaaan!) şi, cu o ură monstruoasă, insuportabilă la privit pentru orice fiinţă vie înzestrată cu raţiune, să se repeadă în raftul înţesat cu făpturi nevinovate şi gingaşe (fete şi fetiţe cu fuste şi rochiţe, cu obraji bucălaţi şi ochi galeşi, cu gene lungi, tremurătoare, pe care vederea înfricoşătoare a pilei de unghii aţintite asupra lor nu le va împiedica să clipească inocent, poate pentru ultima oară, toate aceste făpturi, Arădeanca, Oana, Luana şi Sânziana, condamnate să piară de către un Rahan nebun, înarmat cu o pilă de unghii pe care numai orbirea lui pofticioasă îl îndeamnă s-o ia drept cuţit), să le apuce nemilos de părul lor scurt şi creţ, lung şi mătăsos, blond şi brunet, de umerii plăpânzi, ah!, atât de uşor de dezmembrat, de picioarele grăsuţe devenite dintr-odată inutile, să le învârtă ameţitor ca într-un dans al morţii prin întreaga încăpere, să le izbească cu pumnul bărbiile micuţe, să le dea drumul, iar ele să zboare, scurt şi ameţitor, până la întâlnirea cu tavanul, cu vreun perete, cu podeaua, să se azvârle deasupra lor răcnindu-şi pentru a nu ştiu câta oară infamul său nume, Rahaaaaan!, şi să le împlânte, în sfârşit, izbăvitor, până la prăsele, teribila lui armă, o dată, de două ori, de o mie de ori, până ce pe trupul de

plastic nu se va mai afla nici măcar un singur loc care să nu fi devenit o rană, numai când îmi imaginez cum se va îngrozi Filip citind această plăsmuire diavolească a lui Rahan pe care, sunt convins, editorul sau editorii francezi, fie ei şi socialişti, nici nu au cutezat s-o gândească vreodată, şi mă simt definitiv pierdut, scufundat într-un întuneric beznă cu miros de brânză. Poate o să vi se pară straniu, dar acel Rahan din apartamentul 40 eram eu. Şi cum naiba să nu vi se pară straniu, când până şi eu m-aş cruci să aflu că ucigaşul de păpuşi din capitolul 7 e una şi aceeaşi persoană cu Mateiul ăla din capitolul 6 care „a suferit nespus când acel homo sapiens exemplar (exemplar? – n.m.), revoltat de apucăturile exploatatorilor rupeştri, a fost atins de o săgeată otrăvită şi s-a prăbuşit fără suflare la marginea unei mlaştini”. Cum poate suferi, şi mai ales nespus, un astfel de ticălos fără inimă? Nici eu nu prea pot să-mi explic cum vine treaba, dar vă asigur, pe ce am eu mai scump, că poate. Acum nu prea are rost să intru în detalii de ordin tehnic (Filip păstrează în linii mari atmosfera desenelor din revistă), dar simt nevoia să intervin cu o rectificare, ştiţi, acolo unde scrie el că ploaia cu stropii ei deşi, mari şi pătrunzători şi mai apoi o brunetă ameţitoare (în fine, aici chiar nu mă bag, fiecare cu gusturile lui, plus că eram prea mic ca să observ detaliile de felul ăsta) i-au spălat veninul din rană şi aşa şi pe dincolo, ar trebui spus, fără supărare, că Rahan a cam fost singur în momentul în care s-a trezit şi că toată tărăşenia cu săgeata otrăvită şi moartea lui s-a dovedit a fi doar un coşmar cauzat de nişte ciuperci otrăvitoare pe care le mâncase într-un număr trecut. Nu că ar fi mare lucru, dar n-aş vrea să rămâneţi cu ideea că Rahan poate fi ucis de orice papă-lapte cu săgeţi otrăvite în tolbă. Cert este că de suferit am suferit, chiar nespus (de

unde era să ştiu că, de fapt, Rahan n-a murit?), şi suferinţa asta mi-a fost întru câtva folositoare, sau poate că doar amestec eu lucrurile, şi a fost mama care s-o fi întrebat ce se întâmplă cu pila ei de unghii sau Filip care mi-a auzit strigătele şi a tras nişte concluzii, pentru că, lucru pe care nu mi-l pot explica nici acum, musafirii au încetat ca prin farmec să îmi mai dăruiască păpuşi, iar lui Rahan i-a fost sortit să se războiască doar cu muştele. Nevinovată îndeletnicire! Şi nu e vorba de confuzia, regretabilă ca orice confuzie, că între muşte şi pterodactili nu ar exista nici măcar o diferenţă care să merite a fi luată în seamă (jurasicul şi comunismul se pot confunda oricând în mintea unui Rahan de şase ani), cât despre conştiinţa adânc înrădăcinată că orice făptură e sortită, mai devreme sau mai târziu, pieirii (vezi dinozaurii) şi că muştele, prin simplul lor bâzâit anacronic, desprins, nu ştiu de ce, din negurile preistoriei, nu pot face excepţie. În privinţa lor, totul era hotărât: sfârşitul sosise. După cum vă puteţi imagina (orice încăpere cu ferestrele deschise poate sta drept mărturie pe timp de vară), Rahan nu a avut nicio şansă de izbândă. Oricâte aripi a retezat cu lama (pur experiment ştiinţific care demonstrează, dacă mai era nevoie, uriaşa adaptabilitate a acestor fiinţe care, la o adică, nu au nimic împotrivă să se transforme în gândaci), oricâte picioruşe a smuls (cu infinită precauţie, astfel încât zborul să le devină mai dificil, şi nu doar imposibil), oricâţi pterodactili musculoşi au fost constrânşi să trăiască cu un ac de gămălie înfipt în abdomen ca să ajungă mai apoi hrana păianjenilor pitulaţi după calorifer, la oricâte delegări subacvatice au fost obligaţi să ia parte în capsula transparentă a vreunui submarin cu formă de pahar, ca să nu mai vorbim despre atâtea şi atâtea specimene care au servit

cercetărilor medicale într-un sens strict chirurgical, başca acelora care au folosit drept tapet în cele mai neaşteptate locuri (perdele, oglinzi, ferestre, dulapuri, dulăpioare, cărţi), nemaipunând la socoteală cohorta celor care şi-au dat duhul în temniţele de plastic ale cutiilor de vitamina C, neînfricatul erou blond a trebuit să se recunoască, dacă nu înfrânt (lucru incompatibil cu natura de erou care exclude prin definiţie posibilitatea oricărei înfrângeri), atunci măcar depăşit numeric. Asta nu înseamnă că bătălia nu a continuat preţ de mai mulţi ani, timp în care lucrurile s-au mai lămurit cât de cât în măsura în care Rahan a redevenit Matei, iar pterodactilii au rămas, firesc, doar muşte. Vă mai pot spune ca fapt divers că astăzi războiul a luat sfârşit cu victoria prin abandon a muştelor şi că nimeni şi nimic din lume nu mă va convinge să le provoc la o revanşă. Singura plăcere pe care nu mi-o pot refuza este aceea ca din când în când să mai exersez formidabila lovitură de bobârnac pe capul muscoilor care bâzâie prea tare. Genul acesta de pălitură are efectul unui tranchilizant moderat, iar în plus beneficiază de marele avantaj de a pricinui doar leziuni minore.

În schimb, tare aş vrea să ştiu ce fel de duh meschin şi laş este acela care mă împinge să pun atâtea şi atâtea mârşăvii în cârca lui Rahan. Oare când mi se vor limpezi odată minţile ca să accept până la capăt, curajos şi demn ca fratele meu Filip, că anumite chestii trebuie asumate, din moment ce până şi ceva atât de grav şi cumplit cum e trădarea lui Dinamo cu Steaua se poate explica, justifica, scuza, totul e să nu te înspăimânţi şi să nu dai bir cu fugiţii, ci să stai calm şi să înfrunţi faptele, oricât de mişeleşti, cu argumente solide, cu puncte şi subpuncte, astfel încât vina de a fi pactizat cu diavolul să se şteargă, să fie uitată, să înceteze să te mai mustre

sau să te urmărească. Aşa că, până una-alta, nu-mi rămâne nimic altceva de făcut decât să-l abandonez pe Rahan cu păpuşile şi pterodactilii lui şi s-o uşchesc afară. Să nu care cumva să credeţi că-mi acord vreo şansă, că vreau s-o tund din faţa mamei şi a lui Filip şi să mă pitesc pe după Wartburgul lui Florea ca să stau acolo până vine noaptea şi se termină capitolul. Nu, mi-am jurat să nu mai fentez pe nimeni, iar dacă la etajul doi vă voi spune că o să sun la uşa lui Migu şi a lui Pipiţă, atunci puteţi să fiţi siguri că exact asta am să fac. Poate vor să iasă şi ei afară, nu?

Da, ce sunt aşa prost?, normal că vor să iasă. Când s-a existat, să zic şi io aşa puţin, să nu vrea ei să iasă afară? Mm? Migu, şi să aibă teme de la şcoală, şi tot iese. Pe Pipiţă nu-l pun la socoteală, că e încă la grădiniţă. El iese oricum. Ce să faci în casă în afară să te baţi cu frati-tu? Băăă (ăsta e Migu), te baţi tu cu fraţii tăi, că eu nu mă bat cu tine, io te sparg. Adică, să nu îl facă Pipiţă să se facă Migu la el că atâta îi trebe, îl ţine în palme până mâine. S-o creadă el (Pipiţă nu vorbeşte cu Migu, Pipiţă se încalţă şi vorbeşte cu mine), îl bat la orice oră din zi şi din noapte, şi în somn îl bat dacă vreau, ăsta în afară să se dea mare e vai de capu’ lui. Ha!, şi Pipiţă a făcut o schemă dintr-un film cu Brusli pe care l-a văzut la video, Migu nu s-a impresionat prea tare, potoleşte-te, atât i-a zis, văzuse şi el filmu’. Să stau să se încalţe. Primu’!, zice Pipiţă şi o taie în jos pe scări, se aruncă pe balustradă, alunecă, bufneşte îngrozitor, se dă iar pe balustradă, cade pe trepte, se ridică, înjură de morţi, frac’su râde de se sparge, îl face prost, îi arată el cum te dai ca lumea pe balustradă, pe bune, Migu e artist, alunecă rapid, mai întâi pe burtă, apoi pe fund, aplauze, ceva?, mare lucru, îl îngână fra’su, oricum el a ajuns primu’. Eu sunt al doilea, al doilea e cel mai bun!, stop, am zis!, nu sunt

prost ca toţi proştii care se dau pe balustradă, poate-şi rupea o mână, ceva, să văd io atunci, ce mai zicea, ăă? Zicea că sunt prost şi nu ştiu să mă dau pe balustradă, aia zicea. Poate-i trag şi una. Şi d-aia nu mai poate el. Pipiţă îmi scoate limba, are ceva viteză, m-am enervat şi eu rău, sare gardu', încearcă să fandeze, stânga, dreapta, îl apuc cu o mână de tricou, se trage ca nebunu', gata, te-am prins, se potoleşte, mă potolesc şi eu, îi dau drumu', o ia din nou la fugă, da' să creadă el că mai alerg io după proşti ca el. Lasă-l, mă, că e ofticos, zice şi Migu, fricosu' ofticosu'!, Pipiţă se dă mare, dansează din buric pe melodia fricosu' ofticosu', încearcă să ne enerveze, să vezi ce capace-i trag, zice iar Migu, n-alerg io după toţi proştii zic şi eu, s-a plictisit şi Pipiţă, pace, băi, pace, hai să jucăm un La Mălai, ceva, da' nu se duce el după minge, stop, a zis!, am zis şi eu stop, şi Migu, e clar, nu se duce nimeni, e prea linişte pe aleea Băiuţ, toţi fraierii sunt în casă şi se joacă cu păpuşile, sau cu soldăţeii zic şi eu, fraieri, şi flegmez cu o precizie incredibilă pe ochiul stâng al unei zâne desenate cu creta, flegmează acum şi Migu, şi Pipiţă, ce mai, nene, balcaniada Americii de flegmat zâne, faza pe sectoru' 6, câştigător la puncte şi medalia de aur, Matei Florian din Bucureşti!, carasu' să mi-l beleşti, Migu e descalificat, nu se vorbeşte aşa la o balcaniadă, medalia de argint Pipiţă Nicuşor!, un întreg stadion îl ovaţionează, Pi pi ţă!, Pi pi ţă!, Migu s-a apucat, probabil de oftică, să şteargă cu tenişii toate zânele, concursul s-a terminat, bună ziua!, o să facă spume proastele alea de Miruna şi Tatiana, de parcă d-asta nu mai pot io, doar să chiţăie puţin şi văd ele pe dracu, zânele au devenit diforme, s-au transformat într-o pastă colorată, zici că-i borâtură, chiar că zici, borâtură de zâne, borâtură de zâne, ne-am pus pe râs, nenicule, cam aşa se fac

prieteniile, te mai râzi, mai faci o poantă, nu doar te joci şi atât ca toţi fraierii şi ăştia care nu ştiu decât fotbal şi faţea, damblagii, ne-a văzut Bebe, Bebe e a patra, să stăm că vine şi el, sanchi că vine şi el, Bebe chiar vine, are şi idei, hai să facem o cazemată, să n-o mai frecăm degeaba, ca să faci o cazemată trebuie să mergi în grădina din spatele blocului, să rupi nişte crengi cu frunze din copac, să le atârni de gard, să le pui una peste alta, Bebe ne explică şi noi ne executăm, şase la Şchiopu Bărbosu, şase la Constantineasca, ăştia se crizează rău, sunt în stare să ne alerge până poimarţi, să sune la uşă şi să te dea în gât, asta e, fiecare meserie cu riscurile ei, cazemata e gata, are şi acoperiş, Bebe e mulţumit, lu' Pipiţă îi e cam târşă, dacă ne prind, nici nu-i vedem din cazemată, Migu îi trage un şut în cur, hep, ofsaid poziţie, i-a tras cam tare, Pipiţă se bâzâie, se duce să-l zică lu' mamaie, vede el acasă, pe Migu îl doare fix în pix, puţoii de grădiniţă n-au ce căuta într-o cazemată, eu tac chitic, să nu mă dau de gol, sunt în grupa mare, da' nu văd de ce n-aş sta cu ei în cazemată, ce?, şi io am construit-o, Bebe îşi aminteşte, şi ăsta e la grădiniţă, ca să rămân cu ei trebuie să le demonstrez că nu-s, ştie Bebe un test, hai în cazemată să vedem cât de şmecher eşti, Bebe rânjeşte, intru în cazemată, cam nasol, trebuie să stai chircit, să nu te mişti prea tare, altfel rişti să se prăbuşească acoperişu', mă cam înţeapă şi o creangă, oricum, barem sunt în cazemată, Bebe are ceva în buzunar, se caută, scoate chibrituri şi un chiştoc de ţigară cu filtru, be te, ză best, străine, de la bulgari, ţigară mişto, le-am şutit din coşu' de gunoi, ia să te vedem acu' dacă ai sânge în tine, pe cuvântul meu că nu prea vreau, s-ar putea să mor otrăvit, şi dacă aş renunţa la cazemată nu m-ar mai lăsa Bebe să plec, e prea fericit că o să mă oblige să fumez, am fost obligat, mama, îmi

dau cuvântu’ de onoare, dacă aş fi putut să fug, aş fi fugit, mă ţineau şi Bebe şi Migu, s-au prins şi ei că nu vroiam să mor otrăvit, Bebe aprinde chibritul, trage din ţigară, acu’ să vedem dacă eşti băiat de grădiniţă sau nu, ţigara e între buzele mele, am fost ameninţat, jur, trage, trage tare, trag, trag tare, Doamne, o drăcie scârboasă, înecăcioasă, puturoasă mi-a umplu imediat pieptul, o să mor otrăvit, aleluia, nici nu mă aşteptam să tuşesc în halu’ ăla, minute în şir, parcă aveam o morişcă-n gât, puteai să dai şi cu ventilatoru’ şi fumu’ n-ar mai fi ieşit din mine, Bebe se spărgea de râs, aşa, mă, bravo, eşti băiat mare, da’ nu mai tuşi ca bou’ că ne dai de gol, îi dădeam în continuare de gol, oricât vroiam să mă potolesc, mai trage o dată, băi, nu, gata, ajunge, mâna lui Migu era acum ceva mai moale, am ţâşnit afară, am mai apucat doar să văd cum se dărâmă acoperişu’ cazematei, să-l aud pe Bebe cum se leagă de morţii mei şi de-o chestie a mamei, altceva nimic, adio Rahan, Doamne, lasă-mă să trântesc uşa după mine ca să nu mă mai întrebe nimeni nimic.

Păi, da, ca să mă întrebe acum, nu? La chestii d-astea cu flegme, cu înjurături şi fumat poţi să dai tu orice explicaţie îţi trece prin minte – că ai fost ameninţat, că te-au silit, că naiba ştie mai ce –, poţi să faci pe dracu-n paişpe sau să stai în cap, că oricum nu ţine. Părerea mea. Dacă Filip s-a eliberat, şi sunt convins că a făcut-o, de coşmarul ăla urât cu Steaua, nu e sigur deloc că acelaşi lucru trebuie să fie valabil şi pentru mine. În cazul în care aş fi uitat, am o mâncărime în scăfârlie care ţine musai să-mi reamintească de asta. Şi nu cred să fie de-ajuns să vă descriu blândeţea lui Uca, zâmbetul ei care-mi lumina orice amărâtă de dimineaţă, după-amiază sau seară, mângâierile acelea care ştergeau într-o clipă orice complicaţie chinuitoare ca şi când nu ar fi

existat vreodată, atât timp cât în amintirile mele se strecoară blestemata aia de librărie, spre care, ca un escroc sentimental fără scrupule, aproape că o târam, ştiind, oho, mult prea bine, că nu-mi va putea refuza niciodată nimic, că e destul să mă arunc pe jos şi să urlu ca din gură de şarpe, să dau din picioare şi să fac spume la gură, pentru ca ea să-şi dea şi ultimii bani din pensie pentru vreo maşină cu telecomandă care avea să sfârşească fără roţi, chiar din prima zi, pe undeva pe sub pat sau după bibliotecă. Nu, nu aveam nicio remuşcare. Cum n-am avut nici măcar atunci când m-am jucat, cică, cu Monica, într-o după-amiază ploioasă de pe Lunca Siretului, bloc D 40 (tot Drumul Taberei, sector 6), blocul lui Uca de patru etaje, ticsit de pensionari, mai buni – doamna Buzescu, doamna Sandu – şi mai răi – domnul Buzescu, domnul Sandu –, în care garsoniera ei cu oglinzi adăpostea atâtea şi atâtea minunăţii: o bucătărie în care se dădeau pasienţe şi jucam tabinet (nu ştiu de ce, dar câştigam întotdeauna), o baie cu vitralii şi un pahar cu castelul Peleş în care se odihneau o periuţă, un pieptene şi un tub de pastă de dinţi Cristal cu gust de ananas din care degustam periodic, un dulap întunecos plin de bunătăţi, dulceaţă şi gem, sirop şi suc de roşii, zacuscă şi murături, o cameră cu draperii verzi numai bune ca să te ţină ascuns cu orele, cu un fotoliu (ca tronul unui rege) din care Uca îmi croşeta tichiuţe şi mănuşi, cu un scaun care devenea poarta la care Oneaţă Augustin înscria gol după gol până când Duckadam sau Stângaciu se acopereau de ruşine şi dispăreau, cu un alt scaun, nemaivăzut, cu vulturi de lemn sculptaţi pe care era înlănţuit mai mereu un indian pe post de Prometeu plecat să aducă focul şi cu figura, tot de lemn, a unui îngeraş cu cârlionţi ce îl reprezenta, de fapt, pe hrăpăreţul Zeus, cu o vitrină unde se afla un urs de fier

cu felinar care, nu ştiu de ce, îi zbura tot timpul capul vecinului său arab aşezat pe un covor zburător, cu o păpuşă pitică şi creaţă (n-am să mai spun nimic despre ea, cred că vă puteţi închipui singuri), cu un pat cât vaporul Titanic în care mă pierdeam în cel mai dulce răsfăţ ce a existat vreodată, cu un şifonier uriaş plin de cearceafuri şi pături sub care stătea pitită o bijuterie de săpun Fa pe care gustul cleios, infect, tot nu m-a dezvăţat să-l muşc, cu un dulap în care se găsea marele Manitu, zeul indian, altfel o biată lumânare cu chip de om hâd, şi cu un radio rusesc, imens, la care ascultam teatru radiofonic în regia lui Rome Ochelaru, iar seara, invariabil, vocea plină de purici şi mister a lui Neculai Constantin Munteanu la Europa Liberă.

Monica asta era fata securistului de la doi, singurul om de la scara de bloc în afară de nevastă-sa care nu era încă pensionar. Monica era mică, urâtă şi proastă. Monica mă călca pe nervi întotdeauna, dar asta nu mă oprea ca, ori de câte ori mă plictiseam de zei şi de fotbal, de tabinet şi de pastă de dinţi, s-o chem până la noi la etajul trei ca să, dracu’ ştie de ce, se joace cu mine. Mă plictiseam repede. Era prea proastă, v-am spus. Avea şi muci. Ce nu pot să înţeleg acum e de ce continua totuşi să vină de fiecare dată când o chemam, deşi (cred că asta îi intrase până la urmă în cap) era luată la palme şi trasă de păr după numai cinci minute de când intra pe uşă. Poate că tocmai chestia asta îi plăcea, nu ştiu. Dar, dacă ar fi fost aşa, atunci măcar trebuia să tacă din gură şi nu să se smiorcăie ca un copil tembel de la primul şut în fund pe care îl primea. De cele mai multe ori îi promiteam că nu am să-i mai fac nimic, doar ca s-o bat mai tare când se astâmpăra din orăcăit. Zău, era un fenomen fata asta, pentru că, oricât m-aş chinui, nu ţin minte să fi bătut pe cineva în viaţă mai

sistematic şi mai aplicat decât pe ea. În fine, în după-amiaza aceea începuse să plouă şi poate că aerul închis, stătut sau cerul ăla posac şi mohorât au fost suficiente ca s-o caftesc mai tare ca niciodată. Parcă eram apucat. I-am pus piedică în fuga ei spre ieşire, iar când s-a ridicat, am reuşit, bravo, Puşiţa, bis, s-o dau cu capul de uşă. Plângea ca o disperată, naiba s-o ia. Nu a contat niciun moment faptul că Uca mi-a strigat să mă potolesc şi chiar a încercat să mă ţină. Vedeam negru în faţa ochilor. Iar acum am să mă opresc ca un laş, nu, ca ultimul dintre laşi, ca şi când nu s-ar mai fi întâmplat nimic atunci: nimic despre mâna care a lovit-o, nu pe fetiţă, ci pe ea, pe Uca, nimic despre plânsul ei de bătrânică bună, mică şi speriată, nimic despre orele lungi pe care le-am petrecut apoi sub plapumă, nimic despre sărutul pe care mi l-a dat mai târziu pe frunte, gata, Puşiţă, nu mai fi trist, n-ai făcut nimic, a trecut, a trecut, nimic despre plăcintele cu mere, despre pufarinele, mentosanele, dropsurile şi siropul pe care mi le-a oferit, culmea!, ca să mă îmbuneze, nimic, absolut nimic despre acea după-amiază ploioasă.

Nu, m-am hotărât: cel mai bine ar fi să vă povestesc despre Bogdan şi cu asta, basta, fie ce-o fi, îmi trece sau nu-mi trece, gata, punct, pentru că deja simt că v-am încărcat prea mult cu toate mârşăviile, ticăloşiile şi fărădelegile mele şi veţi vrea, eu ştiu, să vă odihniţi şi voi puţin, să vă clătiţi mintea sau să mergeţi la culcare. Habar n-am. Fiecare cu ale lui.

Eu, de exemplu, îl cunoşteam pe Bogdan ăsta de la un joc de faţea, el avea şase ani atunci, iar eu vreo trei, în orice caz, jucam pentru prima oară în viaţă aşa ceva, era noapte, întuneric beznă, dar nu mirosea defel a brânză, Bogdan se punea, capul se rezema de braţ, iar braţul de un tomberon de gunoi, număra din zece-n zece până la o

sută, evident, cine nu era gata era luat cu o lopată şi mânca şi nişte ciocolată, bizară chestie, Bogdan nu vroia să-şi plimbe ursul, iar ursului îi ruginea lanţul, oricum, a fost de-ajuns să se uite într-o direcţie greşită ca să ţâşnesc din spatele lui şi să-l scuip, pe spate, frumos, ca la carte şi nicidecum pe tomberonul de gunoi, Bogdan se crucea, mi-a explicat liniştit că nu aşa se face, că doar aşa se spune, înţelegi?, înţelegeam eu ceva, era cam ca treaba cu lopata, ciocolata şi ursul, nu există, totuşi sunt, eram şi fericit, iar motivul era penibil de simplu: când s-a mai pomenit în istorie ca un băiat de trei ani să-l scuipe pe altul de şase şi să nu păţească nimic? Bogdan deci, cred că v-aţi prins deja, era un băiat de treabă. Mă chema cu soldăţeii afară să ne războim împreună, lucru cu adevărat nesănătos, pentru că, or fi soldăţeii de toate felurile, dar în mod sigur nu sunt politeişti, au nevoie de un singur Dumnezeu care să ştie totul, cu mai mulţi dai în bălmăjeală şi bătăliile îşi pierd tot farmecul, încercam să-i explic toate astea, dar lui i se părea frumos şi aşa, fiecare cu ale lui, iar lui nu-i plăcea singurătatea, ce-ar fi să vii pe la mine, mi-e urât, sunt singur, mama şi tata la serviciu, tataia la piaţă, stătea în D 14, la parter, avea un microscop stricat şi un *Bunul gospodar*, avea opt ani şi vroia să se joace de-a mama şi de-a tata, el tata, eu mama, pentru asta, cică, trebuia să ne dezbrăcăm în puţa goală, să ne băgăm în pat, el să se suie pe mine, iar apoi să ne rostogolim, cu rostogolitul mai era cum era, dar când se punea pe mine era mai nasol, era greu, ciolănos şi mă sufoca, i-am spus asta, ce joc tâmpit, însă el ţinea musai să continuăm, murea să fie taică-su, apoi l-am auzit pe tataia la uşă, suna ca disperatu', o fi avut plase, era încărcat, tataia ăsta era un tataie rău, am văzut asta după disperarea lui Bogdan, care a sărit să se îmbrace, îmbracă-te şi tu, repede, repede, să nu ne

prindă, m-am îmbrăcat şi, înainte ca tataia să intre în cameră, Bogdan mi-a făcut vânt pe balcon şi mi-a zis să sar, am sărit, aşa mamă ca mine n-am pomenit în viaţa mea, noroc că stătea la parter şi n-am rămas în puţa goală. Bogdan nu a fost un soţ bun, s-a făcut că nu mă vede până ne-am mutat în Dristor, în mintea lui, acolo, o fi introdus divorţ (ca părinţii mei), adio tată, o să-ţi găseşti şi tu altă mamă, asta e, aşa e dat să fie, fiecare cu ale lui.

Două precizări:

1. „E întuneric beznă şi miroase a brânză” îmi spunea Filip în nopţile de vară cu tunete şi trăsnete în care ne prefăceam înspăimântaţi ca să ne înghesuim sub plapumă.
2. Nu ştiu de ce, dar mâncărimea aia a încetat să mă mai zgândăre aşa de tare.

8 Tata n-a mers pe tractor

Dacă tata se bărbierea duminică dimineaţa, mergeam la film sau la meci. Tata iubea pantalonii de stofă, cu dungă (pe care şi-i comanda la croitor), cămăşile în culori pastelate (cu nasturele de la gât descheiat) şi scurtele de velur sau de piele întoarsă. Băteam bulevardul Republicii în sus şi-n jos şi mie mi se părea de fiecare dată că bucata aia de-o sută de metri, dintre Gambrinus şi Casa Armatei, aduna toate cinematografele din lume şi toţi oamenii fericiţi. Umblam mult, ca două furnici năuce, prin ditamai furnicarul, până mă stârneau un afiş, un titlu, un nume de actor. Atunci, tata mă lăsa să-l aştept într-un loc mai ferit, se pierdea în mulţime, cred că sufla flăcări pe nări ori se dădea peste cap, nu ştiu ce făcea, dar făcea sigur ceva ieşit din comun, fiindcă se întorcea întotdeauna cu braţul ridicat, cât să înţeleg de la depărtare că a reuşit şi să văd

biletele fluturându-i între degete. Se întâmpla însă uneori ca ora de începere a filmului să nu se împace cu ora pe care-o arăta ceasul lui rusesc, aşa că intram unde se nimerea şi ne rugam să avem noroc. Când întunericul sălii ne învăluia, când lumea de-afară nu mai exista şi în locul ei se întrupa cealaltă, cu culorile, cu muzica, cu replicile, cu împrejurările şi cu personajele ei (şi, fiţi siguri, regula de căpătâi se respecta şi acolo, lucrurile se împărţeau în bune şi rele), când aparatul de proiecţie torcea ca Fifi, pisica noastră, şi când aerul stătut şi acru începea să îngheţe (din cauza vreunui bandit sângeros, a unui neamţ crud, a unui cardinal avid de putere, a unei femei elegante şi prefăcute, a unei avalanşe, a unei căpetenii sioux sau a unor explozii devastatoare), ei bine, chiar în clipele alea, simţeam că aftershave-ul lui tata miroase ca scorţişoara şi că mâna lui e tare caldă. La ieşire, era duminică la prânz şi lumina zilei (chiar şi în zilele înnorate) ne orbea pe amândoi şi ne obliga să ne ştergem ochelarii. Înainte să luăm troleul către casă, ne opream la o cafenea mică, lângă Carul cu bere, unde el bea o vodcă mare, iar mie îmi cumpăra un Pepsi şi câteva senvişuri cu caşcaval. Nu ştiu de ce, tot sorbind din pahar, tata se uita pe fereastră la străduţa pustie şi la tencuiala gri a Muzeului Naţional de Istorie.

Pe stadion era altfel, deşi se chema tot Republicii, ca bulevardul cinematografelor. Fiind duminică dimineaţa, ne duceam la meciurile de la matineu. Şi cine juca la matineu? Rapid. Atât. Cincizeci de mii de oameni se înghesuiau în tribune ca sardelele sau ca şprotul afumat (şi tribunele chiar semănau cu o conservă), stăteau şi pe scări, pe garduri, se căţărau pe stâlpii cu difuzoare şi pe pancarta uriaşă de la peluza a II-a, pe care scria cu litere roşii „Trăiască şi înflorească R.S.R.!”. Şi cei cincizeci de mii (mai puţin doi, eu şi tata) intrau într-o stare hipnotică

încă de la ieşirea jucătorilor din vestiare, de când apărea în gura tunelului un şarpe lung şi vişiniu, care cerceta un pic împrejurimile, pe urmă traversa grăbit pista cu zgură, se prelingea pe iarba tunsă scurt, se oprea la mijlocul terenului şi se răsucea pe-o parte şi pe alta, salutând publicul înainte de-a se rupe-n bucăţi, unşpe titulari şi cinci-şase rezerve, după câte vertebre avea. Ce se întâmpla în jurul nostru nu era nici cor, nici hărmălaie, nici vuiet, erau 49.998 de declaraţii de dragoste suprapuse. Acolo juca Rapid. Atât. Adversarul nu exista, mai ales că echipele din B, în seria a II-a, erau pricăjite şi verzi ca broaştele, încât toată lumea aştepta să fie înghiţite de şarpe. După ce fluiera arbitrul şi după ce mingea începea să se învârtă, conta doar cum mânuiau instrumentele lăutarii din teren. Dacă Nae Manea avea chef să ciupească vioara pe extrema stângă, dacă piticul Paraschiv se îndemna să bată la ţambal în linia de mijloc sau dacă plăvanul ăla, Damaschin, trăgea de acordeon prin careu, se încingea un chef pe cinste, cu strigături. Câteodată însă, cântăreţii erau obosiţi, fiindcă erau şi ei băieţi tineri, iar duminică dimineaţa urma după sâmbătă noaptea, când se făceau praştie, pulbere, mangă sau pilaf pe la tot felul de nunţi, botezuri, chermeze, onomastici şi cârciumi. Atunci era jale. Jale mare. Mii de bărbaţi, cei mai mulţi tuciurii (mai tuciurii decât plăvanul ăla, Damaschin, care avea pielea de cacao), se simţeau deodată înşelaţi de iubita lor cu nume băieţos, Rapid, şi începeau să fluiere, să înjure, să huiduie, să ameninţe şi să blesteme, încât mă temeam (eu, nu şi tata) că o să pună foc, o să-şi pună capăt zilelor sau o să pună mâna pe răngi. Şi nu m-am temut degeaba. Într-o duminică dimineaţa, însorită, veselă, nu în cea în care un gâscan bătrân şi înfoiat (Dobrin, ajuns la Oţelul Târgovişte) a prins şarpele vişiniu în cioc şi a dat cu el de pământ, în

alta, când tata era puţin răcit, unul dintre bărbaţii ăia tuciurii, trădat de iubita lui (într-un meci amărât cu I.P.A. Aluminiul Slatina), a aruncat o bară de fier înspre teren, dar n-a nimerit până acolo, ci a lovit un om de pe rândurile de jos, unul ca toţi ceilalţi 49.999, care-şi plătise biletul şi care ronţăia seminţe de bostan. Iar omul ăla, care nici măcar nu văzuse bara zburând în spatele lui, pentru că n-avea ochi la ceafă ca zmeii şi suferea şi el din cauza fetei cu nume băieţos, a căzut într-o baltă de sânge şi a murit. A scris şi-n ziar. Luni. În *Informaţia Bucureştiului*, la rubrica „Aflăm de la Miliţia Capitalei”. Era după-amiaza, tata plecase pe unul din şantierele lui (poate se întorcea peste o săptămână, poate peste două), mama moţăia, Matei nu se născuse, eu îmi construisem o colibă sub birou, cu pături, am aprins o lumânare (nu pentru omul care ronţăise seminţe de bostan, ci pentru că-n colibă era întuneric) şi mi-am dat seama că n-o să mai mergem niciodată la meciurile de pe stadionul Republicii. Şi n-am mai mers.

Acum, mă tot gândesc ce căutam noi acolo. Eu ţineam cu Dinamo, tata cu Steagul Roşu, n-aveam nicio treabă cu mingicarii ăia de duzină din divizia B. Lucrurile au însă logica lor, aşa cum şi misterele (unele) se dezleagă într-o bună zi. Mai întâi, în preistoria familiei, o fată brunetă şi subţire l-a întrebat ceva în şoaptă pe-un tip scund şi clăpăug, chiar în timpul unui examen de admitere la facultate, mai precis la Filologie. El, care trebuie să fi citit pe chipul fetei o naturaleţe semeaţă, s-a fâstâcit puţin, a ridicat stiloul de pe coala velină şi, măcar din orgoliu, dacă nu şi din alte motive, s-a grăbit să-i răspundă. Numai că a făcut-o stângaci, cu prea mult aplomb, şi a fost observat de-un supraveghetor. I-au anulat lucrarea şi l-au dat afară din amfiteatru. A aşteptat-o la ieşire, nu cu reproşuri sau poveşti

lacrimogene, nici cu scandal, nici cu flori, ci ca s-o invite la un concurs de atletism. S-au dus, pentru că ea era miloasă şi avea remuşcări (cu toată naturaleţea semeaţă de pe chip), iar băiatul ăla (care fuma întruna şi nu prea ridica ochii din asfalt) mai umbla şi şchiop de câteva zile, după ce-i cursese acid sulfuric pe piciorul stâng. Pe stadion, la startul unei probe de semifond, ea s-a speriat şi a ţipat tare, tare de tot, fiindcă n-a priceput cine şi de ce trage cu pistolul. Lumea din jur a râs în hohote, iar primul episod al serialului (nu o telenovelă, nu un sitcom, nicio soap-opera) s-a încheiat brusc, pe fondul muzical al vremii, să zicem pe-o melodie de-a lui Giani Morandi sau de-a Pompiliei Stoian. Din genericul de final, putem afla că rolul fetei brunete şi subţiri a fost interpretat de mama, pe-atunci în vârstă de 18 ani, iar cel al tipului scund şi clăpăug de tata, care tocmai se certase cu tata-mare şi, neavând unde dormi, înnopta într-o tutungerie, pe-o saltea înghesuită sub tejghea. Şi mai e un amănunt: concursul de atletism s-a desfăşurat pe Republicii. Pe urmă, tot în epocile tulburi şi îndepărtate de dinainte de naşterea mea, s-a mai petrecut un fapt (deloc de ignorat) aflat în strânsă legătură cu acel stadion. Tata a fost nevoit să se tundă chilug după ce a pariat cu un prieten, la un meci pe viaţă şi pe moarte, că Steagul o să învingă pe C.C.A. şi o să ducă tricourile de campioni, pentru prima oară, la Braşov. Or, n-a ieşit aşa. Fiindcă la un şut ca din tun al lui Tătaru I, o vrajă rea, ceva în genul ăsta, mingea s-a oprit în vinclul porţii (chiar s-a oprit, la propriu, a rămas înţepenită între bara de sprijin şi plasă), cum se vede o dată la un sfert de secol. Cu capul lucind ca un bec, acel suporter mărunţel, în al cărui buletin de identitate, la rubrica *locul naşterii*, stătea scris Săcele, trebuie să fi arătat mai clăpăug şi mai cătrănit ca niciodată.

Pauză de fumat. Şi, cum n-o să-mi aprind ţigara sub ochii lui tata, am să ies puţin din poveste şi am să-l caut pe Matei. Noi, fraţii Florian, avem de lămurit nişte chestii:

chestia 1 – mamă, ce nasoale sunt mâncărimile pe dinăuntru!

chestia 2 – mi-e milă de războinicii ăia căzuţi în luptele din spatele uşii închise, în tundra nesfârşită din camera Mateiului mic, acolo unde „noaptea se furişează duminica la ora două după-amiaza”, unde există „o stâncă uriaşă care seamănă ca două picături de apă cu o carte” şi „un deal ca o cută de pernă”, unde „răsăritul nu întârzie să apară odată cu perdeaua trasă” şi unde „maţele soldaţilor (după cum spune o voce din înaltul universului) n-au niciun gust”. Dumnezeu să-i ierte pe Bil, pe grenadierul fără nume, pe Frenc şi pe telefonistul generalului, iar Marele Spirit să-l primească cu braţele deschise pe indianul ciuruit de gloanţele lui Bob!

chestia 3 – dacă n-ar fi fost vorba de „cadavre minuscule de plastic din care se înfruptă o haită de coioţi invizibili”, dacă preria n-ar fi fost tundră şi dacă generalul n-ar fi fost însoţit de-un telefonist cu mult înainte de inventarea telefonului, mi-ar fi fost şi mai milă. Şi s-ar mai fi ivit o problemă. Mirosul. Mirosul cumplit din camera lui Matei. Gândiţi-vă doar la moletierele puturoase ale yankeilor, la respiraţiile lor duhnind a whisky prost şi a frunze de tutun, la transpiraţia cailor şi la ce trebuie să fi scăpat în pantaloni laşul de Frenc când s-a văzut trântit la pământ şi încălecat de cuţitarul răpit.

chestia 4 – asta e istoria USA, cum bine zice frati-miu referindu-se la altă istorie (din D 13), „un carnagiu dichisit cu teroare şi sânge, cu spaimă şi agonie”. Şi sunt mândru de Mateiul mic, de ce făcea el acolo când îşi tot

închidea uşa, fiindcă era un spirit liber şi drept (Micul Spirit, un zeu amero-indian preşcolar), capabil să-l reînvie cu puteri înzecite pe Gioe Limonadă. Sunt fericit să aflu că, în apartamentul 40, soldăţeii cu feţe palide nu ucideau copii şi bătrâni, nu violau femei, fetiţe şi capre, nu împuşcau lupi care dansaseră cu Kevin Costner, nu incendiau corturi şi nu masacrau bizoni (şi nu că n-ar fi putut s-o facă, dar degetele divine îi împingeau mereu în situaţii complicate, în râpe ceţoase, în trecători, în grohotişuri, unde soldăţeii cu piei roşii reuşeau să le vină de hac, bucurându-se de nenumăratele victorii din războiul pe care aveau să-l piardă).

chestia 5 – e clar că şi eu am fost Rahan, dar mai mult şi mai mult am fost Tarzan, fiindcă strigătul lui de luptă îmi plăcea mai tare (iar de Jane nu mai spun). Pe tutele alea cu ochi mari şi bovini, Arădeanca, Oana, Luana şi Sânziana, nu le-am înghiţit niciodată şi, de fapt, nici nu ştiam cum le cheamă şi ce caută la noi în casă. Bine că Matei a pus mâna pe pila de unghii (pentru că, asta-i regula, când eşti Rahan îţi trebuie neapărat un pumnal) şi le-a găurit până le-a făcut ciur. Ce păpuşi urâte şi proaste!

chestia 6 – lumea şi revista *Rahan* (cu tot cu editorii ei socialişti) au existat şi înainte ca Matei să-şi dea seama. La fel, săgeata otrăvită care l-a doborât pe sălbaticul blond a existat înaintea ciupercilor otrăvitoare care i-au provocat visul despre moarte, iar ploaia care i-a spălat veninul din rană (vindecându-l miraculos) s-a pornit din cer, mai precis din nişte nori suri, înainte ca el să fi mâncat bureţii nebuni. Pentru cine nu crede, ferfeniţata colecţie a revistei *Rahan* stă mărturie prin biblioteci.

chestia 7 – după ce Mateiul mare a lăsat larg deschisă uşa camerei Mateiului mic, ochii mei nu s-au întunecat. Noroc că lui, coautorului (care a bănuit ori s-a temut că

ochii mei se vor întuneca), i-a mai trecut mâncărimea aia pe dinăuntru.

...uite că am fumat trei ţigări, nu una, iar tata s-o fi săturat să mă aştepte şi să scruteze de unul singur negura vremurilor, închipuindu-şi cum ar fi curs viaţa lui (şi a noastră, a tuturor) dacă la şutul ca din tun al lui Tătaru I mingea nu s-ar fi oprit unde s-a oprit, ci ar fi muşcat bara şi ar fi sărit în aut de poartă.

La început de tot, când ne-am mutat în Drumul Taberei, D 13 semăna cu un vapor ancorat într-un port aproape pustiu. La distanţe măricele se mai zăreau şi alte nave, iar între ele, apa fremătă, mângâiată nu de briză, ci de vântul câmpiei, o întindere de noroaie clisoase şi gunoi.

Dimineaţa, când pleca la serviciu, mama îşi vâra picioarele în pungi de-un leu (de culori diferite), pe care le lega cu sfori sub genunchi. Ajungea la asfalt abia după jumătate de oră, la Piaţa Moghioroş, unde scotea pungile alea stropite şi mânjite de sus până jos (părând în sfârşit o pereche, ambele maronii), rămânea în pantofi şi se suia în autobuz. Mai târziu, în port au început să se croiască diguri şi diguleţe, iar D 13 a ajuns să fie legat cu odgoane groase la dana botezată aleea Băiuţ. Şi exact atunci, în primăvara în care a devenit limpede pe unde se întind străzile şi trotuarele şi unde vor fi spaţiile verzi, comitetul de bloc a ţinut o şedinţă legendară, la care, nici în ziua de azi nu înţeleg cum, a fost convins să participe şi tata. Iar tata i-a terminat, le-a luat minţile şi i-a lăsat să viseze frumos. Le-a promis mesteceni, salcâmi, stejari şi arţari roşii, brazi argintii, platani, pini cenuşii, nuci, sălcii creţe, tufe de liliac şi iasomie, rododendroni, ienuperi şi tuia, de fapt şiruri întregi de tuia, gazon şi flori, bulbi şi răsaduri, butaşi de trandafiri şi iederă. Afară era călduţ şi praf, noroiul se transformase în bătătură, se învârteau întruna în jurul

blocului, tata în frunte şi comitetul de bloc la câţiva paşi în spatele lui, ei tot dădeau din cap şi ziceau dom' inginer aşa şi dom' inginer pe dincolo, iar el descria cu mâna dreaptă linii şi cercuri imaginare, romburi şi ovaluri, vorbea cu înfrigurare, nota ceva într-un carneţel, râdea, făcea schiţe, mic de statură, dominator şi foarte bine dispus. Când mama l-a întrebat seara „ce rău ţi-au făcut, Aurele, oamenii ăştia?", el a oftat apăsat, ca un motan atoateştiutor, şi i-a răspuns „ai răbdare". Şi s-a dus să citească, în patul lui din bibliotecă, nu în dormitor. În orice caz, cam două săptămâni după şedinţa legendară, locatarii de la scările A, B, C şi D au trăit cu convingerea că dom' inginer Florian, cu priceperea şi cu relaţiile lui pe la pepiniere, sere, ocoluri silvice şi institute de horticultură, o să transforme maidanul din jurul blocului (şi din jurul nostru, al tuturor) într-o neasemuită grădină botanică. Am simţit pe pielea mea cât de convinşi erau, fiindcă Naghy şi Florea îmi dădeau bomboane, Constantineasca îmi dădea clătite, Şchiopu Bărbosu mi-a dat o minge de ping-pong şi un pix, iar Matilda, aşa cum era ea singură pe lume, plinuţă, cocheţică şi cu un cârlionţ pe frunte, mi-a dat într-o zi un pupic. Dup-aia au început să bată la uşă, să-l caute pe dom' inginer şi să se intereseze când vine primul camion cu puieţi. Mama habar n-avea, eu nici atât, iar tata ne făcea semne disperate să spunem că nu-i acasă. Când timpul plantării copacilor s-a dus şi când s-a ales praful de sorocul multor bulbi, răsaduri şi seminţe de flori, cu alte cuvinte când se apropia vara, Naghy m-a urecheat fiindcă o făcusem pe fii-sa umflată, Florea a încercat să-mi tragă o scatoalcă atunci când m-am şters pe preşul lui (după ce călcasem într-un caca de câine), Constantineasca, de la parter, şi-a reluat ţipetele şi ameninţările la coborârile mele de la patru (şi reuşeam

să cobor din şapte în şapte trepte, cu bufnete şi izbituri în balustradă), Şchiopu Bărbosu se acrise, iar Matilda părea mai tristă şi mai interiorizată ca oricând. Până la urmă, încolţit din toate părţile, tata le-a zis că el e inginer energetician şi să nu-l mai cicălească atât, că nu se pricepe la plante. Cineva l-a sfătuit, dacă tot lucrează în domeniu, să-şi repare măcar soneria.

Or, în privinţa reparaţiilor, tata era un iluzionist. Te convingea imediat, cu o mină gravă şi cu explicaţii docte, că nimic nu poate fi reparat. Despre priza de pe hol, de lângă uşa de la baie, a susţinut trei-patru ani că nu primeşte curent, că trebuie să fie vreun fir întrerupt în perete. Ca să pornească maşina de spălat, mama se chinuia cu un prelungitor pe care-l întindea până-n bucătărie, unde anula ştecherul frigiderului. Pe urmă, într-o după-amiază, când a avut el nevoie, tata a înlocuit priza stricată în cinci minute.

Faptele lui, la drept vorbind, erau neprevăzute. Când aveam musafiri (şi cam aveam), ba înflorea, făcea glumiţe şi stătea la taclale până-n zori, ba era ciufut, vorbea monosilabic şi se închidea în camera lui. Iar felul ăsta de-a fi nu ţinea de împrejurări, de persoane, de simpatii sau antipatii, pur şi simplu astăzi era numai miere, iar mâine, mai mult chinină. Se certa des cu tăică-su, se întâmpla să nu-şi vorbească cu anii, fiindcă mereu ieşeau la suprafaţă moroii şi vârcolacii trecutului, oricât de adânc i-ar fi îngropat. Tata-mare divorţase la sfârşitul războiului, îşi împărţise copiii cu fosta nevastă şi, ţinând un băieţel de patru ani de mână (tata), începuse să colinde prin ţară, pe unde se găsea de lucru şi se câştiga mai bine. Băiatul nici nu apuca să se obişnuiască într-o şcoală şi pleca la alta, aşa încât a terminat fiecare clasă în alt oraş, iar prieteni nu şi-a făcut nicăieri. În plus, de câte ori sub bolta palatină a lui tata-mare se ciocneau

nori plumburii, plini de refulări şi frustrări, puştiul atrăgea ca un paratrăsnet toate descărcările electrice. Iar fulgerele alea (bătăi, pedepse şi o mulţime de meschinării) nu s-au domolit nici după ce a apărut în viaţa lor o unguroaică bună şi caldă, căreia tata, din toată inima lui din anii ’50, i-a zis lung timp tovarăşa Irina, cum auzise că o strigau în secţia de tapiţerie, la Autobuzul. Şi chiar dacă mama-mare era bună şi caldă ca o franzelă (atât de bună şi de caldă, încât motanul Pişta o conducea la fabrică, vreo trei kilometri, umblând pe muchia gardurilor), tata tot fugea de-acasă, în primul rând la Braşov, la mama lui adevărată. Femeia aia miorlăită îi dădea însă o farfurie de supă, îl pieptăna cu cărare într-o parte şi-l trimitea la gară, spunându-i de fiecare dată „Auraş, mamă, n-are mămica unde să te ţină, că, uite, am şi eu bărbat şi copii”. Odată, pe la paişpe ani, tata a coborât unde s-a oprit trenul, la Hunedoara, şi s-a angajat la combinatul siderurgic. Scăpa şi el de descărcările electrice, măcar din când în când. Mai târziu, obiceiul de-a colinda pe întinsurile patriei şi reflexul de-a fugi de acasă cred totuşi că i s-au păstrat. Altminteri nu-mi explic de ce pleca întruna pe şantiere. Zicea că pentru bani, dar nu-l credea nimeni. Câteodată, după discuţii interminabile, mama îl convingea să rămână în Bucureşti, într-unul din posturile călduţe de la birouri. Erau perioade când aveam şi eu un tată pe aleea Băiuţ, unul în carne şi oase, nu doar pe hârtie şi pe la sfârşiturile de săptămână. Dacă atunci s-ar fi montat în apartamentul 40 un aparat pentru măsurarea iubirii, precis acul ar fi săltat pe scală, ar fi lucit şi ar fi dat zglobiu din coadă. Teoretic, în acele luni mă apăra şi pe mine cineva (de Naghy, de Florea şi de găliganii care-i supun la cazne pe puradei). Pe de altă parte, mi se tăia macaroana în multe privinţe. Auzeam

fraze neobişnuite, rostite sec: „Nu te ridici de la masă până nu termini din farfurie!”, „Nu ieşi afară înainte să-ţi faci lecţiile!”, „Nu mergi la niciun fotbal dacă mai văd balamucul ăsta în casă!”. Şi începea un război al nervilor pe care uneori îl câştiga el, alteori eu. Indiferent de deznodământ, pierdeam mult timp cu disputele alea tăcute, iar timpul însemna joacă şi prieteni. Libertatea mea nemărginită se ciuntea serios când tata era zi de zi în Drumul Taberei, deşi îşi respecta şi acolo ritualurile de şantierist. Juca iams de unul singur, umplea tot felul de caiete cu calcule probabilistice pentru loto şi pronosport, avea la capul patului, pe perete, o fotografie format A4 a marii lui iubiri (una, Ioana Domşa, care-l lăsase pe vremuri cu buza umflată), ţinea radioul deschis şi-n somn, citea mult, fuma industrial şi bea în registru casnic, de preferinţă bitter şi vodcă. În dimineţile de duminică în care nu se bărbierea, deci când nu mergeam la film sau la meci, coboram din patul meu, lipăiam pe culoar, mă băgam sub pătură lângă tata, mă lipeam de el şi ascultam împreună teatru radiofonic pentru copii. Voi aţi ascultat *Emil şi detectivii*? Sau *Aventurile lui Tom Sawyer*? Sau *Comoara din insulă*? Dacă nu, vai de capul vostru!

Despre mama-mare ar fi bine să ştiţi că făcea foarte des scovergi, care erau grozave fierbinţi şi tari ca piatra când se răceau. După ce m-am născut, cum nu putea ţine minte numele ăsta, Filip (care trebuie să i se fi părut de pe lună), se lăuda în dreapta şi-n stânga că are un nepoţel pe care-l cheamă Anton. Nu ştiu dacă ne-a vizitat în Drumul Taberei de mai mult de două ori, în doisprezece ani. O vedeam doar când ne duceam în Ferentari, unde eu, milogindu-mă să nu mai fiu lăsat acolo cu zilele, am spus cu voce tare (şi cu o nesimţire precoce) că au o casă urâtă fiindcă nu sunt tablouri pe

pereţi. Tata-mare, în schimb, cred că a ajuns pe aleea Băiuţ de vreo zece ori. Îmbătrânit, destul de bolnav şi aflat pe teritoriu străin, parcă nu mai lansa fulgere scăpărătoare. Îmi dădea câte-o fisă de trei lei sau câte-o hârtie de cinci şi-mi zicea să-mi iau gogoşi, mai meşterea ceva la o clanţă, mai punea nişte chit la un geam, mai schimba o garnitură pe la bateriile de la chiuvete, tot spera că între el şi tata o să se aştearnă definitiv pacea şi n-o să mai fie vorba doar de armistiţii şi de întreruperi sporadice ale focului. Tata însă nu abdica de la postura de beligerant nici în ruptul capului, cu toate insistenţele şi abilităţile de mediator pe care le arăta mama. Nu-l impresiona nici că tata-mare îmi culegea vişine cu hoţoaica, nici că m-a luat odată la pescuit (la Cărămidărie, o baltă de prin Pantelimon), nici că se plângea de dureri cumplite de genunchi (de la o artrită nesuferită, care până la urmă s-a moştenit ca o descărcare electrică cu efect întârziat). Războiul dintre ei se relua necontenit, iar arma devastatoare pe care-o descoperise tata era părăsirea câmpului de luptă, nu ca o fugă, nici ca o abdicare, ci ca o condamnare a adversarului la a fi singur (singur cuc) şi la a se topi de dor. Refuzând categoric să ridice steagul alb, tata-mare cred că a suferit ca un câine. Iar încăpăţânarea lui era nemăsurată. Eu am încercat să o măsor într-o vară, la primul lui drum pe aleea Băiuţ, dar n-am izbutit. Mă ţinea de mână (aşa cum îl ţinuse probabil şi pe băieţelul cu care se alesese la divorţ), îi arătam cu degetul ferestrele noastre de la patru, din D 13, la bucătărie chiar era lumină, iar el îmi explica enervat că nu locuim acolo, ci în blocul de peste stradă, tot la ultimul etaj şi tot pe colţul nordic. M-a târât pe scări până sus, în D 14, nu l-a clintit nici faptul că pe uşă scria Fam. Eretescu, a sunat insistent (parcă vroia să anunţe o inundaţie) şi l-a

întrebat pe nenea care ne-a deschis ce caută acolo şi unde e familia inginerului Aurel Florian. Pe urmă a coborât bodogănind, iar când am ajuns la noi, l-a certat pe tata că nu ştie să facă o schiţă precisă.

Şi, dacă tot simţeam uneori că tata m-ar putea apăra de Naghy, de Florea şi de găliganii care-i supun la cazne pe puradei, m-am gândit că ar fi în stare să le domolească şi pe profesoarele isterice. Aşa că l-am rugat să vină la şcoală, după ce profa de fizică (al cărei nume nu mi-l amintesc nici picat cu ceară) mi-a ars din senin o palmă, în laborator, când tocmai o mângâiam pe pulpe pe Nicoleta Neagoe. M-a nimerit cu inelul (un inel cu piatră verde) chiar în buza de sus şi m-a umplut de sânge ca pe-un purceluş tăiat. Doamne, îmi visam, cum o s-o mai pedepsească tata! Iar tata a venit pus pe fapte mari, mi-a promis că rezolvă el totul, s-a oprit drept în faţa cancelariei şi s-a interesat unde e profesoara de fizică, ea era chiar acolo, în cancelarie, a ieşit curând cu părul ei şaten şi ondulat, cu un taior bej şi o fustă plisată verde (ca piatra de la inel), cu pantofi cu toc cui pe mozaicul plin de ecouri şi de sunete vii, cu mâna dreaptă ridicată, nu ca să lovească din nou, ci într-o plutire blândă şi leneşă. Îmi imaginam c-o să văd şi o să aud multe, dar ce-am văzut şi am auzit m-a lăsat fără aer. Tata s-a aplecat curtenitor şi a sărutat mâna care mă plesnise, îşi tot cerea scuze pentru incident (de parcă eu aş fi muşcat-o de degete şi m-aş fi rănit în inel) şi se bucura aflînd că sunt un elev bunicel, căruia nu-i strica să-şi dea un pic mai mult silinţa. Profesoara de fizică, mi s-a părut deodată, semăna cu tipa aia (Ioana Domşa) care ne privea de la capul patului lui tata şi asculta împreună cu noi, mereu, teatru radiofonic pentru copii. Iar cu el, v-am mai spus, nu era greu să rămâi mut, paf sau cu gura căscată. În Deltă, de exemplu, în campingul

de la Murighiol, a stat o seară întreagă la terasă (cu un amic, Sandu, un subinginer care-i spunea şefu' şi care avea un Fiat 800 şi o nevastă Sanda), m-a pus să umblu pe sub felinare şi să prind rădaşte (ca să dăm a doua zi la somn) şi, la un moment dat, târziu, m-a trimis în cameră după un pachet de ţigări. Mi-a zis să intru repede şi să nu las uşa deschisă, ca să nu năvălească ţânţarii. Şi ţânţarii nu s-au năpustit înăuntru, în schimb era ceva sub dulap, un animăluţ care scâncea, chiţăia, scheuna, râcâia, nu ştiu ce sunete mai scotea, dar m-a speriat groaznic. M-am urcat pe masă şi m-am uitat aproape un minut la podea, mă gândeam c-o fi un şobolan sau un dihor, până când a ieşit un pui de câine cât un borcan, puţin mai închis la culoare ca mierea şi la fel de speriat ca mine. Era puiul cu care mă jucasem trei zile, înnebunit, topit (fiindcă e o vârstă când nu te îndrăgosteşti de fete, ci de câini), puiul de lup alsacian al unor francezi care colindau cu rulota şi care plecaseră în după-amiaza aia. N-am înţeles nimic, mi s-a încălzit pieptul ca după un ceai fierbinte, l-am luat în braţe şi am fugit la tata. Tata râdea, m-a luat şi el în braţe (sunt sigur că şi lui, cu toată berea rece, i se încălzise pieptul ca după un vin fiert) şi mi-a şoptit că l-a furat pentru mine. Amicul lui, Sandu, subinginerul ăla care avea un Fiat 800, o nevastă Sanda şi o faţă unsă cu toate alifiile, mi-a făcut cu ochiul. Apoi, pornind din acel punct şi din acea clipă, două linii curbe au început să se întindă încet, insesizabil, se lungeau cu fiecare săptămână scursă, cu fiecare lună, s-au întins până când, pe rând, au închis două cercuri. Primul cerc a cuprins o poveste de şantier: lui tata i s-au aprins călcâiele după o fufă din Constanţa pe care-o angajase să aibă grijă de nişte hârţoage; fufei, căreia nu i se distingea tenul sub farduri, dar i se distingeau sânii sub decolteuri şi picioarele sub

fuste mini, i s-a năzărit să profite de sfârâitul călcâielor şi să facă bani frumuşei; subinginerul Sandu, viclean copil de casă, a pus ochii şi pe fufă şi pe banii frumuşei; când lui tata îi era inima mai dragă, fufa şi subinginerul Sandu au fugit cu Fiatul 800 şi cu banii frumuşei; miliţia i-a prins, iar justiţia R.S.R. i-a condamnat pentru furt din avutul obştesc, cu executarea pedepsei la locul de muncă; tata a venit negru de supărare la Sinaia, unde respirau aer de munte fiii lui (eu şi bebeluşul Matei) şi i-a povestit totul, de-a fir a păr, soţiei (mama); ascultându-l, mama s-a făcut de piatră, ca scovergile din Ferentari când se răceau; de piatră fiind, mama era inimaginabil de frumoasă; Sanda, nevasta subinginerului Sandu, care avea şi ea pe-atunci un bebeluş (nu ca Matei, fiindcă niciun bebeluş nu se compara cu el), a apărut odată în apartamentul 40, din D 13, şi a bocit până i-au curs mucii. Al doilea cerc a descris o viaţă de câine (la propriu), nu prea lungă, până la ultima suflare şi la ultimul zvâcnet: Kita s-a dovedit a fi o corcitură mai grozavă decât toţi lupii alsacieni; a ros pantofii din casă, cotoarele cărţilor de pe rafturile de jos ale bibliotecii, braţul unui fotoliu şi o policioară de la vitrină; Florea o ura, Naghy se apleca s-o mângâie; vara, pe şantierul lui tata de la Agigea, Kita lătra la valuri şi încerca să prindă pescăruşi; când a fost otrăvită de-o babă din C 37, a zăcut o zi şi o noapte, dar m-a auzit cum plâng, m-a văzut cum dorm lângă ea pe covor şi s-a străduit să învie; Kita era capabilă de minuni, ca o zână; poate n-aţi uitat Miracolul C, din capitolul 4 („mă aşezam pe sanie, ţineam bine de lesă şi doar şopteam hai, Kita, hai! şi se opintea din trupuşorul ei lunguieţ, puţin mai închis la culoare ca mierea, până urnea sania din loc, asta era mai greu, după aia alerga ca o nebună, cu gura deschisă şi cu limba atârnând într-o parte, în vânt, auzeam cum

ne bat inimile, cum ticăie ca două ceasuri de bucătărie, cum îşi potrivesc încet, încet cadenţele până se aude un singur ticăit, cine mai avea de la Valea Ialomiţei până la Valea Argeşului aşa un câine? nimeni, vă zic precis, nimeni"); odată, după Paşte, a dibuit prin iarbă un craniu de miel şi l-a cărat la etajul patru, îl păzea mândră pe preşul de la uşă, parcă ar fi vânat şi ne-ar fi adus un iepure de câmp, nu un os împuţit dintr-o ciorbă; a plecat într-o toamnă pe-un şantier de-al lui tata, când el suferea de singurătate; de atâta singurătate, tata nu şi-a amintit s-o vaccineze la timp; după ce s-a îmbolnăvit, Kita a devenit tristă, tare tristă, îmi lingea palmele mai des decât ar fi leorpăit apă, iar după ce a intrat în comă, a mai deschis o singură dată ochii, mari, uriaşi, îngheţaţi, ne-am întâlnit pupile în pupile când medicul i-a înfipt seringa cu stricnină în inimă şi când inima ei n-a mai ticăit ca un ceas de bucătărie.

Tata strângea fise de trei lei într-o sticlă de lapte. Dar mai strângea el şi alţi bani, de care noi nu ştiam mare lucru, pentru că nu s-a prea bucurat când o barză ciudăţică s-a oprit la mama în burtă şi s-a pus pe clocit. Atunci am aflat că tata îşi dorea nespus o maşină. Cred că nu un Fiat 800. Presupun că o Skoda sau o Lada. Mai important e însă că, după ce barza şi-a dus treaba la bun sfârşit, copilaşul care a ieşit din ou a întrecut toţi parametrii tehnici ai unui Rolls Royce sau ai unui Maserati. Recent, coborând noi (autorii acestei cărţi) pe o vale stâncoasă din Munţii Bucegi, pot să jur că l-am auzit pe Matei Florian imitând din buze, perfect, un Porsche ultimul tip. Privind-o pe mama vreme de nouă luni, tata n-a bănuit nicio clipă ce limuzină de lux creşte în pântecele ei. Pe urmă, privindu-l pe Matei atâţia ani, a înţeles încet, încet.

Ca inginer, lui tata îi plăcea să fie şef peste cât mai mulţi oameni, dar ca fotograf era un artist retras, care n-avea nevoie de public. Pozele lui alb-negru ar fi câştigat destule premii şi şi-ar fi găsit loc în reviste dacă pe el l-ar fi preocupat asemenea lucruri. Nu-l preocupau. Îl interesau doar luminile, contrastele şi contururile, cu care făcea experimente de alchimist în minuscula lui cameră obscură (amenajată în veceul de serviciu al apartamentului 40). Şi, deseori, după ce tata stătea închis în încăperea aia de un metru pătrat, pe întuneric, vedeam cum apar fotografii ca nisipul aurifer sau chiar ca pepitele. Mă lua şi pe mine câteodată în atelierul lui vrăjit, mă ţinea în braţe, îmi explica fiecare mişcare, în amănunt, mă lăsa să manevrez pârghiile aparatului de mărit şi să scufund hârtiile expuse (9/13, 10/15 etc., Orwo, Azomureş ş.a.m.d.) în substanţa revelatoare, descopeream împreună chipuri şi locuri cunoscute pe filmele proaspăt developate, vorbeam vrute şi nevrute (sau câte-n lună şi-n stele), nu ascultam teatru radiofonic pentru copii, dar era ca şi cum am fi făcut-o. Când ieşeam de-acolo se întâmpla ca în unele duminici la prânz, la ieşirea din cinematografele de pe bulevardul Republicii: lumina zilei ori a becului de pe hol ne orbea pe amândoi şi ne obliga să ne ştergem ochelarii. În lungile perioade în care tata era plecat pe şantiere (susţinând că fără oameni ca el s-ar alege praful de ţara asta), deschideam uşa camerei obscure şi o cercetam pe îndelete. Mirosea urât, a aer stătut şi rânced, fără tata mirajul camerei obscure se topea şi se arăta cealaltă faţă a spaţiului aceluia liliputan, un veceu de serviciu dezafectat. Într-o zi în care Matei se apropia în ritmul lui de maratonist de împlinirea vârstei de doi ani, în tăvile cu lichid fixator au apărut o mulţime de poze noi. Eu şi mama am crezut că sunt poze de-ale copilului, fiindcă

tata îl tot fotografia, dar nu lucra filmele. Nu era aşa. Erau pozele unei femei brunete, străine, în ochii căreia se citeau familiaritate, loialitate şi răbdare. Cu aerul ăla superficial ce ascunde atâta jenă, tata s-a apucat să turuie o poveste cu o colegă de serviciu care se mutase în casă nouă şi nu se găsise nimeni care să-i care mobila şi să vină cu un aparat foto. Mama, am observat eu, deşi era inimaginabil de frumoasă, nu mai părea de piatră ca scovergile din Ferentari când se răceau. N-au împietrit-o nici telefoanele pe care le-a primit de la un şofer dat afară de tata (un băiat răzbunător), din care afla că domnu' inginer vine foarte des în Bucureşti, nu la două-trei săptămâni, ci la patru-cinci zile o dată, dar nu trage acasă, ci undeva în Calea Griviţei, la o femeie (ştiţi, zicea el, ştiţi, zic şi eu) nemăritată.

Mai târziu, când Matei trecuse de kilometrul trei ani şi jumătate al cursei, în joia în care mama s-a întors de la unchiul ei Didi (căruia îi gătise ceva după ce tocmai îi murise nevasta), tata a cerut nişte senvişuri. Mama şi tata erau în divorţ, cu acte în regulă şi cu termene de judecată. Mama n-a vrut să facă senvişuri, fiindcă nu mai era cazul. Tata, care golise de unul singur o sticlă de vodcă şi ar fi putut să plece oricând în Calea Griviţei şi să mănânce o mie de fripturi, s-a gândit că bătaia e ruptă din rai şi a lovit-o pe mama, pentru prima şi singura dată în căsnicia lor de două decenii, i-a învineţit un ochi cu pumnul şi a trântit-o peste un calorifer electric care, de obicei, îl încălzea pe Matei. Eu ţipam ca muşcat de şarpe, am încercat să-l ţin, să-l lovesc, dar m-a îmbrâncit şi m-a lipit de-un perete, a trântit uşa dormitorului şi a continuat să dea în mama ca într-un sac de box.

În *Abecedar* scria aşa: „Tata merge pe tractor/ Mama cozonaci ne face/ Şi noi învăţăm cu spor/ Când e pace". Ce minciună!

9 Patria e un borş cu ştir

Sunt ca un fel de ceaţă. Lumina veiozei, scara blocului, chipul lui Filip. Ceaţa aceea mohorâtă care apare dintr-o văgăună a muntelui, mai întâi furişându-se, încă plăpândă, încă străvezie, ca apoi, pe nesimţite, să se umfle, să se ridice, rece, sticloasă, opacă, până te acoperă cu totul (un fel de respiraţie vie, tăcută şi ameninţătoare), până ce lucrurile din jur încetează să mai fie lucruri, îşi pierd siguranţa, tihna şi sensul şi devin vulnerabile, gata să dispară pentru totdeauna. Ca să le redescoperi, pentru că fără ele nu se poate, trebuie să bâjbâi, să orbecăi, să mergi cu băgare de seamă, să ai grijă să nu stârneşti Bau-Bai sau alte spirite care-şi au culcuşul acolo în ceaţă (nu atât înfricoşătoare, cât necunoscute şi, tocmai de-asta, cu mult mai înfricoşătoare), să-ţi obişnuieşti ochii cu lumina difuză, lăptoasă, grea, să reciţi vreo strofă dintr-o poezie cu şoimi ai patriei ca să prinzi puţin curaj: „Noi suntem viitorul/ Şi-n ţara ce-o clădim/ În zborul către mâine/ Ca şoimii o să fim”.

Ciudat. Poate că în momentul acela vreo incantaţie misterioasă a făcut ca spiritul de şoim să se cuibărească în mine, ca o mlădiţă înmugurită din trunchiul strămoşesc, dar nu mi-am deschis aripile spre lumină, către patrie nici atât (patria era grasă, avea părul permanent şi semăna leit cu tovarăşa Stănescu de la grădiniţă), ci am început să plutesc peste scaune şi dulapuri prin apartamentul 40. Acolo, jos, era o ceaţă stătută, rea, poate de la ţigările pe care le fuma tata, poate apăruse din senin din vreun cotlon neştiut al bibliotecii sau poate să fi fost o simplă nălucire (lumina veiozei? chipul împietrit al lui Filip? un bec pâlpâind din ce în ce mai stins pe scara blocului?), ţin minte că abia

mă mai distingeam prin aburul acela irespirabil, încremenisem pe un fotoliu roşu, îmi vedeam de unde-va de la înălţimea tavanului doar creştetul, respiram, eram dintr-odată doi: unul sus, plutind, celălalt jos, pierdut, înspăimântat, copleşit, bâjbâind prin ceaţă, neînţelegând o groază de lucruri (încruntarea lui tata, explozia de înjurături, pumnii), un fel de carcasă inutilă, abandonată pe un fotoliu roşu; sus era mult mai bine, puteam să întorc capul când vroiam, să privesc doar ceea ce aveam chef să privesc, să trag cu ochiul meu de şoim, pentru o clipă, la mama în faţa oglinzii de la baie încercând să se spele pe faţă, cu pulovărul ei galben cu floricele pătat de un roşu violent (sânge? şi dacă era vopsea, tempera, acuarelă?), „ieşi, Mateiaş, ieşi”, intrase, se pare, şi celălalt Matei, cel de jos, în baie, o privea pe mama nemişcat, tremura? (dar cine a mai pomenit o stană de piatră care să tremure?), mama era foarte frumoasă, cea mai frumoasă mamă din lume, singura, mama se spăla pe faţă, mama trebuia să-şi schimbe pulovărul, pe Matei l-a scos de acolo Filip, aşa e Filip?, tu l-ai tras de mână pe Matei?, eu nu îmi amintesc atât de bine, pluteam liniştit deasupra, atingeam cu nasul petele de igrasie şi pânzele de păianjen de pe tavan, se prea poate chiar să nu fi fost acolo, acolo era tata (n-are nimic a face dacă tata va mai veni vreodată va aprinde lumina va cere senvişuri va pleca), iar tata era cam supărat, toţi taţii se mai supără câteodată, ca şi cel mai bun, tatăl meu, care-mi spunea *Răsfăţ pe băţ* şi o ruga pe Uca să nu-mi mai ia atâtea jucării, probabil vroia să mi le cumpere el, taţii trebuie iertaţi când se supără, au şi ei motivele lor, sunt obosiţi, sunt singuri, sunt trişti, şi chiar dacă nu merg pe tractor, cunosc o mie de alte chestii, cum se construiesc avioanele din hârtie şi ce trebuie să faci ca o mămăligă să arate ca un tort, pentru

mine a fost întotdeauna de-ajuns, n-am avut nevoie de taţi d-ăia, cum aveau alţii, care să vină cu tancurile pe aleea Băiuţ şi să distrugă într-o clipă totul, taţi care aveau în apartamentele lor butoane pe care, dacă le apăsau, dispăreau şi Europa, şi tot cerul şi luna şi soarele şi Asia, taţi care erau prieteni cu Ceauşescu şi care jucau table, taţi care veneau cu toată miliţia şi armata şi rachetele din lume, care le aduceau copiilor lor canguri şi bomboane cubaneze (din bomboane mai rămânea câteodată ceva, dar din canguri niciodată), care stăteau duminicile în maiou şi ascultau *Fotbal, minut cu minut*, taţi care erau tot timpul, nu ca al meu, care nu prea era, v-am spus, nu contează, tata e tata, altă definiţie mai bună nu pot găsi (şi nici n-am să încerc să găsesc), iar eu eram şoim şi zburam deasupra ceţii, cu patria n-aveam pe atunci nicio treabă, ceaţa se strecurase cumva pe sub uşa noastră, continua şi pe scara blocului, nici nu m-a lăsat să văd dacă Filip plângea, dacă îl strângea pe Matei cel de jos de mână sau căldura pe care o simţeam venea din altă parte, de unde Dumnezeu putea să vină?, treptele bufneau sub paşii lor, Filip şi Matei, iar apoi, nu ştiu, poate noaptea de afară, poate felinare, poate cald sau poate frig, a dispărut şi şoimul, m-a rugat Matei să mă întorc şi am dispărut amândoi înghiţiţi de ceaţă.

Am redevenit şoim (ceea ce-i totuna cu viitorul) atunci când am conştientizat (tovarăşele noastre au avut grijă de asta) că limba aia roşie şi ascuţită la vârf, de elefant cu iatagan în gură, nu ne-a fost prinsă la gât aşa, de florile mărului, că ea se numeşte cravată, iar cravata asta a fost lăsată pe pământ ca să facă nişte legături bizare între copii, şoimi, Patrie şi Partid, în sensul în care copiii cu cravată sunt şoimi pe care i-a născut Patria ca să zboare şi să-i mulţumească Partidului că i-a trimis la

grădiniţă. Trebuie să recunosc că ceva era putred în toată tărăşenia asta. De fapt, erau chiar mai multe.

Unu la mână: dacă unii copii se transformă în şoimi, n-o fac nicidecum de plăcere, ca să se afle în treabă sau ca să-şi bronzeze, nestingheriţi, aripile sub soare. Motivele sunt în general altele, zborul e scurt şi haotic, iar amintirile cam triste.

Doi la mână: cravata nu valorează în metamorfoza asta nici cât o ceapă degerată. Oricât te-ai ruga de ea, mai mult de o cârpă pitică cu tricolor tivit pe margini nu va deveni niciodată.

Şi trei la mână: să presupunem că aţi avea la îndemână un prinos de fericire şi n-aţi şti ce să faceţi cu el. L-aţi da de pomană? L-aţi păstra într-un dulap cu naftalină până în ziua în care cineva va reuşi să vă explice ce-i acela un „prinos” şi la ce foloseşte el? L-aţi dărui, aşa cum zic tovarăşele, Partidului? Şi de ce, mă rog? Pentru că v-a trimis la grădiniţă ca să creşteţi şi să învăţaţi? Şi dacă la grădiniţă e nasol? Pentru ce să-i dai Partidului chiar şi un prinos de fericire, dacă el te trimite unde tu nu vrei să te duci?

Ar mai fi şi patru la mână: dacă despre Patrie mai ştiam cât de cât ceva, cum se îmbracă sau când se enervează, Partidul chiar nu mi-l puteam închipui defel.

În rest, n-aveam nimic împotrivă ca Patria să nască turme de şoimi (un fel de văcuţe cu aripi), pe care să le trimită la păscut lumină într-un plai ca o grădină. Era treaba ei de Patrie şi cu chestii din astea e bine să nu-ţi baţi prea tare capul. Ce mi se mai pare un pic aiurea e că la grădiniţă nu ni s-a vorbit niciodată despre Cristos care, dacă e să dau crezare statisticilor, e prima fiinţă zburătoare din acest roman. Poate că pe el, pe Cristos, nu-l făcuseră şoim (Coşuţă a omis întotdeauna să-mi spună dacă zbura cu cravata la gât) sau poate că el

fâlfâia peste blocuri cu toată şleahta lui de zărghiţi din cu totul alte motive, necunoscute tovarăşei Stănescu. Părerea mea sinceră (luaţi-o ca pe o paranteză) e că, în lipsa altor dovezi, Cristos a fost întâiul şoim al acestei patrii. Nu că ar avea vreo importanţă şi în niciun caz nu spun asta ca s-o contrazic pe tovarăşa. Aş fi dus rău cu pluta (sau cu vaca sau cu sorcova) dacă m-aş încumeta la aşa ceva. Oricine ştie, puteţi să-l întrebaţi şi pe Coşuţă, că pe tovarăşa Stănescu nu e bine s-o contrazici. De parcă ar fi cineva în aşa hal de nebun încât să-şi dorească să i se înroşească urechile de la atâta smucit ori să i se umfle degetele de la atâtea rigle de treizeci de centimetri care lovesc peste ele. Ca să nu mai pun la socoteală palmele peste faţă, trasul de păr, pusul la colţ şi statul pe vârfuri cu braţele-n sus. Aşa că toate aceste lucruri putrede (unu, doi şi trei şi chiar patru la mână) au rămas doar nişte mici semne de întrebare pe care doar în siguranţa camerei mele aveam curajul să le ridic. Mă rog (altă paranteză): asta cu ridicatul semnelor de întrebare sună atât de fals, încât mă pune serios pe gânduri. Ca şi cum n-aş fi avut ceva mai bun de făcut. În fine.

Patria era tovarăşa Stănescu pentru că ea era singura care se învrednicea să ne împuie capul cu asta. E foarte simplu dacă stai să te gândeşti: noi eram copii. Copiii au cravată. Copiii care au cravată se numesc şoimi. Şoimii au nişte datorii faţă de Patrie. Să fie cuminţi, să stea încolonaţi, să-şi ţină mâinile la spate, să mănânce tot (nu numai tocana, pilaful şi ciulamaua, chiar şi borşul cu ştir, care, pentru unul ca Paul, era un prilej de lacrimi, zbucium şi eternă răzvrătire), să înveţe poezia, să cânte cântecelul, să-i dea în dar mămicii de 8 martie inima (şi, în plus de asta, tot felul de ghiocei desenaţi şi lipiţi cu pelicanol pe cartoane), să numere un, doi, trei, patru,

cinci, şase, atenţie stăm, să se pârască unul pe altul – spuse..., spuse lu' tovarăşa... – atunci când tovarăşa lipseşte, să nu se audă nici musca, să facă curat lună, să construiască viitorul, să aplaude cincinalul, să ştie pe dinafară planşele ilustrative cu frumuseţile patriei (muntele, lacul, marea, blocul, macaraua, Dâmboviţa, sfinxul), să spună pe unde au fost şi ce au văzut (macarale, munţi, lacuri, mări, grădina zoologică), să se poarte cuviincios acasă şi pe stradă (săru' mâna şi bună ziua), să cedeze locul din autobuz, troleu, tramvai la bătrâni, să-i ajute să treacă strada, să nu le spună moşi şi babe, să traverseze numai la culoarea verde a semaforului, să fie mici gospodari, să planteze flori în grădină, să ude florile din ghiveci, să nu rupă flori, să şteargă praful, să ajute la cozonaci, la reparatul prizelor şi, în general, pe mama şi tata care nu mai pridídesc de treabă, şi cu construitul socialismului, să se păstreze curaţi şi să nu facă precum Murdărici (un jegos care nu a aflat ce înseamnă un săpun, o periuţă, pasta de dinţi şi o batistuţă, un leneş veşnic murdar sub unghii şi plin de muci), să nu dea cu şutul în vrăbiuţe, pisicuţe şi căţeluşi (pentru că, unii dintre ei, au numai trei picioare şi abia se mişcă – ţop, ţop), să nu arunce gunoaiele decât la tomberon, să nu aprindă focul în pădure, să dezvolte vorbirea (ca, de exemplu, Filip să spună o poveste, iar unul dintre şoimi să o ducă mai departe). În concluzie: datoriile le decretează tovarăşa Stănescu. Dacă nu îndeplineşti datoriile, tovarăşa Stănescu, şi nu Patria, se înfurie îngrozitor. Din moment ce nu se supără, Patria nu există. Din moment ce Patria nu există, deşi toată lumea e convinsă că ea există, Patria nu poate fi decât tovarăşa Stănescu. Q.E.D. Pe larg, Quod Erat Demonstrandum (pentru că între timp am fost pe la şcoală unde am dat

de foarte multe ciudăţenii, cum ar fi matematica şi latina).

În momentele ei bune, când faţa i se catifela cu un zâmbet aducător de bomboane fictive, tovarăşa Stănescu o ţinea şnur cum că am fi copiii ei. Era, adică, un fel de barză spirituală care, în lipsă de altceva, se pusese pe clocit şoimi cu cravate. Partea proastă era că ouăle alea ori nu fuseseră încălzite destul, ori erau prea diferite între ele, pentru că unii puişori erau cumplit de neascultători şi de zbanghii. Era de ajuns un minut de neatenţie ca şoimii patriei să devină nişte draci goi, jigodii nespălate, nişte javre mâncătoare de suflet. Iar dintre toate locurile şi cotloanele grădiniţei, nisiparul părea a fi existat anume ca să şteargă orice urmă de zâmbet de pe chipul unei tovarăşe. Era genul acela de junglă împrejmuită cu roţi de cauciuc înjumătăţite, în care felurite triburi (de grupă mică, mijlocie sau mare) erau lăsate de izbelişte de către zeii lor, care se retrăgeau să croşeteze într-un loc sacru (o băncuţă la umbră), atât de ferit încât ai fi jurat că nici nu există. Pătratul ăla cu nisip se transforma atunci, în absenţa divinităţilor, într-o patrie miniaturală cu războaie de independenţă, realizări măreţe şi faşcişti hrăpăreţi. Faşciştii soseau întotdeauna de la nisiparele vecine, aruncau vorbe de ocară, insultau muncitorimea, pe toţi acei bravi săpători de galerii şi tunele, care trudeau prin forţa braţelor şi sudoarea frunţii pentru propăşirea, bunăstarea şi mândria colectivului. Orice gest (bunăoară acela de a păşi peste graniţa de cauciuc) era considerat ca o agresiune de tip imperialist, o încălcare a tratatelor de pace, o mănuşă aruncată în obrazul războinicilor, cărora nu le mai rămânea nimic de făcut decât să pună mâna pe arme şi să oprească hoarda invadatoare. Eu, unul, eram războinic. Ca războinic, una dintre atribuţiile

importante care-mi reveneau era să identific spionii şi comportamentele suspecte, mai întotdeauna camuflate sub cuvinte meşteşugite şi ipocrite de felul „ne împrumutaţi şi nouă o găletuşă” sau „aha, voi faceţi un castel”. Era de la sine înţeles că o ţară cu principii morale solide, cum era a noastră, nu va împrumuta nicicând unor venetici nici măcar toarta unei găletuşe. Iar o chestiune cum era aceea legată de construirea unui castel, atingea deja proporţiile unui secret de stat. Concurenţa, în vremurile acelea, era atât de înverşunată, încât orice nefericit ce îndrăznea să divulge ţărilor (triburilor) vecine şi duşmane câte ceva din tainele unei clădiri supraetajate era considerat automat turnător şi trebuia să sufere în consecinţă. Cu asta mă îndeletniceam eu. După o scurtă deliberare, consiliul bătrânilor (cei trecuţi de şase ani) pronunţa, în funcţie de gravitatea faptei, câte şuturi în fund sunt necesare pentru iertarea păcatelor. Pedeapsa varia, nu atât prin număr (cum s-ar crede), cât mai ales prin forţa şi tehnica întrebuinţate în actul lovirii. Ca să fiu mai explicit, trebuie să vă spun că un delict grav era echivalentul unui şut bombă cu şpiţul, iar unul minor se traducea de cele mai multe ori printr-o atingere formală cu latul.

Războaiele, în schimb, erau scurte şi haotice. Şi nu pentru că luptătorii n-ar fi ştiut cum să pună o piedică sau cum să atârne de gâtul duşmanului, cât pentru că mai mereu se trezea câte o fetiţă înspăimântată care să o rupă la fugă spre teritoriul acela cu umbră şi băncuţă, de unde se întorcea cu o cohortă de tovarăşe blestemând. Era sfârşitul războiului, al libertăţii, al zilei. Se întorceau zeii.

Cea mai memorabilă bătălie din istoria frământată a nisiparului (cea care a consemnat o îndelungată perioadă de pace şi dreaptă ocârmuire) a avut loc doar

printr-un hazard al sorţii. Cine şi-ar fi închipuit vreodată că bucătăreasa poate avea un copil? Şi cum de s-a întâmplat ca în acea zi să-l aducă la grădiniţă? Nu vom şti niciodată. Ceea ce trebuie reţinut e că acea fiinţă care tot dădea târcoale nisiparului cu priviri piezişe de animal la pândă nu era ca noi. Era la şcoală. Şi nu oricum, ci într-a patra. Era, dacă vreţi, ca şi cum Mircea cel Bătrân ar fi fost încolţit de tancurile şi mitralierele U.R.S.S.-ului. Un U.R.S.S. ameninţător şi îngâmfat, o dihanie desprinsă din negura şi oroarea viitorului. Cu un chiuit scurt, care ne-a îngheţat inimile, graniţele noastre au fost încălcate, ca şi cum la mijloc n-ar fi fost decât nişte biete roţi de cauciuc înjumătăţite. În mai puţin de o clipă, un zid care împrejmuia două baze muntoase s-a surpat sub tenişii lui nemiloşi. Apoi o cetate. Întreaga noastră civilizaţie, rod al atâtor şi atâtor sacrificii, se prăbuşea întocmai ca un castel de nisip. Iar rânjetul, rânjetul şi dispreţul lui păreau să spună tot: „Io-s în clasa a patra, voi la grădiniţă; io-s în clasa a patra, voi la grădiniţă”. Atunci am înţeles pentru prima oară că fără demnitate şi curaj nu se poate înălţa o patrie. Atunci, privind chipurile îngrozite şi neputincioase ale cetăţenilor mei şoimi, am simţit cum prin vinele mele se scurge ceva din încrâncenarea răzeşilor conduşi de Ştefan (sau de Mihai Viteazul?) care au dat piept cu nemţii la Oituz şi Posada. Cu o ură neîmpăcată mi-am şoptit atunci în barbă „pe aici nu se trece!”. Şi tot atunci, un impuls năvalnic, o inimă ce palpită, un braţ de fier şi o mână oţelită m-au făcut să-l îmbrâncesc. Şi, ca prin vis, într-o explozie de mândrie şi triumf a poporului meu cel atât de asuprit până odinioară, i-am văzut zâmbetul trufaş ştergându-i-se de pe faţă, călcâiele atingând jumătatea de cauciuc, iar corpul lui uriaş, de pionier în clasa a patra, prăbuşindu-se la pământ. Pe scurt: i-am spart

capul, pentru că ţeasta lui de invadator s-a dovedit prea fragilă în contact cu asfaltul de dincolo de nisipar. Inutil să spun că a dat bir cu fugiţii. Abia în acea clipă, în viaţa aceea cu totul şi cu totul reală de şoim la grădiniţă, şi nu în cealaltă, mai puţin certă, de sosie a lui Rahan, am înţeles cu adevărat ce înseamnă destinul unui erou: să fii îmbrăţişat, adulat, ridicat pe braţe, iubit... Un erou gata să fie căsăpit cu făcăleţul de către o mamă bucătăreasă, dar lucrurile astea au deja prea puţină importanţă. Consemnez în această filă de istorie că însăşi Patria, adică tovarăşa Stănescu, mi-a luat apărarea şi i-a explicat nefericitei că eu nu am făcut nimic altceva decât să-mi apăr moşia şi nevoile şi neamul. Tovarăşa Stănescu, mama noastră a tuturor, a susţinut întotdeauna cu străşnicie că un asupritor nu poate avea altă soartă decât să stea închis tot restul zilei într-o bucătărie.

Dreptatea a fost făcută. Iar eu am îmbrăţişat din tot sufletul şi fără să stau prea mult pe gânduri cea mai frumoasă meserie dintre toate meseriile lumii. Aceea de legendă vie. Aceea de Atoatestăpânitor şi Întâilegiuitor în hotărârile, treburile şi acţiunile unui regat. Nici nu vă puteţi închipui cât pot fi ele de multe. Să-ţi baţi joc de Angelica mucioasa. Să primeşti cele mai bune jucării. Să ţi se împartă întotdeauna colţul de pâine. Să nu care cumva să pretinzi că le iubeşti pe Roxana, Diana şi Ana Maria, pentru că altfel vei avea de pătimit. Să nu le spui niciodată celor trei fete că sunt iubite în secret, pentru că ruşine mai mare nici că există. Să mănânci doar cu lingura şi furculiţa cu acoladă, semnul inconfundabil al celor aleşi. Să te aşezi doar pe tronul (scăunelul) din imediata apropiere a desenului cu minge de pe faţa de masă. Să porţi cu demnitate sceptrul puterii (un cerculeţ roşu care, de obicei, se arunca pe gâtul unei raţe de

plastic). Să nu ţii cu Steaua. Să nu fii spus la tovarăşa. Să joci *Ce fac eu să facă toţi*. Să cânţi *Alunelul* doar dacă eşti constrâns. Să nu te atingi de păpuşi. Să le rupi doar capul. Să nu dai în fetiţe. Să faci tablouri cu pisici şi floricele şi pentru cei care nu ştiu să le facă (în cazul ăsta, eu). Să te fereşti de duşmani. Să iubeşti indienii. Să taci când ţi se spune să taci. Şi câte şi mai câte: o grămadă de îndatoriri şi probleme de care eram nevoit să mă ocup în permanenţă.

Noroc cu bunul Dumnezeu. Care, de acolo de la el, din cerul acela înţesat de îngeri îngeraşi şi steluţe sclipitoare, m-o fi văzut cât pătimesc pentru supuşii mei. Şi, pesemne ca să mă izbăvească de toată truda şi chinul meu amarnic, mi-a trimis un ditamai semnul divin în timpul somnului de după-amiază. Acest semn, căci despre semne este vorba, avea forma şi conţinutul unei diarei feroce. E adevărat, la prânz înghiţisem pe nerăsuflate o farfurie de mazăre stricată, dar, dacă acesta, şi nu altul era motivul celor ce s-au petrecut atunci, de ce, dintre toţi şoimii patriei, tocmai eu am fost cel desemnat să depună mărturie pentru calitatea îndoielnică a unei mese? Se prea poate, nimic nu e exclus, ca la mijloc să fi funcţionat

şi blestemul bucătăresei. Cert este că, atunci când m-am trezit, şi, credeţi-mă, am făcut-o aproape instantaneu cu fenomenul acela răvăşitor, am trăit nişte clipe nu tocmai plăcute. Pentru că una este semnul lui Dumnezeu, şi cu totul altceva să te aşezi pe un scăunel atunci când în intimitatea pantalonaşilor ăia de stofă zace un asemenea monstru de mazăre revoltată. Ca să n-o mai pun la socoteală pe tovarăşa Stănescu, care, cu simţurile ei antrenate în detectatul spurcăciunilor, a rostit cu o forţă crudă întrebarea retorică „care s-a căcat pe el” şi apoi, ca o consecinţă implacabilă, „că pute de-

mi mută nasu’”. Întrebarea era, fireşte, retorică, pentru că tovarăşa nu se aştepta să-i şi răspundă cineva. Aşa că, deja cu crucea pe umăr şi proba strivită de scăunel, şi în chiuiturile bezmetice ale poporului meu care o dădeau ca victimă sigură pe Angelica, tovarăşa ne-a tras rând pe rând pantalonii în jos, descoperind fără milă vreo douăzeci şi ceva de mărturii sincere (adică funduri de şoim) până când, mă rog, aripa destinului s-a oprit din fâlfâit în dreptul meu şi cam asta a fost tot. Trebuie să vă spun că niciodată n-aş fi presimţit că o tăcere poate să spună atât de mult. Şi, da, tăcerea poate fi totuna cu consternarea, numai că eu unul aş fi preferat să nu aflu nicicând filozofia asta. Pe deasupra tuturor mai plutea ceva, aş putea s-o numesc o întrebare nerostită, dacă o întrebare ar fi atât de dată naibii încât să mai şi plutească, în fine, eu zic că plutea şi se putea traduce aproximativ în forma asta: cum s-a ajuns cu chestia aia până la mine?

Ştiu, ştiu, e demn de milă ce-am făcut în zilele ce-au urmat. Să le explici unor oameni care au crezut în tine că nu e tocmai vina ta, că blestemul bucătăresei, că mazărea a fost aşa şi pe dincolo, că, întocmai ca o replică dintr-un film pe care nu-l văzusem, „nimeni nu-i perfect”, că, vezi Doamne, am fost otrăvit de un duşman de-al meu, unu’ Cristos, şi câte şi mai câte. Doar pe Dumnezeu l-am trecut sub tăcere. Şi pe undeva trebuie să fiu şi eu înţeles. Până la urmă, să devii legendă vie nu e o treabă chiar atât de rea.

Pe vremea aceea, când bunul meu renume încă mai făcea înconjurul grădiniţei şi ajungea până şi la urechile sângeroşilor gemeni Horia şi Dragoş de la grupa mare şi vecină, care îşi arătau respectul păstrând o distanţă regulamentară şi faţă de cel mai neînsemnat scutier din tabăra noastră, pe când cealaltă grupă mare, a noastră,

trăia pe piscurile semeţe ale prosperităţii şi dezvoltării maxime, Patria a încetat să mai fie tovarăşa Stănescu. Pur şi simplu, şi nu atât pur, cât mai ales simplu, ideea asta de datorie mi-a fost înlocuită (înfrântă, spulberată) de ceva mult mai puternic, mai puţin palpabil, dar cu adevărat răscolitor. Ca să fiu exact, era vorba de un ditamai simbolul proţăpit la noi în cuier. O stemă. Iar stema asta se afla într-o cârdăşie strânsă (atât de strânsă, încât, oricât m-am străduit, n-am reuşit s-o dezlipesc de-acolo niciodată) cu un obiect aproape mistic, care îmi trezea tot felul de stări contradictorii, de la veneraţia cea mai înaltă până la dispreţul cel mai negru. Acel obiect se numea chipiu. Mai încolo de el, pe undeva prin sufragerie şi de multe ori în bucătărie, cu o sticlă de ceva în faţă, poate vodcă, se afla un nene. Chipiul era al lui. Nenea era militar. Şi servea Patria, adică stema aia cu stea, munţi şi brazi şi holde atârnată în cuierul nostru. Asta era meseria lui. Să poarte stemă. Adică să se plimbe cu Patria pe cap. Aveam, în sfârşit, dovada clară, esenţială şi cutremurătoare că Patria există. Tovarăşa Stănescu era condamnată astfel la o soartă crudă: să redevină o simplă tovarăşă. Era la fel ca în pilda cu Mahomed: dacă tot nu reuşisem să dau de ea în carne şi oase, Patria mi-a făcut hatârul să vină ea la mine. Era simplu. Ca bună ziua. Ce nu puteam înţelege era ce făcuse să merite acel nene mic, gras şi chel o asemenea distincţie înălţătoare. Pentru că, hotărât lucru, nu părea să fie tocmai demn să îndeplinească aşa o misiune. În primul şi-n primul rând, judecaţi şi voi singuri, gestul lui automat atunci când intra pe uşă era să se descotorosească de Patrie şi s-o atârne în cuier. De parcă asta ar fi aşteptat de nu ştiu când. De parcă ar fi fost o povară mult prea grea pentru capul lui transpirat şi cu zulufi la tâmple. Apoi, între noi fie spus, atitudinea

lui n-avea nimic grandios în ea, ca să nu zic că lăsa de dorit. El avea treabă cu mama. Iar mie îmi spunea „matenule”. Trebuie să ştiţi că nimic nu-mi displace mai tare pe lumea asta decât să fiu strigat „matenule”. Matenule e un nume de prost. Asta e. Pe mine, mama şi cu tata m-au botezat Matei. Doar atunci când, să zicem, vrei să mă linguşeşti sau îţi sunt, cum ar veni, drag, poţi să-mi spui „Mateiaş”. „Motă” sau „Puşiţa” sunt, iarăşi, cu desăvârşire interzise. „Puşiţa” mi-a spus de când mă ştiu Uca, iar „Motă”, mama. Şi, gata, s-a rezolvat. Pentru că în grupa mare eşti mare şi te enervează cumplit toate sclifoselile astea. „Matenule”, vezi Doamne! Ca să nu mai pun la socoteală că, atunci când apărea nenea, matenul ăsta trebuia s-o uşchească afară. Mai precis, dacă tot nu v-aţi prins despre cine e vorba, eu. Şi aici chiar nu mai am nicio idee prin care să vă explic de ce, de fiecare dată când apărea el, eu îmi doream să rămân acasă şi să stau, aşa, pur şi simplu, cu mama. Nu se putea. Şi mai nasol era că şi mama gândea ca el. Pe când mă încălţam, Patria se hlizea la mine din cuier. În momentele alea o uram, o făceam proastă, tută, vacă şi câte şi mai câte. Şi să nu fiu înţeles greşit, dar era şi vina ei. Eu, dacă aş fi fost patrie, nu m-aş fi lăsat purtat aşa, de oricine. Mi-aş fi ales un om ca Old Shatterhand, puternic, frumos, nobil, care să mă servească şi să mă apere toată ziua, de dimineaţa până seara. Şi, de fapt, şi toată noaptea. Păi, ce, poţi să te abandonezi chiar aşa, pe mâinile oricui? Şi acum încă o chestie: nenea ăsta avea chiar şi un copil, pe Florin. Şi poate să mă bată la cap oricine cât ar vrea, dar eu sunt convins că e imposibil să-ţi serveşti Patria atunci când ai un copil. Pentru că un tată d-aia şi-a făcut un copil, ca să aibă grijă de el. Aşa că, oricum ar fi făcut nenea, nu era bine. Dacă îşi servea Patria, însemna că e un tată prost, iar

dacă nu o servea, degeaba se mai dădea mare cu chipiul. Din două una. Nu? Florin a venit de trei ori pe la noi. Mare greşeală. Pentru că mă enerva foarte tare. Adică, nu prea înţelegea că eu n-am chef să-l bag în seamă. Şi insista. Prea mult. Nepermis de mult. De exemplu, odată s-a apucat să-mi explice la ce folosesc cuburile de lemn. Cuburile de lemn erau ale mele. Şi, în afară de „matenule”, nimic nu mă enerva mai tare decât să mi se zică ce se poate face cu lucrurile mele. Măcar dacă avea şi el vreo idee nemaiauzită. Dar nu, Florin ăsta, cu un calm incredibil, a început să-mi arate cum se construieşte un turn. Asta-mi depăşea orice putere de înţelegere. Cum poate să-ţi treacă prin căpăţână, fie şi pentru o secundă, ideea că un băiat care are cuburi de la trei ani nu ştie cum se ridică un turn? E la mintea cocoşului: pui cub peste cub peste cub şi gata, ăsta-i turnul. Mi-a fost mai clar ca niciodată că era ceva în neregulă cu băiatul ăla. În sensul că era cam tolomac. I-am şi spus, cât se poate de normal, iar el ce credeţi c-a făcut? Absolut nimic. A continuat să ridice turnul. Pe vremea aceea, ca şi în zilele de azi de altfel, răbdarea mea avea o limită. Iar limita asta, când e trecută, te împinge la tot felul de fapte. De exemplu, fără să stai prea mult pe gânduri, să-i dărâmi dintr-o lovitură marea lui grozăvie şi, ca să te faci înţeles ca lumea, să-l ţinteşti cu un cub în cap. Să-l şi nimereşti. Şi să-ţi pară şi bine. Cu ocazia asta, în principiu reprobabilă, am aflat însă un lucru bun: că poţi să ai un tată care să servească Patria şi tot nu-i mare scofală de capul tău. Florin, tot în grupa mare, n-avea nicio forţă şi se prăbuşea ca o brânză la cea mai mică piedică. Nici când mă pâra lui ta-su nu se întâmpla nimic. Pentru că aia era casa mea. Şi cuburile erau ale mele. D-aia. Iar nenea semăna foarte mult cu fi-su. I-au trebuit, v-am spus, trei vizite cu Florin la noi ca

să priceapă că nu e rost să-l mai aducă. De fiecare dată se sfârşea la fel, pentru că, după ce un om a înţeles cu cine are de-a face, simte, aşa, o plăcere deosebită, să-i demonstreze ăluilalt că-i un papă-lapte. Nu-i mai dădeam chiar cu cubul în cap, dar până la urmă, cumva, cu o palmă sau un şut, el tot se pornea pe plâns. Nu, Florin n-a mai venit pe la noi, dar într-o bună zi a sosit cineva mult mai simpatic, mai frumos şi mai iubit. Era, totodată, şi mult mai plângăcios. Era un bebeluş. Îl chema Mircea. Şi era fratele meu.

Fratele meu Mircea, chiar aşa bebeluş cum era, l-a justificat de-a binelea pe nenea ăla. Dacă până atunci nu se învrednicise deloc să-mi demonstreze că are vreun rost în apartamentul nostru patruzeci cu patru camere de la etajul patru, dintr-odată a devenit un personaj cu puteri depline. Era tatăl fratelui meu. Şi, de parcă asta ar fi presupus te miri ce puteri şamanice (de povăţuitor, învăţător, înţelept sau mai ştiu eu ce), de parcă tatăl meu cel adevărat n-ar mai fi rămas tatăl meu, în mintea lui s-a produs acel gen de scurtcircuit ce trebuie să-i fi dat senzaţia că e nevoie să se ocupe puţin de mine. De unde până mai ieri (un ieri cam palid şi indefinit) nu depăşisem acel stadiu de-o candoare desăvârşită, tip „şi tu ce mai faci, matenule?”, „bună ziua, bine”, scurtcircuitul acela l-a redirecţionat înspre bietele mele desene (de nota şase, dacă vă vine să credeţi), spre mâinile şi faţa mea (evident, murdare), spre cunoştinţele mele despre natură (invariabil puţine faţă de cele ale lui Florin). Într-un cuvânt, pentru că uneori un cuvânt are darul să spună tot, a devenit un nesuferit. De suferit însă cel mai mult a suferit Patria. Patria, care a încetat să mai fie patrie în sine şi, printr-un miracol al dedublării, al suprapunerii sau mai ştiu eu prin ce proces ştiinţific, a devenit un fel de extensie a lui nenea ăla. Prelungirea lui

până în cuier. O fi reprezentat ea chestii teribil de măreţe, nimic de zis, numai că pentru mine toate astea semănau din ce în ce mai bine cu simptomele inconfundabile ale unei dureri în cot. E adevărat, mai existau şi momente în care mă bucuram de existenţa ei: atunci când chipiul dispărea din cuier şi se reaşeza pe creştetul lui nenea. Însemna că misiunea lui pacificatoare de aici se încheiase şi că treaba cu servitul Patriei avea să se desfăşoare prin alte locuri şi pe la alte mămici. Nu ştiu care să fi fost motivele ei, dar mama nu se bucura atât de tare ca mine. Şi cred că nici Mircea. Care, în felul lui, ţinea morţiş să ne arate asta. Cu o forţă şi o energie de speriat, se vedea de pe atunci că va fi un mare alpinist, se căţăra pe plasa metalică a pătuţului, se prindea cu mâinile de bara de sus şi pornea să salte zdravăn cu picioarele, ore şi ore în şir, pe saltea, până ce pătuţul devenea un fel de vehicul, un pătuţ umblător, care se deplasa, încet, dar sigur, prin cameră. Să fi fost un om călare pe un bizon şi tot n-ar fi ieşit zdruncinăturile alea. Vecina de la trei, doamna Hâncu, terorizată de bufniturile din plafon, n-a crezut niciodată că aşa ceva se poate întâmpla. Era atât de pornită, încât mama a fost nevoită s-o cheme şi să-i arate adevărul gol-goluţ. Sau, în fine, cu nişte scutece de bumbac. Ţin minte doar că vecina Hâncu (care era totuna cu mama lui Remus) a căscat nişte ochi, nu cât cepele, ci mai curând cât pepenii, şi-a făcut cruce şi a rostit: „Aşa ceva n-am văzut de când mă ştiu”. Şi apoi a plecat, ceva mai liniştită. Măcar acum credea.

Din respect pentru istorie şi în conformitate cu adevărul, se cuvine precizarea că acel an a consemnat şi debutul lui Mircea în alpinism. Traseul, o premieră absolută de altfel, prezenta în porţiunea lui de mijloc o surprinzătoare înclinare de grad zero, care, dacă e să ne

luăm după limbajul profanilor, s-ar traduce prin termenul de orizontală. Ceea ce nu trebuie scăpat din vedere e aspectul, decisiv altminteri, privitor la etatea la care fratele meu binevoia să se afle. Bănuiesc că adjectivul „fragedă” e cel care rezonează cel mai intim cu vârsta aia, cuprinsă, cu aproximaţie, între a şaptea şi a opta lună de la naştere. Acest amănunt, pomenit în rândurile de mai sus sub forma sinonimului său, substantivul „aspect”, face ca termenii de comparaţie să nu mai funcţioneze la parametrii lor normali. Ceea ce pare la prima vedere (un flecuşteţ, un mizilic) un gest de o banalitate lucie – faptul de a coborî dintr-un pătuţ – capătă o însemnătate cu totul şi cu totul aparte. Aş putea chiar să scriu şi, după cum vedeţi, deja m-am apucat, că acea coborâre din pătuţ echivalentă cu începutul traseului alpin are toate datele necesare pentru a fi asemănată unui zbor de aterizare. Iar pentru un astfel de zbor ţi se cer nervi de oţel, rezistenţă sporită la efort, un stoicism exemplar (ce altceva decât durere poţi să simţi atunci când ajungi pe covor cu o bufnitură surdă?), un plan dinainte stabilit, dublat de o doză consistentă din acel aliaj imponderabil cu care sunt înzestraţi toţi marii temerari ai lumii: curaj. Fără el, toată acea şerpuire de-a buşilea ce a urmat pe podeaua dormitorului, peste obstacole zornăitoare, căluţi de lemn, soldăţei prăbuşiţi şi cuburi ascuţite, tot acel drum spre lumină (iar în contextul de aici lumina nu trebuie confundată cu o metaforă de doi bani, pentru că ea desemnează precis ţinta spre care se îndrepta Mircea) n-ar fi valorat nici cât o ceapă degerată. Lumina aceea nu era nicidecum o luminiţă şi în niciun caz nu se afla la capătul vreunui tunel. Nu. Ea se lăfăia pe balcon. Iar din nefericire, uşa de la balcon era deschisă. N-am să intru în detalii de specialitate. Am vaga intuiţie că pot fi

plicticoase. Pot însă să depun mărturie că fratele meu a răzbit într-un târziu pe vârful acela straniu şi plin de rufe, balconul nostru de la etajul patru. Priveliştea (comparabilă doar cu splendoarea sălbatică a Ceahlăului la apus) cuprindea, pe lângă felurite zări albastre, piscurile semeţe şi înţesate de antene ale C 37-ului, aburii lăptoşi ai grădinii din spatele lui D 13, un fragment strălucitor din aleea Parva, blocuri răzleţe, arbori şi arbuşti, iar undeva, pierdută într-un orizont accesibil, clădirea pătrăţoasă şi veselă a şcolii 57. Se prea poate ca Mircea să-şi fi dorit să se abandoneze cu totul luminii acesteia în care se scăldau atâtea şi atâtea minunăţii. Se prea poate să se fi gândit cu tristeţe la balconul care nu-i putea oferi totul. Şi atunci, inima lui de explorator năvalnic trebuie să fi luat o hotărâre. Fără să fi avut la îndemână spituri şi pitoane bătute în stâncă (fapt de înţeles din moment ce el era primul care se încumeta pe acel traseu, iar despre stâncă s-ar fi putut spune că aducea mai mult a bloc), fără să se fi gândit măcar o clipă la utilitatea unei bucăţi de coardă sau de cordelină (indispensabilă atunci când ai de-a face cu un rapel), fără să fi folosit ham şi chingi, ci doar scutece şi bretelele de la bluziţa cu răţuşcă, fratele meu mai mic a început să se strecoare tacticos, întocmai ca un bebeluş de şapte sau opt luni, prin acea fantă minusculă dintre parapet şi pardoseala balconului. A apucat să-şi treacă picioarele în afară, apoi poponeaţa, puţin din burtică şi totul a luat sfârşit. La ţipetele unei femei din blocul de vizavi, căreia, dacă i-aş enumera stările, ar trebui să încep cu stupoarea ca să sfârşesc cu isteria, mama, care călca rufe în bucătărie, a înţeles cam pe unde trebuie să-i fi dispărut copilul şi, fără să stea prea mult pe gânduri, a curmat acea glorioasă aventură pentru alpinism, groaznică pentru noi, ăştilalţi, în modul cel mai logic cu

putinţă. L-a înşfăcat de umeri, l-a tras înainte de-a aluneca în gol şi, tremurând, l-a aşezat în pătuţ.
Nenea nu prea era la curent cu toate astea. Venea rar, mă blagoslovea cu un „matenule” (mă făceam, se pare, pe zi ce trece mai mare) – mai nou, îl căpătuise şi pe Mircea cu un alint: „piciric” –, mai stătea puţin, fuma. Tatăl meu însă nu mai venea deloc. Intrase, cumva, într-o zonă cam ciudată şi cu foarte multă ceaţă. Nu-mi plăcea să-l caut acolo, era frig şi mama avea un pulovăr galben. Patria, în schimb, habar n-avea de toate astea. Aşa cum stătea, lepădată în cuier, aveam, nu ştiu de ce, senzaţia că puţin îi păsa ei de pulovărul mamei.
Într-o bună zi, am pândit ca nenea să nu fie prin preajmă, m-am furişat precum Rahan cel de odinioară, am apucat chipiul de cozorocul lui tare şi, cu mare băgare de seamă, am făcut pipi în el. Nu mult, câţiva stropi, ca să nu intre nimeni la bănuială. M-am gândit apoi să fac şi caca, dar era deja prea mult şi, ca să fiu sincer, nici nu-mi prea venea. Atunci am înţeles, fără să fie nevoie de demonstraţii complicate, că, dintre toate lucrurile din lume, cel mai mult şi mai mult Patria era o oliţă.

10 Încurcate sunt căile domnilor

Când mama, cu pântecele ei ca o proră şi cu silueta de fregată, s-a grăbit să acosteze în portul acela agitat (*Spitalul municipal*) şi a lăsat să se ivească pe cheiuri, înaintea prânzului, un bebeluş cu numele Mircea, un alt Mircea deja exista. Întâmplarea face că într-o ultimă zi de aprilie, cu zumzet de gâze, soare, vântişor şi fete care-şi lepădaseră cizmele şi dresurile de lână, amândoi erau pământii la faţă. Unul, bebeluşul, din cauza cordonului ombilical care-l încurcase la coborârea pe mal, celălalt, bunicul nostru, din pricina cancerului

pulmonar care avea să-i fie descoperit curând, pe la începutul lui iunie. Eram aşa fericit! Încă. Am intrat în maternitate ca un fulger globular învelit în uniformă de liceu, portarul, brancardierii, doctorii şi asistentele n-au îndrăznit să-mi bareze calea, mama golise un borcan cu cremă de ciocolată şi se perpelea fără să doarmă. Ne-am îmbrăţişat tare, tare de tot, până am văzut o mulţime de steluţe verzi, nu câte trei pe-un epolet, aurii, cum purta tatăl nou-născutului. Cam la o săptămână distanţă, când, după consumarea formalităţilor vamale şi medicale, noul Mircea a părăsit portul acela insipid şi a pornit pe uscat, nu pe ape, către aleea Băiuţ (ca să ia în stăpânire un pătuţ metalic, o mulţime de scutece, o cădiţă bleu şi noţiunea de acasă), Uca l-a privit lung, cu palma la gură şi a şoptit întrebător: „Ce copil negru! o să trăiască?”. Mama n-a râs, dar nici n-a făcut febra laptelui. Ca lehuză, auzise ceva asemănător cu şaisprezece ani în urmă, când vechiul Mircea, tatăl ei, spusese despre mine (cercetându-mi capul perfect chel, pentru care o moaşă mă poreclise Gingis-Han) că arăt ca un avorton. Sunt convins că din patul în care tuşea, transpira, îşi măsura regulat temperatura şi trasa pe hârtie milimetrică graficul unei febre stranii, de obicei 37 şi câteva liniuţe, câteodată, din senin, dincolo de 39, ascultând Beethoven, Mahler şi Vocea Americii, recitind la sfârşitul primăverii şi în plină vară (tuşind, transpirând) cărţi despre Himalaya, Tian Shan, Cordilieri, Alpi şi Polul Sud, bunicul meu a transmis cale de şapte kilometri, tocmai până-n pătuţul metalic al fratelui meu cel mic, visul seducător al crestelor albe, tainele alchimiei alpine, limbajul norilor şi al vântului, frisonul escaladelor izbăvitoare. Un puf minuscul, asemănător funigeilor (dar care nu era unul din ei, fiindcă toamna nici nu se întrezărea), trebuie să-şi fi luat zborul din centrul

oraşului, mai precis de pe strada Crăciun, de la numărul 21, să se fi înălţat şi să fi plutit pe deasupra acoperişurilor, bulevardelor, copacilor, turlelor de biserici, pieţelor şi maidanelor, să fi ajuns într-un târziu peste blocurile din Drumul Taberei, iar acolo, deloc derutat, ştiind prea bine care-i sunt ţinta şi menirea, să se fi îndreptat către D 13 (spre colţul său nordic), să fi pătruns pe una din ferestrele deschise ale apartamentului 40, să fi căutat şi să fi descoperit camera nou-născutului şi, într-un moment în care el, pruncul, dormea dus (străbătut de amintiri intrauterine şi de proaspete senzaţii extrauterine), să se fi strecurat pe una din nările lui, să fi fost inhalat ca un abur, să fi alunecat apoi prin vine şi vinişoare până la dibuirea sufletului într-un cotlon al trupului mărunţel, unde (precis) s-a culcuşit ca o sămânţă vrăjită, din care avea să răsară iubirea în stare pură, cristalină, pentru munţi.

Atâta drum (cam şapte kilometri, cum ziceam), puful minuscul n-a fost purtat prin văzduh nici de adierile molcome ale arşiţei, nici de furtuni, nici de îngeri, nici de puterile nevăzute ale telepatiei, nici de ursitoare sau de descântece. Ci de harul omonimiei. În lunile calde în care un Mircea se înfiripa, iar alt Mircea se topea, când mama era prinsă ca într-o menghină între ei doi, fiu şi tată, primul cerşindu-i laptele din sâni (cu insistenţa abia sositului pe lume), al doilea umplându-i obrajii de lacrimi (cu abandonul şi lehamitea bolnavului incurabil), dualitatea prenumelui aceluia a făcut ca patima alpină a unuia să se prelingă în celălalt, ca dragostea lor comună să supravieţuiască.

O realitate mai veche, un fel de adevăr istoric blajin, e însă de neocolit. Înainte ca fregata aia cu profil de femeie însărcinată, cu prora ei ca un pântece, să fi aruncat ancora şi să-i fi îngăduit să debarce fratelui meu

cel mic (după nouă luni petrecute la bord), o barză ciudăţică îşi făcuse cuib în burtă la mama şi clocise oul uriaş din care (tot după nouă luni) a ieşit fratele meu mijlociu. Aşadar mult timp, foarte mult timp, aproape unsprezece ani scurşi de când apărusem în oraşul Bucureşti complet chel şi cu buricul gata să se usuce şi să cadă, bunicul nostru (Mircea Chiril în certificatul de naştere religios, numai Mircea în actele de stare civilă) a fost doar bunicul meu. Al meu şi atât. Or, cum el era doar al meu şi eu eram singurul lui nepot, cum el, ca tată, avea două fete şi eu eram băiat, vă închipuiţi ce funii groase, ca parâmele, ne-au legat în chip nevăzut. În semn de prietenie, din clipa în care am izbutit să scot câteva sunete, i-am şi spus pe numele mic. Nu nimeream chiar sunetele potrivite şi, poate tocmai de-aia, când am ţipat ca din gură de şarpe la o petrecere de familie, nimeni nu înţelegea ce-am păţit. Sorbisem pe ascuns dintr-un păhărel găsit pe marginea unui birou, după care fugisem în camera în care erau strânşi cu toţii, uluit şi îngrozit, convins că am înghiţit flăcări, bălmăjind printre hohote de plâns „apiţa Miţa”. A fost nevoie de răbdare şi de perspicacitate (aici i-a ajutat şi degetul meu arătător, care indica paharul mititel) până când au priceput ce se întâmplase. Apiţa era o ţuică tare, iar Miţa era Mircea. Mai târziu, după ce învăţasem literele, nu doar sunetele, am urcat împreună pante abrupte, sufocante şi am coborât văi ameţitoare, am fost pe brâne, pe ţancuri, pe povârnişuri, prin prăpăstii şi păduri, pe platouri şi grohotişuri, în şei, la cascade, prin jnepenişuri, zmeurişuri şi întinderi de urzici. Primul vârf impunător mi s-a arătat, datorită lui, în masivul Retezat, dar nu în zona înaltă, a stâncilor cenuşii şi a ierburilor pitice, ci la cabana Pietrele, unde el şi-a golit rucsacul pe un pat, iar pe salteaua hărtănită s-a ridicat un munte de

pachete de ţigări, toate Snagov, un pisc uluitor pentru un băieţel care încă mai mergea la grădiniţă. Tot atunci, în zilele de august (cred) în care destui mă întrebau pe creste sau prin căldările glaciare „câţi ani ai, puişor? ”, iar eu le răspundeam înfoiat ca un cocoş „cinci”, am suit pe Peleaga, pe Păpuşa, pe Judele şi pe Slăveiu, am aruncat o mulţime de pietre în lacurile Galeşu şi Bucura. Pe-o potecă marcată cu triunghi roşu, într-o dimineaţă, mi-l amintesc pe Mircea (căruia, jur, nu i-am zis niciodată bunicule, tataie sau mai ştiu eu cum) oprindu-se deodată şi explicându-mi că trebuie să ude un fag bătrân. Razele soarelui străpungeau frunzişul, picăţele de lumină năpădiseră pământul, brusturii, ciupercile, lichenii şi muşchiul de pe bolovani, ar fi putut foarte bine să iasă de prin scorburi zâne sau pitici (n-au ieşit), iar eu mă gândeam cât de bun e el, înalt, bronzat, cu cafeaua lui fierbinte din termos şi cu ciocolăţelele pentru mine, cum are el grijă până şi de-un ditamai copacul, stropindu-l cu un jet gălbui, lucitor, ca o limonadă. Încet, încet, ascensiune după ascensiune, traseu după traseu, anotimp după anotimp, descoperire după descoperire, m-am obişnuit cu ritualul lui montan şi i-am devenit un discipol dăruit. Pe coastele noroioase sau îngheţate, unde alunecam şi cădeam pe rând, cântam din tot pieptul (*Dăăăm cu fuuundul de pământ/ Văleeeleuuu/ Văleleu !*); pe culmile de unde zarea putea fi pipăită, mângâiată sau strânsă în pumn, el deschidea un duet (*Bună ziuaaa, doamnăăă Simaaa/ Te rog să-mi spui, te rog să-mi spui, unde-i latrinaaa/ Căci eu nu ştiuuu ce să faaaaac/ Dar îmi vineee să mă... pliiiiimb*) şi eu îl încheiam (*Mai la dreaptaaa, mai la stângaaa/ Mai încoa peste Carpaaaaaţi/ Căci acooolo este bineeeee/ Dacă vreţi să vă ... plimbaaaaaţi*); uneori, în zilele mohorâte, îmi mărturisea că şi-ar dori o ceaţă groasă, groasă de

tot, eu încercam ca blegul să aflu de ce, iar el mă lămurea („ca să nu te vadă nimeni cum mă pupi în fund”); în poieni ori în lungile drumuri prin păduri, recitam nenumăratele poezioare cu Artur, toate conţinând rima potrivită. Cu mâna pe inimă, declar că lucrurile astea (care-i contrariază pe mulţi, fiind vorba de maniere, de educaţie, de felul în care se poartă un bunic cu nepotul lui) erau chiar izvorul bucuriei. Pe munte, diferenţa de vârstă dintre noi era spulberată de vânt, patruzeci şi opt de ani se duceau în hăuri ca polenul sau ca praful, cum eu nu reuşeam să mă dau peste cap şi să ajung bărbat, el redevenea copil, nu numai prin cântecelele şi poantele din adevărata lui copilărie, ci prin sute de gesturi, cuvinte şi semne. Odată, la cabana Omu, după ce terminaserăm o ciorbă de fasole, am găsit întâmplător sub muşamaua murdară, pe cantul mesei, o iscălitură în lemn. Şi scria aşa: Mircea şi Didi 1935. I-a tremurat bărbia, i-a tremurat şi vocea, i-au tremurat multe pe dinăuntru (se vedea în licărul ochilor), recunoscuse înscrisul de-aproape jumătate de secol, de când el şi fratele lui, unul de cincisprezece ani, celălalt de paisprezece, se jucaseră cu un briceag în aceeaşi încăpere strâmtă, poate după ce mâncaseră o altă ciorbă de fasole. Ei bine, eu cu acel puşti umblam pe munţi, cu micul licean care tocmai îşi încrustase numele pe masa unei cabane şi care, întâmplător, îşi înlocuise fratele (ca partener alpin) cu primul lui nepot.

Serile erau altfel. Stingeam veioza, uşa de la balcon rămânea întredeschisă (oricât de frig ar fi fost afară), foşnetul copacilor se amesteca deseori cu fâşâitul focului din sobă, umbrele crengilor se împreunau pe pereţi cu umbrele obiectelor, întunericul se umplea cu poveşti (nu cu zmei, prinţese, motani încălţaţi, palate de cleştar, cai înaripaţi şi babe ştirbe), vârât sub plapumă ascultam un

alt fel de basme, cu Alexandru Macedon, Ulise, Domiţian, Mucius Scaevola şi Pompei, cu Magellan şi Vasco da Gama, cu Edmund Hillary şi Tenzing Norgay, cu poneii lui Robert Falcon Scott şi cu câinii lui Roald Amundsen, cu viscole cumplite şi avalanşe, cu urşi şi lupi, cu Mozart şi Salieri, cu nenumăraţii copii ai lui Johann Sebastian Bach, cu Richard Inimă de Leu, Henric al V-lea şi Bonaparte, cu vikingi şi constelaţii. Monologurile acelea nocturne (care pot şi ele, în fond, să contrarieze) se adunau ca nişte râuri molcome într-un fluviu binecuvântat, lucind ca arama, dar nu sub razele lunii, ci sub aura de lumină a bunicului meu. Mircea Chiril fusese şef de promoţie la Colegiul Sfântul Sava (unde, la partidele de ţurcă, era poreclit Mitică Centaurul), avusese cea mai mare medie din ţară la examenul de bacalaureat (când îl uluise pe Ţiţeica, în public, demonstrându-i că enunţul unei probleme este greşit), absolvise primul facultatea (deşi se căsătorise în anul II cu o femeie superbă, care, cu pletele ei ca mierea, ondulate, făcuse cândva să tresară gheaţa de pe patinoarul Oteteleşanu), cunoştea perfect latina (fiind capabil oricând să reproducă pasaje din Cicero, din Horaţiu, din Tacitus sau din Iuvenal), îl iubea mai ales pe Bacovia (pe care, incredibil, îl citea şi-n spitalul de ftiziologie, după ce i se diagnosticase cancerul pulmonar), construise şi proiectase, ca inginer, cam tot ce se putea construi şi proiecta (adunând zeci de brevete de inventator într-o mapă albastră, pe care-o păstra printre hainele puse la naftalină), era fascinat de Războiul celor două roze (descurcându-se cu ochii închişi în cronologia labirintică a dinastiilor York şi Lancaster), îi admira, deopotrivă, pe Scipio Africanul şi pe Seneca (preţuind bravura şi stoicismul), vedea în invazia sovietică din Afghanistan doar un pas înspre Golful Persic (în tentativa Kremlinului de-a controla piaţa

petrolului), nu suporta fotbalul (şi, pentru că-l mâhnea nebunia mea dinamovistă, îi lăuda pe Jesse Owens şi pe Emil Zátopek), punea cozile din magazine pe seama unei idei perverse a comuniştilor (de-a da oamenilor o ocupaţie şi un scop în viaţă, ca să nu se gândească la libertate, la drepturile lor şi la alte prostii).

Mirosul de pâine prăjită se întindea în casă, ademenitor, înaintea tuturor meselor cu Mircea. Pe munte, mirosul acela ca de prăjituri nu ne urmărea, dar pâinea prăjită apărea întotdeauna din rucsacul lui, când ne opream să mâncăm. S-a întâmplat odată, vara, să scriu un minuscul roman, în patru părţi, pe care l-am botezat *Patimile culinare ale bunicului meu*. Suna aşa:

1. Tanti Frosa, trufe şi şerbet

Cu obraji pufoşi, cu gropiţă în bărbie, cu pieptul pudrat până la decolteul rochiei şi cu o aluniţă tot pe-acolo, deasupra broşei (aşa cum o ştiu dintr-un tablou mic, un portret în ulei cu ramă aurie şi ovală), tanti Frosa mergea la rummy joia. Şi joia, când juca pietre, se îngrijea încă de dimineaţă să comande un carton cu cofeturi la Nestor, frumos ambalat, neapărat în hârtie cerată, după care, înaintea prânzului, cu părul ei alb şi privirea semeaţă (din acelaşi tablou), ascundea pachetul în şifonier şi-şi închidea uşa camerei cu cheia. Mătuşă bătrână, nu cu brâul de lână, ci cu umbrele de soare şi pălării cu voaletă, Eufrosina poseda un simţ aparte al pericolului, ştia prea bine ce înseamnă copiii într-o casă de profesori tineri şi exclama deseori „les barbares!”. Pe atunci, în chip bizar, bunicul meu era un băieţel. Iar băieţeii, dintotdeauna, au fost înzestraţi şi ei cu un simţ special (nu olfactiv, precis) dacă apar în secret bomboane de ciocolată, prăjituri sau fursecuri sub propriul lor acoperiş. Mircea Chiril, neatent la înflorirea

generaţiei ’27 şi la înmugurirea crizei economice din ’30, intra în odaia mătuşii imediat după plecarea ei în oraş, se strecura sub pat, după draperii, în lada pentru aşternuturi ori printre hainele puse la naftalină, îi auzea paşii la întoarcere, o simţea foşnind, ghicea după sunete unde era ascuns pachetul lucitor, o aştepta să termine şi să încuie, să se îndepărteze, apoi ieşea din cotlonul lui şi căuta tăcut, desfăcea fundele şi hârtia cerată, îşi umplea gura cu două-trei trufe deodată, îşi trecea degetele prin crema şarlotelor şi le lingea pe rând, compara şi înghiţea, praful subţire de cacao îi provoca tuse, dar nu tuşea, pe urmă, ca un motan sătul şi leneş, se străduia să lege panglicile colorate aşa cum fuseseră la început. Doamne, cum se înroşea tanti Frosa joi seara, la partidele de rummy, când se serveau cofeturile ei! Odată, nu într-o zi de joi, în alta (doar, în fiecare săptămână, erau la îndemână încă şase zile), băieţelul acela care avea să ajungă bunicul meu a descoperit pe raftul de sus al şifonierului, înfăşurat într-un furou, un borcan cu şerbet. L-a golit în linişte, tolănit pe patul uriaş, ca un velier, al mătuşii septuagenare, iar la sfârşit, cuprins de plictis, a prins câteva muşte care se tot izbeau de fereastră şi le-a închis în borcan. Tanti Frosa a năvălit în salon după-amiaza, exclamând: „Fulvioaro, blestematele au mâncat tot! P-ormă au murit...”. Fulvia (nepoata ei şi mama lui Mircea Chiril) a râs cu un ochi, iar cu celălalt s-a uitat tăios la copilul care desena un cocoş.

2. Armata lui de artilerie

Erau vremuri de război. Grele. Dar nu atât de grele cum ar fi putut să fie, fiindcă bunicul meu (devenit, prin legea firii, bărbat) se însurase curând după căderea Odessei, iar apoi, în loc să fie trimis pe front, intrase (datorită

intervenţiei unei generălese, o mătuşă din Iaşi a bunică-mii) într-o şcoală de ofiţeri de artilerie. În timpul unor manevre desfăşurate la est de Turnu Severin, a fost vizitat de tânăra lui soţie (care provoca mai multe răsuciri ale capetelor decât orice automobil de lux) şi a primit permisiunea să-şi petreacă un sfârşit de săptămână cu ea, într-un sat din apropierea taberei militare. Ca doi porumbei, şi-au visat clătite, au gângurit în bucătăria de ţară, au dat puţin din aripi şi, cu chiu, cu vai, au pus ceva pe foc. Zeama din tigaie bolborosea şi scotea fum, nu se lega şi nu se rumenea deloc, până când baba care-i găzduise le-a zis cu milă: „Puneţi, maică, şi nişte făină în laptili ăla”.

3. Miracolul văratic al combinatului de la Işalniţa

În anii de început ai republicii, ceasul istoriei personale a bunicului meu ticăia lent şi stins, cât să nu supere bătăile marelui orologiu al istoriei colective. Ca frate al unui deţinut politic şi ca ginere de industriaş, inginerul Mircea Chiril (fostul băieţel) lucra pe şantiere izolate, spre care dosarele de cadre răzbeau cu greu din pricina norilor de praf, a hărţilor aproximative şi a drumurilor desfundate. La construirea releului de pe vârful Coştila, a mâncat luni întregi mămăligă cu marmeladă, iar în drumurile prin burniţă şi ceţuri către funicularul de pe Jepi, pe Valea Mălinului sau pe Valea Albă, a împărţit de câteva ori ţigări (toate ţigările din raniţă) unor bărbaţi cu bărbi şi puşti, fără uniforme, care nu-şi descleştau buzele ca să-i spună ceva, dar îl salutau şi-i mulţumeau din cap. Mai târziu, când ticăitul ceasului s-a mai înteţit, când cele două fetiţe ale bunicului meu zburdau prin şcoli din centrul Bucureştiului şi când el lucra pe şantiere legate de vreo şosea sau de calea ferată, mesele au devenit altfel. La Săvineşti, unde pe-un afiş din holul blocului

stătea scris „Interzis să creşteţi porci în bae!”, primea o mulţime de ouă proaspete, nu de ţară, ci de balcon. La Işalniţa, întorcându-se într-o luni dimineaţa de acasă, prin iulie, colegul de cameră i-a umplut farfuria cu o ciorbă de pui. Dom’ inginer, l-a întrebat celălalt, vă amintiţi supa aia de săptămâna trecută? Se acrise rău de tot, aşa c-am dat-o într-un clocot şi a ieşit o ciorbicăăă... V-a plăcut?

4. Salamul din sobă

În vremurile în care orologiul bătea tot mai dogit, iar bunicul meu era de mult bunic (fiindcă eu mă născusem, gângurisem, învăţasem să merg, să vorbesc, să scriu, să pup fetele, să recit poezii patriotice şi chiar să rezolv ecuaţii), lui, care nu mai pleca pe şantiere, ci lucra pe Calea Griviţei într-un institut de proiectare, i-a venit ideea să închirieze cămăruţa de la mansardă unei muncitoare de la o fabrică de mezeluri. Nu-i cerea bani, pentru că banii erau din ce în ce mai inutili, iar mezelurile, din cauza pensionarilor care le stocau în pivniţe, în peşteri şi-n gropi săpate pe întuneric în spatele blocurilor, păreau noţiuni abstracte. Duduia plătea chiria în rude de salam, câte şase pe lună, pe care le scotea temătoare pe poarta fabricii, vârâte sub bluze vaporoase şi transpirate, din vâscoză. Vara, când nu făcea focul, bunicul meu păstra salamul în sobă.

În ziua în care am împlinit nouă ani, în apartamentul 40 din blocul D 13 s-au înregistrat trei fenomene naturale tulburătoare. Mai întâi, când nici nu începuse să se întunericească, folosind aparatul de fotografiat al lui tata, am pozat patru picioare, două în dres alb, două fără dres, două ale Alexandrei Ştefănescu, două ale Magdalenei Dina. Ele, fetele, stăteau lipite una de alta pe

marginea patului din camera mea, iar eu, rugându-le să zâmbească şi prefăcându-mă că le fixez chipurile, am prins tot ce exista de la brâu în jos, mai ales ce se zărea sub fustiţe. Pe urmă, pe la asfinţit, jucând noi trei faţea (după ce, la şcoală, Magdalena Dina tocmai ne lăsase pe toţi cu gurile căscate, scriind pe tablă expresia aia ciudată şi corectă gramatical, *de-a v-aţi ascunselea*), s-a întâmplat s-o caut pe Alexandra Ştefănescu, s-o caut şi s-o caut, în propria mea casă, unde cunoşteam toate ungherele, dulapurile, perdeluţele, subpaturile, nişele şi aşa mai departe, s-o caut şi să n-o găsesc. Alexandra Ştefănescu, cu năsucul ei cârn şi cam în vânt, avusese fantastica idee (şi cutezanţă) să se ascundă sub fusta mamei mele, o fustă largă şi lungă până la pământ. Iar mama, continuând să se învârtă prin bucătărie, tot aşezând jumătăţi de măslină, feliuţe de castravete murat şi pătrăţele de brânză peste senvişurile cu parizer, a îngăduit-o acolo până când eu m-am dat bătut, strigând asta cât puteam de tare. Târziu, dar nu foarte târziu, la scurt timp după ce dl Dina şi dl Ştefănescu şi-au luat fetele acasă, a mai ciocănit cineva la uşa noastră (unde soneria, ca de obicei, nu funcţiona). Era Mircea. Gâfâind puţin. Îmi adusese în dar un Pegas verde, modelul cel mai scump, cu ghidonul şi cu şaua reglabile, gata potrivite pentru statura mea. Ca să nu se prăfuiască roţile, venise cu bicicleta în braţe de la Valea Argeşului, din staţia de autobuz. Două-trei ore, până aproape de miezul nopţii, a stat cu mine printre blocuri, eu gonind în faţă, departe, el venind în urma mea agale, într-o ordine răsturnată faţă de cea din munţi. Mama susţinea, ca o ultimă consecinţă a celor trei fenomene naturale petrecute atunci, că aş fi pedalat neîntrerupt în somn, lovind-o cu genunchii în burtă până-n zori, când a fost nevoită să se mute în patul gol din camera mea.

* * *

Gustul păcii e dulce. Ca halviţa. Şi vine o zi, în tumultul războiului cu oamenii mari, când orice copil îl descoperă, întâmplător, după zeci şi sute de săptămâni petrecute în tranşee şi pe câmpurile de luptă, după asalturi, ambuscade, retrageri, marşuri, încercuiri şi regrupări care sunt toate, absolut toate, acre ca lămâia sau ca zarzărele. Din acea clipă, înverşunarea şi curajul încep să scârţâie, spiritul beligerant se înmoaie, punţile de legătură cu inamicul se întind tot mai des şi mai trainic, iar lucrurile bâjbâie în zona armistiţiilor şi a bunăvoinţei. Deodată, ghivecele cu flori ale Matildei nu mai sunt legate cu sfoară de clanţa uşii (ca să zboare de pe suportul de fier forjat şi să se facă ţăndări), motocicleta lui Şchiopu Bărbosu nu mai are rezervorul de benzină burduşit cu frunze (ca să i se înfunde carburatorul şi să nu pornească nici în ruptul capului), familia Ciocan nu mai calcă în căcăţeii de pisică pe preş (renunţând să confişte mingi şi să întrerupă meciuri memorabile pe aleea Băiuţ), nea More îşi aşteaptă liniştit corespondenţa (fiindcă nu-i mai e umplută cutia de scrisori cu noroi şi râme). Iniţial, echilibrul acesta e fragil, se poate nărui în orice clipă; la primul gest necugetat al adulţilor, duşmănia se reaprinde şi ripostele sunt nemiloase. Matilda, bunăoară, dacă scapă vorbe oţetite sau trage pe cineva de perciuni, e pierdută, chiar pierdută, oricât şi-ar păzi ghivecele de pe palierul de la etajul trei. Luni dimineaţa, în zori, tipul rotofei cu skodiţă bej, inginerul agronom care înnoptează la ea sâmbăta şi duminica, ajunge lac de transpiraţie (şi pachet de nervi) tot dând la pompă, o oră, o oră jumate, după ce găseşte roţile maşinii dezumflate, cu ventilele smulse. Şchiopu Bărbosu trebuie şi el să se poarte frumos cu puştii,

altminteri suportă consecinţe, chiar dacă motocicleta e închisă într-un garaj, departe. Iarna, după tiruri înteţite cu bulgări în ferestrele lui de la sufragerie sau de la dormitor, face cunoştinţă cu asprimea gerului, mătură cioburi şi e nevoit să caute un geamgiu. Se pot întâmpla multe, foarte multe, mai ales că trezirea unui conflict aţipit nu seamănă cu flacăra unei candele, ci cu o vâlvătaie. Gustul acela dulce, ca halviţa, este însă ispititor şi pervers, creează un soi de dependenţă, aşa că perioadele de acalmie care precedă pacea finală se înmulţesc şi se lungesc, din excepţii se transformă (încet, încet) în regulă. Între altele, e tare plăcut să intri fără griji în scara D a blocului D 13, să nu te furişezi, să nu mergi pe vârfuri cu ochii-n patru şi cu urechile ciulite, să ştii că nu vine nicio ameninţare, de niciunde, să urci liniştit, cu paşi normali, să nu te zgârceşti la săru' mâna, la bună ziua şi la răspunsuri cumsecade date vecinilor. Iar în asemenea momente tihnite, când armele sunt puse în cui, când strategiile militare se prăfuiesc, iar redutele sunt părăsite vremelnic de combatanţi, devin posibile gesturi şi fapte de neimaginat în trecut. Spre exemplu, eu, Filip, care i-am provocat Constantineascăi atâtea crize de furie, care am adus-o în pragul nevrozei cu coborâtul meu duruitor din cinci în cinci trepte, cu izbiturile în balustrada metalică, cu replicile mele nesuferite şi cu atâtea acţiuni de gherilă, eu, care am auzit din gura ei sute de ocări şi blesteme, care am încasat palme, nuiele şi curele usturătoare, ei bine, eu am rugat-o într-o zi de primăvară, senină, să-mi împrumute un ciocan, o şurubelniţă şi o daltă. Era puţin după prânz, tocmai ieşisem de la şcoală pe la începutul trimestrului III, făceam pe mine, simţeam că-mi explodează vezica şi nu reuşeam să descui cu cheia de la gât. Am bătut la uşă minute întregi, tare, cu degetele

şi cu pumnul, pe urmă, fără intenţia de-a relua ostilităţile cu oamenii mari, am făcut pipi într-o oală vişinie, cu smalţul ciobit, în care creşteau nişte garofiţe ale familiei Cristache. Nu m-a văzut nimeni, aşa că, după ce-am mâncat un măr găsit prin ghiozdan şi m-am tot învârtit pe casa scării, mi-a venit ideea să forţez yala. A fi spărgător, chiar spărgătorul propriei tale case, e o chestie aţâţătoare, un fel de castravete murat râvnit în timpuri neasemuit de dulci, ca halviţa. Constantineasca nu m-a întrebat nici la ce-mi folosesc uneltele pe care i le ceream, nici când aveam de gând să i le restitui, mi le-a dat pur şi simplu, cu mărinimie (fiindcă până la urmă pacea are un preţ), iar eu le-am luat, am suit iute la etajul patru şi m-am apucat să lovesc cu putere în toc, acolo unde bănuiam că trebuie să fie limba de la broască. Eram concentrat, înfipsesem dalta în lemn şi izbeam cu ciocanul, zgomotul era asurzitor, casa scării vuia ca o hală industrială, când, deodată, în plină străduinţă a mea de-a vedea încuietoarea cedând, s-a petrecut un lucru neaşteptat, am auzit înăuntru o voce de femeie, un pic mirată, întrebând „e cineva?” şi am văzut-o pe mama apărând în cadrul uşii, cu cel mai nevinovat chip din lume. În spatele ei, s-a ivit imediat un nene scund şi îndesat, desculţ, în maiou şi în pantaloni kaki, care-mi făcea cu mâna şi-mi zâmbea.

La vremea aia a prânzului (şi a primăverii), când mi-era cam foame, am înţeles că războiul are feţe nebănuite, că un nou front se deschidea unde mă aşteptam mai puţin (adică în bucătăria noastră) şi că inamicul paraşutat acolo din nişte nori fictivi (doar cerul era complet senin) nu era un luptător după ureche, ci unul bine instruit. Privind-o pe mama, care-şi pusese o fustă de stambă şi o bluză cărămizie, şi pe tipul ăla, care se încălţase şi îmbrăcase o uniformă militară, cu câte trei steluţe pe

epoleţi, am înghiţit în sec. Şi am descoperit uimit că gustul războiului nu era neapărat acru, ca lămâia sau ca zarzărele. Putea fi amar ca algocalminul. Stăteam toţi trei în bucătărie (Matei, slavă Domnului, era la grădiniţă, cred că dormea dus şi nimeni, dar absolut nimeni n-avea curaj să-i tulbure somnul, nici măcar „sângeroşii gemeni Horia şi Dragoş de la grupa mare”, conform capitolului 9), mama prăjea cartofi şi, în chip neobişnuit, mă întreba câte ceva despre şcoală, ofiţerul cerceta atent terenul, se străduia să afle ce-i cu mine, iscoditor, învăluitor, căuta să-şi facă o părere cât mai precisă despre trupele, fortificaţiile, armamentul greu şi muniţiile de care dispuneam. Ronţăind cartofii prăjiţi unul câte unul, tacticos, doar nu mă zorea nimeni să termin şi să plec (şi oricum n-aş fi plecat, oricât m-ar fi zorit), am încercat să-l pun pe piste false, să împrăştii fum, fum gros, să nu-i dau niciun indiciu în legătură cu forţele mele şi cu amplasamentul lor pe hartă. S-a apucat la un moment dat să vorbească despre avioane, închipuindu-şi că-mi va lua minţile cu o reţetă căreia cei mai mulţi dintre puşti nu-i rezistau. L-am lăsat să turuie, m-am arătat interesat de cunoştinţele lui aeronautice (mama căscase ochii, fiindcă ea ştia prea bine că băieţelul Filip nu-şi visase să se facă aviator, ci argitect şi gebul), tipul bănuiesc c-ar fi vrut să-şi frece palmele, dar se abţinea strategic, se simţea călare pe cai mari, galopa, mă credea prins cu totul în plasa lui de păianjen kaki, amâna să-mi dea lovitura mortală doar de dragul oratoriei, până când l-am întrerupt, aşa, într-o doară, mestecând un dumicat de pâine, şi l-am întrebat ce se întâmplă dacă pilotul şi copilotul au diaree.

După războiul cald de pe aleea Băiuţ, atins până la urmă, din cauza temperaturii lui ridicate, de un suflu de afecţiune între combatanţi, în bucătăria noastră se

instaura războiul rece. Unul de uzură, complicat şi parşiv. Şi nu conta doar faptul că puştii, topindu-se după limonadă şi după corcoduşe verzi, nu suportă algocalminul; atârnau ca plumbul tot felul de alte fapte, fiinţe şi principii. Ofiţerul – pe care Matei îl botezase *nenea*, căruia Uca (între noi, luptătorii din Rezistenţă) îi zicea *Generalul*, pe care bunicul nostru nici nu-l numea şi despre care unchiul nostru, Didi, spunea *ăla* – încerca să-i amăgească pe fraţii Florian, să le slăbească vigilenţa în propria lor cazarmă, apartamentul 40. Iar noi, băieţi fiind, deci un fel de curcani tineri, cu mărgelele, penele şi instinctele noastre, nu-l lăsam singur cu mama cât timp eram acasă şi cât nu ne copleşea somnul. Prin urmare, ne blocam toţi în bucătărie, unde era frig, grozav de frig, doar eram implicaţi într-un război rece. În ceea ce mă priveşte, i-am vorbit întotdeauna cu dumneavoastră, dar nu în semn de respect, ci ca să priceapă că, orice ar fi făcut (şi ar fi stat şi-n cap, precis, dacă l-aş fi tutuit, ar fi înghiţit biluţe de sticlă), îl consideram un străin antipatic, un agresor. La rândul lui, fără să-l intereseze câtuşi de puţin viaţa mea, mai mult aşa, pentru a mă fixa într-o bancă şcolară imaginară, să zicem în a patra pe şirul de la geam, mă chestiona când şi când în legătură cu matematicile şi cu literatura, domenii în care era convins că străluceşte. Iar după ce strălucea, îşi aprindea o ţigară, mai strălucea puţin, apoi se făcea alb-verde la faţă şi-şi turna un păhărel, observând că ea, mama, nu găteşte niciodată ciorbe şi-şi hrăneşte copiii cu multivitamine şi cavit. Totdeauna, ofiţerul s-a răfuit cu rămăşiţele mic şi mari burgheze din apartamentul 40 şi, în sens mai larg, din familia maică-mii, însă eu îl bănuiesc că uneori, când se închidea lung timp în baie, îşi injecta în venă cerneală Pelican, ca să i se albăstrească şi lui sângele, măcar un pic. E totuşi

incert ce se petrecea în baie, bănuiala e bănuială, iar adevărul e adevăr, tot ce pot să descriu cu mâna pe inimă este că atunci când intram după el (şi eram obligat s-o fac, dimineaţa, fiindcă altfel întârziam la şcoală) înăuntru mirosea tare amestecat. În aer pluteau vapori groşi de deodorant, pentru că aşa îşi imagina el că pot fi tăinuite sau reparate anumite fapte. Altfel, era drăguţ. Cândva, evadând din bucătăria apartamentului 40 împreună cu mama şi mergând ei doi să se bronzeze şi să se bălăcească în râul Argeş, s-a scufundat în apele adânci până la şolduri şi a prins cu mâna o babuşcă sau un biban. Sincer să fiu, cred că mama e convinsă şi în ziua de azi că peştişorul ăla a fost cel mai mare şi mai frumos peşte din lume. Şi, în felul ei, are dreptate. Războiul rece, după cum istoria recentă a dovedit-o, nu se câştigă prin şarje la baionetă, ci prin tenacitate, viclenie şi, ca în şah, prin mutări aparent inofensive făcute azi, cu scopul de-a buimăci adversarul mâine. Un asemenea registru, recunosc, nu ne prea era la îndemână nouă, fraţilor Florian. Prinşi în atâtea vârtejuri (eu, bunăoară, după parafarea tratatului de pace cu adulţii de pe aleea Băiuţ, descoperisem farmecul discret al băncuţei de la scara A, unde o fată şatenă şi grăsăncioacă, Monica, practica un fel de pedagogie a sărutului; Matei, aflat la grădiniţă în ipostaza aceea uluitoare, de legendă vie, era ocupat şi el cu „o grămadă de îndatoriri şi probleme”), nu ne stătea mintea la strategii perfide, cu bătaie pe termen lung. Fratele meu a făcut pipi în cascheta ofiţerului (ajungând la neasemuita concluzie că Patria e o oliţă), iar eu m-am limitat la mărunţişuri. Când telefona, mă prefăceam că n-aud nimic sau, schimbându-mi vocea, ziceam că e greşeală, câteodată mă împiedicam tocmai când ţineam de toartă o ceaşcă cu cacao, care, evident, se vărsa pe

pantalonii ori pe pantofii lui. Serile, când luna pornea la plimbare peste uriaşele antene colective şi peste puzderia de antene rotunde orientate către Ruse şi Vidin, în bucătăria noastră începeau să se audă pârâieli, ţiuituri, sâsâieli şi bâzâituri. Ştiam precis că nu vin din pereţi, fiindcă D 13 era un bloc solid (deşi igrasios), construit din plăci prefabricate de beton. Şi mai aveam un motiv să nu-mi pun întrebări în legătură cu provenienţa acelor sunete bizare: chiar eu eram cel care deschidea radioul. Pe unde scurte. Roteam uşor butonul, urmăream cum liniuţa verde se mişcă încet pe scală, treceam peste tot felul de muzici arăbeşti şi posturi slave, prusace sau anglofone, mai răsunau pasager arii din opere, exclamaţii în franceză şi hituri pop, roteam şi roteam, până când, în zona uneia din frecvenţele cunoscute, ajungea să se distingă o voce în română, uneori mai clar, alteori mai stins. Pârâielile, ţiuiturile, sâsâielile şi bâzâiturile se înteţeau atunci, ca şi cum toate s-ar fi înfuriat cumplit şi ar fi vrut să-l înţepe, ca nişte viespi, pe domnul de la microfon. Tot atunci, se înteţea şi paloarea ofiţerului. Îşi mai turna un păhărel şi mă fixa cu ochii lui gri, în care licărea totuşi ceva, cred că jarul oglindit al ţigă-
rii. Nu spunea nimic, doar scotea un „mda” după salutul de final, „...al dumneavoastră Neculai Constantin Munteanu, să auzim numai de bine”. Cum stăteam eu la masă şi ronţăiam cartofi prăjiţi, desenam ori înălţam turnuri din beţe de chibrit, felul în care vorbea domnul ăla mă topea. Era aliatul nostru, al fraţilor Florian, în războiul rece din bucătărie. Odată s-a întâmplat însă ceva neaşteptat. Pe scala aparatului Gloria, sub geamul mic şi pătat, se agita un gândac roşu. Am ţipat şi am sărit de pe scaun, prilejuindu-i ofiţerului, care avea şi el aliaţii lui, un râs batjocoritor. Tremurând de neputinţă,

m-am rugat ca mâna lui Neculai Constantin Munteanu să se ivească de sub carcasa radioului şi, blând, dar autoritar, să-l tragă pe nenea de nas. Mâna nu s-a ivit. Într-o după-amiază cu ploaie, am înţeles că pierdusem războiul rece. Mama a intrat în camera mea (fosta cameră a lui tata), eu citeam tolănit pe covor, ea s-a aşezat pe pat şi am discutat o vreme despre romanul unui rus şi despre cât de negru era cerul, m-a întrebat dacă vreau orez cu lapte şi i-am răspuns că golisem deja două castroane, apoi mi-a spus, deodată, că o să mai am un frate. Înfrângerea era aşa frumoasă! Ca mama.

* * *

Aşa a fost să fie şi nimeni nu e vinovat. Mama a plecat pe la trei să-l alăpteze pe noul Mircea, unchiul meu Ionică, doctorul, a spus că lipseşte cam un ceas jumate, poate două, ca să se odihnească şi să aducă altă sondă urinară, bunica mea Veronica se închisese în camera ei ca un altar şi se ruga neîntrerupt, unchiul meu Didi, al cărui nume e încrustat pe cantul unei mese de la cabana Omu (alături de-al fratelui lui şi de un an, 1935), plângea stins în bucătărie lângă o sticlă cu palincă, Matei era mic şi era la Uca, iar eu, abia apărut de la liceu, de data asta nu ca un fulger globular învelit în uniformă, ci ca un câine bătut, l-am tot mângâiat pe frunte pe vechiul şi pe iubitul meu Mircea, i-am sărutat mâinile şi i-am promis că o să urcăm în curând la Cruce, pe Caraiman, mă poticneam în lacrimi şi-n nodurile din gât, iar el, Mircea Chiril, despre care toţi ziceau că e într-o comă profundă, a ridicat puţin un deget şi mi-a făcut semn că nu, apoi a respirat rar, tot mai rar, până n-a mai respirat deloc. Cred că e la Cruce.

11 Rezistenţă, pace şi cadenţă

S-ar putea ca nicio hartă din lume, oricât de detaliată, cu latitudinea şi longitudinea fixate cu acea nonşalanţă a lucrurilor imaginare de necontestat, cu puzderia aiuritoare, bramburită şi sinuoasă a cohortelor de linii maro care desemnează curbele de nivel, cu triunghiurile ezoterice ale cotelor după care dibuieşti o zonă înaltă sau joasă, cu venele acelea albastre continue sau punctate din care nu vei afla nicicând originea aristocrată a unei regiuni, ci doar reţeaua sa hidrografică, cu petele verzi ale pădurilor şi galbenul spălăcit al păşunilor, cu toate cuburile albe şi pitice prin care ştiinţa îţi demonstrează rapid şi irevocabil că omul există, ba chiar că şi-a construit sate sau oraşe, cu liniile drepte sau frânte, rareori curbe, ale potecilor şi drumurilor, în fine, chiar cu o toponimie riguroasă a locului (de felul: Valea Argeşului, Valea Ialomiţei, Parva, Băiuţ şi aşa mai departe), să nu pomenească vreodată despre crucea săpată în lemn. De fapt, sunt chiar sigur. Şi asta nu pentru că hăţişurile cu liane sau vegetaţia luxuriantă i-ar fi tăinuit existenţa ca pe a unui zeu bătrân, uitat de curiozitatea păgână a exploratorilor, nici pentru că importanţa ei în rostul şi mersul tainic al lumii ar semăna izbitor cu soarta unei legume (hai să spunem o ceapă abandonată în ger), nici măcar pentru motivul, altminteri chibzuit şi pertinent, că hărţile nu s-au îndeletnicit până acum cu misterele grădinilor întunecoase şi împrejmuite cu gard ale blocurilor de patru etaje, ci doar pentru că, în unele cazuri, numai memoria mai poate trasa graniţele unor locuri, pentru a descoperi şi decodifica în chiar inima lor punctul central în jurul căruia se învârte totul. Şi cum memoria, ca orice lucru lipsit de siguranţa rece a unei hărţi bine întocmite, se poate înceţoşa într-atât, încât, bunăoară, din

imaginea bunicului Mircea să rămână doar reverberaţia gravă a unei voci şi amintirea aproape fantastică a unor paşi imenşi, e nevoie ca pe undeva, prin cotloanele acelea abia ştiute ale creierului, să se furişeze şi altceva, un fel de luminiţă fistichie nenumită, care, în contact cu gărgăunii ăia de acolo, să producă un soi de scurtcircuit benefic prin care, să zicem, să-l vezi dintr-odată pe Coşuţă oprit în mijlocul străzii, târşâindu-şi piciorul drept prin praf, până când praful se va da la o parte şi nu va rămâne decât asfaltul. Sunt aproape convins, fără vreun argument de bun-simţ, ci mai mult pe baza unor intuiţii difuze, că există o atracţie bizară (sau măcar o simpatie îngăduitoare) între luminiţele fistichii nenumite şi troleibuzele Bucureştiului. Aş putea chiar, dacă s-ar afla vreun foc la îndemână, să-mi pârjolesc puţin degetele doar ca să vă demonstrez că, deşi R.A.T.B.-ul nu a încheiat un contract cu partea nevăzută a lumii, există un traseu, poate aerian, din care, mai ales într-unul din momentele alea tembele în care nu poţi să spui altceva despre tine decât că stai în troleibuz agăţat de bară, se poate zări, ca un decupaj strălucitor, teritoriul acela dreptunghic şi înţesat de blocuri, mărginit la nord de bulevardul Drumul Taberei, având hotarul de vest la Valea Ialomiţei, iar cel de est la Valea Argeşului, pentru ca la sud să se găsească, o dată şi pentru totdeauna, câmpul. Şi, la fel de bine cum harul omonimiei a făcut ca „un puf minuscul, asemănător funigeilor... să se fi înălţat şi să fi plutit pe deasupra acoperişurilor, bulevardelor, copacilor, turlelor de biserici, pieţelor şi maidanelor, să fi ajuns într-un târziu peste blocurile din Drumul Taberei”, s-ar putea ca acest troleibuz ciudat să fie mult mai îngăduitor decât orice avion cu motor (despre care se ştie că nu te va lua în zbor pe motivul năucitor că eşti mic şi te cheamă polonic) şi să te lase să priveşti sau să-

ţi aminteşti (e totuna) cum de acolo, chiar din interiorul decupajului, ascunsă hărţilor şi înţelegerii ştiinţifice, pulsează, straniu şi imperceptibil, o cruce.

E greu de spus cine a avut curajul şi răbdarea, sminteala sau pur şi simplu cheful ca într-o noapte, după ce larma împuşcăturilor va fi încetat demult şi atât pistolarii vii, cât şi cei morţi îşi vor fi părăsit ascunzişurile provizorii ca să intre cuminţi în case, când luminile din dormitoare şi bucătării se vor fi stins treptat ca să lase străduţele în grija incertă şi pâlpâitoare a felinarelor, să se fi furişat (cel mai probabil ca o pisică poate, sau ca un linx) până la acel copac de Drumul Taberei, ascuns printre alţi copaci identici în grădina din spatele lui D 13, ca să sculpteze, ajutat poate de un cuţit, de o şurubelniţă sau de o toporişcă, crucea aceea aparent banală care se colora însă în roşu ori de câte ori avea să se întâmple ceva. S-ar putea chiar (dar de aici şi până la apariţia improbabilă a unor mogâldeţe într-un borcan de muştar nu mai e decât un pas) să nu fi fost nimeni, iar crucea să se fi ivit aşa, simplu ca bună ziua, fără să aibă nevoie de oameni cu cuţite, şurubelniţe sau toporişti. Oricare din variante ar fi cea corectă, unde mai pui că ar putea exista şi o a treia, de compromis, în care omul, de preferinţă somnambul, a fost doar unealta unor duhuri neştiute, e clar că nu doar strălucirea vrăjită (ca de cer cu soarele pe ducă), ci însăşi prezenţa ei pe un copac plicticos de Drumul Taberei era de ajuns să ne încremenească, să ne hipnotizeze, să ne certifice că ceea ce luam noi drept o simplă grădină devenise peste noapte un sanctuar în toată regula.

Lângă mine mai era Radu. Iar dacă a existat vreodată, în istoria de decenii a cartierului, cineva dispus să încremenească şi să se lase hipnotizat cu o uşurinţă mai mare decât cea a unei bătăi din palme, acela nu putea fi

decât Radu. Dacă mai pun la socoteală şi teoria lui (altminteri o revelaţie cu acte în regulă) care dădea drept sigură apariţia zeului indian Manitu în spatele blocului D 13, probabilitatea ca o grădină să se transforme într-un ditamai sanctuarul căpăta dintr-odată firescul şi siguranţa unei certitudini. În prezenţa lui, cuvintele obişnuite se fâstâceau, se retrăgeau timide în spatele vreunui Migu sau Doru, încercau să riposteze la adăpostul unui meci de fotbal, ca apoi să dispară cu totul, împovărate de gravitatea imparabilă a unor expresii ca „această defensivă precară este sortită eşecului" sau „verticalizarea nu beneficiază de aportul înaintaşilor". Radu era înzestrat cu acea abilitate rară de a dibui adevărul – benzi desenate şi povestiri western – prin vraful prăfos şi descurajant al almanahurilor, se strecura cu ochii închişi pe traseele stâncoase ale războinicilor apaşi, putea consulta oricând pentru o veritabilă teză de doctorat cu titlul *Viaţa şi aventurile lui Dr. Justice* colecţia completă a revistei *Pif*, recita ca pe apă lista vrăjmaşilor cu care a dat piept Rahan în toată existenţa sa zbuciumată, ţinea adevărate prelegeri despre rostul jertfei omeneşti în consolidarea şi strălucirea unor imperii numai de el ştiute, era în stare să-şi dea viaţa pentru a legifera poziţia de ofsaid în regulamentul fotbalului de stradă, avea intransigenţa şi tenacitatea de a înlătura orice refuz al părinţilor atunci când venea vorba de înarmarea cu cuţite, săbii, arcuri, pistoale, puşti şi mitraliere a armatelor sale fictive, se dovedea extrem de grijuliu în privinţa numărului şi extravaganţei cohortelor sale de soldăţei, se arăta neîndurător cu plebea dornică de a-i intra în casă şi de a-i răvăşi comorile, era gata oricând să-şi lipească urechea de asfalt ca să ne vestească sosirea lui Winnetou, nu dădea doi bani pe discurile cu *Neghiniţă* şi *Harap-Alb*, în

schimb, era pregătit să jure credinţă veşnică celui ce se va învrednici să-i devină frate de cruce. Într-un fel sau altul, eu mă învrednicisem. E adevărat că poziţia de ofsaid mă lăsa rece, ca să nu mai vorbesc că mi se părea de-a dreptul inutilă, aveam rezerve şi la capitolul ăla cu urechea pe asfalt, şi nu neapărat fiindcă mă nedumerea programul de lucru al lui Winnetou, ci doar pentru că asfaltul prăfos nu mi-a inspirat niciodată încredere, şi e la fel de adevărat că, pe undeva printr-un loc tainic, inaccesibil chiar şi fraţilor de cruce, simţeam o simpatie caldă şi vinovată pentru ţâşt-bâştul ăla de Neghiniţă şi chiar pentru coşcogea papă-laptele de Harap-Alb. Dacă am avut vreun motiv să nu-i mărturisesc toate astea, şi să ştiţi că am avut, el nu se explică prin atracţia aproape magnetică pe care o resimţeam în preajma soldăţeilor lui nemaivăzuţi, nici prin argumentul meschin că eram lăsat să trag cu arcul prin apartamentul lui de la etajul 1, scara B, ci doar pentru că o astfel de mărturisire aducea în ochii lui cu un act de trădare, iar ochii lui, pentru asta depun mărturie, s-ar fi umplut de furie şi de lacrimi, iar ăsta era ultimul lucru pe care-l doream. Dincolo de gusturile lui fine în materie de basme şi discuri cu poveşti, de adoraţia mistică pentru Rahan, de referinţele savante privind studiul şi aprofundarea civilizaţiei apaşe, Radu era capabil de o sinceritate fraternă şi pătimaşă care te topea. Pe mine, cel puţin. Ştiu că pare greu de crezut, dar erau zile în care uitam să joc fotbal, doar pentru că în drumurile noastre spre graniţele regatului, bunăoară spre bucla bulevardului Drumul Taberei, poveştile deveneau aievea, eram spionaţi de la înălţimile blocurilor de zece etaje de tot felul de indivizi pictaţi în culorile războiului, eram atacaţi de haite întregi de coioţi flămânzi, altminteri doi sau trei câini vagabonzi dispuşi oricând să înceteze cu lătratul şi să se lase mângâiaţi,

urmăream parada nesfârşită a turmelor de bizoni cu burduf duruind şi oprind în staţia Piaţa Ialomiţei, aveam cutezanţa să ne îndepărtăm de civilizaţie şi să privim ore întregi dansul vulturilor negri (aşa botezaserăm ciorile) în jurul leşurilor de feţe palide care împânzeau, eram convinşi, câmpul acela de la marginea Bucureştiului şi puteam să ne imaginăm că dincolo de Valea Argeşului, acolo unde oamenii mari susţineau că 368-ul ar avea ultima staţie, se întinde teritoriul umbrelor din care niciun muritor, poate cu excepţia aceluiaşi Rahan, nu s-a mai întors vreodată.

Era una din acele zile. Frunzele începuseră să îngălbenească şi să acopere pământul, poate pentru că era toamnă, poate pentru că se plictisiseră să stea atârnate atât timp în copaci, dimineaţa era umedă, jilavă, Radu bălmăjea ceva despre un canar pe care avea să şi-l cumpere, cerul stătea bosumflat şi morocănos, soarele lenevea probabil deasupra Marelui Canion, se încăpăţâna să rămână ascuns, nu catadicsea în niciun fel să lumineze grădina, era un fel de dimineaţă-noapte, genul acela de vreme în care ţi se pare că timpului i se face lehamite să mai treacă, pentru ca, în doar câteva secunde, atâtea cât să fii atras de-o lumină ciudată, să descoperi că niciodată nu te-ai putut înşela mai tare, că de schimbat s-a schimbat totul, iar o simplă grădină a devenit aşa, peste noapte, un sanctuar. Nici eu, nici Radu nu am încercat să pângărim cu degetele noastre minunea, era de ajuns că se află în faţa noastră pulsând, ca o dovadă vie că poveştile au fost întotdeauna adevărate şi că troleibuzele se pot transforma în bizoni. Semnificaţia sanctuarului acela, despre care Radu credea cu tărie că semnalează prezenţa, poate în vreo movilă de pământ, poate în vreo scorbură neştiută, a lui Manitu, am aflat-o un pic mai târziu, după ce ne-am

dezmeticit cât de cât din transa hipnotică şi încremenirea lucie, şi, cu inima tropăind bezmetică, am găsit melcii şi scorbura furnicilor. Întotdeauna crezusem despre furnici că nu merită nici cea mai mică atenţie şi că mai mult de-un ingredient de felul piperului într-o tocăniţă absurdă (cu râme şi petale de flori) gătită de fete nu vor fi niciodată. Era evident că greşisem. Ceea ce se întâmpla în fosta grădină, actualul sanctuar, împrumutase ceva din sobrietatea unui ritual sacru, în care melcii (şi nu era vorba de unul sau doi, ci de nouă sau zece) se lăsau cotropiţi de furnici (care erau, cu siguranţă, mii) într-un fel de sacrificiu nebunesc încheiat cu o metamorfoză aiuritoare, şi anume: odată ce furnicile se înfruptau din carnea băloasă şi mai mult ca sigur magică a melcilor, se grăbeau să urce spre o scorbură minusculă aflată pe trunchiul copacului cu cruce, intrau cu băgare de seamă în bezna aceea protectoare de unde, nevăzute şi neştiute, se descotoroseau de vieţile lor plicticoase ca să iasă din nou, la început nesigure şi timide, în lumina cam decolorată a dimineţii. Ceea ce ne era dat să vedem nu mai semăna deloc cu o banală poveste despre furnici. Insectele alea, fostele furnici, căpătaseră aripi. Nu, nu începuseră să vorbească sau să ne ţină predici despre coborârea pe pământ pentru a doua oară a lui Cristos, la ora aia, el era demult Cristi şi probabil se plictisea de moarte în apartamentul lui cu carpete, nu aveau de gând nici măcar să aducă ploaia, ci doar îşi deschiseseră aripile străvezii şi micuţe şi începuseră să zboare într-un roi bramburit în jurul capetelor noastre şi, mai apoi, al grădinii. Era poate pentru prima oară când nici măcar Radu nu mai era în stare să găsească vreo explicaţie. Crucea se înroşise de-a binelea, iar în culoarea ei aveam, nu ştiu de ce, senzaţia că se oglindeşte imaginea unui

căpcăun aflat la balcon cu o căldare imensă în mâini, un căpcăun rânjit care aducea ca două picături de apă cu Şchiopu Bărbosu, un căpcăun care pândea doi copii, iar ceea ce mă nedumerea pe de-a-ntregul era că ceva din senzaţia aia îmi spunea că, aşa aplecaţi deasupra unor melci sau furnici, acei copii eram noi. De abia când, chirciţi din nou deasupra melcilor şi a furnicilor, am simţit cum o apă din cale-afară de rece se strecoară printre haine şi ne inundă până la piele, când de la balconul unui etaj unu a rânjit chipul ca de căpcăun al lui Şchiopu Bărbosu şi când în urechile noastre au sosit, odată cu apa, cuvintele „vagabonzi şi golani blestemaţi”, am înţeles că ceea ce puneam eu pe seama unei senzaţii era adevărul gol-goluţ: crucea era un fel de oglindă de avertizare în care viitorul se desluşea, uneori, într-un roşu aprins. În ziua aceea, pentru că Radu era ud fleaşcă şi, în plus faţă de mine, găsise de cuviinţă să plângă ca un disperat, n-am mai apucat să-i comunic acea descoperire uimitoare.

A trebuit să se facă duminică. Ştiu sigur că era duminică pentru că lumina dospea dincolo de geamuri, blândă, calmă şi neclintită, Filip se prefăcea că sforăie ca un tigru, iar eu, cuibărit la pieptul lui, încercam din răsputeri să-i imit ferocitatea, peste noi plutea un miros de pâine prăjită şi ceai, duminica intrase cumva şi în aparatul de radio, torcea ca o pisică uriaşă printr-un concert de pian al lui Ceaikovski, se ghemuise prin colţuri şi unghere şi se rostogolea leneşă peste stradă, se aciuase până şi în cadenţa molcomă a copitelor de cai, în asfaltul aleii Băiuţ, în căruţa ţiganilor, în stigătul lor prelung şi tremurat care-şi pierdea treptat sensul ca să se transforme într-un liniştitor „tiche goaee, oo ooooo!”, aş fi putut jura, atâta vreme cât Filip credea că poate sforăi ca un tigru şi să-şi gâdile fratele în acelaşi

timp, că nimic nu se va mai schimba vreodată, că lumea va rămâne aşa, veşnic încremenită într-o duminică ca un glob luminos, că toate descoperirile uimitoare nu valorează mare lucru în comparaţie cu certitudinea că nu ai nimic altceva de făcut decât să aştepţi desenele animate şi cele cinci minute de Stan şi Bran şi că, de fapt, nici desenele şi nici Stan şi Bran nu sunt în stare să-ţi dăruiască o bucurie mai mare decât nimicul ăla cu muzică simfonică şi pâine prăjită în care un frate mai mare, după ce s-a prefăcut mort, tocmai a înviat ca să te urmărească pe sub plapumă. Dacă mai exista un viitor – şi o cruce strălucitoare şi roşie ca să-l anunţe –, el trebuia să mai aştepte. Cam până ce după-amiaza apărea grăsună după un colţ, căscând şi frecându-se la ochi, toropită de nemişcare şi de inutilitatea albumului duminical, trimiţându-i pe fraţii mai mari la un fotbal în curtea şcolii, iar pe cei mijlocii până la scara B, etajul 1, în faţa uşii unui băiat pe care-l chema Radu.

Despre acest băiat Radu s-ar putea spune că, în lipsa unui frate mai mare (orice aţi zice, o soră nu se pune), miracolul unei zile de duminică nu-l atingea deloc. Altfel, agitaţia cu care îşi mişca braţele şi cu care încerca să mă convingă că nu există o trădare mai cumplită decât aceea de a-ţi abandona sanctuarul nu-şi găsea o explicaţie vrednică de luat în seamă. Era de la sine înţeles că îmi dădea dreptate în privinţa crucii. Ceea ce părea mai greu de crezut era stăruinţa cu care susţinea că nu eu, ci el ar fi descoperit mai întâi adevărul. Nu avea niciun sens să-i amintesc că în timpul în care căpcăunul de Şchiopu Bărbosu se distingea tulbure în desenul de pe scoarţa copacului, el era preocupat (fascinat, vrăjit, acaparat) de aripile furnicilor. Era la fel de clar că, odată pornit pe panta enervantă a contrazicerii, Radu ar fi negat până în pânzele albe chiar

şi chestiunea, mai mult decât evidentă, că nu a rezistat căldării cu apă rece şi a bufnit într-un plâns vecin cu isteria. La cât era de pornit, nu m-ar fi mirat să-l aud spunând că un războinic ca el nu cunoaşte dezonoarea lacrimilor. În fine, chiar dacă nu avea niciun sens, eu totuşi i-am amintit. Iar dacă m-a şocat într-adevăr ceva, acel lucru n-a fost nicidecum tăcerea de gheaţă cu care mi-a întâmpinat cuvintele, ci, din contră, ardoarea incandescentă a feţei lui până atunci palide şi pistruiate. Radu mocnea. Am coborât treptele puţine până la ieşirea în stradă fără să ne adresăm vreun cuvânt. Ne-am îndreptat apoi, fără să ne privim, spre grădina din spatele blocului. Crucea părea să ne aştepte. În schimb, furnicile şi melcii dispăruseră fără urmă. Era linişte şi duminică. Începuse etapa. La Vâlcea, Nicolae Secoşan anunţa deschiderea scorului. Chimia conducea încă din minutul trei pe Corvinul Hunedoara. Nicolae Secoşan preda legătura. În rest, nimic. Stăteam într-un fel de tăcere posacă şi priveam cum crucea, până atunci liniştită, cuminte şi chiar banală, începe, încet, să se coloreze în roşu. Nu era nimic legat de Dinamo. Orac punctase din lovitură liberă. Iar dacă mai existau dubii, meciul se juca în Ştefan cel Mare. F.C. Bihor cu semifinalista Cupei Campionilor. N-aveau nicio şansă. Asta mi-a spus şi Radu. Nu despre orădeni, despre mine. Urma să încasez o bătaie. În numele tuturor mincinoşilor şi al trădătorilor de pe pământ. Mă prevenise. Hangar, pusichet! Sau ceva în felul ăsta. Am fugit. Nu vroiam să pângăresc sanctuarul. Radu vorbea. În sfârşit. Gâfâit. Alergând. Blestematule, ticălos fără pereche, laş mizerabil, faţă palidă (palidă?, el era cu mult mai palid decât mine sau, mă rog, nu chiar atunci, ci, aşa, în general), băutor de apă de foc, insectă vrednică de milă, şoarece cu faţă umană, invidios corcit cu o muscă,

cherchelit în stare pură, cobră cu ochelari, babirusă, facocer, gibon, magot, crotal, haterie, imbecil sadea, iubitor de păpuşi ce eşti. Aici m-am oprit. L-am văzut venind şi, fără să stau prea mult pe gânduri, l-am lovit. A căzut ca secerat. S-a ridicat cu lacrimi în ochi, m-a privit cu ură şi mi-a strigat printre dinţi „ai să mi-o plăteşti!”. Atât. Apoi a dispărut în casă. Zâmbeam şi-mi venea să plâng. Îl lovisem pe fratele meu de cruce. Cel cu care făcusem un legământ. Cu care descoperisem un sanctuar. Cu care priveam turmele de bizoni. Graniţele. Cactuşii preriei. Comoara din lacul de argint. Cred că mai mult şi mai mult îmi venea să plâng. Şi nu pentru că, aşa cum spera Aura Brontozaura, faptul că ea mă trăgea din senin de ureche mi-ar fi fost învăţătură de minte. Nu-mi era. Şi nici nu mă durea. Şi chiar mi-a fost simplu să mă smucesc din mâinile ei de ochelaristă urâtă şi de aragaz cu patru ochi. De brontozaură. De sisi şi nebună. De cum o cheamă, soarbe-zeamă, de cum o împuşcă, cu găluşcă. Şi să-i scot limba. Aşa. Ca să nu se mai bage niciodată unde nu-i fierbe oala. În certurile fraţilor de cruce. Habar n-avea ea că exista o cruce în care am văzut-o trăgându-mă de ureche şi aşa mai departe. N-o să ştie niciodată: Cum am ajuns acasă, m-am închis în baie, am plâns pe săturate, mi-am jurat că nu voi mai privi vreodată în oglinda roşiatică a crucii, am gustat, atent şi tacticos, din stropii ăia micuţi şi săraţi ai lacrimilor, m-am şters bine de tot cu un prosop, m-am liniştit, am intrat în sufragerie, am deschis televizorul şi-am început să mă uit la un meci de pe bulgari. Levski Spartak-Lokomotiv Plovdiv. S-a terminat 2-1. Duminicile erau urâte. Ca meciurile de la bulgari.

Evident că am cedat în faţa ispitei. La urma urmei, Dinamo nu juca în fiecare zi în semifinalele Cupei Campionilor Europeni. Trebuia să ştiu, ce mai, era o

chestiune de viaţă şi de moarte, dacă băieţii aveau vreo şansă să elimine echipa aia cu nume atât de fantasmagoric şi înfricoşător: Liverpool. Iar pentru asta, era de ajuns să uit de promisiunea făcută, să dau o fugă până la cruce şi, în loc să trec ţanţoş şi sfidător prin faţa ei (ca în toate acele luni în care simţeam că am un jurământ de respectat), să rămân acolo până ce ea va binevoi să se înroşească sau nu. Nu era chiar aşa mare scofală. În fond, după ce m-aş fi lămurit cum stăteau lucrurile, îmi puteam cere scuze. Nu, hotărât lucru, nu prea era timpul pentru bătăi de cap sau mustrări de conştiinţă. Se înserа. Dinamo juca pe Anfield Road. De văzut, n-am văzut cum mustaţa lui Ian Rush se zburlea într-un vestiar, nici cum pupilele lui Kenny Dalglish prindeau să sfârâie şi să scapere ca jarul, nu l-am auzit nici pe Whelan fornăind şi, cu siguranţă, mi-a scăpat fenomenul acela ciudat care făcea ca palmele lui Ţeţe Moraru, aflat în celălalt vestiar, să crească văzând cu ochii, împreună cu chica ţânţarului şi cu pofta de samba a lui Gigi Mulţescu. În schimb, pot să depun mărturie că liniştea aceea ţiuitoare, care bâzâia ca un transformator electric şi care s-a auzit întâia oară spre sfârşitul capitolului patru, pusese stăpânire nu doar pe inima lui Filip (ajunsă, după metamorfoze complicate, la dimensiunile unui purice), ci şi pe vietatea aceea ascunsă între blocuri, pe care Radu şi cu mine o botezaserăm, demult, sanctuar. Şi cum orice vietate, fie ea şi o grădină sau un sanctuar, are nevoie pentru a supravieţui poate nu chiar de cămăruţe cu atrii şi ventricule, dar, în orice caz, de un organ asemănător unei inimi, crucea preluase funcţia asta şi pulsa încet de pe coaja copacului, în ritmul globulelor invizibile de tăcere asurzitoare. S-ar fi zis că eram înghiţit de un chit străveziu prin care, dacă eram atent, puteam să

întrezăresc lumini aprinse, umbre de oameni alunecând uşor prin apartamente sau chiar câte un petec întunecat de cer şi că nu-mi rămăsese nimic altceva de făcut, dacă ţineam cu tot dinadinsul să evadez, decât să mă rog acestei cruci ca o inimă, în speranţa că dihania se va milostivi de mine şi mă va lăsa, întocmai ca o fregată pe bebeluşul Mircea, în orice port, fie el şi agitat, al acestei lumi. Îmi mai aduc aminte că inima strălucea nebuneşte şi că nici vorbă să fi văzut în ea bara lui Augustin şi golul insipid al lui Graham Souness. M-am trezit în casă. Dormeam.

În noaptea aceea în care mama a lăsat veioza cu lumina verde aprinsă, iar Bau-Bau (un fel de om cu ochi fosforescenţi care pluteşte într-un sac negru, invizibil, un fel de bucată de întuneric mişcătoare) m-a pândit după colţul umbros al camerei lui tata, aşteptând să-mi ţiuie urechile de atâta beznă şi tăcere ca să se desprindă de unde era ascuns, l-am visat pe Matei mare. Se făcea că era la o masă de scris, nebărbierit, cu un pix în mână cu care bălmăjea ceva greu de înţeles despre timp, amesteca alandala nişte cocori zburători cu o bară a lui Oneaţă Augustin, sufrageria cu luminile unor reflectoare, îmi vorbea despre tata şi despre nu ştiu ce senvişuri, părea din cale-afară de agitat, o ţinea întruna că fără Bau-Bau ne-ar merge mult mai bine, nu încercam să-l contrazic, mai ales că eram de aceeaşi părere, aş fi vrut însă să-i spun să se ferească, să nu se mai ia în halul ăla de Bau-Bau (îl făcea jigodie, rânjit, tâmpit, dihanie parşivă), putea s-o păţească în orice clipă, ştia şi el asta şi cică se pregătise, într-adevăr, n-a durat mult şi din tăcerea aia ţiuitoare, mai exact din colţul umbros al camerei lui tata, s-a desprins o bucată de întuneric care gonea spre noi, cuvintele dispăruseră ca de obicei (oricât se străduiau să rămână scrise, erau şterse, literă cu

literă), cumva, nu ştiu cum, pentru că nu mă puteam uita de frică, Matei l-a atras înspre lumina bucătăriei, monstrul a căzut în capcană, era cam târziu pentru el, oricât de înverşunat părea să fie să ajungă până la Matei, să-l hipnotizeze, să-l încremenească, am apucat să trag cu coada ochiului, să-l văd orbit, începând să se destrame, mugind fioros şi parcă tâmp, realizând că nu mai e decât un pas, o clipă, iar Matei mare îl va înşfăca de glugă şi-l va târî spre geam, îl va şterge de pe faţa pământului ca pe-un gândac mare
şi negru, Bau-Bau se zbătea deja fără scăpare, în strălucirea clară a becului nu mai părea chiar atât de înfricoşător, putea fi învins, putea fi aruncat pe geam, putea să încaseze un ditamai pumnul în bot, clipa aceea părea să fi trecut, pentru că dintr-odată Matei se aşezase lângă mine în lumina difuză, liniştitoare şi verde a veiozei, îmi cerea să-l iert pentru tot felul de lucruri nemaiauzite, o carte şi un capitol cinci, încerca, nu ştiu de ce, să mă înduioşeze, îmi vorbea scriind despre dragul meu Filip (care părea să fie şi fratele lui şi pe care, oricât l-ar fi contrazis, se vedea clar că-l iubeşte enorm), despre Uca, despre Ştim şi Ştam, despre nevoia lui de a-şi aminti că cea mai frumoasă căsuţă din lume e sub plapumă, despre o groază de chestii de-ale mele (pe unele nici n-aş fi vrut să le aflu, ca, de exemplu, că Dinamo va pierde returul cu F.C. Liverpool), în fine, aş fi vrut să-i spun să se liniştească, să-i arăt că Bau-Bau a pierit demult, că atunci când voi fi mare voi vrea să fiu ca el, cel mai mare învingător al Bau-Bailor, dar cuvintele se încăpăţânau să rămână nerostite, era un vis ciudat, în care nu puteam vorbi, nu puteam face nimic, era de parcă nu eu l-aş fi visat pe el, ci el pe mine, cu chiu, cu vai, am reuşit să-l opresc puţin din scris atât cât

să-l strâng tare, tare de tot la piept şi să scâncesc încet, şoptit, Matei.

12 Lui Tudor Vladimirescu, cu uimire şi presupuneri

Dacă pantalonii de uniformă stau ghem pe calorifer şi haina atârnă de încuietoarea ferestrei, dacă un papuc e în holul apartamentului 40 şi celălalt s-a ascuns după un fotoliu din camera mare, dacă o îngheţată Polar, de vanilie, se topeşte pe biroul elevului Filip şi zeama se prelinge peste cărţi, caiete, foi mâzgălite şi fotografii, dacă sub pat zac laolaltă un ciorap roşu, o minge de tenis, o riglă, un cotor de măr, coji de alune, o insignă de pionier, un creion cu vârful tocit şi un extensor (între corzile căruia păianjenii ţes ca la gherghef), în fine, dacă toate sunt aşa cum sunt, nu înseamnă că lucrurile se petrec alandala. Dezordinea e una, iar haosul e alta.

Exemple:

1. pe Elena Ceauşescu o chema, de fapt, Ramona. Dar, pentru a afla asta, a fost nevoie ca un camion cu cabină albastră să intre în curtea grădiniţei şi să verse patru tone de cărbuni sub un plop, ca o sută de copii în şorţuleţe să se strângă în jurul cărbunilor şi să-şi imagineze că a aterizat avionul prezidenţial, ca eu şi Ramona, după ce ne cocoţaserăm în vârful grămezii de sub plop, să coborâm agale treptele avionului, fericiţi, făcând cu mâna mulţimii care ne ovaţiona frenetic.

2. vasele de laborator, cât de sofisticate, se fac una-două zob. În boxa Ţăcănitului, al cărui tată era chimist şi director de institut, am deschis prin august, seara, zeci de cutii brune, verzui şi bej, cu înscrisuri nemţeşti şi franţuzeşti, am scos dinăuntru obiecte din sticlă nemaivăzute, boluri mari, fragile, cu forme ciudate,

prelungite cu tuburi subţiri şi spiralate prin care, credeam noi, puteau ţâşni polimeri. Ţăcănitu aranja vasele pe rafturi, ne înarma pe toţi cu bolovani pregătiţi într-o sacoşă cadrilată, urla ca un războinic pornit la atac, ţintea şi ne îndemna să ţintim cu precizie, tirul era nimicitor, obiectele alea delicate se făceau ţăndări, fără să geamă, fără să ţipe, împroşcând cioburi, nu polimeri. Părinţii Ţăcănitului tocmai divorţaseră, iar taică-su plecase la mare cu o cercetătoare creaţă, aflată la început de drum.

3. când multe, multe chipuri sunt aplecate asupra ta, când auzi voci îngrijorate şi când simţi răceala pardoselii întinsă în tot spatele, observi mai clar ca niciodată pâlpâielile becului din tavan. Nu ştii cine sunt oamenii care te privesc, nu desluşeşti ce spun, nu înţelegi de ce eşti lungit pe mozaicul îngheţat, dar constaţi cu uluire că filamentul becului, la nivelul zecimilor de secundă, îşi schimbă culoarea. Pe fondul acela de încântare, gata să le împărtăşeşti şi celorlalţi descoperirea ta, intri într-o altă uluire. Brusc recunoşti figuri, cuvintele capătă sens, pricepi că ai leşinat şi că eşti plin de sânge. Spaima lor e contagioasă, uiţi de licăririle becului şi te întorci grăbit în lumea reală. Cineva te curăţă pe frunte şi în păr cu o batistă umedă, altcineva te bandajează cu un fular peste ochiul drept, apoi acel tu *generic, prin care curge povestea, devine* eu, *persoana a doua singular se diluează şi dispare, lăsând locul persoanei întâi. Şi nici nu m-a prea durut când asistenta medicală mi-a cusut arcada. Eram în tabără la Poiana Izvoarelor, în vacanţa de iarnă dintr-a şasea, înnebunit de-un joc secret, cu care ne umpleam serile în dormitor, după ce aprindeam focul în sobă cu bucăţi de burete smulse din perne. Pe rând, fiecare dintre noi respira adânc, foarte adânc, de douăsprezece ori, apoi era strâns puternic de plex, până*

îşi pierdea cunoştinţa. În mai puţin de-un minut, visam lucruri fantastice, cu o intensitate şi o claritate de necrezut. La trezire, unul câte unul descriam amănunţit ce-am văzut în lumea aia paralelă, pe care-o botezasem cosmos. O singură dată am fost lansat pe orbită din holul sălii de mese. Aşteptam cu toţii prânzul, o fată cu năsuc cârn, Daniela, nu credea o iotă din descrierile mele de astronaut, iar un tip care făcea rugbi, Guţanu, s-a oferit să mă propulseze în spaţiu şi să mă ţină în braţe cât voi pluti prin cerurile străbătute de meteoriţi strălucitori. A explicat pe urmă că, în timpul zborului, m-aş fi mişcat tare, tare de tot, încât a fost sigur că revenisem pe pământ. Şi îmi dăduse drumul. Am căzut ca o cârpă, peretele era grunjos, cu boabe mari de calcio-vecchio, l-am şters cu faţa de sus până jos. O fată cu năsuc cârn mă curăţa pe frunte şi în păr cu o batistă umedă.

4. două ecleruri cu frişcă nu se câştigă uşor. Dar după ce-ai fost în cimitir cu Cerasela şi cu sora ei, după ce te-ai jucat de-a mama, tata şi copilul şi după ce-a trebuit să le fixezi câte-un băţ între picioruşe, de milă, poţi paria liniştit cu Ionuţ Costov, când el zice că fetele au puţă fiindcă altfel n-ar reuşi să facă pipi. Ne-am certat pe drumul dintre D 13 şi cofetăria din C 7, pariul l-a tăiat Dodan Sorin, poreclit Şobolanu, alintat Şobi, iar lămurirea ne-a dat-o Despina Tudorache, de la a IV-a F, care se întorcea de la sifoane. Noi, eu, Ionuţ şi Şobi, eram într-a treia, în clase paralele, la D, la I şi la B.

5. marionetele sunt nişte morţi pictaţi, din lemn, care din când în când învie şi-i fac pe copii fericiţi. Multă vreme nu m-a crezut nimeni, mai ales că atunci când mergeam la teatru cu şcoala, pornind spre centrul oraşului cu câte-un autobuz lung, pufăitor şi fără staţii, dădeam cu ochii pe scenă de fiinţe zvăpăiate, care numai ca ieşite din sicrie nu arătau. Degeaba spuneam

că mama lucrează la „Ţăndărică“, unii îşi imaginau că toate păpuşile au suflet, ca Pinocchio, alţii luau de bună părerea lui Gigi Maimuţă, care, având un unchi maşinist, la circ, văzuse cum animalele se mişcă, respiră şi fornăie nu doar în timpul reprezentaţiilor, ci şi la menajerie. A trebuit să organizez un fel de excursie, eram cinci sau şase băieţi de pe aleea Băiuţ, mama ne-a plimbat prin sala pustie, prin cabinele actorilor, prin atelierul de tâmplărie, prin culisele încărcate de decoruri, prin biroul unei scenografe care tocmai alegea stofe şi broderii pentru rochiţa lui Gretel, am mers apoi pe un culoar strâmt, la capătul căruia, într-o încăpere fără geamuri, dar cu multe lămpi de neon, se aflau nenumărate stative metalice, ca nişte cuiere, de braţele cărora atârnau sute de păpuşi legate cu sfori. Tăceam mâlc, iar Nicu Pantof l-a mângâiat pe Tigrişorul Petre, l-a ciupit ca să-l trezească din somn, l-a zgâlţâit încet, pe urmă zdravăn. Şi a început să plângă. Pantof, nu Tigrişorul Petre.

Cinci exemple sunt totuna cu cinci experimente şi, în bună tradiţie empirică, se pot lega într-un *Moment filosofic* (înrudit cumva cu emisiunea *Moment poetic*, de la radio). Ca o concluzie, nimic în Drumul Taberei nu era la voia întâmplării. Poate şi în trecut, în negura istoriei, nu de pomană pandurii lui Tudor îşi opriseră marşul şi-şi întinseseră corturile într-un asemenea loc. Cu mintea înfierbântată de flăcăruia libertăţii şi cu picioarele încinse în cizmele cu carâmb, Vladimirescu trebuie să fi adulmecat un fel de ordine celestă care sălăşluia pe câmpurile alea pline de ciulini, măselariţă şi coada-şoricelului, de unde câinii Bucureşciilor se auzeau lătrând până-n zori. Eu sigur am simţit ceva în genul ăsta, chiar dacă, la un secol şi jumătate distanţă, dincolo de Răzoare, bălăriile mai creşteau doar în spaţiile verzi dintre blocuri, în crăpăturile asfaltului şi în cele trei văi

importante – a Argeşului (unde întorceau autobuzele 68, 108 şi 118), a Oltului (unde avea cap de linie 105) şi a Ialomiţei (unde opreau troleibuzele 84 şi 93).
Într-o zi, să zicem vineri, a sosit epoca boxului. Şi epoca boxului a coincis cu perioada marilor hemoragii nazale. Nu prin intermediul pumnilor, cum s-ar putea bănui, ci cu totul altfel. Giani Pascu s-a apucat să arunce troacele de la subsol, având binecuvântarea tatălui şi a bunicului, unul şef de sală la „Lido”, celălalt şef de unitate la „Drumeţul”. L-am ajutat şi noi, mai ales că ştiam ce plănuieşte, iar planurile lui ne surâdeau tuturor. Am dus totul, până la ultimul ac, la tomberoanele de gunoi, am măturat şi am spălat pereţii cu furtunul. N-a fost greu să facem curat, fiindcă familia Pascu, având frigiderul plin cu cotlete, caşcaval, şuncă de Praga şi whisky, nu-şi încărca beciul cu saci de cartofi, butoaie de varză, gemuri, gogonele şi vin de ţară. De altfel, proiectul ăla se bizuia pe o confrerie lingvistică, transformând o boxă într-o sală de box. Domnii Pascu, tată şi bunic, şi-au scos portofelele din buzunarul de la spate al pantalonilor, şi-au umezit buricele degetelor cu acelaşi gest, au scos câte bancnote a fost nevoie, s-au agitat vreme de-o săptămână să facă cumpărături, să plătească furgonete, cărăuşi, zugravi şi un muncitor cu o bormaşină, după care, mângâindu-l pe Giani, au privit încântaţi cum ajunsese să arate boxa lor de la scara D. Într-un colţ, fixat de tavan cu trei lanţuri groase, era un sac uriaş din piele maronie, ca un cilindru sau ca o felie lunguiaţă dintr-un trunchi de brad, în alt colţ atârna o pară îmbrăcată în vinilin negru, pe peretele dinspre C 37 apăruseră un spalier şi o oglindă mare, înaltă cât încăperea proaspăt văruită, pe podea se găseau o saltea şi haltere de mai multe greutăţi, iar pe o policioară aşteptau două perechi de mănuşi noi-nouţe. N-au

aşteptat mult. Mai întâi am fost cuceriţi, parcă nu era destul aer cât să fie respirat de atâtea piepturi de băieţi, pipăiam sacul, para şi mănuşile ca pe nişte pahare de cristal gata să se spargă, pe urmă am început antrenamente asidue, în care ierarhiile şi gloria se răsturnau, Boniek (care era Ică) nu strălucea în arta pugilistică la fel ca în driblinguri, Platini (eu) dădea la sac, dar se ferea să lupte cu adversari în carne şi oase, Şobolanu, un ghiolban pus mereu în apărare, un fundaş rupestru, ştia să încaseze pumni şi lovea năprasnic. În doar câteva săptămâni, topul boxului arăta complet diferit de topul fotbalului; singur Giani figura în ambele, în primul ca luptător de categoria pană, cu joc bun de picioare, cu plămâni rezistenţi, cu garda ţinută sus şi cu croşee sâcâitoare, în al doilea, autobotezat Paolo Rossi, ca o nouă frunză aşezată într-un arbore genealogic strâmb, prin care încerca să ne convingă că se trage dintr-un neam de italieni. Cele mai aprige partide îi aduceau în ring (în extremitatea sudică a lui D 13, sub bara unde se băteau covoarele) pe Gigi Maimuţă, înalt de doi metri zero trei, slab, inter stânga la handbal, la juniorii de la Steaua, şi pe Şobi, îndesat, mai mult gros decât gras, cu palmele ca nişte lopeţi, cu degetul arătător de la dreapta îndoit la 60 de grade, după ce, cu ani în urmă, băgase un cui în priză. Gigi, cu braţele lui lungi, cu alonja pe care şi-ar fi dorit-o orice campion, îşi ţinea la distanţă adversarul, îl izbea deseori în creştet, nu decisiv, mai degrabă se ferea de ceea ce ar fi putut să se întâmple, decât să provoace fapte memorabile. Dodan Sorin, poreclit Şobolanu, alintat Şobi, gâfâia ca o locomotivă cu aburi, se tot rotea în jurul plăvanului din faţa lui, arunca o sumedenie de lovituri în gol, parcă ar fi prins muşte, îndura ţăcăneala aia de pumni primiţi în cap şi, câteodată, prindea un upercut la

ficat, care-l îndoia pe Gigi, îi cobora faţa la o înălţime rezonabilă faţă de pământ, cât să-l facă accesibil unei directe clare, din rărunchi, care-l termina. Au fost cele mai frumoase meciuri de box pe care le-am văzut în viaţa mea, mai ales că se strângeau zeci de spectatori, care nu făceau pariuri, dar chibiţau cu suflet. În rest, într-o duminică în care familia Pascu era la mare şi ceilalţi locatari din D 13 erau acasă şi căscau gura la ferestre, la ei, la etajul doi, s-a produs o inundaţie cu torenţi şi prăpăd, eforturile lui Naghy, More şi Florea de-a sparge uşa n-au dus la niciun rezultat (aşa yale nu mai pomenise nimeni!), iar Constantineasca, de la parter, inundată şi ea, a dibuit în cartea de telefon numerele unor rude. Pe aleea Băiuţ au parcat în după-amiaza aia şapte maşini, între care un Mercedes bej, din care n-au coborât macaronari sosiţi în ajutor, ci vreo douăzeci de femei cu fuste înflorate, papuci, aoleuri şi basmale legate la ceafă şi zece bărbaţi care păreau să-şi fi lăsat viorile, acordeonul şi ţambalul cine ştie pe unde. Erau mătuşile şi unchii lui Giani, veniţi să salveze ce se mai putea salva. Dup-aia, Giani a continuat să fredoneze melodiile lui Toto Cutugno şi Celentano, iar mie a continuat să-mi curgă sânge din nas, oricând şi oricât, din senin. Îmi curgea în autobuz, pe stradă, când citeam sau dormeam, odată mi-a curs în cada de baie, când moţăiam, aşa că, atunci când am deschis ochii şi am văzut apa roşie, am ţipat ca din gură de şarpe. Umblam cu tampoane în nara stângă cu săptămânile, purtam în buzunar un medicament dederist, un fel de burete care se topea şi uneori oprea hemoragia, totdeauna erau puse la înmuiat cămăşi, pulovăre şi tricouri, cu pete mari, negricioase, pe piept. După zeci de cauterizări, doctorii au declarat că vena nu mai poate fi lipită cu nitrat de argint, iar mama m-a dus la Fundeni şi la

Colţea, unde un chirurg a vrut să-mi vulcanizeze nasul cu o bucată de piele decupată de pe spate sau de pe fund, iar un orelist s-a gândit la un tratament cu raze, care să mă repare. Matei, care mă văzuse de atâtea ori izbind sacul de box, dar nu m-a văzut niciodată boxând, suferea tare. Mai ales că prietenii lui, Migu şi Pipiţă, erau chiar fraţii lui Giani şi-i împuiau capul cu definiţii ale bărbăţiei şi cu trucuri pugilistice. Mititel, pierdut în mulţimea înfierbântată din extremitatea sudică a lui D 13, se uita la Şobi, la Ţăcănitu, la Gigi Maimuţă, la Giani, la Dan Apostol, la Popou, la Nicu Pantof şi la Luigi ca la camarazii lui Rahan. Ei îşi cărau pumni cu nemiluita, cu mănuşi adevărate, eu îi asistam din colţul ringului şi cronometram reprizele. Tot atunci, în epoca boxului şi a marilor hemoragii nazale, tot la subsolul scării D, s-a petrecut un alt fapt însemnat, desprins şi el din regula impusă de *Momentul filosofic*, anume că nimic în Drumul Taberei nu era la voia întâmplării. La câteva luni după ce bunicul nostru încetase să mai respire şi, cred eu, plecase la Cruce, pe Caraiman (unde sufletul îi bântuia pe Brâna Portiţei, pe Albişoare, pe Colţii Picăturii, pe Vâlcelul Spumos şi, mai cu seamă, în primul circ glaciar, La Verdeaţă), bunica noastră Veronica a vândut sufrageria lor florentină, cu banii şi-a cumpărat o garsonieră, iar nouă, fiindcă vroia să scape de ele, dar se ruşina să le arunce, ne-a adus o grămadă de pachete, pline cu obiecte personale ale vechiului Mircea. Ei bine, în timp ce noul Mircea, căruia îi ieşiseră trei dinţişori de lapte, umbla de-a buşilea sus, în apartamentul 40, eu mi-am petrecut unsprezece zile jos, în boxa care era şi nu mai era a familiei Florian, fiindcă mama, după divorţ, îşi reluase numele de fată. Am desfăcut singur pachet cu pachet, am cercetat dosar cu dosar, plic cu plic, hârtie cu hârtie. Erau puse acolo, de-a valma, scrisori şi cărţi

poştale, proiecte inginereşti, fotografii, brevete de invenţie, articole decupate din ziare, diplome şcolare, referate tehnice, facturi, graficele riguroase ale unei febre moderate, agende de şantier, însemnări intime, radiografii pulmonare, desenele unor fetiţe cu numele Cristina şi Ioana, trei exemplare dactilografiate ale unei cărţi netipărite, *Zări nemărginite*, sute de flori ale reginei şi de genţiane presate, un refuz sec – standard – şi pustiitor al Editurii Sport-Turism, o ilustrată agramată a unui băieţel Filip, reţete medicale, certificatul de garanţie al unui aparat de radio, o felicitare fără cuvinte, doar cu o căsuţă străjuită de-o floare şi cu semnătura lui Matei. În pachete era viaţa bunicului meu. Cu grijă, cu curiozitate şi cu o iubire stranie, care uneori mă ferea să mai aud prin pereţi larma din sala de box, am pus viaţa aceea în ordine. La ultimul pachet, nu chiar în ultimul plic, dar în orice caz într-unul dintre ultimele, am găsit un teanc subţirel de bancnote. Erau zece hârtii de o sută de lei, expediate prin mandat telegrafic de pe vârful Caraiman, când îngerii au profitat de ninsoare şi de vântul dinspre nord.

De fapt, toate s-au petrecut cu o noimă, la vremea lor. Dacă Matei nu s-ar fi născut (iar „copilul care a ieşit din ou a întrecut toţi parametrii tehnici ai unui Rolls Royce sau ai unui Maserati”, cf. cap. 8), tata şi-ar fi cumpărat o maşină. La ce i-ar fi folosit? Mai târziu, când s-a recăsătorit şi noua lui soţie avea o Dacia 1300, n-a fost în stare, în trei rânduri, să treacă examenul de la şcoala de şoferi. În plus, prin capitolul 6, „tanti Lucica a spus că, fără Matei, ar fi murit şi n-ar fi ştiut ce e iubirea”, iar Ştim şi Ştam, vă zic sigur, dincolo de numerele capitolelor, s-ar fi plictisit cumplit. La drept vorbind, dacă părinţii mei nu s-ar fi despărţit, a) tata n-ar fi avut parte

de o căldură domestică, oricât ar fi dogorit caloriferele din D 13,
b) mama n-ar fi „convinsă şi în ziua de azi că peştişorul ăla a fost cel mai mare şi mai frumos peşte din lume”, fiind vorba de-o babuşcă prinsă de ofiţer, cu mâna, în apele Argeşului, c) eu n-aş fi spart cu dalta şi cu ciocanul uşa apartamentului 40 şi nici n-aş fi zărit-o pe mama, „cu pântecele ei ca o proră şi cu silueta de fregată”, aducându-l pe lume pe Mircea, d) n-ar fi şi nu s-ar mai povesti că „bunicul meu a transmis cale de şapte kilometri, tocmai pânã-n pătuţul metalic al fratelui meu cel mic, visul seducător al crestelor albe, tainele alchimiei alpine, limbajul norilor şi al vântului, frisonul escaladelor izbăvitoare”. La fel, în logica rostului şi temeiului oricărei întâmplări, într-o vacanţă de primăvară din liceu am mers la Sinaia împreună cu Mateiul mic şi cu doi prieteni; şi nu doar că am mers la Sinaia, dar, la rugămintea unuia dintre ei, ne-am dus într-o după-amiază la bazinul de înot (pe unde nu mai călcasem de ani buni); şi nu doar că ne-am dus la bazinul de înot, dar, când noi intram şi ea ieşea, m-am trezit faţă în faţă cu o fată brunetă, subţire, parcă era o căprioară; şi nu doar că era o căprioară, dar, cum îi licăreau ochii, cum clipea şi cum lăsa uşor capul într-o parte, era aşa de frumoasă, încât am ameţit.

Sfârşit 1

N-aveam niciun chef să desenez bastonaşe. Şi, de parcă n-ar fi fost de ajuns, în mijlocul foii albe băltea de minute bune o pată uriaşă de cerneală. Nu era nimic de făcut. Poate doar să inventez sugativa. Şi nici de asta nu mă simţeam în stare. Mai mult ca sigur că Radu desena şi el bastonaşe. Şi Cristi. Şi Pipiţă. O alee întreagă de copii condamnată să deseneze bastonaşe. Până şi Migu

şi Doru şi Bebe trecuseră prin asta. E adevărat, nu muriseră, dar nici nu cred că le-a făcut bine. Se prostiseră. De la bastonaşe. Am ieşit. Ce, parcă poate cineva să-şi facă tema când îi curge stiloul!? Crucea se plictisise. În afară de mine, n-o prea mai băga nimeni în seamă. Din cauza şcolii cred. În fine.

Se făcea că rătăceam într-un labirint cu alei Băiuţ, întortocheate, identice, obositoare, căutam să mă liniştesc, să găsesc blocul D 13, se lăsase un întuneric beznă, mirosea a brânză, străzile începeau să se şteargă încet în jurul meu, îmi şopteam întruna „rezistenţă, pace şi cadenţă, cine nu mai poate, o mână la spate”, pe undeva trebuia să existe o scară de bloc şi un etaj patru, ursuleţ de catifea, ce se dă nu se mai ia, apăruse un fel de soare de carton, se chinuia să lumineze, să-mi arate blocul şi scara, răzbeam într-un târziu, împleticit, greoi, totul intrase în părăsire, oamenii dispăruseră sau poate că nici nu existaseră vreodată, Constantinescu, Florea, Naghy, Hâncu, în cutia de scrisori zăceau mii de plicuri, încercam să ajung la ele, dar uşiţa metalică se încăpăţâna să rămână închisă, mirosea a stătut şi a pânze de păianjeni, la geamurile blocurilor din jur fâlfâiau perdelele (şi doar era imposibil ca în tăcerea aia bezmetică să mai poată adia vântul), urcam treptele cu grijă, una câte una, etajele arătau la fel de mohorâte şi pustii ca labirintul aleilor Băiuţ, de dincolo de uşa familiei Pascu nu se auzea nicio bufnitură, niciun glas, puteam să jur că Migu şi Pipiţă nu locuiau acolo, etajul patru se preschimbase într-un fel de pod mucegăit, nu înţelegeam de ce mai trebuie să ciocănesc, ştiam că nu-mi va răspunde nimeni, am intrat în apartamentul 40, ochii mi s-au obişnuit greu cu lumina egală, nemişcată, coclită, altcineva, nevăzut, se afla acum aici, lucrurile noastre fuseseră înlocuite de chestii bizare,

necunoscute, de şifoniere şi carpete, de fructe de plastic şi borcane cu murături, încercam să pricep, s-o chem pe mama, să facă o vrajă şi totul să redevină ca înainte, îmi dispăruseră însă până şi cuvintele, apoi m-am trezit în faţa uşii lui Radu, băteam ca un nebun cu pumnii şi picioarele, uşa nu s-a deschis, Radu plecase sau poate că era în grădină, în grădină însă nu erau decât întuneric şi aceeaşi tăcere de nepătruns, nici urmă de cruce sau copaci, doar, aşa, un fel de noapte care nu mai părea să treacă vreodată, aş fi rămas acolo o veşnicie, dacă Filip nu mi-ar fi zâmbit, nu m-ar fi chemat la el, ca să ieşim, apoi, tăcuţi dintre blocurile alea fantomatice.

A doua zi, tovarăşa Cană Jeana m-a urecheat destul de rău fiindcă nu-mi făcusem tema. Puţin îmi păsa mie. Auzisem că venea vacanţa cu trenul din Franţa. Ceea ce nu aflasem încă era că în vacanţa aia trebuia să traversez definitiv Valea Ialomiţei, să ajung pe Lunca Siretului şi să rămân pentru o vreme la Uca. Se făcuse timpul să învăţ o expresie nouă: ne mutăm.

Sfârşit 2

...uruitul motorului, brrruuuummmmm, primul uruit, care a făcut să tremure mobilele, sacii cu cărţi şi haine, cutiile cu vase şi obiecte mici, covoarele rulate ca nişte clătite. Atunci, la primul uruit, ochiurile de geam ale vitrinei au clănţănit uşor. Pe urmă, nu ştiu de ce, uruitul s-a înteţit (poate fiindcă aşa uruie camioanele care transportă mobilă, mai tare decât celelalte camioane), ne-am mişcat, încet, la coborârea de pe bordură mi-a căzut în cap o pungă cu jucării. Alunecase de pe-un dulap. Prelata din spate a început să fluture, iar când am cotit de pe aleea Băiuţ, s-a dat într-o parte, cât să văd că, în extremitatea sudică a lui D 13, pe la prânz, în lumina aia limpede din aprilie, nu zbura nimeni...

Referinţe critice

Orăşelul copiilor

Simona Vasilache

La firul... asfaltului, istoria cu lupte, iubiri şi microb (cât cuprinde...) e palpitantă ca un serial de benzi desenate. Siluete în clar-obscur, cărora mai că le vezi perechile de ochi, şi-atât, cum se-aprind – se sting în întuneric, aleargă bezmetic, razna, molipsitor şi seducător, de la un capăt la altul al cărţii. (...)

Povestea, dacă doar Matei ar fi lăsat s-o spună, s-ar „purta" ca un jurnal, foarte strâns pe flash-ul abia tăiat, cu „sevă", al anilor de-afară. Şi-ar ajunge pentru un roman foarte bun. Dar lucrurile sunt mai complicate de atât. Fratele mai mare trebuie să-şi facă intrarea, cârcotaş, hai să zicem relativizant, disperat (vorba vine...) că prea se laudă ăla micu'. Şi că, în general, avantajele nu se-mpart corect. (...) Nu, nu e vorba de Matei, ci de un Filip mic, unit cu Filipul mare (ca şi Mateii, la rându-le), ca două clone legate de-o parolă: Băiuţ. (...)

Filip şi Matei Florian păcălesc un mecanism perfid, reuşind să nimerească la loc, prin ceaţa a douăzeci de ani trecuţi, copilăria la scara 1:1. (...) La fel ca-n *Degete mici*, poanta învinge. Scenariile, migălite la nesfârşit, n-au nicio importanţă. Adevărul, într-un roman de talent, dar căruia, nicicum, nu i se poate trece cu vederea construcţia, e, tot timpul, în altă parte. Acolo unde, chiar după ce „locatarii" ei au învăţat cuvintele „ne mutăm", are viză de flotant copilăria.

România literară, nr. 11, 17 martie 2006

Frăţie

Costi Rogozanu

Fraţii Florian reuşesc să scrie despre anii ’80 cu o nonşalanţă greu atinsă până acum. Ironia nu lipseşte când vine vorba de pionieri şi şoimi ai patriei, dar ideea rămâne una singură (o exprimă fin Radu Cosaşu în prefaţă): într-o atmosferă politică şi socială cenuşie, fraţii rămân fraţi, familia rămâne familie şi fotbalul rămâne fotbal. (...)

Pe la jumătatea cărţii, la capitolul „Tata n-a mers pe tractor” al lui Filip Florian, am căscat ochii. I-am făcut mari-mari. Tocmai citisem unul dintre cele mai închegate şi mai rafinate texte, din ultimul timp, din literatura contemporană. Este o poveste teribilă despre relaţia cu un tată pe cale să distrugă paradisul familial. Un amestec de evocare caldă şi relatare rece a unor fapte teribile. Meciuri de fotbal la matineu, la Rapid, cu 50.000 de oameni în tribune. Şi o scenă groaznică în care bărbatul proaspăt divorţat, într-un acces animalic, îşi bate soţia pentru că nu-i face sendvişuri. Finalul este extraordinar: „În *Abecedar* scria aşa: «Tata merge pe tractor/ Mama cozonaci ne face/ Şi noi învăţăm cu spor/ Când e pace». Ce minciună!”. Aceste rânduri conţin acea cheie de scriere a realităţii care m-a entuziasmat la cei doi scriitori. Versuri tâmpite, cu răsunet proletcultist sunt criticate din cu totul altă perspectivă decât una politică. Asta nu-mi aminteşte decât plăcerea candidă şi fără rost cu care citeam cărţi cu pionieri rusnaci puşi pe tot felul de fapte mari. Cui îi mai păsa că sunt ideologice? Lupta dintre realitate şi literatură este aceeaşi chiar şi atunci când respectiva literatură e perfidă, retardată, cu muncitori veseli pe tractor într-o ţară tristă. (...)

Oricât de bine scris, un text care se foloseşte de perspectiva „copilărească” pentru a „prinde” anumite realităţi traumatizante are, indiscutabil, o esenţă cinică.

Filip şi Matei Florian reuşesc să nu „utilizeze”, să nu „folosească” această perspectivă ca pe un truc retoric. Îşi povestesc copilăria şi „frăţia” şi punct. Băiuţeii alcătuiesc un ciudat povestitor cu două voci care, pe de o parte, este obsedat de familie şi de evoluţia ei, de cealaltă parte, este obsedat de propria soartă literară, de formularea perfectă, de textul rotund, scris impecabil. Într-un interviu apărut în *Supliment*, cei doi vorbeau destul de nonşalant despre cartea scrisă împreună, nu păreau interesaţi de public-ţintă şi alte bazaconii. Sunt însă foarte interesaţi de rafinarea textului, nu le e milă să taie sau să reformuleze. Autenticitatea se obţine prin decupaj repetat, şi nu prin mimarea dicteului brut. Ceea ce este deja ceva cu totul deosebit pentru literatura nouă. Grija pentru formă, calmul pe care cei doi îl afişează în scris, lipsa de pripă şi de dorinţă imediată de parvenire literară sunt tot atâtea motive de savoare în lectură.

Suplimentul de cultură, nr. 69, 25-31 martie 2006

East Side Stories

Teodora Dumitru

Ăla mic, direct şi orgolios, nu dă voie nimănui să-l înveţe pe el, care are cuburi de la trei ani, cum se ridică un turn, face pipi în Patria tatălui vitreg, *recte* în cascheta lui de general al armatei R.S.R, contuzionează sistemul prin bătăile cu program dedicate Monicăi, fata securistului din bloc, şi incizează fatal păpuşi (de serie) urâte şi proaste. Din acest punct de vedere, ăla mic e un embrion anticomunist, predispus la scrâşnirea dinţilor şi revoltă. Din alt punct de vedere, păpuşile şi monicile fiind fete, ca şi zânele desenate cu creta pe ciment şi flegmate pe rând (la „balcaniada Americii de flegmat

zâne, faza pe sectoru' 6"), agresiunea asupra lor se explică mendebilistic, prin presexualitate crudă şi radicală, fără – cum s-ar zice – mari merite pentru cauza disidenţei.

Ăla mare e mai oblic, caută alternative: îi trădează pe câinii roşii când raţiunea i-o cere, e prieten cu Pătraşcu Luigi, care ştie tot ce nu trebuie să ştie un pionier, şi, cum ziceam, descoperă că pe păpuşi nu le cheamă numai Arădeanca, Luana şi Sânziana, ci şi Nicoleta, Sârmoasa şi aşa mai departe, până sus, pe linia corpului didactic.

Ei doi au stat pe aleea Băiuţ, în Drumul Taberei, şi, când s-au făcut mari, au scris o carte. (...) Vă daţi singuri seama ce fel de carte aveţi în faţă. Una la un gigacentilion de posibilităţi; o improbabilitate; o minune.

Cultura, nr. 15, 30 martie 2006

Un patetism bine strunit

Adina Diniţoiu

Cine caută în aceste pagini o amară privire retrospectivă sau măcar ironică asupra copilăriei comuniste nu o va găsi. Dar va găsi o minunată poveste frăţească, în care nu dedublarea e esenţială, ci regresia, aproape proustiană, în timp, încercarea de a coborî cât mai adânc cu putinţă în mintea şi corpul copiilor care au fost. Originalitatea autorilor, lucrând pe acest teren atât de străbătut literar, este *recuperarea unei copilării frăţeşti* (într-un discurs replică-răspuns). E o poveste simplă – fără amărăciuni postcomuniste, dar şi fără inocenţe inutile (copiii se joacă „de-a Elena şi Ceauşescu", ştiu de securişti, îi recunosc pe copiii acestora etc.) – despre iubirea frăţească şi despre „o stare atât de hieratică cum e bucuria, (...) lâncezeala

asta aproape paradiziacă în regatul atâtor minunăţii”. (...) Textul ar putea să cadă atât de repede în locul comun, cu care se învecinează strâns, dacă nu ar fi – şi trebuie spus – talentul fără greş al autorilor. Aşa, rămâne o carte caldă şi emoţionantă, de un patetism bine strunit literar, lucrată fin, dar fără excese estetice, fără retorică. (...)

Acestea fiind zise, s-ar cuveni spus că următorul care se va aventura pe „Tărâmul” copilăriei (comuniste) va trebui să aibă mai mult curaj decât cel mai bun erou de film de acţiune.

Observator cultural, nr. 57, 30 martie – 5 aprilie 2006

De veghe pe aleea Băiuţ

Carmen Muşat

Scris la „două mâini”, într-o succesiune de secvenţe – „capitole” – în care vocile naratoriale alternează, dialogând neîntrerupt, *Băiuţeii* este unul dintre cele mai bune romane care s-au scris până acum în limba română, chiar dacă tema – copilăria în „epoca de aur” – a fost, după 1989, abordată frecvent. (...) *Băiuţeii* este, prin tonalitate şi viziune, aproape de romanul lui Salinger, *De veghe în lanul de secară* (1951). Chiar dacă aparţin unor universuri total diferite din punct de vedere social şi ideologic, Holden Caulfield şi Filip Florian stau de veghe în teritorii ale inocenţei nealterate de nimeni şi nimic. Adolescenţi neliniştiţi şi precoce, ei sunt la fel de nonconformişti şi au aceeaşi luciditate amar-ironică, în care duioşia şi sarcasmul se amestecă, potenţându-se reciproc. Şi, dincolo de toate deosebirile dintre ei, determinate contextual, ceea ce-i apropie foarte mult nu este doar modul în care se raportează la realitatea înconjurătoare, ci şi atitudinea lor tandru-ocrotitoare faţă

de o soră (Phoebe Caulfield)/un frate (Matei) mai mici. Aleea Băiuţ este un alt nume, autohton, pentru lanul de secară al copilăriei perpetue. Spre deosebire de Holden, unic narator al propriilor aventuri, Filip are în fratele său un companion redutabil. Relatările celor doi fraţi se întrepătrund, se completează şi se luminează una pe cealaltă, cu o fervoare narativă de bună calitate, autorii dovedindu-se adevăraţi maeştri în arta contrapunctului. Într-o imaginară hartă a corespondenţelor între arte, *Băiuţeii* este un echivalent în plan literar al *Concertului pentru două viori* de Bach, structura muzicală a romanului scris de Filip şi Matei Florian fiind evidentă nu doar la nivelul construcţiei de ansamblu, ci şi la nivel de detalii, în juxtapunerile ritmice ale poveştilor celor doi naratori care vorbesc, asumându-şi fiecare în parte când punctul de vedere al copilului care a fost, când pe cel al maturului care a devenit. Ia naştere astfel un dialog intratextual de un rafinament stilistic care nu se „învaţă” la niciun curs de *creative writing*, la care iau parte nu doar Filip şi Matei, ci şi Mateii şi Filipii mai mici sau mai mari, pierduţi în faldurile memoriei şi recuperaţi progresiv prin poveşti ce proliferează fascinant.

Observator cultural, nr. 57, 30 martie – 5 aprilie 2006

O carte scrisă fără încrâncenare

Ana-Maria Popescu

În *Băiuţeii* este un fel de narator cu două feţe, numite Matei şi Filip – pe Matei îl pun mereu primul pentru că el e cel care te duce în poveste, ca să nu zic preferatul meu –, care se inversează uneori şi, mai mult, îşi răspund în propriul text. Un dialog în toată regula. Amândoi fac referiri la aceleaşi lucruri şi interpretează aceleaşi momente, fiecare cu perspectiva lui,

bineînţeles. Iar într-o legătură dintre doi fraţi – „o soră nu se pune” – trebuie să existe nişte reguli, nişte legi nescrise, dar este o relaţie care nu e, ca-ntre alţi fraţi, de dominare, de dispute pentru putere, ci de dragoste şi candoare, un fel de a încheia nişte conturi şi a pune punctul pe i: o declaraţie de iubire şi o cerere de iertare pentru lucrurile strâmbe din trecut, mărturisită în paginile unei cărţi comune.

Întregul text este un exerciţiu de virtuozitate stilistică, cei doi fraţi se întrec acum probabil din nou, însă fiecare pe coardă proprie, Matei, păstrându-şi sensibilitatea lirică, desfăşoară povestea, iar Filip, uşor cinic, se detaşează subtil-ironic de întâmplări. Amândoi sunt însă foarte departe de ideea de povestitor naiv, sunt, dincolo de aparenţă, autori tehnici, şi o şi declară, în text apărând de multe ori intervenţii auctoriale. Sunt, de asemenea, multe intervenţii, discrete elemente de tehnică textuală ale autorilor, care sparg povestea, dar nu îi modifică, cu atât mai mult nu-i scad autenticitatea şi, cel mai important, magia textului.

Observator cultural, nr. 57, 30 martie – 5 aprilie 2006

Chipul tatălui

Ovidiu Şimonca

Băiuţeii nu este un roman politic, contestatar, cu apăsări sau cu tensiuni sociale, cu revolte mocnite sau şuşoteli anticeauşiste. *Băiuţeii* evită să condamne o epocă prin ochii unor copii. Un roman de asemenea tip ar fi fost fals, tezist, plictisitor, literatura noastră nu avea nevoie de încă un roman în care copiii să apară mutilaţi, cu opresiunea infiltrată în toţi porii. *Băiuţeii* rezistă şi încântă la lectură tocmai pentru că nu vrea să fie un roman de condamnare apăsată a unui regim. Miza este

în altă parte: cum ajung doi fraţi să părăsească tărâmul copilăriei, cine şi cum le agresează curtea miracolelor, cine nu-i lasă să fie singuri şi inocenţi: „Mi-e aşa de dor de băieţelul care se dezvelea în somn! Ştiţi, era frăţiorul meu...”. (...)

Aşa, probabil, ne-am maturizat cu toţii, privind la chipul tatălui răsfrânt şi perpetuat în bărbaţii din familie, privind la moartea celor din jur şi uitând de miracole, asta pentru că „oamenii mari au un Bau-Bau invizibil care îi ţine în lesă, pe unii mai mult, pe alţii mai puţin”. *Băiuţeii* este o carte despre acei taţi care ne iau de mână şi cu care păşim spre maturitate.

Observator cultural, nr. 57, 30 martie – 5 aprilie 2006

Băiuţeii

Claudiu Constantinescu

Cartea aceasta frăţească – despre anii copilăreşti, respectiv puşteşti trăiţi pe aleea Băiuţ din Drumul Taberei, după, în, pe şi între blocuri sau prin subsolurile lor, cu tenişi de Drăgăşani, ciocaţi, mentosane, bomboane cubaneze, reviste *Rahan* şi toate câte mai pistruiau anii ’75-’85, cu cravate de şoimi ai patriei sau de pionieri şi jocuri de-a „Nicolae şi Elena Ceauşescu coborând din avion”, cu miuţe, cafturi, pupături, spaime, năluciri şi revelaţii, cu vecini nesuferiţi, dar şi cu vrăjite personaje din familie –, cartea aceasta frăţească, aşadar, nu e o carte de memorialistică, ci de magie a amintirilor. Confesiunile celor doi nu vor să facă lumină, ci să nimbeze biografia unei vârste, cu colţul ei de cartier cu tot. Şi reuşesc acest lucru abordând biograficul cu învăluiri de o imaginaţie siderantă, jucând ingenuitatea cu ingeniozitate, într-o proză răspicată şi feerică, digitală

şi prestidigitală, plină de tandreţuri rafinate, de şarjări feline şi mai ales de un umor pur şi simplu adorabil.
Filip şi Matei Florian sunt doi povestitori generoşi, sentimentali şi jucăuşi pe care îi veţi citi nu doar cu interes, ci şi cu mare drag, fie că sunteţi dinamovişti, ca ei, sau din contra, ca mine.
În 2005, Filip Florian debuta cu *Degete mici*, un roman premiat instantaneu (din două direcţii) şi inclus în programul de traduceri iniţiat recent de Institutul Cultural Român. Matei Florian debutează acum, cu aceşti *Băiuţei* a căror amprentă e deja de index.

Time-out, nr. 3, 31 martie 2006

Băieţi buni, la locul lor

Viorel Moţoc

Din toată joaca asta de-a „cum era când eram noi mici” iese pân’ la coadă un volum insolit, scris la două mâini, la tot atâtea inimi şi creiere. Este povestea unei copilării/adolescenţe, petrecute de doi puştani dintr-o familie nu fără probleme, într-un bloc de pe aleea Băiuţ din Drumul Taberei, în plină eră ceauşistă. O relatare pe alocuri emoţionantă, dintr-un univers populat cu problemele care au animat viaţa tuturor picilor din vremea respectivă: jocuri, poturi şi tras cu arcul, fotbal (mult fotbal!), muzici, filme, fete şi băieţi.
Diferenţa semnificativă de vârstă (11 ani) dintre cei doi protagonişti creează perspective diferite şi conduce, interesant, la construirea unor voci auctoriale distincte. Matei, mezinul, are simţul detaliului mărunt, pronunţat apetit ludic şi imboldul de a conceptualiza în marginea unor evenimente pe care nu le-a trăit la o vârstă pe deplin conştientă. În timp ce Filip, mai maturul, îşi exersează harul de povestitor deja confirmat, izbutind şi

reuşind să ridice drama domestică la dimensiunile unei saga de familie.
Nouă, după ce am tras cartea asta plină de imagini, ne-ar plăcea să vedem şi filmul. E de citit.
Academia Caţavencu, nr. X, 17 mai 2006

Băieţeii din aleea Băiuţ

Paul Cernat

Fraţii Florian nu apasă prea mult nici pedala fabulosului estetizant şi oniric, nici pe cea a experienţei livreşti, nu mizează pe argotismul dur, nici pe experimente de limbaj, nici pe realismul frust ori pe grotesc şi sordid, deşi toate sunt folosite cu discreţie şi bun-gust, în doze homeopatice. (...) Copilăria e filmată „la firul ierbii", nu fără subtile glisaje de perspectivă (prin ochii copilului şi ai adultului, ai Mateiului/Filipului mic şi ai Mateiului/Filipului mare), prinsă într-o naraţiune de mare rafinament: fals-naivă, tandru ironică şi nostalgic afectuoasă, o scufundare solidară într-o lume a „miracolelor de lângă noi". Filip şi Matei Florian scriu al naibii de bine, improvizează şi recompun textul memoriei cum vor ei, amestecă firesc realul şi imaginarul, prind pe varii frecvenţe acordul fin al lumii văzute simultan prin minţi de copil şi adult (cu limbajele de rigoare cu tot), comentând tandru, din *off*, diferenţele, totul – întru maxima autenticitate. (...) În cele 12 cânturi-capitole ale epopeii Băiuţ, între iluzie şi dezvrăjire, între cosmogonie (ridicarea blocurilor din zona Parva-Băiuţ) şi blândă apocalipsă (mutarea familiei, relatată în două epiloguri de către cei doi fraţi şi prefaţată de salingerianul „Lui Tudor Vladimirescu, cu uimire şi presupuneri" – aluzie, firește, la „întemeietorul" cartierului...) e recompusă atmosfera unei vârste, ca în

Băieţii din Strada Pál de Molnár Ferenc, iar pe coordonatele „geografiei” şi ale „istoriei” locului se dezvoltă o micro-mitologie *sui-generis*, o aventură a descoperirii lumii „în mic” şi a pierderii ei. (...) *Băiuţeii* nu e o carte „despre lumea de azi”, ci o scufundare lucidă în magia trecutului intim. Solidari peste timp, cei doi fraţi-cavaleri de Băiuţ compun cu inteligenţă, umor şi delicateţe ironică o carte proaspătă şi fermecătoare despre miracolul cotidian al copilăriei lor în ceauşism, una dintre cele mai frumoase „cărţi tinere” apărute la noi în ultimii ani.

Bucureştiul Cultural, nr. 8, 13 iunie 2006

Băiuţim, Măria Ta!

Cristina Chevereşan

La ora actuală cred că au rămas destul de puţini – măcar dintre cei interesaţi de scriitorii tineri – care să nu fi auzit de *Băiuţeii* fraţilor Florian. (...) Aici se plasează lumea a doua copilării decalate, cu amintiri comune şi perspective individuale, cu Bau-Bai şi mireasma micului dejun duminica dimineaţa, cu prieteni imaginari şi cea mai frumoasă mamă din lume. (...) Descoperirile ingenue ale *băiuţeilor*, raţiunile simple care le guvernează prematuritatea ilară şi zguduită de cutremure ale căror grade se pot măsura doar pe scara inimii stau la baza unui basm frumos, actual, atins de aripa de înger şi drac a copilăriei. Ambii fraţi, contrazicându-se sau confirmându-şi spusele, fac dovada unui rar talent al naraţiunii cursive, punctată de scene-cheie, dar fluidă în toate experimentele, atingând puncte sensibile ale oricărei vieţi fără altă deghizare decât cea a contactului direct cu realitatea. (...)

La Florieni, până şi moartea poartă însemnele miraculosului, a acelui văl de lumină insesizabilă ce alcătuieşte o aură sau, poate, un scut celor dragi. Ambii fraţi au rămas, crescând, posesorii unei baghete magice care învie aleea Băiuţ cu toate fantomele-i prietenoase. Autori, naratori, personaje, cei doi marchează noi cote ale auto-ficţiunii într-o partitură la patru mâini virtuos acordată şi executată.

Orizont, nr. 7, iulie 2006

Cine rămâne indiferent la soarta cărţilor sale e, fără discuţie, un mare fericit

Filip Florian în interviu cu Şerban Axinte

Şerban Axinte: Se poate scrie cu adevărat la două mâini (adică la zece degete) fără ca niciuna dintre ele să nu-şi piardă identitatea? Mă gândesc, fireşte, la romanul *Băiuţeii* pe care l-ai scris împreună cu fratele tău, Matei Florian. În carte există un răspuns, dar e unul al operei, mă interesează un răspuns al autorului.

Filip Florian: Se poate scrie grozav, într-o stare vrăjită, cu voci perfect distincte ale autorilor şi, în acelaşi timp, cu un fel de nebunie comună. Nu discut despre alte tandemuri literare, fiindcă bănuiesc că în fiecare caz au funcţionat convenţii, raporturi şi mecanisme diferite. Mă refer doar la mine şi la fratele meu. Iar în situaţia noastră, înainte de toate, e nevoie să-i mulţumesc lui Dumnezeu, fiindcă ne-a făcut fraţi, ne-a legat cu o iubire şi o prietenie cum puţine există şi, cumva, a lăsat să ne zboare prin cap păsările care se simt tare bine împreună. Romanul *Băiuţeii* nu e un experiment sau o cuplare la nu ştiu ce mode sau vânturi care bântuie prin

literatură. Şi eu, şi fratele meu fugim ca de blestemăţii când auzim de aşa ceva. Scrierea cărţii acesteia a însemnat o bucurie fără margini, de la început şi până la sfârşit. Nu s-a întâmplat niciodată, dar absolut niciodată, ca unul din noi să intervină în capitolele celuilalt sau măcar ca unul să cunoască intenţiile celuilalt în legătură cu ce va urma. Independenţa, una deplină, a funcţionat ca o licoare fermecată asupra frazelor, asupra atmosferei, asupra poveştii, asupra tipurilor de discurs. Simpla plăcere a scriiturii, voluptatea aceea de a face cu cuvintele tot ce poţi mai mult, a fost stimulată necontenit, magic, în logica lui „dar din dar se face Raiul”. Pasul unuia către profunzimile şi nevăzutul lumii din *Băiuţeii* a fost urmat totdeauna de pasul celuilalt, astfel încât am ajuns, împreună, în zone şi la feţe ale lucrurilor pe care nici nu le bănuiam. Am să mărturisesc, deşi nu ştiu cât de potrivit sau de indicat este să fac asta, că la unele pasaje ale cărţii, citindu-le atunci, în timp ce scriam amândoi, m-am trezit râzând sau plângând în hohote. Iar totul i se datorează fratelui meu, Matei Florian, pe care fără nicio urmă de îndoială îl consider cel mai mare talent literar care poate fi întâlnit pe străzile Bucureştiului, atunci când iese din casă.

Timpul, nr. 11, noiembrie 2006

Cuprins

- Ei au făcut totul!
- Băieţeii din aleea Băiuţ
- 1 Câte ceva despre Cristos
- 2 Pantofi ciocaţi şi şosete flauşate
- 3 Incredibilele aventuri ale lui Ştim şi Ştam

- 4 Câteva miracole din biografia fraţilor mari
- 5 Fraţii pot scrie împreună un roman
- 6 Mărunţişuri, vechituri, oameni şi omuleţi
- 7 Un întuneric beznă cu miros de brânză
- 8 Tata n-a mers pe tractor
- 9 Patria e un borş cu ştir
- 10 Încurcate sunt căile domnilor
- 11 Rezistenţă, pace şi cadenţă
- 12 Lui Tudor Vladimirescu, cu uimire şi presupuneri
- Sfârşit 1
- Sfârşit 2
- Referinţe critice